

A szerkesztő előszava

Amikor Demeter D. Zoltántól megkaptam a megtisztelő felkérést, hogy legyek immár harmadik könyvének szerkesztője, nem gondoltam, hogy ekkora feladat elé állít. Ahogy haladtam előre a szövegben, rájöttem, hogy nekem magamnak is meg kell élni azt a felemelő, megsemmisítő és újjászülő nagy Kalandot, amelyről ez a könyv szól. Vele kellett járnom az Úton...

A szerző előző két könyve is utakról szól... de teljesen másfajta utakról. Olyanokról, amelyeket egyik hazától a másikig a valós térben és időben járt meg, és amelyek emberi mércével mérve nagy változásokat hoztak az életébe.

De mostani útja mérhető-e vajon csupán emberi mércével? A 800 kilométeres gyaloglás, annak fizikai gyötrelmei, örömei, kézzelfogható csodái talán igen.

De az Út, amelyet valójában bejárt, nem.

Teljesen meglepő és megdöbbentő, amikor azt olvassuk, hogy Istent a Barátjának nevezi. Laikus szempontból azonban rendben van ez így. Mert valljuk be őszintén: nem legjobb barátunk, legfőbb jóakarónk, őrzőnk-e Ő?

Intézményes egyházi tanok és egyszerű, dogmák által érintetlen hit kérdése áll szemben egymással, vagyis tulajdonképpen szorosan egymás mellett. Lehet-e hívő, aki nem gyakorolja hitét evilági normák szerint? Kiderül: igen, lehet.

A könyv állandó visszatérő motívuma a "kérjetelek és adatik". Lépten-nyomon látjuk ennek igazságát, bizonyosságát... kell-e ennél szebb hitvallás, bizonyágtétel?

Az Út vezet a szerzőt és hűségese társát. Szeretettel együtt végigjárt eddigi életük koronája ez az út, amely a

hűség és szeretet próbája is egyben. És ők kiállták e próbát.

Kértek és adatott; zörgettek, és megnyitattott nekik az Ajtó.

Az álom és valóság, evilági és transzcendentális határmezsgyéjén megtett Útról maga a szerző állítja: megváltoztatta őt.

"Képes a zarándokút az ember megváltoztatására? Megnyílhatnak-e a spiritualitás kapui 800 kilométer út megtétele után? Kaphatok-e válasz olyan kérdésekre, mint arra, hogy van-e élet a halál után? Ki vagyok én? Mi a szerepem, a hivatásom ebben az életben? "

Úgy tűnik, Demeter D. Zoltán nem ment hiába. Kérdések és válaszok sűrű erdejében egyetlen megválaszolatlan kérdés maradt, - amelyre azonban egy következő könyvben ígér választ. És mi alig várjuk, hogy vele együtt megtudjuk végre: Kicsoda Carlos?

Réthy Emese

Előszó

Nem szerettem azokat a könyveket, amelyek első személyben íródtak. Miért? Nem tudnék pontos választ adni, talán mert valahogyan egy kissé keveredése a hivalkodásnak, és a magunk előtérbe helyezésének. Lehet ez részemről szubjektív, de ehhez tartva magam írtam meg az eddigi két kisregényem, melyekben magam helyett Andrást, és Mária helyett Annát küldtem útjukra.

Ezzel a könyvvel is első szándékom szintén az volt, azonban a megtett Út egyéni, csak az enyém, csak a Máriáé, és csak azé a számtalan zarándoké akik, ki amilyen okból, megtették ezt az utat.

Az Út mindenkiben más és más érzést vált ki, mindenki másképpen éli meg, attól függően, hogyan és miért indul. Így a mi Utunk is egyéni, mi ketten is másképpen éltük át annak ellenére, hogy együtt mentünk, és osztottunk meg nehézséget, kellemes, vagy éppen titokzatos élményeket.

Képes a zarándokút az ember megváltoztatására? Megnyílhatnak a spiritualitás kapui 800 kilométer út megtétele után? Kapható e válasz olyan kérdésekre, mint, van-e élet a halál után? Ki vagyok én? Mi a szerepem, hivatásom ebben az életben?

Ezek tisztázásán kívül, megpróbálom, a számtalan átélt, megmagyarázhatatlan mellet az adott helyek történelmi legendáit felidézni, és gyakorlati tanácsokkal

ellátni azokat, akinek szándékukban áll elindulni. Magam részéről senkit sem biztatok...menj. Erre meg kell érni, fel kell készülni, úgy mentálisan, mint fizikailag, és nem utolsó sorban számolni kell a prózaiabb résszel, vagyis az anyagiakkal.

Remélem a könyv olvasása legalább annyi örömet, izgalmat, titkot, rejtélyt és választ ad a kedves olvasómnak, mint nekünk, akik mindezt átéltük.

Miért?

A gép mind jobban remegett, majd lassan megmozdult. Érezni lehetett hogyan gyorsul, a robaj is erősödött, majd felemelkedett. A pilóta meredek szögben vitte mind feljebb... Behunytam a szemem, nem szeretem ezt az érzést. Nem félek, de valahogyan a repülön kiszolgáltatottnak érzem magam. Ezt az érzést nem tudtam soha leküzdeni, pedig elég sokszor repültem. Egy kis idő után a zaj is kisebb lett, elértük az utazó sebességet és magasságot. Egy kis csengő hang jelezte, ki lehet kapcsolni a biztonsági öveget, simán repültünk. Az volt az érzésem mintha egy hosszú álom végére értem, illetve talán még mindig álmodok. Harminchét nappal ezelőtt érkeztünk Saint Jean Pied Du Port-ba. Innen indultunk életünk nagy útjára a Szent Jakab zarándokútra, vagy a köznyelvben meghonosodott *El Camino*-ra. Ültem a repülőgépen, és próbáltam összeszedni a gondolataimat. Nem sikerült, és hogy elússem az időt elővettem azt a kis lapot, amire indulásunk előtti este még Santiago-ban a panzióunkban összegeztük az elmúlt napokat számokban. Sokáig bámultam a papírt, és nekem is hihetetlennek tűnt, azonban a számok azok számok, kifejeznek valami konkrét dolgot, legyen az kilométer, dátum vagy bármi más. Több mint 1.100.000 lépéssel, 801 kilométer gyaloglás után 30 nap alatt értünk Santiago de Compostela-ba. Összesen 10.580 métert emelkedünk és

10.430-at ereszkedtünk, esőben, hóban, hóviharban, szélben, sárban és napsütésben. A maradék öt napot Finisterre-ben, Muxia-ban majd ismét Santiago-ban töltöttük. Belelapoztam a kis naplómbe, melyet napi szinten írtam, és újra megborzongtam. Első gondolatom az volt, ha én ezt mind elmesélem, vagy megírom, ami velünk történt ezalatt a harmincöt nap alatt, vagy megkérdőjelezi a szellemi épségemet, vagy egyszerűen hazugnak titulálnak. Bevallom, talán ha nem járom végig az Utat, és nekem meséli el ezeket valaki indulásunk előtt, azt mondom (persze csak magamban) szegény ember, kár érte pedig elég normális benyomást kelt. Hangosan pedig valami ilyeneket, aha...igen...és?...hm...hm...hihetetlen (és így is gondoltam volna). Szerencsére, az eléggé elfogadható bizonyíték lehet, hogy ketten voltunk Máriával. Az ő fantáziája nem annyira csapongó, mint az enyém, és mindent ketten éltünk át. A Névtelen megjelenésétől, a temetőkapuig, a szállásadónktól az öregemberig, a templomosok templomáig mindent. De ne vágjak a dolgok közepébe, hanem kezdjem a kezdeténél.

Miért is indul el két, már öregnek (nem szeretem ezt a kifejezést) illetve idősnek, vagy még szebben, szép korúnak számító ember, hogy megtegyen 800 kilométert gyalog? Ahogy viccesen mondani szoktam, ketten 128 évesek vagyunk, Mária 61, jómagam, (könnyen kiszámítható) 67. Miért éppen az *El Camino*-n? Kinek mit jelent maga Szent Jakab, mert nekünk nem sokat

(meglepő igaz?)... Annak ellenére, hogy Istenhívőnek tartjuk magunkat, nem vagyunk gyakorló templomba járok, tehát az ilyen irányú erős vallási kötöttség, mint olyan szintén ki van zárva, és mégis... miért? Miért járta végig Dante, Nagy Károly, Assisi Szent Ferenc, Izabella királynő, és számtalan hadvezér, tudós, gazdag és szegény a világ minden tájáról ezt az utat. Tényként elfogadott, hogy bizonyos helyek rendelkeznek olyan spirituális erővel mely az odalátogatókat magával ragadja. A miéltre nagyon sokan keresik a magyarázatot. Egyesek szerint mivel a tejút alatt húzódik (és ez tény), az Út alatt ősi föld-energia létezik. Mások szerint az Út a tejút alatt, azok a vonalak mentén van melyek a csillagrendszerek energiáját tükrözik és ezáltal válik spirituálissá az ösvény. Más elmélet a keltákig vezet vissza i.e. 1000-ig. A kelták a lenyugvó nap szimbólumának tartották a már akkor ismert fésűkagylót, és a legenda szerint az úton a halott lelkek mentek végig a gyülekező helyükre, a világ végére (a mai Füsterrába) az Atlanti- Óceán egyik legmélyebb partszakaszára.

Miért megyünk mi is? A magyarázat egy kicsit komplikáltabb, mert nekem egy egészen furcsa viszonyom van az egyházzal. Édesanyám evangélikus lévén a két nővéremet szintén evangélikus pap keresztelte, engem pedig apám után katolikusnak. Mint minden polgári családban nálunk is a hittanóra, majd a bérálás illetve az első áldozás kötelezőnek számított. Az akkori gyermekfejjel semmit sem értettem a hittanból

azon kívül, hogy jó gyerek kell legyek (meg is voltam győződve a tények ellenére, hogy az vagyok), meg persze a tízparancsolat pár parancsa is gyermek létemre elég világos volt számomra. A más feleségére vonatkozó passzust csak később értettem meg. Aztán eljött az első áldozás ideje, melyből a fejembe, a gyónás maradt meg a mai napig. Mit gyónhat egy gyerek, aki még igazán meg sem tudja különböztetni a bűnt, a gyermekcsínyt, vagy éppen a kényszerhazugságot, mert ugyebár az is bűnek számít (pedig hányszor húzott ki a csávából). Szóval, amikor én kerültem sorra azt sem tudtam mit mondjak a pap bácsi szigorú kérdésére.

- Na, fiam te mit követtél el?

- Hát tetszik tudni, loptam! Találtam ki hirtelen.

- Loptááá!- csodálkozott őszintén a pap.

- Igen elloptam István radírgumiját, igaz a szünetben visszaadtam, csak meg akartam viccelni, de ez lopás ugye?

Hát nem folytatom, mert körülbelül hasonlóan folyt le a pár perces beszélgetés, (hasonló kitalált „bűnöket” soroltam el) aminek a végén, hogy az egész radírgumi ügy, és a többi „bűn” fent is jóvá legyen írva, el kellett mondjak öt miatyánkot.

Telt múlt az idő, de én sehogyan sem tudtam azonosulni a katolikus szertartással (itt elnézést minden katolikustól), és amikor a mi kislányunkat keresztelték a kolozsvári református templomban, mert Mária református volt, én is átkeresztelkedtem. Meg voltam, és

megvagyok győződve most is, hogy ezért a jó Isten nem haragudott rám.

Én hiszek benne a magam módján, és ezt most teljesen őszintén írom, azonban mi más viszonyban vagyunk, ugyanis Ő a Barátom. Így is szoktam nevezni felfelé mutatva, ha Róla van szó, arról az erőről, amelyik minket összetart, a Barátomról. Nagyon jól megvagyunk egymással, azonban a házába nemigen járok, mert a többi meghívott nagy részével szintén nem tudok azonosulni. Természetesen nem általánosítok, és tiszteletben tartom mindenki nézetét, vallását, azonban számtalan példát tudnék felhozni a miért nemért.

A pontosítás kedvéért például elgondolkodtam milyen pap, vagy hitoktató lehet, vagy lehetett abból a két volt iskolatársamból, akik csak azért jelentkeztek a teológiára, mert máshova nem jutottak be. Az egyik már, mint felavatott pap ült be részegen egy bank kirakatába, a másik pedig szintén ittasan a Szamosban kötött ki. Józanodás után vasárnap a szószékből hirdették, hogy mi a jó és a rossz. Mégis meggyőződésem az egyházra szükség van, és az egyházadót fizetem (lett volna lehetőségem lemondani), mert csak ez az egy intézmény maradt, ha a szememben nem is képviseli a tökéletességet, amelyik jó irányt mutathat (főleg ha idejében lépést tartana a korrallal) és a fiatalokat ebbe az irányba tereli. Hitre mindenkinek szüksége van, akkor is, ha ezt nem ismeri el, azonban amikor bajban van, a hitetlen is fohászcodik, - Istenem csak most segíts meg.

A Barátom, mindig velünk volt. Nagyon küzdelmes és nehéz életet éltünk, nagyon sokszor voltunk kilátástalan helyzetben, de egy láthatatlan erő (a Barátom) felemelt, a tenyerére vett, és átsegített azokon. Vannak-e csodák, rejtélyek, megmagyarázhatatlan események? Igen! Határozottan igen! Hiába próbáljuk valamilyen formába a realitás szintjére visszahozni, nem sikerül. Gyermek voltam, amikor az apánk, bírósági ítélet nélkül kényszerlakhelyen ült (magyarsága miatt), és anyám a három otthonmaradt gyerekkel igyekezett eleget tenni mindannyiunknak. Én már akkor tele ötletekkel kitaláltam egy pénzkeresési lehetőséget (még egyet a sok közül). Diafilmet vetítettem az utcánkban élő gyerekeknek, egy pár bani-ért (román aprópénz). A pincénkben rendeztem be az „előadást“, én voltam a narrátor, és még énekeltem is, hogy a hatás jobb legyen. Működött a dolog két napig, azonban a magam szerkesztette villanyberendezés a harmadik nap úgy megrázott, hogy a balkezem már teljesen kék lett, mert az ócska, kissé rozsdás vetítő gépet nem tudtam elengedni, amikor hirtelen az egész városnegyedben elvették a villanyt. Szerencsém volt, túléltem. Vagy talán nem szerencse lett volna... ?

Egy másik történet. A baráti társaságunkkal, függetlenül, attól, ki hol töltötte az évi szabadságát, a Maros partján találkoztunk sátorozni az utolsó megmaradt egy hétre vagy 10 napra. Csodálatos volt.

A gyerekek megtanulták a természetet szeretni, respektálni, mi a felnőttek pedig elengedhettük magunkat.

Abban a bizonyos évben, mi érkeztünk egy nappal hamarabb a tengerpartról jövet. A magam gyártotta lakókocsit húztuk magunk után, és a megszokott táborhelyünkön rendezkedünk be. Mária kipakolta a dolgokat, én szokás szerint megástam a gödröt a szemétnak, egy kicsit távolabb a „toalettnak”, melynek a foglaltságát egy kis felhúzható fehér rongydarabbal jeleztük. A horgászbotok is szépen sorban álltak egy rögtönzött bottartón. Kész voltunk mindennel, Mária a gyerekeket rendezte, amikor én végigsétálva a parton egyszer csak összerázkódtam, és nagyon rossz érzés kerített hatalmába. Ah, elhessegettem, lehet fáradt vagyok, gondoltam. Az érzés azonban nem hagyott alább, sőt erősödött. Felnéztem a kék égre, a fákra, a vízre, de nem találtam magyarázatot. Egyszerre, mint egy villámcsapás tudatosodott bennem, rossz helyen vagyunk! Amikor közöltem Máriával, hogy arrább kell költözzünk, úgy nézett rám, mint akinek elment az esze. Rövid vitatkozás után belátta nincsen kivel vitatkozni (nem azt hogy igazam van), így újra kezdtük a pakolózást. Beletelt jó másfél óra mire meglettünk. Megnyugodtam. Leültünk a tetőterasz alá, (egy kifeszített vászon a lakókocsi oldalához erősítve) és a jól megérdemelt pohár dobrodzsa fehér borunkat akartuk meginni. A gyerekek már aludtak. Öt perc sem telt el,

egy olyan vihart éltünk át amilyenre sem azelőtt, sem a mai napig nem emlékszem. Valósággal fellapított a kocsi oldalára, a tetőteraszt letépte, és a szárításra kitett ruhadarabokat másnap 100-200 méteres körzetből szedtük össze. A csoda azonban most jön! Arra a helyre ahol először állt a lakókocsink egy kb. 60 cm átmérőjű óriási fa zuhant. Ha nem cserélünk helyet, ma nem írhatnék, vagy már csak (morbidan hangozhat) gyászoló szülők lennénk. Felnéztem az égre és csak annyit tudtam mondani a Barátomnak, hogy köszönöm. Folytassam? Jó folytatom.

Sokan olvasták a *Szabadság ára* cím alatt megjelent első kisregényem. Ebben írtam Ursuláról. (olvasd Urszula)

Részletek a könyvből:

Hamar tették meg az utat mivel az út nagy része autópálya, így kora délelőtt megérkeztek. Andrásnak fogalma sem volt merre kell menni. Amit a térképen megnéztek, a valóságban másképpen mutatott. Egy csomó idegen név, útjelző táblák, ezért azt gondolta András, jobb ha megkérdeznék valaki. Megálltak az egyik utcában a járda mellett, nem messze egy telefonfülkétől, itt biztosan benne van a pontos cím. Anna szállt ki és az első, aki elment mellette egy biciklista, nem reagált az Anna kérdésére és tovább kerekedett. Ekkor a hátuk mögött megállt egy autó, és egy nő szállt ki belőle. Egyenesen Annához ment és rákérdezett, hogy segítségre van e szüksége. Anna, ahogy tudta angolul elmagyarázta, hogy ők most érkeztek és jelentkezni szeretnének ennél a központi irodánál.

Látszott, hogy a nő is tájékozatlan. Odament a telefonkabinhoz, kikereszte a címet, és Anna azt látta, hogy hosszasan telefonál, majd kijött és csak annyit mondott, „nehéz elmagyarázni, maga jöjjön velem, a férje meg kövessen”.

Anna kissé habozva ült be a nő mellé az autóba. Nagyon piszkos és rendetlen volt az autó belseje, úgy, mint a nő maga. Nem valami bizalmat keltő egyéniség, állapította meg magában Anna. Nem sok ideje maradt gondolkozni, mert a nő el is indult, és az első forgalmi lámpánál már el is vették Andrászt. Anna mikor ezt meglátta, úgy megijedt, hogy azt nézte hogyan tudna kiugrani a kocsiból. A nő észrevehette, mert elmosolyodott és megállt. Bevárták Andrásékát, és most már a toronyépületekig együtt mentek.

A nő bekísérte őket, elkérte az útleveleket, és szó nélkül beállt a sorba, mivel előttük, még egy férfi és egy egygyermekes család állt. Intett nekik üljenek le. A fogadó helység katonásan egyszerű, tiszta volt, de funkcionálisan volt berendezve. Egy pár asztal, székekkel, az asztalokon írószerek. Elég tágas ahhoz, hogy ne keltsen bezártság érzést. A nő miután sorra került, odajött hozzájuk, egy csomó kérdőívvel, amit ki kellett tölteni. Valahogy tisztában lehetett vele, hogy ez Andráséknak nagyon nehezen, esetleg egyáltalán nem fog menni, mert ismét szó nélkül leült és kitöltötte az összes íveket. Nekik csak alá kellett írni. Ez óriási segítség volt számukra. Mint később megtudták sokan már itt megbuknak, mivel a befogadásnak, mint német leszármazott, egyik fő kritériuma a nyelvtudás.

Nem tudták hogyan köszönjék meg. A nő megint mosolygott, legyintett majd röviden csak annyit mondott „szóra sem érdemes”.

András ragaszkodott hozzá, legalább a nevét és a telefonszámát adja meg, mert így be tudnak számolni neki később a sorsukról. Ez az érv hatott. Vett egy cédulát, ráírta a telefonszámát és névnek csak annyit, Ursula. Még egy fáradt mosoly aztán elment.

Egy hónappal később, amikor az első bérelt lakásukba költöztek, András felhívta Ursulát, hogy még egyszer megköszönje a jóságát, és azt a fantasztikus segítséget.

- Tessék, szólt egy női hang a drót másik végén

- Ursulával szeretnék beszélni, mondta András

Csend lett, majd egy kis habozás után a nő válaszolt.

- Én Ursula testvére vagyok, ... Ursula két héttel ezelőtt meghalt.

-Tessék?, András azt hitte nem érti jól, meghaaalt?

-Igen,...sajnos..., szegény halálosan beteg volt, tudta, hogy csak napjai vannak hátra. Otthagytta a munkáját, és azt tűzte maga elé, hogy amíg él megpróbál minden nap valami jót tenni..., valakinek segíteni.

- Borzasztóan sajnálom, Isten nyugtassa, és fogadja részvétünket.

Anna az András arcán látta a döbbenetet és a szófoszlányokból megértette mi történt. Egymásra néztek.

- Miért mi? Honnan tudta, hogy nekünk van segítségre szükségünk, hiszen német rendszámú volt az autó, még csak nem is idegen,...az utca tele emberekkel,..?

Erre csak Ursula tudna válaszolni, de ő már nem él.

Még mesélhetnék hasonló számtalan történetet melyek végigkísértek egész életünkben, azonban a könyv nem erről szól. Csupán érzékeltetni szeretném azt, hogy amikor bajban voltunk, valaki a csodával határos módon megsegített, vagy megmentett. Ő volt az, a Barátom!

Mária már nagyon régen el szeretett volna menni erre az útra, de én valahogyan idegenkedtem, nem láttam értelmét. Azonban ahogyan telt az idő, a hajam őszülésével párhuzamosan bennem is nagyon sok minden átértékelődött. Olyan dolgok, amikért régen bármit megadtam volna elvesztették fontosságukat és más került előtérbe. Talán ezt nevezik a pszichológusok érettségnek, ha igen akkor nálam elég későn állt be.

Az élet próbára tette az erőnket, hitünket egyaránt.. Aki olvasta a fentebb említett kisregényem, érti miről beszélek. A mai napig nem találtuk meg igazán az egyszer már elvesztett gyökereinket, azonban mégis boldogok voltunk, szerencsések, és nagyon összetartóak. Meggyőződésem, hogy mindezt a magunk erőlködése mellett (mert magától semmi sem működik) neki, a Barátomnak köszönhetjük. Mint már említettem a házába nemigen járok, hogy ájtatos képet vágva próbáljam színlelni azt, ami sokaknak sikerül, nekem nem megy. Ismételten ki szeretném hangsúlyozni, messze áll tőlem, hogy általánosítsak, és egy kalap alá vegyem a létező kivételeket a nagytöbbséggel.

Mindenesetre egyszer csak rádöbentem, éreztem... el kell mennem... ez az egyetlen módja, hogy

köszönetet mondjak a Barátomnak. Nehéz megmagyarázni, olyan volt, mint egy hívás. Ezt az Utat, zarándoklatot, ha úgy tetszik, tehát neki szántuk köszönetképpen az eddigi életünkért. Most hogy megtettük, állíthatom, Ő is elfogadta, és sokkal gazdagabban engedett haza, tele hihetetlennek tűnő rejtélyes élményekkel, és feltöltve energiával.

A döntés!

Megnyomtam a gombot! Értsd a számítógémem „enter” billentyűét. 2011. október 12. nap, mely merem állítani megváltoztatta az életünket. A gombnyomással pedig csak a repülőjegyeket foglaltam le, oda és vissza. Ennek kizárólag anyagi oka volt, mert a hónapokkal előre foglalt jegyek a későbbiek árának töredéke.

Már az első percben megváltozott valami. Mária leírhatatlan boldogságán kívül engem is elárasztott egy olyan melegség, tudatosság, ami rám nem jellemző nyughatatlan természetem, és örökké csapongó, alkotni akaró fantáziám miatt. Legszívesebben magamhoz öleltem volna az egész világot.

„Boldog az ember, akinek ereje benned gyökerezik, s akinek szíve zarándokútra készül.”

Ezt a zsoltár idézetet szintén Máriától kaptam (minden alkalomra tud egyet), s mivel találónak éreztem még aznap feljegyeztem. (most itt van).

Van benne valami igazság. Ettől a naptól csak erre, vagyis az utunkra koncentráltunk. Ha az ember szabadságra készül, már az is öröm, ha előkerülnek a nyaraló holmik, a csomagolásnak is megvan a maga varázsa. Mivel a mi utunk nem egy egyszerű nyaralás, hanem annál sokkal több, a felkészülés ennek megfelelően zajlott. Elsőként az információk beszerzését

tartottam a legfontosabban, mely hála az internetnek ma már pofon egyszerűen működik. Elég volt az *El Camino*-t, (Az Út) vagy a Szent Jakab címszavakat beadnom, és tízezres számú eredményt mutatott a gép. Beiratkoztam úgy a német, mint a magyar zarándokfórumba. Az európai országok zarándokai közül a németek vannak többségben, ezért ezt az oldalt használtam gyakrabban. Megrendeltük az egyik Szent Jakab zarándokegylettől (mert ilyen is elég sok van, sőt már hamis igazolványok is léteznek) az igazolványokat, és az elengedhetetlen fésűkagylót, mely a *Camino* hivatalos jelképe.

Biztosan sokan ismerik a zarándokút történetét, azonban ha esetleg mégsem, akkor egy pár sorban vázolom.

Az út Santiago de Compostela-ba vezet az idősebb Szent Jakab apostol sírjához. Ő volt az apostolok közül az első vértanú, akit Heródes Agrippa 44 körül lefejeztetett. A monda szerint hamvait a 7. században Hispániába menekítették az arab pusztítás elől. A 800-as évek körül egy galíciai remetét egy csillag vezetett el a sírhoz.

II. Alfonz, Asztúria királya, sírja felett templomot építtetett, és Szent Jakabot királysága védőszentjévé tette. Roma és Jeruzsálem, mint a középkor két legfontosabb zarándokhelye, az arab és török hódítások miatt veszélyessé vált ezért Santiago jelentősége rohamosan nőtt. 1002-ben a Córdobai Kalifatus hadvezére vezette mór seregek legyőzése után vált lehetővé a mai francia út kijelölése, amely összekötötte a Navarrai, a Kasztíliai és a

Leóni királyság fővárosait. A zarándokok növekvő száma maga után vonta az út menti infrastruktúra kialakulását. Templomok, kolostorok, kórházak épültek, majd a fejlődés odavonzotta az embereket, új városok jöttek létre. A 12. és a 13. században évente 250.000-en zarándokoltak Santiagóba. A 14. századtól erős hanyatlás figyelhető meg, és a 19. századi újraélesztési kísérleteket a 20. századi spanyol polgárháború akadályozta meg. Igazi reneszánszát a 20. század végén kezdte újra élni. Az Európa Tanács 1987-ben kulturális útnak nyilvánította az *El Camino*-t. A sárga nyíl (mellyel az utat jelzik) 1980-tól az út hivatalos jelzése, az UNESCO pedig 1993 a világörökség részévé nyilvánította a spanyolországi, majd 1998-tól a franciaországi szakaszt.

Én ezzel be is fejezném ezt a rövid „szárazabb” részt, azzal az ajánlással, aki mélyebben el akar merülni az út történelmi részével, annak kimeríthetetlen irodalom, vagy internetes információ áll a rendelkezésére.

A mi utunk a *Camino Frances*, vagyis a francia út. Saint Jean Pied du Port-ból indul, és értelemszerűen Santiago de Compostela-ig tart. 800 kilométer, hegyen, völgyön, fennsíkon keresztül. Hosszát a különböző útikalauzok mind másképpen számítják. Van, amelyik a városokon átmenő sok kilométert figyelmen kívül hagyja, mások a régi utat veszik alapul, pedig időközben ez is változott. Például a Santiagói repülőtér építése miatt ez a szakasz öt kilométerrel hosszabb lett. Az igazság, amikor

lejártuk a mi 800 kilométerünket, olyan mindegy volt, hogy ez most akár 10-15 kilométerrel hosszabb vagy rövidebb.

Ott maradunk el, felkészülés. Talán egyik legfontosabb, és mint később bebizonyosodott legjobb döntésünk volt, megtanulunk spanyolul. Erdélyiek lévén mi már három nyelven nőttünk fel, magyar, mint anyanyelv, a román kötelező volt már a középiskolában, és egyetem is csak román nyelven létezett (kivételt a vásárhelyi színiakadémia, és az orvosi egyetem, ez utóbbi később meg is szűnt). Németet a nagyszülői háznál tanultunk Temesváron mivel az anyai ág félig német volt. Az orosz hivatalból utálni kellett, ezért nem is tanultuk. A szabadon választott francia nyelv, azért ha nem is sokat, de egy kevés alapot adott ahhoz, hogy később kommunikációs szinten értekezzünk, majd ehhez csatlakozott az angol, mely a munkahelyemen vált kötelezővé. Ez elég ahhoz, hogy egy hatodik nyelvet valamivel könnyebben sajátítottunk el, mint az, aki most kezdené nulláról. Vasszorgalommal, napi két-három órás intenzív tanulással, és az utolsó hónapokban megismert spanyol barátunk segítségével indulásunkig március végére középszinten beszéltük a nyelvet. Megérte, mert szíveket és ajtókat nyitott (a spanyolokét).

A felszerelés is fontos része a készülődésnek. Az ember mindent a hátán visz, ezért nem túlzok, amikor azt mondom, figyelem, minden gramm számít. Jó és könnyű hátizsák, hálózsák, ruhanemű meg a többi kellék (itt újra

prózaí lesznek) nagyon sok pénzbe kerül. Tapasztalt hosszú távú túrázók szerint, a hátizsák nem szabad meghaladja a testsúly tíz százalékát. Ez lenne az ideális, azonban betartani nagyon nehéz. Ha csak a napi vizet meg egy kis tartalék élelmet visz az ember az rögtön másfél két kilót nyom a latba. Tehát jövőendő zárandokok erre nagyon odafigyelni! Soha sem tudtam (nem is érdekelt) hány gramm egy alsónadrág, vagy egy zokni, milyen súlya van egy fogkefének, vagy a borotvámnak. Most már tudom. Talán a legfontosabb kellék a cipő. Egy jó túrabakancs megfizethetetlen szolgálatot tesz. Megvettük mi is mind a kettőnknek, hogy idejében bejárassuk.

A következő öt hónapot teljesen a felkészülésnek szenteltük. Naponta gyalogoltunk 7-8 kilométert, hétvégeken 15-20-at. A végefele már felpakolt hátizsákkal, melyeket a teljes felszerelés hiánya miatt könyvekkel pakoltunk meg. Több mint 500 megtett kilométer gyűlt össze, és azt hittük minket nem érhet meglepetés. Hát... tévedtünk.

Az alkoholt teljesen kizártuk az életünkből, nem mintha eddig meghatározó szerepe lett volna, de még a vacsora utáni pohár borról, meg egy-egy korty snapszról is lemondunk. Korán keltünk, korán feküdtünk, olvastunk, tanultunk és gyalogoltunk. Így telt el majdnem egy fél év. Egy kellemetlen közjáték majdnem áthúzta a terveinket, és ezt csak azért írom le, mert ez (is) bizonyítéka, hogy majdnem minden a fejben játszódik le,

természetesen egy kis segítséggel. Tudják, kire gondolok...

Mária lábfejen oldalt megjelent egy kis kidudorodás, amelyik a járástól begyulladt, úgy nézet ki mintha egy tyúkszeme lenne. Kezdődött a különböző kezelés, kenegetés valami csodaszerrel, ráolvasás, meg a többi, de semmi sem használt, ezért kénytelen kellett lenni orvoshoz mentünk. A „ránézéses” diagnózis letaglózó volt. Csontkinövés! Operálni kell! Ezt nem lehet bárhól, hanem csak magánklinikán, ami természetesen komoly pénzbe kerül. Mária elmondta a professzor úrnak mire készülünk, az eredmény akkor sem változott, és kérdésére, operáció esetén mennyi esélye van megtenni az utat, újabb pofon következett. Szerinte, ha megoperálja kb. 30 százalék, ha nem, akkor semmi.

Szegény Mária majdnem sírva jött ki a rendelőből, alig tudtam megvigasztalni. Nem hagyott nyugton a dolog, csak nem lehet, hogy egy tyúkszeme miatt dugába dőljön minden. Elhatároztuk felkeressük egy régen nem látott másik orvost ismerősünket, akihez csak a távolság miatt nem fordultunk indulásból. Nem szeretnék sem pozitív sem negatív következtetésekbe bocsátkozni, azonban kiderült, hogy a csodanövevény nem csontkinövés, és nem is tyúkszeme (ezt az elkészített röntgen mutatta ki!), hanem egy vírus okozta gyökeres szemölcs, amit vagy leégetni vagy lefagyasztani lehet. Végkonklúzió, ilyen rövidtávon nincsen megoldás, ha csak nem vállalja az utat azzal a rizikóval, hogy még

rosszabb lesz, de addig is azért kezelje a gyógyszerrel, amit az orvosunktól kapott.

Vállalta! Elhatározta bármi lesz, ő ez alatt a maradék pár hét alatt rendbe jön és menni fog. Én nem bíztam a sikerben, de a valóság újra megcáfolt. A kinövés nem húzódott vissza, de a gyulladás megszűnt 35 napra! Hazajövetelünk után két nappal pontosan olyan csúnya lett, mint azelőtt (most már nem ússza meg az orvosi beavatkozást).

Március 27.

Eljött az indulás napja. Először Aalenbe utaztunk, ahonnan a fiam vitt ki március 27-én hajnalban a Stuttgarti repülőtérre. Nehogy izgalom nélkül teljen a nap, azért drukkoltunk, hogy a repülőteret kiszolgáló személyzet, figyelmeztető sztrájkja előtt érjünk oda. Sztrájk, amely egy nappal előtte be lett jelentve, és reggel hattól lépet életbe. A figyelmeztető sztrájkok csak egy vagy két órát tartanak, de az elég, hogy felborítsa az egész menetrendet, nekünk pedig délig Barcelonába kell érnünk, hogy a Pamplonába induló buszunkat elérjük. Erre is elővétellel megvettük a jegyeket, és késés esetén nem csak a jegy árát, hanem egy napot is veszítünk, és a Saint Jean Pied du Porti panzióban foglalt szobánk is üresen marad. (fizetni így is úgy kell).

A segítség újra jött. Miután felszállt a gépünk, három percre rá lezárták a repülőteret. Véletlen?.. lehet, de mi már repültünk. Alig szálltunk fel, amikor többek között tájékoztattak, felhívva az utasok figyelmét, hogy Spanyolországban a közalkalmazottak szindikátusa általános munkaszünetet tart március 28-án. Így még aznap átcsúsztunk két demonstráció között, és értünk este negyed tízkor Pamplonába. Az út körül kialakult számtalan szolgáltatás között egy vállalkozó arra szakosodott, hogy megrendelésre utasokat szállított Pamplonából, Saint Jean Pied du Port-ba, vagy fordítva, mivel a két helység között nincsen rendszeres

összeköttetés. Rajtunk kívül még két utas várakozott, egy Tel Avivi fiatal pár, akik szintén másnap szerettek volna indulni a nagy kalandra.

Sötétben haladtunk a Pireneusi szerpentineken egyszer enyhén fel, majd mind lefele, és kissé aggodalommal néztem, hogy holnap ugyanezt az utat kell visszafele megtennünk, de nem a közút mellet, hanem ösvényeken.

Későre kerültünk ágyba, és egyikünk sem aludt sokat, mert a rengeteg kérdőjel nem hagyott.

Március 28.

Reggel azért aránylag frissen indultunk a zarándok iroda felé a regisztrálásért, és az első pecsétünkért az igazolványunkba.

A kis város alig 1500 lakosával, a 12. századtól vonult be a történelembe. Az akkori Navarrai Királyság határait védte, majd 1598-tól került francia fennhatóság alá. 1988 a város az UNESCO Kulturális Világörökség része lett.

Az irodában három francia nő fogadott, és mivel egy pár szót szoltam franciául, azt hitték tökéletesen beszélek, és olyan gyorsan kezdték elmagyarázni mi a teendő, hogy csak minden második szavukat értettem. Az eredménye az lett, hogy az elem tolt regisztrációs lapra az utolsó oszlopba beírtam egy 32-est. A hölgy gyanakodva nézett rám, összenézett a többiekkel (azok is furcsán bámultak), de még mindig nem szolt semmit. Kiderült, én úgy értelmeztem a kitöltendőt, hogy hány napra terveztük az utat, pedig az életkoromra voltak kíváncsiak. Nem csoda, ha én a 67 évemmel 32-öt írok be, az kevésbé hihető. Jót neveltünk, helyesebben rajtam nevettek, (ez egy különbség) amikor tisztáztuk a valós számokat. Hogy a számkavarodásnak nehogy vége legyen, aznap még egyszer kort változtattam. Valaki németül kérdezte a korom, és sebtében magyar logikával mondtam ki németül a számot, ami 76-ot jelentet. (németül a tízesek kerülnek a második helyre).

Az újból csodálkozó tekintetekből, immár pozitív értelemben (mert nem is nézek ki olyan idősnek) rájöttem nem stimmel valami, ez a hozzáadott plusz kilenc év volt. Később egy francia házaspárt néztem németeknek, mert német hátzissákkal voltak. Megkérdeztem németek? Nem, franciák, válaszolt a férfi kissé felháborodva a tévedésemen. Szerinte látnom kellett volna, hogy ők franciák. Nem láttam, ezért megvigasztaltam azzal,...hogy nem baj. Elég érthetetlenül bámult rám nem tudta mire vélni, miért is lenne ez baj, de aztán ebben maradunk, ők pedig gyors lépésekkel mentek tovább. Nagyon igyekeztek, mert többé nem találkoztunk.

Saint Jean Pied du Port középkori utcái ápoltak, az épületek karban vannak tartva, és a macskaköves út, amely kivezet a városból, keskeny utcán kőházak között halad lefele a városkapun át a Porte d'Espagne -hoz. Ezen áthaladva el kellett döntsük, megyünk a nehezebb (de szebb) úton a hágón keresztül, vagy választuk a könnyebb utat Valcarlos fele. Mi már otthon a tervezés alatt eldöntöttük. Jöhet a nehezebb! Jött is...

Az első menedékházig hét kilométer alatt 163 méter tengerszintről emelkedtünk 800 méterig, majd nem egészen újabb 13 km után a szakasz legmagasabb pontjáig a Col de Lepoeder-ig 1430 méter magasságban. Gyönyörű napsütéses reggel volt, a nap még alacsonyan járt meghosszabbítva az árnyékainkat, melyek a hátzissák miatt egészen groteszk figurává torzultak.

Vastag láb, hosszú felsőtest a hátán a furcsa valamivel, és két aránytalanul kicsi fejjel a végén.

Egy darabig az úton bandukoltunk felfele, majd hosszú rész egy hegyi legelőn vezetett át. Ahogyan emelkedtünk úgy fogyott az erőnk. Voltak pillanatok, amikor egy tehénlapotyát szépen megkerültem, mert nem volt annyi erőm, hogy hosszában (felfele) átlépjek rajta. Mária még nehezebben bírta, de becsületére legyen mondván, szó nélkül jött. Elhaladtunk egy elvarázsolt erdő mellett. Persze a nevet mi adtuk mivel ilyen érdekes girbe-görbe fákat egy helyen eddig nem láttunk. Mohával takart törzsük görbeségükben beindították a fantáziánkat, és azt találgattuk, hogy az egyik egy szörnynek, a másik egy kacsának, vagy a harmadik éppen egy krokodilnak néz ki. Az erdei ösvényt olyan vastagon terítette be, még az ősszel lehullott lomb, hogy a cipőnk nem látszott ki belőle. Nehezen, de felértünk a csúcsra. Egymásra néztünk, ugyanazt gondoltuk, hol van a sok edzés eredménye, ha most már fáradtak vagyunk. Csalódásunkért kárpótolt a csodálatos táj. Visszanézünk a völgybe, a vele szembe lévő dombokra, melyek úgy néztek ki mintha valaki lágy idomokat formált volna a kezével és gondosan egymásra tette. Tökéletesen illeszkedtek egymáshoz. A völgyekben a házak kis játékkockáknak tunk, és az itt-ott feltűnő erdős részek kiegészítették a képet. A csúcs után még nehezebb lett, mert alig négy kilométer alatt ötszáz

mértet ereszkedtünk, részben még havas, részben nagyon köves ösvényeken.

Útközben, még az első kilométerek után találkoztunk egy német, körülbelül velünk egykorú nővel, mi értük utol (ilyen is előfordult) aki alig vonszolta magát. Szemmel láthatóan minden lépés nehezebbre esett. Szándékában volt az első menedékháznál (Orisson) megállni, mert mint mondta tovább nem bírja. Elkészöntünk, de sokáig gondoltuk rá, mert elhaladva a menedékház mellett láttuk, hogy ez még zárva volt. Sok menedékház csak április elsején nyit, mert a téli vagy kora tavaszi időszakban nem éri meg egy két zarándokért nyitva tartani. Reméltük, lesz annyi esze, hogy hívja a segélyszolgálatot (mert ilyen is van) és lemond a Pireneusok átkeléséről, mert számára is, mint sok zarándoknak végzetes lehet. Ahányszor egy kereszt mellett mentünk el, ő járt az eszünkbe. Sajnos sokan meghaltak az úton. Sok kereszt figyelmeztet arra, hogy a fizikai teljesítménynek is van határa, melyet respektálni kell. Olyanról is hallottunk, aki tudatában volt, lehet nem bírja végigjárni, azonban mégis elindult. Azt mondta, ha meg kell halnia, inkább egy zarándokúton haljon meg, mint kórházban. Meg is halt szegény.

Az utolsó kilométerek végtelen hosszúra nyúltak, itt egy kilométer szerintem már nem is ezer méter, hanem legalább kétezer csak rosszul jelölték, legalább is én így éreztem, és Mária hallgatása is ezt támasztotta alá (ezzel bevezettem egy új mértékegységet, ez a

hullafáradt zarándokok kilométerét, vagyis 1 hfz km = 2 km).

Elmúlt hat óra mire Roncesvalles-be értünk. Olyan fáradtak voltunk, hogy az első épület első szobájában megszálltunk. Amikor belenéztem a tükörbe, akaratlanul megfordultam, azt hittem idegen van a hátam mögött. Nem ismertem magamra. Egy megnyúzott hullafáradt öregember arca nézett rám. A tusolás egy kicsit helyrehozott, éppen idejére, mert bejelentkezésünkör mi is feliratkoztunk az esti zarándok menüre, és most szóltak, kész a vacsora. A zarándok menü végigkísért egész utunkon. Három fogásból álló meleg vacsora (vagy ebéd), minden fogás két-három, ritkábban négy különböző választékból áll, hozzá az elengedhetetlen vino tinto (vörös bor), és ami fontos, elfogatható áron.

Első alkalommal ültünk igazi zarándokasztalnál, zarándokok körébe. Egy szlovén férfi (vele is találkoztunk már az úton), egy francia, három lengyel, két olasz, három dél tiroli német és mi ketten. Nehezen indult a beszélgetés, csak az olaszok hangoskodtak. Csodálkoztam milyen erőben vannak egy ilyen nap után. Kiderült ők ma busszal érkeztek Roncesvalles-be, és innen indulnak. Különben sokan kihagyják az embert próbáló Pireneusok átkelését,és innen vagy Pamplonából kezdik az utat. Vannak, aki szakaszonként teszik meg, mert vagy nincsen elég szabadidejük, vagy nem bírják, vagy esetleg egészségi okból kénytelenek megszakítani.

Azután a következő évben ott folytatják ahol abbahagyták.

Az Út tanít, ha odafigyelsz és képes vagy értelmezni. Még a hegy másik oldalán történt, éppen egy kis (kényszer) pihenőt tartottunk egy alacsony kőfalon ülve, amikor egy fiatalember gyalogolt el mellettünk mosolyogva, nagy lendülettel, hátizsák nélkül és jó utat kívánt. Amit én akkor gondoltam (azt hittem gúnyolódik) nem nyomdafestéktűró. Így könnyű hivalkodni csomag nélkül, ilyen fiatalon. (ez a leírható változata) Elkönnyveltem, bármi legyen, én nem válok meg a zsákomtól, pedig van rá (erre is) lehetőség. Az út melletti szolgáltatáshoz tartozik, ha igényli valaki, van csomagszállítás. Egy pár euróért elviszik a hátizsákot egyik menedékháztól a másikig. Többen veszik igénybe. Van, aki elfogatható okból, mint komoly betegség, azonban mások kényelemből. Ez utóbbiak inkább az utolsó száz-kétszáz kilométerre jellemzőbbek (mikor sorra kerül, megmagyarázom). Már elfelejtettem a fiatalembert, amikor bő óra múlva látom, trappol lefele hegyen, és ugyanolyan kedves mosollyal köszönt, mint azelőtt, újra a jókívánságait tolmácsolva. Megszégyelltem magam. Ő csak egyszerűen egy kiránduló volt, aki az egész útra jellemző Buen Camino-val köszönt, ami spanyolul „jó utat” jelent.

Borzalmas éjszakám volt! Olyan fájdalom ált be a csípőízületeimbe, hogy nem bírtam oldalt feküdni így aludni sem. Valamikor ki kellett menjek, alig tudtam lábra

állni, a menésről nem is beszélve. Tízcentinként toltam előre felváltva a lábam, anélkül, hogy felemeltem volna. A legrosszabb azonban a gondolat, hogy kész, eddig volt, első nap elvéreztem. Sajnáltam Máriát, ugyanis indulásunk előtt megegyeztünk, ha valamelyikük feladásra kényszerül (akkor én csak rá gondoltam) a másik (mármint én) egyedül folytatja az utat. Most tessék, én adom fel az első nap után. Hogyan fog ő egyedül boldogulni. Neki is fáj mindene, de egy szót sem szólt. Mit mondok én (az erős ember) otthon a családomnak. Iszonyú volt. Valamikor a fáradtság csak legyőzte a fájdalmakat, és elaludtam. Ekkor jelent meg álmomban először a Névtelen! Olyan magas lehetett, mint én csak sokkal erősebb testalkatú, barna hajú, barna szűrős szemével nézet feddően rám, és menydörgős hangjával rám parancsolt.

- Ez a *te utad*, menned kell!

Próbáltam érvelni, a lábam, a csípőm, a korom, de nem volt kinek. Még egyszer elismételte most már egészen hangosan.

- Ez a *te utad* menned kell!

Annyira megijesztett, hogy csak ismételni tudtam, igen, megyek... igen, megyek... megyek, megyek... Mária ébresztett fel:

- Persze hogy méysz, de majd csak holnap reggel. Meg vagy nagyon izzadva. Nem érzed jól magad? Kérdezte aggódva.

- De igen, jól vagyok (egyáltalán nem voltam jól) csak rosszat álmodtam.

Már maga a tény, hogy álmodok furcsa volt. Soha sem szoktam álmodni, és ha igen reggelre nem emlékszem semmire. Akkor nem is sejtettem milyen fontos szerepe lesz a Névtelennek és az álmainak a továbbiakban.

Reggel, miután felébredtem egy darabig nem mertem megmozdulni, nem tudva most mi lesz. Nem lett semmi, felkeltem, még éreztem a csípőm, de csak annyit, hogy létezik. Egy-egy kisebb nyilallás utalt az esti küzdelmemre. De járok! Ezt olyan hangosan mondtam ki, hogy Mária a fuldokló horgász viccével válaszolt.

- Én is járok, mégsem kiabálok!

Az első nap tanulsága: „Ne a látszat után ítélj”

Március 29.

Az útra készített szendvicsek elfogytak, így üres gyomorral indultunk el, de elhatároztuk az első adódó lehetőségnél reggelizünk. Tanulva az előző napi erőlködésből a mai napra csak a 20,5 kilométerre lévő Zubiri volt az úti célunk, figyelembe véve, hogy az útikalauzunk szerint itt is lesz 410 méter emelkedés, és 870 méter ereszkedés. Máriának tényleg csak 20,5 lett, én azonban gondoskodtam róla, hogy még rátegyek bő négy kilométert. Sütött a nap, és Mária kérésére, aki szemüveget cserélt betettem a lecsereált a hátzsidkja oldalzsebébe. Kb. két kilométerrel hagytuk el Roncesvalles-t, amikor Mária mégis kérte a régebbit. Odanyúltam érte ahova tettem, de nem volt ott. Elvesztettük! Kieshetett gondoltam, és egy kicsit bosszankodtam is, mert már a cserekor kifejttem a véleményem, hogy elég nagy könnyelműség ott tartani.

Mária vissza akart menni, de én természetesen nem engedtem. Letettem a zsidkom és visszaindultam leszegett fejjel, hátha megtalálom, mert csak nem olyan kicsi szerkezet, hogy ne vegyem észre. Útközben legnagyobb meglepetése, egyszer egy óriási kutyával, majd a gazdáival találkoztam, akik lóháton zarándokoltak. A kutya kísérte őket. Ketten voltak, egy férfi meg egy nő. Impozáns látvány volt, és csak azt sajnáltam, hogy a fényképező gép Máriánál maradt. A szembejövő egypár zarándokot is megkérdeztem nem-e

találtak véletlenül egy szemüveget. Mindenki nemleges válasza után nem volt mit tennem tovább kerestem, így értem vissza a szálláshelyünkhöz. Feladtam, nem volt meg és kész. Szerencsére mindenre gondolva mind a kettőnknek be volt téve egy régebbi szemüveg minden eshetőségre. Na kérem, most itt az lehetőség élni kell vele. Visszagyalogoltam Máriához, aki ott állt ahol hagytam... kezében a szemüveggel. Kiderült, miután elmentem letette a zsákját és mégegyszer átnézett mindent. Az oldalzsebben, mélyre becsúsztatva találta meg. Végül is az én figyelmetlenségem volt, amiért négy kilométerrel fizettem azon az úton, ahol nem csak minden plusz kilométer, hanem minden méter számított. Főleg az elején, főleg nekünk.

Áthaladva a falun az első bárban elfogyasztottuk az első bocadillo-s reggelinket. Ez nem más, mint Franciaországban a baguette, vagy nálunk a baget, szendvicsként jól megpakolva sonkával, vagy sajttal, vagy mind a kettővel, és az egyik legelterjedtebb gyorsétel egész Spanyolországban. Jóllakva, csodálatos erdei úton mentünk tovább ezen a legendákkal átszótt vidéken.

A Roncesvalles-i hős, avagy a Roland lovag legendája ékes példája annak, hogyan alakítja át a néptudat a legendákat, hogy vesztesekből hőst kreáljon magának. Roland lovag, frank gróf és Nagy Károly császár rokona volt, akit egy sikertelen hadjárat után visszavonulás közben a baszk csapatok egy szűk

völgyben a többi nemesi lovaggal együtt lemészároltak. Később a szépített változatban, a baszkokból mórok lettek, Rolandot pedig hősként, és Nagy Károlyt a kereszténység megmentőjeként tartják számon. Rolandot szentként tisztelik, és személyében a hitvalló mártíromsága egyesült az aktív küzdelemmel.

Helyenként az út szabályosan ki volt építve a zarándokoknak. Sok szponzor, vagy zarándokegyesület jóindulattól vezérelve kiépített egy-egy szakaszt, hogy könnyítsék a zarándokok útját, azonban ez nem minden esetben előnyös. A kővel, vagy betonnal borított út jobban igénybe veszi az ízületeket.

Kis patak partján tartottunk pihenőt. Ebben nincsen semmi különös, ha csak az nem, hogy egy kis kék pillangó engem szemelt ki aznapra játszótársának. Egyszer a nadrágomra, majd nekibátorodva a kitarított tenyeremre repült. Ha megmozdultam elszállt, de rögtön jött is vissza. Percekig játszottam vele, mint egy kisgyerek. Elgondolkodtam. El kellett jöjjek erre az útra, hogy gondtalanul játszhaszak egy kis kék pillangóval. Mikor volt nekem az utóbbi x években erre időm, vagy türelmem? Elkészöntem a kis játszótársamtól és mentünk tovább, nem sejtve, hogy pár kilométer után találkozunk ez első, számunkra megmagyarázhatatlan rejtéllyel.

Útközben rájöttem hol követtem el a hibát a Pireneusok átkelésénél. Túl lassan mentem. Próbáltam igazodni Mária kicsi lépéseihez, ami sík terepen jól működött azonban hegyre fel nem. Kétszer annyi lépést

tettem meg mintha egyedül mentem volna. Amikor az otthoni felkészüléskor gyalogoltunk, kiszámítottam, a lépésfrekvenciánkat. Míg én száz méteren 130, addig Mária 147 lépést tett meg. Első számításként nem tűnik soknak, azonban kilométereken keresztül, van jelentősége. Ezért a továbbiakban, ha emelkedtünk én tartottam a ritmusom, majd bevártam Máriát látótávolságon belül. Egy ilyen alkalommal pont egy temető kis boltíves kapuja előtt álltam meg. Egy nagyon kicsi, kőfalakkal körülvett temető volt, szemmel láthatóan hosszú ideje, talán évtizedek óta nem használhatták, mert mindent a növények uraltak, a falak köveit pedig vastag mohaszőnyeg takarta. Hat-hét lépésre lehettem a kaputól, amikor Mária majdnem odaért.

- Mi van ott? Kérdezte.

- Egy régi elhagyott temető, úgy néz ki, mintha csak szellemek járnának ide. Mondtam felé fordulva. Abban a pillanatban megmozdult a kis kapu és kinyílt. Megdöbbsentem! Dermedten álltam a kapu előtt. Mária tért hamarabb magához, és belépett. A fényképezőgép az én övtáskámon volt, és a dokumentálni való ösztön legyőzte a borzongást. Lefényképeztem, a kaput Máriával együtt, ahogyan belépett. Bent, régi sírok, melyeken a kőbe véset feliratok alig voltak már olvashatóak. Még egy darabig érthetetlenül néztünk jobbra és balra, egymásra, a nyitott kapura. Az is átvillant az agyamon, valaki ugrat minket és távolról irányítja a

kaput, de a jól átlátható terepen egy lélek sem volt rajtunk kívül. Úgy döntöttem, még ha irtóztam is egy kissé, csak becsukom, mielőtt elmegyünk, Megfogtam a régi kilincset, mely a sok rozsdá miatt már nem működött, a kapu pedig olyan nehezen mozgott, hogy keményen kellett húznom, míg újra csukva volt.

Sokáig szótlánul mentünk egymás mellett. Egyiküknek sem volt egy értelmes szava a történetekhez. Nekem csak egy járt a fejemben, milyen jó, hogy ketten voltunk, másképpen, ha ezt majd elmesélem bolondnak tartanának. (lehet így is). A mai napig is, a lelki szemeim előtt sokszor visszajátszódott az egész jelenet, és megfogadtam, hogy én, a gyakorlati, a szkeptikus ember ezen túl soha többé nem mosolygok le senkit, ha valamilyen vele megtörtént „csodáról” mesél.

Egy japán zarándok emlékére állított kis kegyeleti hely mellett mentünk el. Shingo Yamashita-nak hívták 2002 augusztusában 64 éves korában költözött a másvilágra. Milyen a sors, eljött Japánból hogy itt haljon meg. Minden egyes, az úton lévő kereszt elgondolkodtatott. Eszembe jutottak a szüleim, meghalt barátaim, és habár ez természetes, hogy egy szép napon rajtunk a sor, csak ébresztett bennem egy ehhez fűződő gondolatsort. Mi lesz azután... vagy egyáltalán van-e azután... Ha eddig valaki az előző életünkről próbált meggyőzni, udvariasságból, mosolyogva végighallgattam, és gondoltam, amit gondoltam. Mára, az itt átéltek után biztos vagyok benne, hogy a bőröm,

amiben most vagyok nem az első, és talán nem is a végleges... (szabad kérem mosolyogni, ahogyan annak idején én tettem)

Galagonyabokrokkal, tölgyfákkal, bükkfákkal és mogyoróbokrokkal szegélyezett úton mentünk... továbbra is szóttlanul. Az út kavicsos ösvényé alakult, majd lassan, de nagyon meredeken beereszkedtünk Zubiri-ba.

Zubiri-nak is megvan a maga legendája, pontosabban az Arga folyót áthidaló régi kőhídnak melyet Punte de la Rabia-nak (Veszettség hídjának) hívnak. A monda szerint a híd közepén, egy nagyobb félkör alakú pillér alatt vannak Szent Quiteria földi maradványai, és ezek gyógyítólag hatnak azokra a veszett állatokra melyeket a gazdájuk háromszor körbehajtanak a pillér felett. Gondolom, ma már ezt állatorvosok végzik egyenesebb úton.

Az útikalauz tanácsát követve egyenesen az önkormányzati zarándokszállóba (albergue) mentünk. Elég szűkös helyen 32 fekvőhely, több kétemeletes ágy egymásmellé tolva, köztük éppen annyi hely, hogy a zsákokat letettük. Amikor bementünk már az összes alsó ágy foglalt lévén, egy fiatal galíciai pár rögtön felajánlotta, szívesen átadják az ő helyüket, és rögtön fel is költöztek két, még szabad felső ágyba annak ellenére, hogy ezek már nem egymás mellett voltak. Ezt az udvariasságot az ősz hajamnak, és valószínűleg az út, rajtunk szemmel látható nyomainak köszönhattük.

Ez volt a legrosszabb szálláshely az egész út alatt. A hálóterem túl kicsi a sok embernek, a toalettek, a tusoló egy másik épületben az udvar másik oldalán, és mosógép sem volt. Ez utóbbi igen fontos kelléke a szállásoknak, melyek többsége szárítógéppel is rendelkezik. A zarándokok ruhatára csak arra korlátozódik, ami rajtuk van, és arra a kevés csereruhára, amit cipelni tud. Tehát minden második, vagy harmadik nap mosni kell. Ez szintén a fizetett szolgáltatások közé tartozik, és egy plusz kereseti forrás a szállásadónak. A mosásért két-három eurót kérnek, (az út utolsó szakaszain már többet), és a szárításért is külön fizettünk. A legtöbb helyen a tulajdonosnak, vagy a gondoknak (hospitaler) adtuk oda a ruhákat, és kimosva, megszáritva kaptuk vissza. Gondolom, féltik a gépeket, ezért inkább ők kezelik.

Második nap, és már találoztunk ismerősökkel. Legnagyobb meglepetésemre az egyik dél tiroli nő, Ulrike (akivel azelőtt nap együtt vacsoráztunk) az udvaron már egy kis asztalnál ült és a naplóját írta. Nagyon szép kedves arca most is mosolygott, amikor megszólítottam.

- Mikor érkezted?

Kíváncsi voltam, most az elején, ki hogyan megy, hogyan osztja be a napját, és később sem akartam elszalasztani egyetlen lehetőséget sem, hogy többet tudjak meg a társaimról. Honnan, hova, mikor, meddig, hány éves és talán a legfontosabb kérdés, amelyiket mindenkinek feltettem... miért?

- Már két órája itt vagyok. Mondta, de láthatta a csodálkozó (inkább hitetlen) arckifejezésem, mert hamar hozzátette. Az utolsó tíz kilométeren taxival jöttem.

Már a számon volt a megjegyzés, így aztán könnyű zarándokolni, de valami visszatartott, talán az első napi tanulság, ne ítélkezsek a látszat után. Mint kiderült jól tettem.

- Tudod.... És elkezdett mesélni. (az úton, mindenki mindenkit tegezett, korra és nemre való tekintet nélkül, mint egy nagycsaládban)

- Tudod... két hete fejezték be a kemoterápiás kezelésem. Itt elhallgatott, hosszú csend következett. Mivel én sem szóltam, egy idő után folytatta.

- Ezelőtt egy pár holnappal jött derültégből villámcsapásként a diagnózis, rákos vagyok, mellrák. Azonnal megoperáltak. Negyvenhat évesen egy nőnek mellek nélkül maradni... Megint elhallgatott, láthatóan a könnyeivel küzdve.

- Most elindultam, és megyek... erőt meríteni ebből az útból. Nem... nem fizikailag, azt nem bírom még, csak lelkileg, lelkierőre van szükségem, ezért megyek gyalog csak öt-tíz kilométert naponta, majd taxival a következő szakaszig. Ebben az évben Pamplonáig szeretnék eljutni, ahol a férjem vár, és valamikor, ha annyira helyrejöttem, talán jövőre folytatom.

- Már holnap Pamplonába leszünk. Mondtam én, mert más nem jutott eszembe.

Ilyenkor minden vigasztaló szó, vagy bármilyen más szöveg, felesleges és banális. Mind a ketten hallgattunk, majd én motyogtam egy pár szót, és elköszöntem jó éjt kívánva.

Úgy látszik, az éjszakákkal nem igen vagyok szerencsés. Most, hogy a lábam már nem fáj (ha igen akkor sem vettem figyelembe, elhatározva, hogy a fájdalmat, mint olyan kizárom az életemből), a fűrészgépek gondoskodtak egy újabb álmatlan éjszakáról. Én az erős horkolást nevezem fűrészelésnek, mert a horkoló hang a gátter hangjára emlékeztet. Ha az itteni hangerőt összevágott deszkává lehetne átalakítani, akkor reggelre egy kisebb fa menedékházat építhettünk volna.

Érdekes módon más zaj nem zavar. Otthon, ha Mária meg van hűlve, vagy náthás akkor a légzőszervei nála is gondoskodnak furcsa hangok kiadásáról. Ilyenkor felkeressük a ház két egymástól legmesszebb eső ágát, mert különben egyikünk sem alszik, én a horkolás miatt, Mária pedig mert én nem hagyom, mivel rendszeresen felköltöm, hogy forduljon meg. Állítólag én is horkolok, (tagadom) de ha így is van, nem hallom, így engem nem zavar. Az úti készletemben ott lapultak a megvett füldugók, melynek létfontosságáról minden caminos tanácsadó bővebben ír. Ki is próbáltam, de a kísérlet csak két percre tartott. Ha ennyi idő alatt nem esett ki magától, akkor én vettem ki. Nagyon nehezen szoktam

hozzá, de valóban, nélkülük nem lett volna egy nyugodt éjszakám sem.

Mint írtam, a toalett kint volt, így ha valaki kiment, minden ajtónyitást hallottam, és a kinti lámpa a nyitott ajtón keresztül végigpasztázza az egész szobát, a nyikorgása már csak ráadásnak számított. Valamikor csak elaludhattam, mert újra álmodtam, most már temetőkapukról, sírokat bontottam fel, kerestem az igazságot. (hogy miért pont sírokban?) Azonban akkor ijedtem meg igazán, amikor megláttam a Névtelent. Egy síron ült és megkérdezte:

- Mi van, nem hiszünk a szellemekben?

Száraz torokkal álltam vele szemben, meg akartam szólalni, de nem tudtam. Bevallom, féltem, és most az egyszer örvendtem, hogy a sötétben valaki véletlenül nekiment az ágyamnak és felébredtem. Ez már a második nagyon rossz éjszakám volt.

A nap tanulsága: A komfort egy szubjektív dolog!

Március 30.

Reggel az éjszakának megfelelő hangulatban ébredtem, és csak a kinti még igazán csípős levegő térített magamhoz. Az ébredés sem önszántamból történt, hanem a korán kelő zarándokok gondoskodtak róla, hogy a még egy két órás lehetőséget a szálló elhagyásig ne tudjam kihasználni. A szállókat általában este tízkor zárják, egy pár helyen féltizenegykor, és reggel nyolc és kilenc között el kell hagyni. Este, vagy délután, mindenki kipakolja a holmiját, legtöbbször nejlonzacskókat használnak, és ebből is a legzörgösebbet. Mosnak, szárítanak, szellőztetik a bakancsot, a betéteket (mi is), majd reggel persze minden visszakerül a helyére, a megfelelő hangzavar kíséretében. Mária valahonnan egész könnyű anyagból készült kis zsákocskákkal szerelt minket fel, így mi a többiekkel kímélők soraiba kerültünk. Mivel még sötétben kezdődik a reggeli műsor, sokan a kis ellemlámpájukkal próbálják azt a fél négyzetméteres helyet megvilágítani ahol a holmijukat sejtik. Forgolódás és keresgélés közben végigvilágítanak mindenkit, olyan az egész, mintha megannyi szentjánosbogár versenyezne, ki tudja jobban felhívni magára a figyelmet. Ezek a kezdeti zavaró tényezők lassan megszokottá válnak, később már nem törődtem velük, és a kumulatív egészséges fáradtság gondoskodott a rendszeres alvásról.

Aznapi végcélnak Cizur Menor-t tűztük ki, 26 kilométerre Zubiritól. Aránylag könnyű terepnek

ígérkezet 250 méter emelkedéssel, és kicsivel több ereszkedéssel.

Harmadik napja gyalogolunk, de úgy tűnt mintha már időtlen idők óta úton lennénk. Reggel előkerültek a sapkák és a kesztyű is, és csak másfél óra menetelés után melegedett fel annyira, hogy letehattuk. Ma használtam először a hordozható szárítót. Ez nem más, mint a hátizsák felső részére erősített két levitézlett nadrágtartó csatja. Elég erős ahhoz, hogy egy nagyobb ruhadarabot megtartsa, de közben kíméletes és nem tesz kárt benne. Ma, egy pár, még nedves túra zokni lógott rajta. Mária zsákjára is erősítettem kettőt, melyeket szép időben, (ebben sajnos nem bővelkedet az utunk), rendszeresen használtunk.

Az út elkerülhetetlenül néha ipari létesítmények mellett vezetett el, mint itt rögtön Zubiri után egy magnézium gyárat hagytunk magunk mögött, majd újra szép erdei úton bandukoltunk tovább. A szálláshelyről kijövet néhány méterre utolértük Ulrikét. Betegségéhez képest elég nagy zsákot cipelt, amelyik még ráadásul rosszul volt beállítva. Miután ezt megigazítottam neki, együtt mentünk tovább. Én egy pár lépéssel mentem Mária és Ulrike előtt, akik élénk beszélgetésbe kezdtek.

Ő nehezen ment, többször megálltunk, és a biztatása ellenére, hogy menjünk csak nyugodtan a mi ritmusunkkal, nem hagytuk magára. Ez nem szokás az úton. Itt mindenki a saját útját járja, ki gyorsabban ki lassabban, utoléri, elhagyják egymást, majd este

találkoznak. Olyan is előfordul, hogy napokig nem találkozol olyanokkal, akikkel közösen tettél meg egy pár kilométert, vagy egy szálláson aludtatok, ahhoz, hogy egyszer csak újra felbukkanjon.

Nem volt szívünk magára hagyni, elhatároztuk, ha bírja, elkísérjük Pamplonáig. Így aztán együtt ballagtunk. Most már tényleg ballagásnak lehetett nevezni, mert jóval lassabban ment mint mi. Végül is ráértünk, érdekes módon aznapra sem volt egyéb dolgunk csak menni (ki gondolta volna), mint előző nap, és mint a következő napokban, hetekben...

Utunk Trinidad de Arre-nál egy középkori hídon vezetett át a Rio Ulzma felett. A híd után a folyó egy két lépcsős vízesésen keresztül bukik alá teljes szélességében zöld növények és bokrok között. Nagyon szép, megnyugtató látvány a lépcsők aljánál fehéren habzó víz, a lágyan hullámzó vízinnövények a már lelassult, megszelídített víz medrében...

Furcsa pár előzött meg minket. Heidelbergi németek. Mint kiderült a nő 72 éves és csípőbetéte van, de úgy ment mintha kergették volna. Társa előtt járt 10-15 méterrel, és egész végig zúgolódott, hogy a sógora, (a húga férje) túl lassú és állandóan lemarad. Ő már másodszor van az úton, igaz, hogy csak szakaszokat mennek, mint ebben az évben is.

Kérdésekre, miért? Csak, felelt egyszerűen és röviden, érzi, hogy mennie kell, ennyi. Sokan kitérnek, a

válasz elől. Ilyenkor nem erőltettem a beszélgetést, inkább más irányba tereltem.

Teltek az órák, fogytak a kilométerek, és én észre sem vettem, hogy nagyon elől járok, úgy elmerültem a saját gondolataimba. Olyan volt a fejem, mint egy óriási mosógép dobja, ahol a ruhák egy darabig egy irányban forognak, majd hirtelen irányváltás, akkor egymásra esve, összegabalyodva forognak visszafele. Ha hiba csúszik a válogatásba, és netán nem megfelelő színek kerülnek össze, színevesztettek, vagy másszínükként kerülnek elő. Az én agyamban most tényleg minden összekavarodott, a ruhagondolatok túl színesek vagy túl fakók lettek. A kezdeti nehézségek alatt, azt hiszem mindenki felteszi a kérdést, (én is) mit is keresek itt, van e értelme az egésznek, fogom e bírni végig ha már az első napok után minden akaraterőmre szükségem van, hogy menjek. Hiába álltattam magam, hogy mentálisan ki tudom zárni a fájdalmat, ha a térdeim, a csípőízületem továbbra is lázadoztak a kilométerek és a súly ellen. Ráadásul egy pihenésnek megfelelő alkalmatosság, mint kő, farönk vagy hasonló sem volt a közelben ahol bevárhattam volna a lányokat.

Jóformán be sem fejeztem ezt a gondolatmenetet, amikor felnéztem, és tőlem öt méterre ott volt a pad. Mi ez... csak rendelnem kell és megkapom? Már olvastam valahol, hogy ez itt így működik, kérni kell, hinni benne, és ha tényleg szükséged van rá meg is kapod. Véletlen?

Nem tudom. Helyesebben akkor nem tudtam, nem hittem, mára azonban már tudom, nem véletlen.

A következő napok, hetek számtalanszor bebizonyították, igenis működik. Mivel a természetemnél fogva nem igen fogadok el semmit magyarázat nélkül, sokszor megpróbálom a megmagyarázhatatlant is megmagyarázni. A megszokott életben (nem itt) ott van az orrunk előtt a pad, de ha átesünk rajta, akkor sem vesszük észre. Ez a probléma megoldása.

Leültem! Annyira jó volt ülni, hogy hálából meg is simogattam a hirtelen kapott ajándékot. Közben utolértek Máriaék, majd együtt továbbmenve minden átmenet nélkül érkeztünk a főútra mely Burlada fele vitt tovább. A helység szélén két lehetőségünk volt, egy hosszabb és egy rövidebb út. A hosszabb általában kerülő, de szebb (ez is olyan volt), a rövidebb viszont átmegy az elővárosokon, vagy aszfaltos úton visz tovább, ezért sokan nem ezt választják. Mi, Ulrikéra való tekintettel most kivételesen a rövidebb mellett döntöttünk. Közeledtünk Pamplonához, mert már látszottak a városszéli negyed felett az óváros körvonalai.

Elérkezett az első búcsúzásunk ideje. Átkelve a Rio Argán, melyen a Puente de la Magdalena nevű híd vezet át, elváltunk. Ulrike a Casa Paderborn, németek által fenntartott szálláshelyen akarta a férjét bevárni, ezért neki a híd után rögtön ballra, a mi sárga nyílunk pedig előre mutatott. Álltunk és néztük egymást. Mind a hárman tisztában voltunk vele, hogy többé nem

találkozunk. Ilyenkor minden címcseré, vagy fogadkozás, ha abban a pillanatban őszinte is, fölösleges és nem reális. Legfeljebb az Email elérhetőséget adja meg az ember ahol a zarándokok a közösen készített képeket küldik el egymásnak (vagy azt sem).

Én egész életemben utáltam búcsúzni, ilyenkor elérzékenyültem, és mint erős ember (legalábbis bebeszéltem magamnak, hogy az vagyok) szégyelltem a könnyeim, ezért inkább elkerültem, vagy valamilyen formában elődáztam amennyire lehetett az elköszönést. Most nem lehetett sem elfordulni, sem elkerülni a búcsúzást. Ulrike sírt, mint egy gyermek, Mária könnyeztet, nekem pedig akkora göb volt a torkomba mintha golyvás lennék. Úgy öleltük egymást mintha egész életünket együtt éltük volna le, és most a sors kímélet nélkül örökre elválaszt. Még egyszer megköszönte, mint már többször útközben, hogy milyen jók voltunk vele, és végre egy teljes szakaszt gyalogolhatott... , meghogy az utóbbi fél évben ez volt a legszebb napja... , meghogy nekünk köszönhetően megkapta amire vágyott, ...újra van önbizalma , ...lelki ereje...

Elmentünk! Az erődítményen keresztül jutottunk Pamplona óvárosába. A város története az időszámításunk előtti első századra nyúlik vissza, amikor Pompeius, csapatainak itt veretett táborot. Őt tartják a város alapítójának. Történelme során, a nyugati gótok, a frankok, majd az arabok jutottak fontosabb szerephez.

Az óváros régebbi része (Navarrería) ma is a romai kori beosztásnak felel meg. A város a 9. században létrejött Navarrai Királyság székhelye, azonban fellendülése a városon áthaladó zarándokúttal az El Camino-val függ össze. Világhírét mégis a bikáknak, vagyis az örült bikafuttatásnak (encierros) köszönheti. Hírnév, melyben Ernst Hemingway 1926-ban írt „Fiesta a nap is felkel” című regényének volt döntő szerepe. Mi is kereszteztük, a járdákba beépített szent Jakab kagylókkal jelzett úton, a bikafuttató utcák egyikét, a Santo Domingo-t. Maga az ünnep neve is szent (Sanfermines), melyet a védőszent Szent Firmin, Pamplonából származó, de Franciaországban tevékenykedő misszionárius tiszteletére rendeznek minden év júliusában. A szent ereklyéit a San Lorenzo templomban őrzik. Az örülség az összes védőszentek közbenjárása ellenére, a futtatás minden évben emberi áldozatokkal jár. Én bevallom, a bikáknak drukkolok. Nem tartom igazságosnak, hogy egy agyonhajhászott, majd az arénában a pikadorok és matadorok által félholtra szurkált bikát, azután egy hősnek kikiáltott torreádor egyszerűen ledöfi.

Áthaladtunk az óvároson, végiggyalogoltunk a hosszú Calle Mayor-on (Fő utca), beértünk a Ciudadela (Citadella) parkba, majd az egyetem után lassan elhagytuk Pamplonát. Tovább az országút mellet vezető gyalogúton (ezeket nem szeretem), lassan emelkedve

négy kilométer után értük el aznapi célunk, Cizur Menor-t.

Cizur Menorban, az Albergue Maribel Roncal nevű magán zarándokszállóban aludtunk. Különben az egész úton azt tapasztaltuk, hogy az utóbbi években gomba módjára szaporodtak a magántulajdonban lévő zarándokszállások. A kereslet törvényszerűen irányítja a piacot, és ez alól a Camino sem kivétel. Egy idősebb nő, a tulajdonos fogadott, és úgy látszott komoly tapasztalatai voltak a zarándok lábak állapotáról, mert első kérdése az volt, hogy a lábunkkal minden rendben van-e. Ő még az idősebb generációt képviselte, és hozzáértően, igazi szeretettel bánt mindenkivel.

Az első udvarban óriási fák álltak, és lombjaikkal teljesen levédtek a két épület közötti részt, esélyt sem adva a napsugaraknak. A hátsóudvari épületrész teraszáról nyíltak a hálósobák vagy inkább hálótermek, három, összesen 54 fekvőhellyel. A háziasszonyunk még arra is odafigyelt, hogy kit kivel fektet egy szobában. Megpróbálta anyanyelvük szerint elosztani, vagy legalábbis úgy, hogy megkönnyítse ezzel a zarándokok közti kommunikációt. Mi német, holland, belga és svéd társak mellet kaptunk egy emeletes ágyat, így lettünk tizenhárman egy tizennyolc ágyas hálóban. A kötelező tusolás után átöltöztünk, ami abból állt, hogy tiszta fehérneműt vettünk fel, amire vissza az inget meg a nadrágot, és indultunk vacsorázni egy szemközti vendéglőben. A recepció mellet elhaladva a

„zarándokmama” éppen egy Aron nevű koreai fiú lábait kezelte. Rettenetesen nézett ki. A vízhólyagokkal tele lábairól lejött már a bőr és alatta a súrlódástól csak a véres eleven hús látszott. Nem a fiú volt az egyetlen paciense, mert a sok, nem bejáratott bakancs, vagy túracipő rendszeren szedte az áldozatait.

A vendéglőben, a spanyol tudásom, az ottani konyhaművészt összes árnyalataira azért nem terjedt ki, és főleg az első napokban nekem is nehezemre esett a megfelelő ételt választani. Sikerült közös nevezőre jutnom a spanyol pincérnővel, beszélgetés, amely kívülállóknak, mint a mellettünk lévő asztalnál ülő németeknek, intenzív spanyol társalgásnak tűnhetett.

Ők nem tudtak spanyolul, a pincérnő pedig nem tudott németül, és mivel az angol nyelven tett kísérletek sem hozták meg a várt eredményt, a pincérnő hozzám fordult segítségért, amit természetesen (egy kis büszkeséggel) meg is tettem. Minden jól is ment a desszertig. Ha németek megelégedtek volna azzal a süteménnyel, amit mi rendeltünk az úgy le lett volna zárva. De nem, ők fagylaltot kértek. Eddig a pontig többé-kevésbé jól fordítottam, azonban amikor a pincérnő felsorolt öt vagy hat féle fagylaltot, megállt a tudományom egy szót sem értettem a fagylaltnevekből. Végül egy huszárvágással oldottam meg, és rendeltem.

- Hozzon nekik valamit...valami finomat.

Gondoltam ez olyan, ami rossz nem lehet, és a pincérnő is egyetértett velem, mert bólogatott, a németek hálás

köszönete mellé. Kiderült, hogy a németek, Anke, és Günther a mellettünk lévő ágyat kapták. Ők is Saint Jean Pied du Port-ból indultak, de nem a hágón, hanem Valcarlos fele a könnyebb úton. Anke nagyon gyorsan beszélt, és minden mondat után úgy érezte egy kis nevetéssel kell befejezze a mondanivalóját, ez nem mindig passzolt, de egybevéve egy kedves teremtés volt. Günther úgy hallgatta, mintha mindent most hallana először, és viselkedéséből látszott, hogy az övé az utolsó szó a házban: Igen drágám!

Ma használtam először egy egész éjen át a füldugókat. Az előző éjszakák álmatlansága meggyőzött, hogy ha nem akarom nappal, alvón járóként megtenni az utat, meg kell szoknom.

Jól aludtam, csak a temetőkapu nem ment ki a fejemből. Meg akartam győzni magam, hogy csak képzelődtem. Rendben van, képzelődöm... de Mária is? Egyszerre képzeljük el ugyanazt az elképzelhetetlent? Hogyan fogom ezt elmesélni, vagy megírni? Már a felkészülés alatt elhatároztam, írni fogok, és nagyon kíváncsi voltam, mit ad majd nekem a nyolcszáz kilométer hosszú Camino.

Nem, határozottan nincsenek elvárásaim, nem szeretnék csalódni, ezért ezt tényleg kizártam, azonban titokban reméltem, velem is történik valami, valami, ami nem csak a fantáziám szüleménye. Tessék, most itt van, megtörtént és én kételkedem. Kételkedem, mert lehet, ha én olvasom ugyanezt más tollából, hajlanék arra, hogy

elkönyveljem, nem normális. Gyűlölöm ezt a szót, és éppen ezért óvatosan bánok vele. Kinek van joga ítélkezni arról, hogy mi normális és mi nem? Az, amit a társadalom elfogad, amit előír? Én most ezennel hivatalosan megszüntetem a normális fogalmat, ha másnak nem, hát magamnak.

Itt van például a Névtelen, aki első éjszaka berobbant az álmaimba, és talán ő volt (most már bizonyosan tudom), aki az út folytatására kényszerített. Őt az én agyam szülte,(gondoltam én) de mint később kiderült ez nem volt véletlen, mint az a másik sem, aki korábbi életem bizonyítékaként kísért végig az utamon.

A nap tanulsága: Minél több örömet osztunk, annál többet kapunk...

Március 31.

Már említettem, hogy az út tanít. Majdnem minden nap egy új leckével gyarapította a tapasztalataimat. Ezek nem csodák, hanem egyszerű következtetések, melyekkel a normális életben (megint ez a gyűlölt szó) is minden nap találkozunk, de egyszerűen nem vesszük észre, átsiklunk felette.

Ma reggel, háromszor egymás után azt hittem megloptak. Leszálltam, illetve lekecmeregtem az ágyamból (én aludtam mindig a felső ágyban), és a hideg padlóra léptem. Minden este odakészítettem a papucsot, amelyik egyben utcai váltócipőként szerepelt, hogy reggel, vagy éjjel csak belelépjek. Most nem volt ott. Eltűnt! Ellopták! Már láttam magam mezítláb járkalni, vagy délután is a bakancsal róni az utcákat... Éppen gondolatban egy új vásárlását szerveztem meg, amikor Mária jött vissza a mosdóból, a lábán az én papucsommal. Kiderült az övé becsúszott az ágya alá, és jobb híján (szerintem kényelemből) az enyémet vette fel.

A csomagolásnál kaptam másodszor, illetve harmadszor szívdobogást. A dzsekim hiányzott a fogasról, ahova az este akasztottam, és mivel tudtam ezzel már Mária sem megy a mosdóba, ezt menthetetlenül ellopottnak nyilvánítottam. Kiderült mégis Mária volt a tettes, mert ameddig én tisztálkodtam, mindent szépen odakészített a zsákom mellé, hogy nekem könnyítse meg a csomagolást, de a dzsekim a

hálózszakom alá került és ez letakarta. A segítségének az utolsó áldozata a fényképezőgép lett, mert Mária nem látta, hogy én a zsák alá tettem, ez pedig becsúszott az ágy mögé, és ezt most már tényleg ketten sem találtuk sehhol. Kétszeri ki-becsomagolása mind a két hátizsáknak sem járt eredménnyel.

Mária is el volt keseredve, mert az ő kis gépe volt, amit tőlem és a fiamtól kapott születésnapjára, én pedig a képeket sajnáltam, mert ezek megismételhetetlenek. Habár reményt veszítve, mégis még egyszer benéztem az ágy alá (immár harmadszor), de úgy látszik valahogyan más szögből, mert legnagyobb örömömre ott lapult az ágy lába és a fal között.

Sajnos az úton is előfordul, hogy lopnak. Szerencsére, nem tapasztalatból mondom, hanem mert minden közösségi Caminos portálon, figyelmeztetnek az elővigyázatosságra. Többen kihasználják a zarándokok, néha naivsáigig menő jóhiszeműségét, és bizony előfordul, hogy egy s más eltűnik.

A mai nap azonban két másik dologért maradt emlékezetesebb. Azt mondják, nincsen olyan ember, illetve zarándok, és ezt a különbséget szándékosan hangsúlyozom ki (a Camino-t nem csak zarándokok járják, de erre majd idejében külön kitérek), aki ne sírta volna el magát legalább egyszer az úton...

Ma ismét korán keltünk (később erről is leszoktunk), részben magunktól, részben a szobatársak gondoskodtak, nehogy lekéssünk valamiről.

Ez a gondoskodás csak a mi szobánkra vonatkozott, mert a másikon alvókat Mária ébresztette fel, mivel már hat órákor megindította a szárítógépet, a másik szoba mellett lévő mosdóban. A gép szorosan a két helységet elválasztó vékony fal mellett állt, és olyan hangokat adott ki magából, mintha egy baszk felkelő csapat készülne elfoglalni a zarándokszállót, hogy bosszúból a sikertelen szabadságharcukért lemészároljanak minden élőt, de főleg a spanyolokat. Persze erre nem került sor és mindenki megnyugodott, hogy csak a szárítógép, és nem a baszkok, hanem egy zavarban lévő, bocsánatkérő arcú, alig 151 centiméter magas nő settenkedett vissza a szobájába az udvarra néző üveges ajtó előtt. A kimosott ruhák esti szárítására azért nem került sor, mert a gépben az Aron ruhái voltak, és Mária véleménye szerint jobb a reggeli lárma, mint a késő esti (szerintem egyik sem).

Az üres ruhazacskónk végül Aron-nál maradt, amit több mint háromszáz kilométer után kaptunk vissza.

Egy forró tejeskávé az automatából és indulás. Csodálatos reggel volt. Mivel korán indultunk alig kelt fel a nap és az inkább síknak mondható mezőkön a zöld füvet és az utunkat szegélyző, részben még száraz bokrokat aranyárgás, vöröses fény ragyogta be. A friss levegőt úgy szívtam magamban mintha életelixír lenne, és nagyon örvendtem az életnek, amit most ebben a pillanatban csodálatosnak találtam. Így mentünk egymás mellett, két nagyon boldog idős ember (nem öreg), mint akiknek egyéb dolguk sincsen csak örülni az életnek.

Messze előttünk ment egy zarándok, akiben, ahogyan közeledtünk felismertük... ez Aron. Még mindég sántított, és én szinte nem akartam hinni a fülemnek, mert ment, és... énekelt! Az egész jelenet, lehet, hogy most így leírva banálisnak tűnhet, de ott abban a napfelkeltében, abban a hangulatban, olyan megható volt, hogy könny szökött a szemembe, és ahogy becsuktam a szempilláim, egy csepp is legördült az arcomon, melyet még egy pár követett. Máriára néztem, és ő is ugyanazt érezhette mint én, mert az ő szeme talán még nedvesebb volt, mint az enyém. Igen, meghatott ez a kis koreai fiú, aki véres lábbal, sántikálva, keresi önmagát, és közben énekel. Nem akartam elhinni, hogy nekem potyognak a könnyeim, nekem, aki szégyellném, ha sírnék. Tényleg öregszem és érzékenyebb leszek, vagy így hat rám az út, tettem fel magamnak a kérdést? Megálltunk, előnyt adva Aronnak. Nem akartuk megbolygatni, mivel a fájós lába miatt akaratlanul is utolérjük, hadd örvendjen ő is zavartalanul az életnek... hadd énekeljen...

Aronnal röviddel a Pamplonából kivezető úton találkoztunk először... Elöttem sántikált, már akkor látszott, hogy valami komolyabb baja van a lábának. Megszólítottam! Kedves nyíltarcú harminchat éves fiatalembert ismertem meg. Elmesélte, hogy Ausztráliában él, de Észak Koreában született. A családját politikailag üldözték, melynek tragikus kimeneteleként mind a két szülejét elvesztette. Az apját

lelőtték, az anyja pedig pár hónapra rá, miután kiengedték a két és fél éves fogságból meghalt.

Ő kalandos körülmények között Dél Koreába szökött, azonban félt ottmaradni, így került Ausztráliába. Családos, felesége és két kis gyermeke van. Informatikusként keresi a mindennapi betevőt, de lelkileg a mai napig nem tudta túl tenni magát az átélteken. Nem maradhatott el a szokásos kérdésem, miért? Miért hagyja hónapokra el a családját, és jön el a világ másik végéről egy fiatalember, hogy végigjárja a Camino-t? Miért éppen ide? Elmondta, hogy sokat olvasott erről, és megvan győződve, hogy amiért jött, amit keres meg is találja, vagyis önmagát. Tegnap több kilométert gyalogoltunk egymás mellett, csak egy kényszerpihenő miatt maradt le.

Az út lassan emelkedett, és két óra gyaloglás után felértünk a hágó tetejére, a 771 méter magason fekvő Alto de Perdon-ra. A csúcs előtt utolsó pihenésre ad lehetőséget két pad egy fa alatt, ahol egy elhunyt belga zarándok emlékére állítottak keresztet. Fent a gerincen, a kilátás kárpótolt az emelkedő okozta fáradságért.

Egy érdekes legenda fűződik közvetlenül a hágó alatt lévő Fuente de Reniega nevű forráshoz, ahol az ördög egy szomjazó zarándokot kísértett meg, vizet ajánlva a hite megtagadásáért cserében. A legendákban általában a jó győzedelmeskedik, ezért amikor a mi bátor zarándokunk is már beleegyezett volna az alkuban, megjelent előtte Szent Jakab, és gyorsan jó útra térítette.

Mi megúsztuk az ördöggel való találkozást, mert talán még túl sok vizet cipeltünk magunkkal.

Fent egy kis emlékkő utal a régiebbi búcsújárás színhelyére, ahova egész Navarrából jöttek zarándokok a Nuestra Señora del Perdón szobrához. Szemben az emlékkővel egy furcsa karaván áll, nem jutott tovább, mert fémlemezről vannak és csak a zarándokok iránti tiszteletet szimbolizálják. Egyesek szerint a Navarrai Szent Jakab Barátok egyesülete, mások szerint a szélgenerátorokat üzemeltető vállalat jóvoltából. Nem csodálom, hogyha az üzemeltető szeretett volna valamit jóvátenni a hegygerincet elcsúfító látványért, és azért a sok madárért, melyek nem dicső módon végzik, ha a lapátok közelébe merészkednek. A hatalmas lapátok suhogása már messziről hallatszik, és ahogyan erősödött mikor közeleedtünk, úgy hallgatott el rögtön a hágó után, mivel a szél magával vitte a hangot is. Ezekre a monstrumokra találó a „szükséges rossz” kifejezés. Egy felirat utal arra, hogy itten találkozik a csillagút a szelek útjával.

A hágóról, amelyen köves olyan meredek, térdízületek gyilkolására hívatott út ereszkedik négy kilométeren keresztül Utergáig, majd Muruzáig. Újabb négy és fél kilométer után, immár nem olyan meredek úton, tovább Obanos-ba.

Obanos annak ellenére, hogy kis település (mindössze 980 fő), mégis történelme, és legendái miatt vált ismerté. Már a 12. században rájöttek, hogy a

demokráciáért tenni kell valamit, ezért 1327-ben megalapították az egyik legrégebbnek számító demokratikusan választott tanácsot, Junta de Infanzones néven, melynek szerepe a jogi egyensúly megteremtése volt a monarchiával szemben. Ezt teheték, de csak addig, ameddig szintén a demokrácia nevében, megfosztva jogaiktól megszüntették őket.

Ennél érdekesebb az Aquitániai Felicia, és Guillermo névre hallgató nemesi testvérpár legendája, miszerint Felicia, miután elzarándokolt Santiago de Compostelába, eldöntötte ő bizony nem megy férjhez a bátyja által kiválasztotthoz, hanem e helyett maradék életét nemesebb ügyeknek szenteli, lemondva minden rangról, címről, vagyonról, kolostorba vonult. Ezzel nem is lett volna baj, ha Guillermo nem ragaszkodik a házassághoz. A szó szót, majd tettet követet, és Guillermo megölte a húgát. Egyik változat szerint szándékosan, a humánosabb megoldás a véletlennek tudja be végül is a tagadhatatlan tény, hogy Felicia meghalt.

A pápa, büntetésképpen Guillermot zarándokútra küldte, aki, mivel más választása nem volt, végigjárta az utat Santiagóig. Miután visszatért, Ermita de Arnotequi-ban élte le az életét, mint jámbor remete. A testvérpárt, a környék védőszentjeiként tisztelik. Guillermo koponyájának ezüsből készült másolatát a templomba őrzik, és különleges alkalmakkor borral öntik le, majd a bort vízzel hígítva isszák, csodahatást remélve.

A történetet 1962 és 1978 között hivatásos színészek, a falu lakóságának amatőrszínészi közreműködésével szabadtéri előadásként játszották. A Misterio de Obanos nevű színdarab 1993-tól újra nagyszámú közönséget csal a kis településre.

Útközben talákoztunk egy élő spanyol testvérpárral. José harmincéves, Alicante-ban postás. Madridban élő huszonnégy éves húgával Monique -al, és kis foxi kuttyájukkal Pamplonából indultak. Ők is, mint nagyon sok spanyol a nagyhetet (Semana Santa) zarándokolással töltötte. Nagyon igyekeztek, mert Burgosig szerettek volna eljutni, ez napi 28 kilométert jelent.

Egy lehetőséget sem hagytam ki, hogy a spanyol tudásom gyarapítsam, ezért intenzív beszélgetésbe kezdtem Joséval. Olyan gyorsan ment, hogy lihegtem mellette (persze ő postás), pedig akkora hátizsákot cipelt, hogy alacsony lévén úgy nézett ki, mint azok a hangyák, akiket példának mutatnak be az állattan órán, mert testsúlyuknak többszörösét képesek vinni. Sátor, matrac, önellátók lévén napokra élelem maguknak, és a foxinak, meg még kitudja mi duzzasztotta akkorára a hátizsákját, hogy én ránézésre 15 kilóra saccoltam. Tévedtem, 17 kilós volt. Mivel az út is emelkedett (újra), Mária, Monique -al beszélgetve lemaradt, amiért a lány volt hálásabb, mert ő is nehezen bírta a bátyja tempóját. Mostoha szülők gyermekei, akik csak egymásra számíthattak, régen elhagyva a családi fészket.

Minden évben, ha lehetőségük van közös szabadságra, együtt zárandokolnak egy-egy szakaszt, remélve egyszer csak elérnek Santiagóba. Természetesen itt sem maradhatott el a mindenkinek feltett kérdésem... miért? Mert feltöltődnek, energiával, szeretettel, és nekik külön öröm, hogy ezt együtt tehetik, volt a válasz.

Én is család koncentrikusan nőttem fel. A sok nehézség összekovácsolta a családukat, ezért számomra különösen megható és szép volt, ha testvéreket, vagy szülőt gyermekével láttam zárandokolni.

Együtt mentünk egészen Puente la Reina-ig (baszkul Gares), egy nagyobb helységig ahol eredetileg véget ért volna a mai gyalogtúra, azonban az itteni zárandokszálló csak április elsején, vagyis másnap nyitott. Két választásunk maradt, vagy visszagyalogolunk Obanos-ba, vagy továbbmegyünk még hét és fél kilométert Cirauqui-ig. Herbert, egy Berline ismerős, akivel egy szobában aludtunk előző éjjel, visszafordult. Mi a továbbmenetel mellett döntöttünk. Engem, ha akartak, akkor sem tudtak volna meggyőzni, hogy egy lépést is tegyek visszafele. A Caminon minden fölöslegesen tett lépés számít. Már gyalogoltam négyet a szemüvegért, elég volt, ezentúl csak előre megyek. Lementünk az Arga folyó partjára, és a híd alatti zöld pázsiton egyszerűen „ebédszünetet” tartottunk. Az ebéd első és második fogása sajt almával, a desszert pedig egy fél óra alvás volt. A hidat, amely alatt az igazak álmát aludtuk a 11. századba építették, és a neve megegyezik a

város nevével. Itt egyesül két zarándokút (Camino navarra és a Camino aragonés), még a híd előtt, hogy aztán közös útként vezessen tovább. Mivel annak idején a folyók átkelése veszélyes, és a komp drága volt, azok a helységek vonzották a zarándokokat, kereskedőket melyekben hidat építettek. Ezért Puente la Reina infrastruktúrája hamar fejlődött és fontos átkelőhelyé, vásári központtá vált.

Jót tett a pihenés, vidámabban bizakodóan vágunk neki a maradék bő hétkilométeres útnak. A mai nap, más miatt vált számunkra fontossá. Ma léptük át a lélektaninak számító száz kilométeres határt. Száz kilométer gyalog! Még kimondani is sok, nemcsak megtenni. Nagyon büszkék voltunk, és abban a pillanatban nem is gondoltunk arra, ez milyen elenyésző a hátralevő hétszázhoz viszonyítva.

Szépen lassan mentünk először egy nagyon meredek emelkedőn, majd rövid ideig követtük az autópálya melletti utat. Ezt elhagyva dimbes-dombos tájon szőlősök között haladtunk Cirauqui (baszkul Zirauki) fele.

A domb tetején a magasan kiemelkedő román stílusú San Roman templomot az óváros öleli körül. Szemben a templom bejáratával szálltunk meg egy furcsa nevű (Maralotx) magán zarándokszállóban. Miután elhelyezkedünk egy hatágyas szobában, ahol rajtunk kívül csak egy 35 körüli holland nő aludt, a kötelező tusolás után a háziasszony javaslatára lementünk a

templomba a szombat esti fél hetes misére. Én szokás szerint nem lelkesedtem az ötletért, de Mária ragaszkodott, és a háziak a közös vacsorát is csak a mise után tálalták. Nem volt mit tennem hát beadtam a derekam, és beültem egy hátsó padba. Sajnos a megérzésem nem csalt, és a csalódást okozó templomi tapasztalataim sorai eggyel gyarapodtak. Az ötszáz lelket számoló falu lakosságából körülbelül huszonöten lehettek ott, leszámítva a nyolc-tíz zarándokot. Két, a férfinemet képviselőn kívül csak nők, helyesebben nagytöbbségben öregasszonyok tisztelték meg Isten házáat. Hosszú, monoton, bevezető imádság, litánia következett, melyet egy nő olvasott fel, ismételve egy és ugyanazt a mondatot (könyörgést), melyre a hívők hangosan válaszoltak szintén egy ismétlődő mondattal. Senki sem az imádságra figyelt, hanem, hogy ki van még mellette, ki jött be idegen, és közben automatikusan (lélektelenül) ismételte a beidegződött szöveget. Ez után a bevezető után bejött a pap, és egy rövid, egyhangú beszéddel folytatta a szertartást. Szóval újra csak azt láttam, hogy az emberek csak azért jöttek, mert megszokták, hogy menni kell, de azt hiszem pont olyan ürese kézzel (szívvel) mentek haza, ahogyan jöttek.

A szálló boltíves pincéje volt étkezőnek kialakítva, ahol a közös vacsorát, zarándok menüt, a háziasszony a férjével szolgálta fel. Spanyol tudásomnak köszönhetően, minket négyszemélyes asztalhoz ültetett, egy spanyol házaspárral. Én minden ilyen alkalomnak örvendem,

mert beszélhettem (amúgy sem vagyok szűkszavú), és gyakorolhattam a nyelvet. Ők is húsvéti zarándokok, akik csak két hétig voltak úton. Mélyen vallásos embereket ismertem meg bennük, akik azonban csodálkozásomra, osztották a véleményem a miséről, amit természetesen nem rejtettem véka alá.

Ria a hálótársunk, valamikor fiatalkorában az amszterdami drogterjesztők pénztárcáját gyarapította. Elmondása szerint most teljesen tiszta, csak a dohányzást nem tudta elhagyni, és öt-hat hónapot dolgozik egy évben, a keresett pénzt pedig „elzarándokolja”. Egy hajóházban lakik a férjével Amszterdam közel kétszáz kanálisa (gracht) egyikén. Meglepetések elkerüléséért figyelmeztettük, hogy a fáradtság belőlünk is furcsa hangokat csalogat ki néha, ezért jobb ha füldugót használ. Ő is elmondta, hogy neki más problémája van, és pedig a fogcsikorgatás. Tudomásul vettük semmi különösebb rosszra nem gondolva. Óriási tévedés. Ennél szörnyűbb hangokat, füldugó ellenére, éjjel még soha sem hallottam. Ha nem figyelmeztet, és nem tudom honnan jön ez a hang, azt hittem volna, most élve esz meg engem valaki. Borzalmas volt.

Nehezen aludtam el, és össze-vissza álmodtam mindenféle zavaros dolgot, de igazából a sok közül csak egyre emlékszem. Megjelent újra a Névtelen. Érdekes módon most nem ijedtem meg, szinte természetesnek tűnt, hogy velem van. Egymás mellett ültünk egy padon, néztük egymást, és én megvoltam győződve, hogy már

nagyon régen ismerjük egymást. Nekibátorodtam és megkérdeztem.

- Te ki vagy?

Elmosolyodott (ezt a mosolyt is láttam már) de nem válaszolt. A mosolyán nekibátorodva, gondoltam megérintem, és akkor meggyőződök róla, hogy valóban itt van, azonban ahogy kinyújtottam a kezem, megmozdultam. Felébredtem.

A nap tanulsága: Az első gondolatod ne rögtön a rossz legyen!

Április 1.

Szép, napos április elsejére ébredtünk, és mivel a mai napra „csak” 25,5 km volt tervbe véve, kényelmesen pakolásztunk, majd egy forró kávé az automatából és indulás. Dombon fel, dombon le, részben az autópálya mellett, majd kétszer alatta vitt át az utunk Lorca-ig.

Lorca előtt a Rio Salado (sós folyó) felett egy kétlyukú híd vezet át, ahol a legenda szerint két Navarrai férfi örködött késsel a kezükben. Az arra járó lovasok kérdésére, hogy megitathatják-e a lovaikat, igennel válaszoltak, tudván, hogy az a ló amelyik a folyóból iszik, azonnal megdöglik, majd ők a készenlétben lévő késsel rögtön megnyúzhatták a tetemeket.

Lorca volt az első helység Cirauqui után, és a gyomrunk is lázadozott az éhségtől. Az első bárba tortilla-t (ejtsd tortijá) rendeltünk tejeskávével. A bárók hasonlóak az általunk ismertekkel, azonban itt mindegyikében legalább egy televízió működik a falra felakasztva, maximális hangerővel. Nem ritka, hogy ebből kettő is van egy helységben, és az sem, hogy egyszerre különböző csatornákra vannak beállítva. Így aztán teljes a hangzavar, ami az idegeneken kívül senkit sem bosszant. Az étel olcsó, ezért nagyon sokan reggeliznek itt, spanyolok és idegenek egyaránt. A tortilla nemzeti eledelnek számít, és hasonlít az itthoni omletthez. A régi eredeti recept, tojás, burgonya, olívaolaj és só, omlettszerűen elkészítve. Az igényeknek

megfelelően azonban ma már mindenféle hozzávalóval, mint sajt, sonka, zöldség stb., burgonyával vagy a nélkül készítik. Gyakran ettük, mert laktató, és ha mellé rendeltünk még friss salátát, akkor kitartott estig.

Teli hassal, javult közérzettel folytattuk az utunk Villatuerán áthaladva a Rio Ega völgyén keresztül Estella felé.

Közben gyarapodtak az ismerőseink. A tegnap megismerkedtünk egy Ulmi nővel Renate-val, akit a lánya Simone kísért két héten keresztül. A lánynak csak ennyi szabadsága volt, Renate azonban Santiagóig szeretne menni. Már pár évvel ezelőtt nekiindult, de akkor kénytelen volt nagyon rövid idő után egészségi okokból megszakítani az utat.

Estella előtt két francia zarándokkal találkoztunk. Először egy férfi hagyott el minket, akit rögtön el is neveztem a Pucér Franciának, mert rövidnadrágban, és rövidujú ingben gyalogolt, (az igazi nevét sohasem tudtam meg) és valahogyan olyan ellentmondásos volt az egész kinézete. Az arcán látszott, hogy nehezeze esik a menés, de mégis úgy igyekezett, mintha lekésne egy találgáról. Pár szót váltottunk, és ő elnézést kérve rohant is tovább. A második egy nő, őt mi értünk utol. Francise-nek hívták, ötvenkét évesen, a ball térdében titán betéttel kissé bicegve gyalogolt, hihetetlen akaraterővel. A bajához még hozzájött, hogy nemrégén operálták méhrákkal. A franciákra jellemző módon ő sem beszélt az anyanyelvén kívül másat, ezért aztán különösen

örvendett a mi szerénynek mondható francia tudásunknak. Mintha egy vízcsapot nyitottak volna ki, úgy folyt belőle a szó, és olyan gyorsan, hogy a legnagyobb igyekezetünk mellett, a felét sem értettük, ami őt egyáltalán nem zavarta. Csak mondta, és mondta...

Ő is kapott később tőlem egy keresztnevet, a Teknősbékát. Alacsony alkatán az aránytalanul nagy hátizsákját egy zöld kerek huzat védte az esőtől. Hátról a nagy zöld kerekesség mögül csak a feje a két keze és a lábai látszottak, és nem kellett nagy fantázia ahhoz, hogy rögtön ne ez a békés kis állat jusson eszembe. Önmagáért, önbecsüléséért ment, meg akart győződni róla, hogy a hite és akaraterije le tudja győzni a saját szervezetét, betegségét.

Ismerősök! Az úton nagyon sok emberrel találoztam, fiatallal, öreggel, nővel, férfival, tanulttal, tanulatlanul, beteggel és egészségessel, és ezt sorolhatnám a végtelenségig. Mintha az út, emberekből álló mozaikkal lenne kirakva, hogy minél színesebb, érdekesebb legyen. Egy azonban közös, a szemük csillogása, ha az útról beszélnek. Mindenkinek van célja, elképzelése, titkos gondolata, elvárása és kérdése, még ha nem is beszél, nem akar vagy nem tud róla. Igen, még ha nem is tud róla. A tudat alatt ott bujkál a nagy kérdés, miért? , hogy aztán egy szikra, egy esemény felszínre hozza... ezért, ezért vagyok itt, mint sok tíz és százezer zarándok, akik végigjárták ezt a titokzatos ösvényt.

Egy öreg szerzetes magyarázta egyszer egy zarándoknak, aki ment, de nem tudta miért.

- Tudja fiam, sokan elindulnak, mert keresik az Istent, és a végén önmagukra találnak. Mások azonban önmagukat keresik ahhoz, hogy megtalálják az Istent. Úgyhogy fiam menj te is, az út majd megadja a választ.

Én is mentem, illetve mentünk, elvárások és kérdések nélkül, mivel, mint már leírtam, a mi részünkről köszönet... neki. Talán ez a magyarázata, az eddigi rejtélyeknek, amikkel eddig találkoztunk.

Lassan Estellába értünk. Baszk neve Lizarra, név mely hivatalosan éppen úgy használatos, mint Estella. A várost hegyek veszik körbe és egy spanyol mondás szerint is csak akkor látod, ha már ott vagy. "No se ve Estella hasta llegar a ella."

A XI. század előtt a Szent Jakab út nem a városon vezetett keresztül, melyet Sancho Ramírez, Aragón és Navarra királya változtatott meg (saját érdekében) a bencés szerzetesek belegyezésével. Estellában, a San Pedro de la Rúa templom őrzi Szent András, Patras városában mártírhalált halt apostol ereklyéit. A legenda szerint Patras püspöke zarándokútra indult, hogy elvigye Szent András ereklyéit Santiago de Compostelába, azonban megbetegedett és Estellában meghalt. 1270-ben most is egy csillag vezetett az ismeretlen zarándok sírjához (mint többször a vallástörténelemben), melyről a benne talált dokumentumok alapján azonosították a püspököt és az ereklyéket.

Hosszú fárasztó út vezet át a kb. 15.000 lakosú városon, és mi is nagyon érettek voltunk egy pihenőre. Ilyenkor, ha megálltunk, le a bakancsokat és a félórás szünetet egybekötöttük egy kis uzsonnával, ez elég energiatöltetet volt a hátralévő szakaszra. A város kimenetelénél az utcák meredeken emelkedtek, majd elhaladva egy sportkomplexum mellett, reményünk sem volt, hogy találunk egy megfelelő pihenőhelyet. A szőlősök közötti út, vasárnap és szép idő lévén olyan népes volt, mint egy promenád. Ilyenkor, amikor már meg szeretnél állni és nincsen lehetőség (ha csak nem egyhelyben álldogálsz), minden lépés kétszer olyan fárasztó, és az agyad már csak a gyomrodra, és az elcsigázott lábaidra összpontosít. Már lelki szemeim előtt láttam hogyan vonszoljuk át magunkat ezen a részen, remélve a mielőbbi pihenőt. Eszembe jutott a pad, amelyik hirtelen bukkant fel, amikor Máriára és Ulrikéra vártam, kértem és megkaptam. Ha akkor működött miért ne működne most is, tehát... azonnal pihenőhelyet akarok!

Nem tudtam befejezni az önkínzó gondolatsort, amikor egy kis emelkedő takarásában megjelent előttünk az oázis, két pad egy fa alatt, előtte egy vizes vályú melybe egy kis forrás öntötte cérnavékony friss vizét. Hogyan is van... kérj és adatik.

- Na, ez megvolna ezt elintéztem. Mondtam Máriának, aki azt hiszem szintén ilyen gondolatokkal próbálta enyhíteni a fáradságot, mert kijelentette.

- Ezt én intéztem, mert ebben a pillanatban én kértem egy pihenőhelyet.

El is határoztuk, ezentúl együtt kéregetünk hátha hatásosabb lesz, de amit most viccnek szántunk, mégis komoly volt, mert később, kilátástalanak tűnő helyzetek oldódtak meg egyszerűen a kérelmünkkel.

Sokszor elég egy fél óra, hogy a szervezet regenerálódjon. Számolgattuk, még kilenc kilométerre van Villamayor de Monjardin a mai úti cél, ha jól megyünk, két óra alatt ott vagyunk, habár az út közel 300 métert emelkedik. Tehát ballagunk tovább. Elhagyva Estellát, áthaladtunk Ayegui-n, majd egy háromnegyed óra múlva olyan érdekességgel talákoztunk, aminek sok alkoholt szerető barátunk örvendene. Ugyanis van egy kút, amelyikből víz helyett bor folyik. Közvetlenül Navarra legrégebb kolostora a Monasterio de Santa María la Real de Irache mellett van a Bodegas Irache pincészete. A szépen kiépített kút, amely a falból kiálló két csapból áll, az egyikén friss vízzel a másikon egy korty vörösborral oltja a zarándokok szomját. A kortyot sokan összetévesztik a vedeléssel, és sajnos a napi hetven liter bor délutánra sokszor elfogy, pedig két udvariasan fogalmazott felhívás figyelmeztet, hogy ez helyben inni, nem vinni való. De a zarándokok is emberből vannak, és az ember gyarló. Mi napközben semmilyen alkoholt sem fogyasztottunk, így ez nekünk csak látványosság maradt. Lassan fel tudjuk mérni az előttünk lévő távot, így nem egészen egy és fél óra alatt Azqueta-ba érkeztünk.

Közvetlenül a falu előtt nagyon erős emelkedő kihívás volt nekünk és annak a pár biciklistának, akik elhagytak. Többen közülük nem is tudták leszállás nélkül felvinni a drót szamarat. Nem haragszom a biciklisekre ellentétben sok gyalogos zarándokkal, akik a szállásukat féltik, mivel a kerékpárosok hamarabb érnek oda, és nem is tartják őket igazi zarándokoknak. Az én véleményem szerint az ő útjuk inkább fizikai kihívás (és nem kicsi), mint spirituális. Több figyelmet kell fordítsanak az út nehézségeire, mint saját magukra. Mégis, mind gyakoribb a kisebb, nagyobb biciklis csoportok látványa.

Azqueta mindössze 18-20 házával és a középkori , majd a 16.században átépített Parroquia de San Pedro templomával kicsi, de ápolts falú benyomását kelti. Megyünk tovább, helyesebben kapaszkodunk, mert innen az út Villamayor de Monjardin-ig csak emelkedik, ezért az utolsó méterek huszonöt kilométer után nem mondhatok kellemes sétának. Villamayor de Monjardin előtt még érintettünk egy nagyon érdekes és híres Fuente de los Moros nevű kutat. Széles lépcső vezet le egy kis épület teljesen nyitott oldalánál a kútig, mely inkább egy kis medencéhez hasonlít. Friss hideg vize van azonban ivásra nem alkalmas.

Végre fent vagyunk. Már előző napon kikerestük az útikalauzunkból a holland protestáns alapítvány (Oasis Trails) menedékházát, ahol megszálltunk. Régi felújított kőépület, kicsi szobákkal mindössze huszonöt

férőhellyel, azonban olyan kellemes fogadtatással és hangulattal, amely kárpótolt, minden fáradságért.

Egy szobában aludunk a Pucér Franciával, a Teknősbékával, és új ismerősként egy lengyel apa-fia párossal. Itt szálltak meg, még az első napon megismert déltiroli házaspár Monika és Josef is.

Engem tovább gyötör az egyszavas kérdő mondatom. Miért? Miért jön Hollandiából egy négyfős önkéntes csapat, hogy ingyen bérmentve dolgozzon egy fél évet, csak azért, hogy szállást (és meghittséget) biztosítsanak a zarándokoknak. Miért hagyja ott a családját hónapokra az Államokból származó, Santiagóban élő Mary (a szakácsnő). Milyen erős kell legyen a hitük, hogy ezt megteszik. A vacsora, és a reggeli ára olyan kevés, hogy éppen fedezi az önköltséget, tehát anyagi érdekről szó sem lehet. Az ágyakért fizetett szintén minimális öt euró éppen csak a ház bérét fedi, melyet az önkormányzattól bérelnék.

Miért? Geerd, a szállás vezetője egyszerűen fogalmazott, egy mondatban foglalva össze a tevékenységüket. Szeretnék, ha az emberek megváltoznának, és az igazi értékeket helyeznék előtérbe. Ilyen egyszerű!

A közös vacsoránál azt éreztem otthon vagyok. Három asztalnál ültünk hatosával! Geerd mondott egy rövid asztali áldást, és átnyújtott egy kis prospektust az ő hitükről, mindenkinek a saját anyanyelvén. Nem volt tolakodó, nem akart senkit meggyőzni az ő vallási

beállítottságukról, és a vacsora utáni közös meditáció is önkéntes volt.

Még soha sem vettem részt közös meditáción, (egyáltalán meditáción) ezért kíváncsian vártam, milyen lesz. Az asztalokat félretolták, és a székekből egy kört alkotva leültünk. Egy cd lejátszóból csendes andalító zene hallatszott, majd Marten (így hívták a másik önkéntest, aki a meditációt vezette) egy pár szóban kérte, merüljön el mindenki a saját gondolataiba, és próbálja belőről érezni azt a hitet melyhez nem kellenek szavak.

Meglepett a dolog egyszerűsége, azt hittem most valami agy mosásféle fog következni,...de nem ..egészen más volt... Én is becsuktam a szemem, mint a többiek, és megpróbáltam teljesen ellazulni. Körülbelül húsz percet ülhattünk így, némán csak a zenét hallgatva, és érdekes módon a gondolataim nem csapongtak mint máskor, és hihetetlen nyugalom vett erőt rajtam. Amikor megállt a zene, jelezve a meditáció végét egymásra néztünk. Azt hiszem mindegyikünk fejében ugyanazok a gondolatok lehettek. Milyen jó most itt lenni. Sokáig nem tudtam elfelejteni ezt az estét. Talán Ady fogalmazta meg legtalálóbban, amit mindannyian érezhetünk.

Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.

Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon
De háborús éjjel.

És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjúságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.

Igen, az út tanított, hatott rám... rám a szkeptikus, gyakorlati, műszaki emberre. Olyan érzések törtek fel, amelyeket eddig nem ismertem. Elfogadtam (na nem mindent) magyarázat nélkül , és hagytam uralkodjon el rajtam, miközben az agyam logikus része tudatosan kontrollálta, ...vajon ebből most mi lesz.

A szűk szoba, a kicsi vaságyak és gömbölyded matracok ellenére jól aludtam. Látogatom sem volt... pedig már szinte hiányzott.

Április 2.

Reggelizni hétórától lehetett, és nyolcig el kellett hagyni a menedékházat. Mint mindenki, mi is igyekeztünk idejében lent lenni. Az egésznek ugyanolyan családi hangulata volt, mint az este. Úgy köszöntünk el a háziaktól, mint ha a legjobb barátaink lennének, olyan őszinte kötetlen kapcsolat alakult ki nem egészen huszonnégy óra alatt, amire nincsen magyarázat. Lehet, hogy azok, akik elindulnak az Úton egy titkos családhoz tartoztak, de eddig nem tudtak róla, és most fedezik fel újra a rokonaikat? Honnan ez a kötődés, honnan ez a bizalom, a sok ismeretlen emberrel szemben? Kérdés, kérdés után merül fel, melyekre nincsen értékelhető magyarázat. Vagy talán nem is kéne kérdéseket feltenni, magyarázatot keresni, csak egyszerűen elfogadni, ez itt így megy és kész. Campingesek lévén többször töltöttünk nem huszonnégy órát, hanem napokat, néha heteket ugyanazon a helyen, idegen emberek körében, akik futólagos ismerőssé váltak. Tőlük is elköszöntünk, de nem így. Nem öleltük meg egymást ennyire melegen, és nem szökött senkinek könny a szemébe... mint most, és még sokszor az utunk folyamán. Ők jókívánsággal, szeretettel eresztettek utunkra, hogy pár óra múlva, újabb családtagokat fogadjanak.

Patrikkal hosszasabban ráztunk kezet, szótlánul néztük egymást, morgott valamit, amiből „jó utat”

véltem kivenni, megfordult és elment. Pár lépés után visszafordult, és most már érthetően, hangosan szólt.

- Vigyázz magadra, és figyelj mindenre, főleg az álmaidra.

Most rajtam volt újra a sor, hogy meglepődjek. Egy szóval sem említettem, hogy álmodok, főleg a Névtelenről, Márián kívül nem beszéltem senkivel. Áh... véletlen, biztosan másra utalt... hessegettem el magamtól, az újra feltörő kérdőjeleket...

Az ő történetét azonban érdemesnek tartom elmesélni.

Patrik, Franciaország északnyugati részéről Normandiából származó félig francia, félig német férfi. Atléta alkatú, egy fél fejjel magasabb, és tizenkét évvel volt fiatalabb nálam. Már előző este is sokat beszélgettünk. Azokhoz az embertípusokhoz tartozott, aki nem sokat beszél, inkább csak figyel a környezetét és magában vonja le a következtetéseket. Megérkezésünk után a kötelező tusolást követően, találkoztam vele másodszor. Először közvetlenül Estella után hagyott el minket hegymenetben, olyan tempóban, mintha maratoni futó lenne. Köszönt, jó utat kívánt és el is tűnt. Most kezében egy sebtapasszal állt a fürdő előtt, és megkért, hogy segítsek neki. Nagy véres seb volt a hátán, ezt kellett leragasztani. Természetesen segítettem, és megmagyaráztam (én a már tapasztalt zarándok), hogy a rohanásnak ez a vége, biztosan rosszul beállított hátizsák,

hiba, melyet minden kezdő elkövet. Rám mosolygott és csak annyit mondott.

- Ez az ötödik utam.

- Hogy, hogy ötödik utad? Kérdeztem én.

- Most járom ötödszörre az El Camino-t, és ezzel összesen a kilencedik zarándok utamat.

- ?

- Minden évben egy hónapot szánok erre. Ez olyan, mint egy drog, függővé váltam. Ha érzem, hogy hív, mennem kell.

Nem kérdeztem, ki hívja, csak az én kulcskérdésemet tettem fel.

- Miért?

- Tizenegy évvel ezelőtt elváltam, illetve elhagyott az akkori feleségem. Teljesen magam alatt voltam, annyira fájt, annyira kiürültem, értelmetlennek láttam az életemet, nem akartam élni.

Patrik hosszú szünetet tartott. Nem szóltam semmit, remélve tovább mesél.

- A kórházban, miután megjártam azt a bizonyos vakító fehér utat, az élet és halál között, egyik délután találok egy nagyon öreg, kicsi töpörödött asszonnyal, aki a kórház udvarán ült egy padon. Amikor elsétáltam előtte, megszólított.

- Nem ez a helyes út fiam. Mondta nekem.

Döbenten álltam meg, és ösztönösen megkérdeztem szerinte melyik az.

- Menj, járd végig az El Camino-t, és megkapod a választ.

Udvariasságból megköszöntem, és továbbmentem, gondolva, úgy látszik, itt többféle pszichológiai tünettel kezelnek embereket. Azonban a dolog nem hagyott nyugton és utána akartam járni, honnan tudott egyáltalán rólam. A meglepetés ezután jött, senki sem ismerte, és nem látta sem azelőtt sem azután, sem az ápolók, sem az orvosok, még a kiszolgáló személyzet sem. Ilyen beteg nem volt a kórházban!

- Ekkor határoztam el, tényleg végigjáróm az Utat. Itt ismertem meg a mostani feleségem. Egy japán nő, akivel azóta boldogan élünk, van egy 10 éves fiunk..és most valóban boldog... boldogok vagyunk.

- Minden évben elenged - tette hozzá mosolyogva
- mert tudja, hogy ez jót tesz nekem.

Itt megszakadt a beszélgetés, mert kész lett a vacsora. Többé nem volt alkalmunk nyugodtam beszélgetni, de így is eleget tudtam meg egy olyan életútról, sorsról, ha úgy tetszik, mely nem magyarázatot, hanem újabb kérdéseket gerjeszt. Ki lehetett az öreg nő? Honnan jött, és hova ment? Honnan tudott Patrik problémájáról? Miért az El Camino? Csupán véletlen? Egyelőre számomra is nem a válaszok, hanem a kérdések gyarapodtak.

Ritka, hogy 20-25 ember szinte egyszerre induljon el. Ez ma, a közös reggeli miatt alakult így. Sokáig

mentek kisebb nagyobb csoportok együtt, ameddig a különböző tempó automatikusan szét nem szórta őket.

Még sötét volt, amikor elindultunk, és frissen, jókedvűen kiléptünk, úgyhogy nemsokára csak a dél tiroli Monika és Josef ért utol. Mind a ketten tanárok, Monika hittant, Josef pedig földrajzot tanít. Egy év fizetés nélküli szabadságot vettek ki, melyre az ottani törvények szerint joguk van anélkül, hogy ez a munkahely elvesztését, és a ledolgozott évek megszakítását jelentené. Mind a ketten ötven évesek, és az Út tulajdonképpen ajándék Josef részéről Monika születésnapjára. A miertre a válasz, mind a kettőjüket vonzották az Út körüli legendák, rejtélyek, melyekről személyesen szeretnének meggyőződni.

Az úton egy darabig az autópálya mellett haladtunk, majd dimbes-dombos vidék következett, nyílt terepen, gabonamezőkön, szőlősökön, széles döngölt úton tizenkét kilométeren keresztül Los Arcos-ig. Szerencsére figyelmeztettek, hogy ezen a szakaszon nincsen lehetőség az ivóvíz pótlására, így egy jó kilónyi súllyal gyarapodott az amúgy sem könnyű hátizsákom.

Los Arcos-ban egy 12. századi templom Iglesia de Santa Maria érdemel említést, mivel az eredetileg román stílusban épült templom az évszázadok során barokk, gótikus, és neoklasszicista épületrészekkel bővült. Sajnos, mint többször az egész út folyamán, ez a templom is zárva volt.

Legnagyobb meglepetésemre a lengyel apa-fiú páros és még egy lány, akiről kiderült, hogy ő is lengyel, már a templom előtt voltak. Eszembe jutott, tényleg nem láttam őket a reggelinél, biztosan korán elmehettek, és tempójuk miatt előléptettem őket, megkapták a Krakkói Express nevet. Továbbmenve, azon gondolkodtam, hogy aki itt júliusban vagy augusztusban gyalogol azt nem irigyelem. Nyoma sincsen árnyékot ajándékozó fáknak, és a köves út bizony igénybe veszi az akaraterőt és kitartást.

Következő helység Sansol, mindössze 120-130 lakosával egy magaslaton van. A barokk stílusban épült Iglesia de San Zoilo újabb zárt templomkapuval fogadott. Vigaszképpen, teraszáról gyönyörű kilátás nyílik az egész völgyre, és az alig másfél kilométerre lévő Torres del Rióra. Erre a kis helységre a napi jegyzeteim mellett azért emlékszem, mert temploma láttán nagyon furcsa érzésem támadt. Álltam és néztem az épületet, és valahol belül úgy éreztem mintha ide tartozom, ismerem valahonnan, vagy láttam már valahol. Nem... ez megint a fantáziám, könyveltem el és Máriának is csak később számoltam be róla. Ennek a későbbiekben lett jelentősége... Akkor nem gondoltam, hogy végül ezekből a megmagyarázhatatlan érzésekből, történésekből rakodik össze az a titokzatos mozaik... amelyekkel bizonyosságot kaptam... Mivel pontos információ nincsen róla, a krónikák vagy a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend, vagy a Templomosok templomának tartják.

Három kilométer után újabb, legendájáról híres kápolnához az Ermita de Nuestra Señora de Poyo-hoz értünk. Az ott lévő Mária szobor nem akarta elhagyni a kápolnát, és ahányszor megpróbálták elvinni annyiszor tért vissza. Végül megunták a cipekedést, így maradt a szobor a helyén.

Még nyolc kilométer és Vianába leszünk. Nagyon meredek leejtő, majd egy ugyanolyan meredek emelkedő teljesen kimerített. Három és fél kilométerrel Viana előtt, a már megtett huszonnyolc kilométer után, úgy lihegtünk, mint egy nagyszőrű kutya a nyári melegben. Egy oszlopon, kék táblán fehér betűkkel tájékoztattak, hogy 3,4 kilométert még ki kell bírunk, mert más választásunk úgyszincsen. Egy negyedóra pihenés meghozta az eredményét, és tovább kecmeregtünk immár lágyabb terepen, a főút melletti ösvényen Viana felé.

Ez az utolsó város Navarra tartományban, ahova végül még majdnem egy óra gyalogolás után értünk. Újból gondoskodtunk egy bő plusz kilométerről, mivel a város kimeneténél lévő önkormányzati zarándokszállót, kis figyelmetlenség miatt elkerültük. Végül 32,5 megtett kilométer után, hátizsáktól, bakancstól, ruháimtól megszabadulva álltam a tus alatt, és azon gondolkodtam vajon van-e tényleg értelme az egésznek? Vajon értékeli odafent azt a kitartást, hitet, amellyel nap mint nap próbára tesszük az erőnket, néha a teljesítőképességünk határáig, sőt egy kicsit azon is túl?

A lábaink is lázadoztak. Máriának megjelent egypár, szerencsére nem komoly vízhólyag, nekem pedig mind a két sarkamnál oldalt a terheléstől egy-egy belső vérhólyag. Kellemetlen, de nem annyira fájdalmas, hogy ne tudjak járni. Szép lassan minden előjön, ami előjöhet az első hét alatt. Körülbelül ennyi idő kell ahhoz, hogy a szervezet betörjön, és gyakorlatilag gyalogló géppé váljon. Ettől kezdve már nem is fizikailag, hanem mentálisan történik minden. A szervezet teljesen a tudat befolyása alá kerül és valódi agykontrollal vezérelt egyéné váltunk. Természetessé válik, hogy reggel felkelsz, csomagolsz és méysz. Nem számít a távolság, a súly, az eső (ez azért egy kicsit mégis) a szél, a nap, csak a cél...a végcél...

Szálláshelyünk alkotói furcsa helyelosztást találtak ki. Hosszú széles folyósok vezettek végig a kétemeletes épületben. A földszinten külön helység kialakítva bicikliknek, bakancsoknak, majd egy védettebb hely a számítógépeknek, ahol egy-két euróért lehet internetes kapcsolatot teremteni az otthoniakkal (ez utóbbi legtöbb szálláshelyen megvan). Tágas közös nappali, ital automatákkal, továbbá egy nagy konyha teljes felszereléssel állt mindenki rendelkezésére. Ezekkel ellentétben a hálólhelységek aránytalanul kicsik, amelyekben a helyszűkét háromemeletes ágyakkal oldották meg. Szerencsére figyelembe veszik a kort, és igyekeznek az idősebbeket (mi is ide tartoztunk) a legelső ágyakban elhelyezni. Ennek az lett az eredménye,

hogy Mária egy másik szobába került mivel csak egy-egy alsó ágy volt még üres. A húsvét előtti hét szinte megduplázta az úton lévő zarándokok számát. Felettem két fiatal spanyol lány aludt. Ők is húsvéti zarándokok voltak, mindössze két hetet szántak egy-egy szakaszra. Minden egyes mozdulatnál, (bármelyikünk volt a tettes) az egész szerelék megingott, és mind a hárman felébredtünk.

Mellettem egy 27 éves baszk fiú feküdt, akivel szóba elegyedve, hosszú előadást hallgathattam a baszkokat ért igazságtalanságokról, a spanyolok és baszkok közötti ellentétekről. Neki, is mint sokaknak, kevés szabad idejük volt, ezért pokoli tempóban napi átlag ötven-hatvan kilométert gyalogolt. Tizenhárom napja maradt a még hátralevő közel hatszázötven kilométerre. Tőle is megkérdeztem miért megy.

- Mert baszk vagyok. Hangzott el a kurta, de annál határozottabb válasz.

- És meg vagy győződve, hogy el is érsz ennyi idő alatt? Kérdeztem én.

- Mondtam már, hogy baszk vagyok. Érvelt mosolyogva olyan meggyőződéssel, hogy erre már nem volt ellenvetésem.

Kissé furcsállottam, hogy ez is lehet egy ok a zarándokláshoz, azonban meg kellett szokjam, az úton senkin és semmin sem szabad csodálkozni.

Késő délután kisétáltunk a városba bevásárolni, mert elhatároztuk ma este mi főzünk magunknak, és ma

először szegtük meg a napközbeni alkoholtilalmat. Elhaladva az egyik bár utcai asztalai előtt megláttam a hideg söröspoharakon lecsapódott párát, a fehér habot, és egy sorstársat, aki úgy itta a sörét, hogy élvezetében még a szeméit is becsukta. Ezzel betelt nálam is a pohár. Azt hiszem az utóbbi években nem esett olyan jól egy pohár sör, mint az ott és akkor.

Viana érdekességeihez tartozik többek között, hogy az 1219-ben alapított és 1630 várossá nyilvánított település egy olyan hosszú címet kapott, hogy még a spanyoloknak is fárasztó kimondani. Valahogyan így hangzik: „Muy Noble y Leal Ciudad de Viana Cabeza del Principado de Navarra”, ami azt jelenti Viana Navarra tartomány feje, és nagyon nemes és hűséges. A hűséges város azonban nem bánt kíméletesen Cesare Borgia holtstével. Mint VI. Sándor pápa törvénytelen fiát kiátkozták, és a Szent Mária templom bejárata előtt temették el, hogy a nép, az isten adta nép, láptiporással fejezze ki megvetését. Csak 2007-ig lehetett a templomba jutni átmenve a sírja felett, mivel ezután egy komisszió úgy döntött, ezen túl pihenjen békében, és bevitték a templomba.

Este, a szó szoros értelmében blokkolt az agyam. Josef megkért, tudva, hogy Erdélyben születtem, (és mint olyan a románt párhuzamosan tanultuk az anyanyelvünkkel), hogy írjak meg nevében egy képeslapot románul, egy pap ismerősének, akivel évekkal azelőtt egy segély projekten dolgoztak

Romániában, mint önkéntesek. Természetesen szívesen tettem eleget a felkérésnek, és mivel szabad kezet kaptam, megfogalmaztam egy szép kis szöveget.

Josef velem szemben ülve várta az eredményt, és én le akartam fordítani az írottakat németre. Belekezdtem, de csak román szavakat tudtam kimondani... egyetlen szó sem jött ki a számon németül. Mintha egy gát képződött volna az agyamban, amely egy szót sem engedett át abból a nyelvből melyet tökéletesen beszélek, és beszéltem az elmúlt évtizedekben. Kellemetlen furcsa érzés volt, így képzeltem el azokat, akiket egy bunkóval fejbe vágják, és azután azt is elfelejtik, hogyan hívják, nyelvekről nem is beszélve. Valamikor csak feloldódott a göcs, de nagyon nehezen. A fáradságnak, és a naponta több nyelvre való ide-oda váltásnak tudtam be a kissé ijesztő tünetet. (mostanra már semmi bajom)

A nap tanulsága: nem minden nap tanulságos.

Április 3.

Akaratlanul is korán keltük. A háromemeletes ágyak mindenkit kidobtak magukból. Az első, aki a harmadikon felkelt, mire lemászott a földszintre felébresztette nemcsak az alatta alvókat, hanem a mellette lévő függőleges ágysor lakóit, mert ahhoz, hogy épségben lejusson belekapaszkodott a másik ágysorba is. Teljes volt a káosz, és örvendem, amikor a közös nappaliban egy csésze forró kávéét szürcsölhettem egy csendesebb sarokban. Mária csendben tette ugyanazt, és a pillanatnyi csend miatt volt időm az éjjeli álmodat elemezni. Már nem volt meglepetés, hogy újra látogatóm volt a már ismerősként kezelt Névtelen személyében.

A legnagyobb gondom, miért és hogyan ismétlődhet meg egy álom, illetve mit jelent ez a rendszeresség, folytonosság, amelyik úgy hatott rám, mintha egy folytatásos, rejtélyes sorozatfilmnek lennék a szereplője, ahol a forgatás csak éjjel történik. Egy erdei ösvényen találkoztunk (most már álmodban), amin egyáltalán nem lepődtem meg, hanem már vártam. El voltam határozva kiderítem ki ő, és miért követ engem. Gondoltam ravaszabb leszek, kezet fogok vele, és ha érzékelem a tapintását akkor nem álmodom, ha nem, akkor hülyeség az egész... punktum. Biztosan nem vagyok egyedül, aki álmodban, ha jót vagy rosszat álmodott meg akart győződni róla, hogy most valóban alszik-e vagy ébren van, vagy esetleg ha tényleg szépet álmodott és felébredt,

igyekezett visszaaludni, hogy folytassa ott ahol abbahagyta (ez általában nem sikerül). Lehet, nem csak én vagyok ravasz, hanem ő is, mert nem reagált a kinyújtott kezemre, csak a köszönésemre válaszolt. Megkérdeztem, amiket már napok óta meg szerettem volna kérdezni, de eddig akkora már eltűnt.

- Ki vagy? Miért követsz engem? Mi közünk egymáshoz?

- Idejében megtudod, ha eljött az ideje. Válaszolt tisztán hallhatóan, és értelmesen a kérdésemre.

- De azt csak elmondhatod, hogy hívnak. Próbálkoztam valamit csak kicsikarni.

- Nincsen nevem... számodra nincsen...

- Számomra?...csak számomra? Lepődtem meg.

- Igen csak számodra...majd a tükröd egyszer megmagyarázza... Majd ha eljön az ideje, és elég érett leszel erre...Addig is figyelj minden jelre, érzésre, gondolatodra, és ne légy bizalmatlan.

- ?

- Hagyd gördülni maguk útján az eseményeket, és mindenre megkapod a választ... Mondta a Névtelen, akit tulajdonképpen ez után a beszélgetés után neveztem így el.

Egymás mellett mentünk a beszélgetés alatt, nem néztem rá, és amikor folytatni szerettem volna a kérdezősködést, felpillantottam, de már nem volt sehol.

Reggel, még mielőtt felkeltem az ágyból, próbáltam összeszedni a gondolataimat, azonban a nagy

mozgolódás a hálóban megakadályozott. Most időmilliomos vagyok, legalábbis a gondolataim azok. Ma egész nap, a menésen kívül nincsen más dolgom, csak gondolkozni... gondolkozni...hinni vagy talán nem hinni, a fantáziámat szabadra engedni.

Fantázia! Igen, ez az, most rájöttem mi kell! Valami konkrét bizonyítékra van szükségem ahhoz, hogy ezt az egész álmot, homályt, rejtélyt, csodát ne csak az én fantáziám szülöttjének tudjam be, hanem valóságnak. Akkor talán megtudom, miért vagyok itt (a magam állította célon kívül). Miért éreztem, annyi év után, hosszú, úgymond passzív hozzáállás után, hogy nekem most mennem kell, hív valami, vagy... valaki. Mi a cél, mi az igazi cél?

Tovább fűztem ezt a gondolatsort. Mi is a rejtély, mi az egyáltalán, hogy csoda? Tudásunk, és képességeink behatárolhatók, megmagyarázhatók, képletekkel, számokkal bizonyíthatók, de végesek. A megmagyarázhatatlanra születnek elméletek, körbe és agyonfilozofálják, de igazi magyarázat, bizonyíték nincsen, és itt kezdődik a rejtély. A csodával továbbmennék, mert ha valóban megtörtént valami, amire még az elméletek sem bizonyulnak elegendőnek, arra mondhatjuk... csoda történt, azonban, hogy tényleg megtörtént vagy sem az megint egy másik kérdés, amely azután újabb kérdést szül... Talán a kérdések tömege, a végtelennek, mint fogalomnak a meghatározása.

Na kérem, én akkor most megfogalmazom a végtelen fogalmát nem matematikailag, hanem a saját elméletem szerint. A végtelen egy olyan kérdéshalmaz, amelyre ha megkapjuk a válaszokat, újabb kérdéseket hoznak létre. Kész, ilyen egyszerű!

- Nem indulunk? Ébresztett fel Mária az elme futatásamból? Már jó ideje üres a poharad.

- De, mehetünk. Morogtam, mint egy medve, mint akit most ébresztettek fel egy téli álomból.

Kint még sötét volt. A sötétséget fokozta a borult égbolt, úgy nézet ki, minden percben megered az eső. Alig mentünk egypár lépést, amikor Lei-be botlottunk. Ő az egyik ismerős a sok közül, akivel többször futottunk össze az út során. Utoljára Villamayor de Monjardin-ben találkoztunk. Magas, negyvenhárom éves holland férfi, és mint majdnem mindegyik hollandnak, akivel eddig találkoztunk, neki is az út előtti élete, nem mondható feltmentesnek. Ebből kifolyólag idősebbnek nézet ki mint valóban volt, pedig csak negyvenhárom éves.

Ott, Villamayor de Monjardin-ben a közös vacsora előtt, még egy rövid sétát tettünk Máriával, amikor egy furcsa alakra lettünk figyelmesek. Lei volt. Az épület előtti nagy tér egyik csendesebb sarkában furcsa mozdulatokat végzett. Közelebb érve rájöttem, ez nem más, mint Tai-Chi.

A Tai-Chi (tai chi chuan) Kínából ered a kínai császári birodalom idejéből (Kr. Előtt). Eredetileg a harcművészethez tartozott, azonban nem az izom erejére

fektet hangsúlyt, hanem a belső erőkre. Olyan mozgássorozat, mely a testre és a lélekre van jó hatással. A küzdősportokban egymás legyőzése a cél, a Tai-Chi a szelem, a lélek, és a test harmóniájára törekszik. Bevallása szerint már ötödik éve űzi, miután sikerült függőségét legyőzni. Nem kérdeztem meg mi volt az, drog, ital vagy valami más, és mivel ő sem mondott többet megelégedtem annyival, amennyit közölni akart.

Most itt állt tanácstalanul, nagykarimájú fekete kalapjával, amelyre középen a karima felett egy kis Szent Jakab kagyló volt felvarrva. Borostás arca alig látszott a sötétben, jobb kezében hatalmas zarándokbotot cipelt, melyet saját maga vágott ki és faragta használhatóvá. Nyakában egy kétméteres selyemsál, melyet már első találkozásunkkor megcsodáltunk. A felesége a sálra különböző színű szálakkal rádolgozta az egész útvonalat Santiagóig. Úgy nézett ki mint egy indián térkép amelyik elvezett a kincshez. Neki a kincs a lelki nyugalma, amelyet a függőségétől való megszabadulás után visszacapott.

Állt, mert nem találta az irányt adó sárga nyilat, és arra várt hátha jön még valaki. Ezek a valakik mi lettünk, és mivel mi az azelőtti napon már akaratlanul is, tévedésből végigjártuk és ismertük a városból való kimenetet, hozzánk csatlakozott. Alig értünk ki a jó útra elköszönt és otthagyt minket. Ez természetes, ha valaki gyorsabb, hát menjen.

Lassan pirkadt, láttuk a kerteket melyek között vezetett az út, majd elértünk egy természetvédelem alatt álló Pantano de las Canas-hoz. Az eső még nem tudta eldönteni mit tegyen, időnként egy két cseppel megfenyegetett, majd amikor beöltöztünk, vagyis felvettük a modern inkvizíció által kitalált ponchókat rögtön megállt.

A ponchónak több szerepe van. Először joga gyakorlatokhoz méltó mozdulatok kellene, ha egyedül szeretnéd felvenni, úgy hogy hátizsák van a hátadon. Mivel mi ketten voltunk, és egyikünk segített a másiknak, sikerrel végeztük ezt a gyakorlatot. Volt, amikor naponta tíz-tizenötször. A második fontos szerepe, a magán szauna. Úgy lezárja közted és a külvilág között a levegőt, hogy rögtön izzadni kezdesz, még ha nem is mozogsz, hegyre menetelről nem is beszélve. Ha kint hűvösebb van, akkor a belső oldalán kicsapódik a pára, és ugyanolyan vizes leszel belül, mint kívül. A harmadik nem elhanyagolható tulajdonsága akkor kerül felszínre, ha fúj a szél, és bizony, ha az úton fúj, akkor nagyon tud fújni. Ilyenkor egy vergődő vitorláshoz hasonlítasz, mert minden a nyakadba kerül, és két kézzel próbálsz lenyomni a lenyomhatatlant... Ezt én úgy oldottam meg (egyéni patent), hogy kicsi kavicsot a poncho alján térdmagasságban átkötöttem egy hosszabb zsinórral, és a zsinórt a térdeim alatt rögzítettem a lábamhoz. Elég béna dolog így járni, mivel a lépés hossza korlátozódik, de bevált és az egész lefolyó

víz nem a nadrágomra, hanem kamáslira (mert az is volt) csorgott. Utálatos egy találmány, azonban szükséges, mert amit tényleg megvéd az a hátizsák. A vélemények megoszlanak a zarándokok között, van, aki minden hátránya ellenére a ponchóra esküszik, van, aki fel nem venné semmi pénzért.

Közeledtünk Logroño-hoz, és az út lassan ereszkedik az Ebro völgye felé. Nincsen olyan útikönyv vagy zarándok-beszámoló, amelyik ne említene meg Dona Felisát. A hölgy 2002-ben halt meg, és addig kilencvenkét éves koráig pecsételt az zarándokigazolványokba egy kis adományért egy kedves feliratú pecsétet, amelyiken az állt: füge - víz és szeretet. A térdmagasságig tengerkékre festett fehér ház ajtaja zárva van. Házsám helyett az ajtó jobboldalán fejmagasságba nagy betűkkel áll „Dona Felisa” Az ablaknyílások körüli ráámát vörös barnára, az ajtót szintén kékre, és az előugró tetőtámasztó oszlopot zöldre festették. A ház előtt maradt pár nagy virágcserep is mind más és más színű, utalva az elhunyt háziasszony színfoltokkal teli életére, mialatt zarándokok ezreivel találkozott.

A házelőtti útburkolatra festett három nagy nyíl, meg a stamp, és timbro (pecsét) felírat, tájékoztat, hogy a tradíciót a lánya viszi tovább, egy pár házzal lejjebb. Mi nem pecsételtettünk, mert valahogyan az egész egy kicsit mesterkéltnek tűnt, elveszítve az öreg hölgy által kitalált megélhetőség eredetiségét.

Közvetlenül a város előtt egy temető mellett mentünk el. Ez, is mint minden spanyol temető (mint a mi rejtélyes temetők is) magas fallal van körülvéve, óvva a sírokat a rálátástól.

Alig értünk be a városba hirtelen úgy megeredt az eső, bepótolva az eddigi csepegtetést, hogy szinte nem maradt időnk a ponchós attrakciót végrehajtani. Vizesen, zuhogó esőben a legszebb város sem tűnik annak, és ez alól Logrono sem kivétel. Az utcákon folyt a víz és mi is mindinkább nedvesek lettük, úgy kívül, mint belül. Szerencsére a bakancsaink állták a próbát, és a lábunk még száraz maradt.

Logrono nagyváros. Több mint százötvenezer lakosú, és Rioja tartomány fővárosa, melyet a bővizű Ebro szel át. A város nevét is erre vezetik vissza, mert a „gronio/grono” kelta eredetű szó, gázlót jelent. A folyón a középkori mintára 1884-ben épült Puente de Piedra-n (kőhíd) keresztüljutottunk az óvárosba.

Történelme alatt többször lerombolták. Fellendülését Sancho Navarrai királynak köszönheti, mivel a 11. században ő vezette át az El Camino-t a városon keresztül.

Hosszan gyalogoltunk át a városon, csak egy kávészünettel kényeztettük fáradó végtagjainkat.

A kávézó személyzete, hidegre-melegre esőre-szélre felkészülve egy teraszátrot állított fel a bejárattal szemben, így védve a klienseket, az időjárás szeszélyeitől. Alig ültünk le (ponchóból ki), megjelent a

Pucér Francia, pár percre rá még négy zarándok, akikkel eddig nem találkoztunk, majd Josefék, és lassan megtelt a kávézó. A szokásos örvendezés sem maradt el. Egyetlen helybéli család két gyermekével képviselte a város lakósságát, de ezt olyan hangosan, hogy ők négyen messze túlszárnyalták a sokkal népesebb zarándokokat. Mi négy asztallal távolabb ültünk, de rövidesen tisztába voltunk, mivel töltötték a napot, mit fognak este vacsorázni, és mennyibe került a mostani sütemény, amit fogyasztottak. Megtanultuk és megszoktuk, ez mindenhol így van. Nem hiszem, hogy van hangosabb nép a spanyolnál. Gondolom, összeszidják a gyerekeket már kiskorukban, ha nem kiabálnak elég hangosan, tulajdonság, amely felnőtt kora csak javul. (vagyis még hangosabbak lesznek). Pozitív, hogy a nagy hangerő mögött kedvesség, szolgálatkészség lapul, és mérlegre téve inkább ilyenek legyenek, mint csendesek és alamusziak.

A kávé jót tett, és a zuhogó eső is szemerkélésre váltott, úgyhogy lóra fel, illetve számárra fel. Ez nem vicc, mert a város kimenetelénél valóban utolértünk egy zarándokot a szamarával.

Alfréd osztrák nyugalmazott rendőr, aki nyugdíjas éveit Spanyolországban, Palma de Mallorca-ban éli. Lassan komótosan lépkedett két és fél méterrel a szamara előtt, vezetőszáron vezetve a szegény párát. Olyanok voltak, mintha most léptek volna ki egy bibliai jelenetből. A szamár meg volt pakolva egyrészt Alfréd dolgaival,

másrészt a legszükségesebbel az állat számára. Megkérdeztem, meddig akar menni?

- Santiagóig. Mondta, olyan meggyőződéssel, hogy azt éreztem, micsoda buta kérdést tettem fel.

- Honnan indultál?

- Pamplonából. Ott vettem a szamarat, felpakoltam, és most megyünk.

- És mit csinálsz vele, ha odaértetek. Kérdeztem, azonban félve a választól, nehogy azt mondja, beadja a vágóhídra, mert az ártatlan pofájú állat rögtön a szívemhez nőt. Nem tudom miért, de nagyon sajnáltam, pedig látszott, hogy Alfréd jól bánik vele. Nem erőltette, ha a szamar meg akart állni, megálltunk, és úgy beszélgettünk, míg magától továbbindult.

- Eladom... egy euróért, mert ha engem kiszolgált, akkor, aki megveszi, gondoskodik tovább róla.

Nemigen értettem ezt a logikát, de hát mindenki másképpen gondolkodik.

- Nincsen gond vele a városban a forgalom miatt, és egyáltalán szabad ugyanazt az utat járja, mint a gyalogosok? Érdeklődtem én.

- Hát persze, mi pont úgy közlekedhetünk, mint bármilyen jármű.

Ezt sem értettem, de elmagyarázta, rendőr lévén tudja mi szabad és mi nem, ezen kívül van egy nemzetközi nyugdíjas rendőr igazolványa, és ha kell, a kollegák szívesen segítenek. Nem ő az egyetlen, aki

számárral teszi meg az utat, és vannak menedékhelyek, ahol fogadják a lovasokat és őket is.

Elmondta, hogy Mallorcán is van számara, ezért mert vállalkozni a közös zarándoklásra. Ideje van, mindegy, hogy mennyi idő alatt ér oda, ha kell, hónapokig úton lesznek. Nem szívesen cipel ezért a számár. Velem egykorú volt és nagyon sok közös vonást fedeztünk fel egymáson az alatt a több mint egy óra alatt, ameddig elkísértük őt. Azért mondom elkísértük, mert fele olyan gyorsan haladtunk. Fiatalkorában öttusázott, az első felesége magyar volt, így jól ismerte Magyarországot, és a magyarokat. Miután a nő meghalt sokáig élt egyedül, végül úgy döntött, hogy öregkorát melegebb helyen éli le, és ezért költöztek a mostani párjával délebbre. Annyira nyugodt, kiegyensúlyozott volt, megfontolva minden kimondott szót, hogy élmény volt vele társalogni.

Mielőtt elváltunk csak nem álltam meg és megkérdeztem.

- Miért? Miért mész?

- Miért? Tette fel automatikusan sajátmagának is a kérdést. Mert megértem arra, hogy lelkileg megtisztuljak... ezért...igen ezért... Ismételte meg szinte megerősítve magában a kimondottakat.

Percekig mentünk némán egymás mellet, ő az ő gondolataival, és én megpróbáltam értelmezni az általa mondottakat.

Alfréd hosszabb pihenőt szeretett volna tartani, ezért elbúcsúztunk, tudva, többé őt sem látjuk.

Megöleltük egymást, mint két jó testvér, vagyis három, mert Mária is részesedett egy ölelésből. Én a számartól is elköszöntem, megsimogatva a békés pofiját, és Isten tudja miért nehéz szívvel mentem tovább. Próbáltam értelmezni a hallottakat. Mária is ezt tehette, mert némán ment mellettem.

Mi érthetett Alfréd azalatt, hogy lelkileg akar megtisztulni? Lehet, hogy valami nagy bűnt követett el? Nem feltételezem, mert sugárzott belőle a jóság, a meggondoltság... nem hiszem. Lehet vallási tisztulásra gondolt? Bosszankodtam, hogy nem faggattam tovább, de akkor úgy éreztem tapintatlanság lenne, most pedig itt filozofálok, mások gondolataira keresem a választ, a megoldást, a magyarázatot. Lehet ez is hozzátartozik az úthoz, hogy a gondolatcserék, mind mélyebbre vigyék a saját gondolatainkat.

A lélek tisztulása egy olyan téma, amelyet a vallás, az ezoterika, pszichológusok boncolgatnak, többkevesebb sikerrel. Képesek vagyunk egy olyan mély belső utazásra, amely megadja a választ? Nem tudom. Lehet a lelkünk olyan, mint egy szennyesláda? Egy olyan tároló, amely megtelt egy rakás negatív érzéssel, megbántottsággal, féltékenységgel, irigységgel, netán szégyenérzettel vagy gyűlölettel. Egy olyan tároló mely most pattanásig feszült és kiürítésre vár. Biztosan egy alapos ürítésre van szükségünk ahhoz, hogy azután igazi tisztulásról beszéljünk. Lehet Alfréd is erre utalt.

Csepegett az eső, és én minden egyes cseppet úgy éreztem a ponchóm kapucniján, mint valami meditációs egyhangú zenét, amely mind mélyebbre és mélyebbre visz önmagadba... Arra riadtam fel, hogy egyedül megyek. Mária messze elmaradt mögöttem, gondolom láthatta mennyire elmélyedtem, belegabalyodtam az önmagam alkotta elméletembe, és nem akart megzavarni.

Bevártam és most már együtt bandukoltunk a kissé szomorkás esős időben, egy erdős részen elhaladva Rio Somero mellet Navarrete felé. Ahogyan közeledünk, mind tisztábban látszik annak a hatalmas bikának sziluettje, amely az egyig domb gerincén trónol, mintha onnan uralkodna az egész környék felett. Nem messze a falutól az 1990-es régészeti feltárások nyomán, 1185-ben épült zárandokház és templom maradványaira bukkantak. Innen még hét és fél kilométer van Ventosáig, a mai úti célunkig.

Ma éreztük igazán milyen negatív hatással van az emberre a rossz időjárás. Egyre fáradtabbak lettünk, pedig a terep lassú emelkedőivel nem mondható nehéznek. Hosszú szakaszon mentünk az autópálya mellet (egyikünk sem szereti), és az eső sem akart tőlünk elköszönni. A Ventosa előtti utolsó kilométer igazi megpróbáltatássá vált Mária számára. Biztatgattuk egymást... már nincsen sok hátra, és valóban lassan megkönnyebbültünk, amikor beléptünk a Fő utca 33 (Calle Mayor) alatti Albergue San Saturnino ajtaján.

Nagyon kedvesen fogadott egy középkorú nő, akiről kiderült, hogy osztrák, és egy pár évvel ezelőtt végigjárta az el Camino-t, majd hazatérve eladott minden és itt kötött ki. Közösén üzemeltetik a teljesen felújított szálláshelyet egy spanyol férfival. Miután letettük a bakancsokat és a botokat az erre kijelölt helyre, gyengéd erőszakkal elvette Mária hátizsákját, és vezetett minket az első emeleten lévő szobák egyikébe. A nyolcágyas szobában még nem volt senki, így mi választottuk a legjobb helyen lévő két ágyat. (már volt tapasztalatunk, hol és melyik a jó hely) Kicsomagolásnál vettem észre az első veszteséget. A hajsamponom és szappanom intett búcsút a feledékenységem miatt. Nem nagy veszteség csak kellemetlen, mert mindent szépen kiszámítottam grammra, hogy sem többet sem kevesebbet ne cipeljek.

A szállásunk egyike volt a legjobbaknak az út folyamán. Tágas nappalival, a földszinten egy kis belső üzlettel, ahol élelmiszert és a zarándokoknak a legszükségesebbet (például, mint hajsampon, szappant és sebtapaszt) lehetett olcsón vásárolni. Mosókonyha, teraszos udvarrész, tiszta nagy szaniterhelységek, konyha teljes felszereléssel egészítették ki a szállást, és ami a legfontosabb, családi hangulat.

Mi is ma este önellátóként kotyvasztottunk valamit, majd a háziasszonnyal hosszan elbeszélgettünk egy kis agyagkorsó vino tinto mellett.

Április 4.

Reggel halk gregorián zenére ébredtünk. A dallamos kórusművek kész csodára voltak képesek. Senki sem kapkodott, mint máskor, mintha a nyugalom leple terítette volna be láthatatlan fátylával az egész épület belsejét. Mivel minden folyóson, emeleten volt egy hangszóró, egyforma halk hangerővel töltötte meg a legeldugottabb sarkokat is.

Jó volt így ébredni, megalapozva a nap hangulatát. Hangulat mely különös meghittséget teremtett a családiasságon kívül, melyet már megérkezésünkkel éreztünk. Ennek a szálláshelynek lelke volt. Ezt meg is jegyeztem, az újra nem könnyű búcsú alkalmával a ház asszonyának.

- Ennek a háznak nem csak ágyai vannak, hanem lelke is. Mondtam megfogva a nő mindkét kezét.

- Igen...de nem mindig van így. Mondta mosolyogva, majd ki nem mondott kérdésekre, rögtön válaszolt.

- Az igazság, hogy ez a zarándoktól függ. Sokszor van olyan nap, hogy semmi sem jó, mindenki ideges, türelmetlen, olyan, mint egy ragályos betegség, amelyik pillanatok alatt megfertőzi a hangulatot. Ti adjátok azt a pozitív kisugárzást, amely azután ráteszi a bélyegét az egész napra.. ilyen volt a tegnapi....

Megint nedves szemek, meleg ölelés, kézszorítás, de menni kell...és mi is elindultunk.

Eddig körülbelül harminc kilométert hagytunk magunk mögött Rioja autonóm körzet területén, és hozzávetőleges még ennyi van hátra, mielőtt elérjük Kasztília-Leon körzetet. Szőlőültetvényeken keresztül vezet utunk felfele az Alto de San Antonhoz (668m). Továbbmenve, nemsokára már látszanak a vörös sziklák melyekről Nájera a nevét kapta, szó mely az arabból ered és azt jelenti, helység a sziklák között. Az éjszakai pihenés megtette a hatását, úgy belejöttünk a menésbe, hogy alig két óra alatt Nájerába értünk. Az egykori virágzó királyi székhelyből nem sok látnivaló maradt, a Santa Maria la Real, (eredetileg bencés) kolostoron kívül.

Építésének története egy legendához fűződik. III. García Sánchez Navarra királya, egy vadászat alkalmával vadászsólymát egy fogoly után eresztette. A madár elrepült, de nem jött vissza. Később talált rá mind a két állatra egy kis barlangban, békésen ülve egymás mellett egy Mária szobor lábánál. Ezen a helyen építették 1045-ben a kolostort, mint püspöki székhelyet, és királyi temetkezési helyet.

Elhagytuk a kolostort és tovább egy erdős részen haladtunk Azofra fele ahova déltájában érkeztünk. A fő utcán, amelyik tengelyhosszban szeli át a falut, egy kis bár előtt kitett asztaloknál már sokan ültek. A három ismerős lengyel asztalnál négyen, mint kiderült a negyedik lány is lengyel, ő csatlakozott hozzájuk. Továbbá egy francia nő, Josef és Monika, Lei, egy német házaspár, és egy egyedülálló kanadai fiatalember

foglalták el a többi asztalokat. Éppen idejövet számoltuk össze, eddig 16 nemzet képviselőjével találkoztunk, illetve beszéltünk alig több mint egy hét alatt. Mi is megértünk egy kis pihenésre és a gyomrunk is egyetértett velünk, és mert rá is gondoltunk, rögtön abbahagyta a korgást. Monika az ebéd után Mária lábát vette kezelésbe, és nem gyanított hozzáértéssel lukasztgatta ki a maradék vízhólyagokat.

Mint minden pihenő ez is jót tett. Szükségesnek bizonyult mivel az út meredeken emelkedett Cirinuela előtt. A két kis helység Cirinuela és Ciruena gyakorlatilag össze van nőve, lakossága nem haladja meg a 140 lelket, szám, amely aránytalanul kevés a hatalmas 2003-ban épült golfpályához, és egy teljesen új lakónegyedhez. Furcsa volt úgy áthaladni egy falun, hogy senkivel sem találkoztunk, az új házak pedig üresnek, lakatlannak tűntek. Egyik-másikon csak az „eladó” tábla jelezte, hogy van tulajdonosa, de ő is megszabadulna tőle, amin nem csodálkoztam, mert az egész (a meleg ellenére) olyan hidegnek, kietlennek tűnt. El is határoztuk itten soha sem veszünk ingatlant (mosoly). A faluból kivezető úton, a körforgalom közepén egy hatalmas zarándok és egy fésűkagyló pléhalkotása díszeleg.

A mai nap másodszor gyalogoltunk több mint 30 kilométert, pontosabban még egy és negyedóra után 32,5 kilométert megtéve érkeztünk Santo Domingo de la Calzada-ba.

Ezeréves út vezet át a kis városon, mely a nevét egy Domingo nevű remete után kapta. Domingo az életét a zarándokoknak szentelte. Utat, hidat építtetett, kórházat, szállást alapított ahol ő is aktívan kezelte a rászorulókat. Halála után szenté avatták, és mint ilyen ő az út és hídépítők védőszentje.

...A városhoz fűződik az út egyik leghíresebb legendája. A Rajna völgyi Xantenből származó német házaspár, fiukkal együtt zarándokútjukon ebben a városban szálltak meg. A fogadós lánya szemet vetett a fiúra (annak idején ez így működött), de a fiú visszautasította. A bosszú nem maradt el, és a lány egy ezüst poharat csempészett a csomagjába, amiért ha nála megtalálják halálbüntetés járt. A lány számítása bejött. Rövid gyors eljárással nem sokat teketóriáztak, felakasztották a fiút. A szülők, megjárva Santiagót visszatértek a vesztőhelyre, ahol a fiúkat, egyik verzió szerint Szent Jakab, másik szerint Santo Domingo vállán élve találták. Rögtön felkeresték a bírót, akit ebéd közben zavarták meg, mondván a fiúk életben van. A bíró a tálon lévő baromfikra mutatott és azt mondta, olyan élő lehet, mint ezek a tyúkok. Be sem fejezte a mondatát, amikor a két tyúk is úgy döntött, nincsen ebéd és elrepültek. Az igazság megkövetelte, hogy az akasztottat, mert valakit csak akasztani kellett kicserélték a vádaskodó lánnyal. A német család pedig boldogan távozhatott. Vége...

Az 1098-1235 között épült román-gótikus katedrális látványossága, a múzeumon és Santo

Domingo sírján kívül, éppen az a két élő tyúk, melyeket a templomban egy ketrecben tartanak, és frissítésről három hetenként gondoskodnak, vagyis 21 naponként másik két tyúk örvendhet a megtiszteltetésnek...

A szállásunk Cofradia del Santo (Santo Testvériség) az egyik legrégebb az egész úton, és a 2009-ben teljesen felújított 206 (!) ágygal rendelkező épület megérdemel egy bővebb leírást.

Én a nagysága, és a tökéletes infrastruktúrája miatt elneveztem „zarándokgyárnak”. Kívülről a szerény bejárat nem sejteti, mekkora intézményt takar. A földszinten egy nagy szállodának megfelelő recepció mellett egy cipőtároló (szükség esetén 206 pár cipőnek), biciklitároló, konyha és nagy nappali, melynek egy részét közös étkezőnek, másik részét fotelekkel, kanapékkal pihenőnek szánták. Az első és második emelet galériaszerűen van kialakítva melyekről egy légtér lévén, le lehet látni a pihenő helységekre. A korlátokon fésűkagyló minták vannak, és a hálótermek az eddig megtett úton lévő helységneveket viselik. Minden emeleten külön szaniterhelységek a férfiaknak és külön a nőknek (ez egyáltalán nem természetes, mivel a legtöbb helyen közös), megfelelő számú tusolófülkével és toalettal. Záróra fél tizenegy, villanyoltás tizenegy órakor.

Ismét kérj és adatik! Bejelentkezés (szállásdíj, önkéntesen öt euró) és a kötelező tisztálkodás után „kértünk”, egy olyan vendéglőt ahol olcsón, de jól lehet enni. Nem mintha a szokásos esti meleg zarándokmenü

nem ízlene, de néha jól esne valami más. Tehát ezt kérünk, vagyis éppen erről beszélgettünk Máriával (magyarul), ott álldogálva a recepció mellet a város térképét nézegetve, amikor a recepciós nő megszólított.

- Ha jól akarnak vacsorázni, ide menjenek. Mondta és átadott egy kis névjegykártyát egy vendéglő nevével és címével.

Tessék?... most mi van? Honnan tudta mit kértünk? Vagy csak véletlen volt? Nem, nem lehetett véletlen, mint ez is később kiderült. Miután megmagyarázta hogyan jutunk oda, megköszöntük figyelmességét és elmentünk. A vendéglőt könnyen megtaláltuk, és a szokásos angol nyelvhasználatot, melyet a pincérnő kezdeményezett, kérésre-spanyolra váltottuk. Korán volt a vacsorához, ezért nagyon kevesen voltak az étteremben. Spanyolországra jellemző, hogy nyolc-félkilenc előtt nem esznek, sőt, van vendéglő, amelyik csak nyolc után nyit. Még az étlapot tanulmányoztuk, természetesen egymás között magyarul beszélve, amikor a pincérnő kíváncsian megkérdezte.

- Maguk Magyarországból jönnek?

- Mi tényleg magyarok vagyunk, de Erdélyiek. Mondtam én.

A nő arcáról egyszerre lehetett leolvasni a döbbenetet és örömet.

- Én is erdélyi vagyok. Dévai. Mondta, majd rögtön románra váltott, és kérdés nélkül folytatta. Tizenkét éve jöttünk ki családotól, mint felszolgáló

személyzet, majd egy pár év múlva önállósítottam magam és most ezt a vendéglőt bérelem.

- Ki jön a számítása? Érdeklődtem.

- Ki. A zarándokokon kívül nagyon sok a turista is, igazából az egész város belőlük él, mi is. Mondta, majd hozzátette.

- Ha sikerül jövőre saját vendéglőnk lesz. Most a lányommal szolgálunk fel, a férjem a szakács, végül is csak így érdemes csinálni. Na de maguk biztosan éhesek. Mit hozhatok?

- Tudja mit, magára bízom, hozzon valami finomat, de olyat amit a zarándokok ki is tudnak fizetni. Utaltam finoman arra, hogy most nem homárra vagy hasonlóra gondolok.

- Rendben! Bízzák csak rám. Mondta és elment.

Nem nyújtom, kitűnő háromfogásos vacsorát kaptunk, (szinte ingyen) amit egy igazi jó pohár Riojai vörösborral nyomtattuk le.

Zina (magyarul tündér), ahogy két felszolgálás között egy kis ideje volt, rögtön visszajött és tovább beszélgettünk, Spanyolországról, Romániáról, rólunk, a szökésünkről. Elmondta, hogy a románok ortodoxok lévén nem járják ezt az utat, ezért velük a tizenkét év alatt nem találkozott, és erdélyiekkel is talán csak kétszer. Már készültünk menni, amikor megkért várjunk egy keveset, mert minden percben itt lesz a lánya, és szeretné, ha látna minket. Természetesen eleget tettünk a kérésének, így lett belőlünk is egyfajta látványosság.

A mai hosszú út, a bőséges vacsora a borral úgy ellágyított, hogy már kilenckor ágyba bujtunk. Még egy ideig hallottam a fiatalokat a közös pihenőből, akik egy gitárkísérettel énekeltek, majd belealudtam. Az életmentő füldugóimat is csak később tettem be, amikor megindult teljes gőzzel a fűrészgépezet.

A nap tanulsága. A „kérj és adatik” valóban működik.

Április 5.

A tegnapi nap fáradsága, egy kicsit kihatott a reggeli felkelésre is. Mire felébredtünk, már szinte senki sem volt a 34 ágyas hálóban. Összeszedtük magunkat és reggelire elfogyasztottuk azt a két kiló narancsot, (hogy ne cipeljük) amit előző nap vettünk. Nem mondom, hogy holtpontra jutottunk, de valahogyan a mai nap a rossz időjárás, a sok köves majd aszfaltút miatt nem a legszebbek közé tartozott, így optimizmusunk barométere kritikus pont alá süllyedt. Nem is beszélve az eddig nyolc nap alatt megtett több mint kétszáz kilométerről, mert a folyamatosan, naponta összegyűlt fáradság is nyomot hagyott. Eldöntöttük csak Belorado-ig megyünk, aránylag könnyű terepen mindössze huszonhárom és fél kilométert.

Elgondolkoztam milyen relatív minden. Ha otthon nekem valaki egyik nap azt mondaná, ma több mint húsz kilométert kell megtegyek, komoly kihívás lenne, most pedig a huszonhárom és fél kilométer „csak” -nak számít.

Összeszedtük magunkat és elindultunk. Granon után két kilométerrel egy emelkedő tetején, hatalmas tábla tudatta velünk, hogy átléptük a Kasztília-León autonóm tartomány határát. Az információt biciklistáknak szánták, mert fel voltak tüntetve a bicikliutak az összes helységekkel, melyeken átkarikáznak a pedálozó zarándokok. Mire mi felértünk, Francise a Teknősbéka már ott állt és tanulmányozta a

táblát, majd két-három percre rá befutott a Krakkói Express is teljes létszámmal, immár négyen. Kötelező fényképezés (öt géppel), úgy, hogy a végén mindenki rajta legyen. A lengyelek továbbrohantak, mi egy darabig együtt mentünk Francise-el, de a lába miatt lassabban ment és újból lemaradt.

Kasztília-León, két tartomány egyesítéséből jött létre és kilenc provinciát foglal magába. Földrajzi szempontból pedig Castilla la Vieja (Ó-Kasztília), Kasztília- La Mancha, Castilla la Nueva (Új Kasztília) és Madrid tartomány egy egységet alkotnak.

Az út és a táj egyhangúsága miatt mind a ketten szótlánul ballagtunk, visszavonulva ki-ki a saját gondolatvilágába. Mivel immár harmadik napja hiányoltam a kísérőmet (az éjszakaira gondolok) kezdtem kételkedni, hogy valaha is konkrét bizonyítékot kapok arról, mit is jelentettek az eddigi megjelenései. Különösen a Vianai beszélgetésünk nem ment ki a fejből.

- ... majd a tükröd egyszer megmagyarázza.... majd ha eljön az ideje, és elég érett leszel erre....mindenre megkapod a választ.

Mi van azzal a tükörrel? Beszélgetésünk óta, a fürdőben azon kaptam magam, hogy hosszasan nézek saját magammal szembe, próbálva megfejteni valamit, talán rájönni valamire, azonban sokszor csak a fáradt szemeim néztek vissza rám. Mi az, hogy ha elég érett leszek? Ennél jobban hogyan érhetnék tovább.

A hatvanhét évemmel már annyira érett vagyok, hogy nemsokára lepotyogok az élet fájáról... és kampec... Lehet lelki érettségre gondolt, olyasmire, mint Alfréd, akinek a célja egy lelki tisztulás... Ki tudja?

Nemigen tudok szabadulni az álmok hatásától. Annak idején, (vagyis fiatal koromban) a hipnózis foglalkoztatott. Igen... nem csak foglalkoztatott, hanem ki is próbáltam, mégpedig sikerrel (megint szabad mosolyogni, kételkedni).

Íme, a történet. Tizenhárom éves voltam, amikor először találkoztam a hipnózissal. Annak idején sokszor vittek az iskolán keresztül előadásokra, egész osztályokat vagy tagozatokat. Egy ilyen alkalommal a magyar színházban tartott előadást egy bűvész, aki többek között hipnotizált. Valamikor az előadás folyamán, kiválasztott öt különböző korú önkéntes nézőt, akiket a színpadon székekre ültetett és hozzáfogott a mutatványhoz. Én a második sorban ültem, és nagyon szerettem volna inkább a színpadon lenni, ezért, mivel nem engem választott (pedig jelentkeztem) mérgemben elhatároztam, hogy én bizony megzavarom az előadását. Tiszta erőmből azt kívántam, ne sikerüljön. Egy ideig háttal volt nekem, de egyszerre csak megfordult, és udvariasan megkért, hogy én és még egy ötven körüli férfi, álljunk fel és a produkció idejére hagyjuk el a termet. Az udvarias kérésének eleget kellett tenni, így aztán kimentünk. Kint a sorstársam (pszichológus orvos) elmagyarázta, hogy mi az akaraterőnkkel zavartuk az előadását, ugyanis ő is

kíváncsi volt mennyire képes beavatkozni a dologba, és ugyanarra koncentrált, mint én.

Nekem csak ez kellet. Melyik kamasz nem vetné bele magát a misztikum keresésébe, főleg ha egy szikrányi remény van arra, hogy aktív részessé legyen. Nekifogtam olvasni válogatás nélkül, a hipnózisról mindent, amit lehetett. Eltelt egy év, az élmény lassan feledésbe merült az olvasmányokkal együtt, ahhoz hogy egy napon váratlan bizonyítékot kaptam a képességemre.

Egy házibulira voltam hivatalos, ahol az akkori szívem választottja is ott volt, aki azonban egyáltalán nem akart tudomást venni az én egyoldalú elhatározásomról, hogy feleségül fogom venni. (tizennégy évesen). Már javában folyt a buli, amikor én egy hirtelen támadt ötlettől, hogy magamra vonjam a figyelmet, az övét is persze, kijelentettem, hogy én tudok hipnotizálni. A kijelentésem kettéosztotta a társaságot, az egyik felén én, a másikon a többiek, ugyanis senki sem hitt nekem, és bizonyításra szólítottak fel. Nem volt mit tennem, szégyenben sem akartam maradni, kiválasztottam egy fiút, akiről gondoltam ő jó alany, mert csendes, visszahúzódott volt. Leültettem egy székre, és nekifogtam a mutatványomnak, aminek sikerében magam sem bíztam, de tettem szigorúan követve azt, amit olvastam. Abban a pillanatban, amikor a feje előrehanyatlott nagyon megijedtem. Síri csend volt körülöttem, gondolom mindenki legalább annyira megdöbbsent, mint én. Valahogy csak megőriztem a

lékjelenetem, feltettem egy pár kérdést, amire ő válaszolt, majd felébresztettem. Hihetetlen hatása, és visszhangja lett, mert másnap szünni nem akaró reklamációkkal (a szülők részéről), ostromolták anyámat, aki engem viszont egy jó nagy anyai pofonnal ébresztett fel, és megtiltotta, nehogy mégegyszer „hülyeségekkel” foglalkozzak.

Hosszú szünet következett. Már a főiskolára jártam, amikor újabb tapasztalatra tettem szert. Mivel a diákszallót este tízkor zárták, esti programként valamit mindig kitaláltunk, hogy a korai lefekvést kinyújtsuk. Ekkor történt, hogy egyik este egy kisebb társaságnak tartottam hipnotizálás bemutatót, amelyik most már tudatosan nagyon jól sikerült. Nem mindenki díjazta a mutatványt, mert másnap hívtak a rektorhoz, aki nagyon tömören fogalmazott, és kijelentette.

- Még egy hókusz-pókusz és repülsz.

Tisztában voltam vele, nem viccel. Többet nem foglalkoztam a dologgal (nem mertem). Félév után átkerültem a hivatásos sportoló diákok otthonába (akkor már az országos válogatottban vívtam), azonban ezalatt a fél év alatt az a diák, amelyik feljelentett, jutatta eszembe, akárhányszor találkoztunk. Amikor meglátott elfordult ...és keresztet vetett!

Tehát annak idején emellett sokat olvastam az álmofejtésről is, de most az én álmaimat mégsem tudom értelmezni.

Ha Jungnak hiszek, akkor az álom egy belső színház, és előrejelző szerepe van, vagyis intuíció a

jövőről. Freud azonban azt állítja, hogy az álom a múltról szól. Istenem, mibe keveredtem bele? Minél többet gondolkodom annál nagyobb a káosz a fejemben. Bevallom alábecsültem az álmokat, de mint később kiderül, az én esetemben Jungnak és Freundnak is igaza volt.

Egy előttünk bandukoló fiatal nőt értünk utol, és melléérve „felébredtem”. Szóba elegyedtünk. Kiderült angol, Londonban él, és a BBC egyik adásszerkesztője. Pamélának hívták és harmincöt éves. Elmesélte, hogy ő már ezelőtt négy évvel végigjárta teljes egészében a Camino-t. Akkor annyira feltöltődött életenergiával, hogy elhatározta minden évben a szabadságából egy hetet áldoz az útra. Körülbelül 150 kilométert megy attól függően, hogy honnan tud ismét komplikációmentesen hazautazni. Kimondottan szép arcú, kedves teremtés. Sok mindenről beszélgettünk, csak közbeeső ponchós akciók szakítottak időnként félbe. Hol esett, hol megállt. Valamikor Paméla elmaradt, mi pedig Redecilla del Caminoba érve, már bárok után nézelődtünk, egy jó meleg kávé reményében. Az egyik kisutcából Anke és férje toppant elénk. Éppen egy kávézóból jöttek, egy utcával van arrébb magyarázták nekünk. Mikor megláttam, hogy a főút másik oldalán lévő kávézó tulajdonképpen egy előkelőnek kinéző vendéglő volt, parkolója tele autókkal, rögtön megállapítottam ez nem a mi helyünk, és nemtetszésemet közöltem Máriával.

- Túl elegáns, és biztosan sokan vannak, nagypéntek előtt sok a spanyol kiránduló, ezeknek nem sok közülük van a zarándokokhoz.

- De azért megnézhetnék. Érvelt Mária

- Mama..nem rohangálok át az úttesten egy sznob kávézó miatt.

- Miért lenne ez sznob?

- Mert Anke is egy kicsit az. Mondtam én, mivel tényleg azoknak tartottam őket. Csak szállodában, panziókban aludtak. Nem nagyon keveredtek a zarándokokkal, és az útra is csak azért indultak, mert ha sokan mások megtették, akkor ők is megtehetik.

Persze ez megint csak az én előítéletem volt, mert később még többször találkoztunk velük, és ezek a rossz érzések lassan feloldottak ahhoz, hogy a végén jó barátként váljunk el egymástól. Most azonban ez elég magyarázat volt számomra, hogy továbbmenjünk. A következő falu Castildegado. Ott szintén az út másik oldalán állt a következő vendéglő, és tudván, hogy a legközelebbi helységig nem találunk más lehetőséget, mégis átmentünk egy kávé inni. Közelebb érve tisztában voltam, ez most az első vendéglő bosszúja mert lebecsültem. A nagy, bejárati ajtó üveges részére, ahány tiltó táblát a zarándoklattal kapcsolatban fel lehet tenni, mind felragasztották. Piros csíkkal áthúzott hátizsák, (kint kell hagyni), áthúzott poncho (le kell venni, és kint hagyni), áthúzott vándorbot (szintén tilos a bevitele), végül egy bakancs, ami alatt valami lábtörlőfélét

ábrázoltak, utalva arra, itt aztán rendesen megtöröld a lábad. Egy szó, mint száz ezt megérdemeltem. Nem mertem egy szót sem szólni, (nem szokásom, de most szégyelltem magam) de nem is kellett, mert Mária is tisztában volt vele, hogy a legzarándokellenesebb vendéglőbe botlottunk. A kiszolgálás ennek megfelelően hideg, rideg, udvariatlan volt. A spanyolok melegségére legyen mondvá, ez volt az egyetlen ilyen kivétel az egész út alatt. Ez a sors koppintása volt az oromra, és újabb bizonyíték arra, hogy a látszat csal.

Valamikor délután megérkeztünk Belorado-ba. Már érezhető volt, hogy közeledünk a hegyekhez, lényegesen hűvösebb lett, és az eső lába úgy lógott a fejünk felett, mint Damoklesz kardja. Alig értünk be a szálláshelyre a kardtartó szál elszakadt és olyan eső zúdult a falura, hogy az utcákon patakokban folyt a víz. Szerencsénk volt, hogy nem mentünk tovább, pedig azelőtt játszottunk a gondolattal, nem lévén túl késő és még bírtunk volna egypár kilométert. A szállás választása is jónak bizonyult. Megtanultuk, nem szégyen bemenni és körülnézni, milyenek a körülmények, nem-e túlszűfolt, van mosás-szárítási lehetőség, és ha nem tetszett valamiért, továbbmenni. Majdnem minden nagyobb helyégen több lehetőség van, így volt Belorado-ba is. Jóformán be sem értünk, jobboldalt egy egész sor zászló lobogott, nemzetköziséget sugallva. Mellettük egy nagy táblával, rajta Albergue, Hotel, Piscina felirattal. Ide be sem mentünk, inkább az

útikalauzunk ajánlotta kisebbeket kerestük fel. A második sem volt jó, mivel a háló ajtaja egyenesen az utcára nyílt. Végül az Albergue de Peregrinos Cuatro Cantones-ben kötöttünk ki, és mint bebizonyosodott jól döntöttünk. Kétf generációs családi szálláshely, ennek megfelelő hangulattal. Ők csináltak mindent, beléértve a konyhát is, mert estére az első szinten lévő kis ebédlőrészen szolgáltak fel zarándokmenüt. Mi is feliratkoztunk a háromfogásos esti vacsorára.

A konyhában, fával fűtött tűzhely ontotta a meleget, amely úgy vonzotta az átázott, és lelkük mélyéig átfázott embereket, mint egy mágnes. Egymásután érkeztek a zarándokok, köztük Francise, Paméla, egy kanadai anya a fiával, Cristian a német matematikatanár Cuxhavenből, Florian az osztrák vízszerelő, aki önmagát keresi az úton, és még sokan mások, akiket látásból vagy már személyesen ismertünk.

Mindenki saját magával volt elfoglalva, vagy a közvetlen szomszédjával beszélgetett, amikor egy nagyon fura francia férfi rontott be, nagy hanggal.

- Képzeljétek! Találkoztam valakivel, aki mezítláb ment. Újságolta a számára nagy szenzációt.

Bevallom a többiek és mi is megdöbbsentünk. Valaki ebben az ítéletidőben, hidegben, esőben, szélben, ráadásul, a sokszor bakancssal is nehezen járható utakon mezítláb, nem lehetett mindennapi látvány. Ránéztem a franciára, és abban a pillanatban az villant át az agyamon, hogy legalább annyira fura és csodabogár

maga a hírhozó, hogy biztosan a már sok mindent látott zarándokok utána is megfordulnak.

Egykilencven magas, vékony csontos arccal. A fején egy világos capy, simléderrel hátrafele, homlokán egy fejlámpa (ilyet különben sokan hordanak, akik éjjel mennek). Nyakában egy kék-fehérmintás kis sál masnira kötve, fekete rövidújjú ing, kezén nagy sportóra, alatta karkötő. Ezen kívül lógott rajta minden, mint egy rosszul díszített karácsonyfán. Termosz, zsebkendő, törölköző, övtáska, a hátizsákon papucsok, szóval őt látva én is megkérdőjeleztem valamit...

Alig fejeztem be a szemrevételt, nyílt újra az ajtó és egy kicsi szikár, emberke lépett be... mezítláb. Ő volt az, Edulfo Martinez Avila a mezítlábas zarándok, és maratonfutó. Aránytalanul nagy szemüvegén keresztül egyszer körülnézett, majd egy halk köszöntéssel üdvözölt mindenkit. Később, miután ő is átesett a kötelező rutintevékenységeken, mint bejelentkezés, ágyfoglalás, tisztálkodás, alkalmam nyílt hosszabban elbeszélgetni vele. Újból megbizonyosodott, hogy a spanyoltanulásba fektetett energia meghozza a gyümölcsét, mert a társaságból akkor este csak én beszéltem spanyolul.

A vacsoránál Bábel átköltözött Mezopotámiából erre az estére, ebbe a Beloradoi zarándokszállóba. A nyolc asztalnál, négyesével ülő harminckét ember öt-hat nyelvet beszélt egyszerre, és a bor fogyasztásával egyenesen arányosan... mind hangosabban. Kintről,

gondolom úgy hallatszott, mint amikor egy méhkast ki akarnak füstölni és erre az begerjed. Mi Pamélával, és Cristiannal ültünk egy asztalnál, és kellemes másfél órai kiabálás után (mert csak így hallottuk egymást) feladtuk és elmentünk lefeküdni.

Április 6.

Hideg ködös, nedves reggelre ébredtünk, és a tegnapi rossz idő nyomai, mint a kissé nyirkos ruha, cipő sem a legjobb hangulatkeltők.

Amilyen az időjárás, olyan volt a ma éjszakai álmom. Kellemetlen. Azt álmodtam, ha tükörbe nézek, nem magamat látom, hanem valakit, aki egy kissé hasonlít rám, de mégsem én vagyok. Többször megfordultam, de a hátam mögött nem volt senki csak én.... Hirtelen villámcsapásként járt át a felismerés...felismertem, a tükörben a Névtelen volt,... és döbbenet... most nagyon hasonlított rám... ijesztően hasonlított. Megpróbáltam közelebb hajolni az üveghez, hogy jobban lássak, azonban akkor valami furcsa dolog történt. Mintha az arcom beleolvadt volna a másik, velem szembe lévő arcba. Még közelebb hajoltam, homlokommal már a hideg tükörfelületet érintettem, amikor az arc teljesen eltűnt csak egy szempár maradt... Sokáig így maradtam belefúrva a tekintetem a másik szempárba, amelyik az enyém volt, de mégsem volt az enyém...

Ki akartam nyújtani a kezem, de nem tudtam megmozdulni, teljesen lebévultam. Kiáltani, ordítani szerettem volna, de hang sem jött ki a torkomon... Percek teltek így el, amikor egyszerre egy pillanat alatt minden eltűnt, és én ott álltam a tükör előtt, teljes nagyságomban,

esetlenül, bambán bámulva saját magam... Valahol megszólalt egy ébresztőre állított telefon... Reggel lett.

Elmeséltem Máriának az éjszakai kalandom, melyhez ő sem tudott hozzászólni. Érdekes módon az érzés, az eddigi, mondhatom borzongásból, talán félelemből, mindinkább kíváncsisággá alakult át. Ezek az álmok olyan élesen rajzolódtak ki, mintha az agyam a legjobb minőségű videó lejátszó lenne, és reggel is pontosan emlékeztem a legapróbb részletre is.

Nem volt időm tovább filozofálni, mert nemsokára el kell hagyni a szálláshelyet. Gyors pakolás, és irány a konyha. A konyhába, fejenkénti két euróért lehetett reggelizni. Tej, tea, vaj, felvágott és kekszféleségek az asztal közepén, ahonnan mindenki kiszolgálhatta magát. Csodálkoztam, hogyan lehet ilyen kevés pénzből gazdálkodni, anélkül, hogy ráfizessen, főleg azért mert, az is előfordul, hogy akad, aki fizetés nélkül megy el, még a szállásdíjat sem fizeti ki. Később ennek is meglett a meglepő, de logikusnak tűnő magyarázata. Ritkán, de előfordul, hogy a mélyszegénység határán élő spanyolok válnak potyázó zarándokokká. Valahol kiváltanak egy zarándok igazolványt, (vagy többet) és elindulnak. Majdnem minden szálláshelyen van főzési lehetőség, és helyenként még a hozzávalók egy része is rendelkezésre áll, ahol mindenki belátása szerint hagy egy pár eurót a konyhakaszában. Sokszor a közös vacsorák után marad étel, vagy többlet a vásároltakból, amit aztán senki sem visz magával. Ezt használják ki ezek a szerencsétlen

emberek. Már megvan a tapasztalatuk ahhoz, hogy igazi zarándokoknak tűnjenek, mesélnek, történeteket találnak ki, részt vesznek a közösségi életben, jóllaknak, esetleg még csomagolnak is, és másnap átmennek egy új helyre.

Amikor elindultunk olyan hideg volt, hogy újra elővettük a kesztyűket, és a meleg sapkákat. Egyhangú út vezetett Tosantos-ig, majd lassan emelkedni kezdett. Az eddigi szemerkélő eső pedig hószállingózásba ment át. Április bemutatta az igazi arcát...a csúnyábbikat. Négy-öt kilométerenként kisebb helységeken mentünk át Villafranca-Montes de Oca-ig. Itt volt az utolsó pihenési lehetőség mielőtt átkelünk a Montes de Oca-n (liba hegyek). A hágó 1162 méter magassága és hírneve ellenére aránylag könnyűnek és biztonságosnak számít. Nem így régebben, amikor rablóktól, fosztogatóktól kellett tartani.

Megállapítottuk Máriával, hogy egészen új arcokkal találkozunk, amiből azt a következtetést vontuk le, hogy gyorsabbak, vagy lassabbak vagyunk az átlagnál. Nekem az új arcok új tapasztalatot jelentettek. Elsőként a Svájci Hanst említeném, akinek köszönhetően mi is a „dunai hármasba” kapcsolunk. Felkészülésünk alatt a Duna parton gyalogoltunk naponta több kilométert. A sétálásnak az első, jobb tempónak a kettes, míg a nagyon gyors menetelésnek a harmadik sebesség fokozat meghatározást találtuk ki, ez utóbbi óránként kb. hat és fél kilométer.

Nagyon értelmes negyvenöt körüli fiatalembert ismertem meg. Különös életfilozófiája elsősorban a természet szeretetéről szólt, majd a következő kilométereket az ezotériának, önismeretnek, rejtélyeknek, és titkoknak szántuk. Ő, bevallása szerint azért indult útnak, mert szüksége van új energiára, lemerült lelki akkumulátorait szeretné feltölteni, és erre a Camino a legjobb hely.

- Miért? Kérdeztem én szinte automatikusan.

- Hogy-hogy miért? Fordult felém csodálkozva. Te is tudhatod milyen spirituális ereje, hatása van ennek az útnak. Mit gondolsz, az a sok ezer és ezer zarándok, akik a világ minden tájáról időt, fáradságot nem kímélve idejönnek, miért teszik? El tudod képzelni micsoda energiamezőt hagytak maguk után? Kérdezte szinte szemrehányóan.

Elhallgatott, mert én sem szóltam. Így mentünk egymás mellett szótlanul mindketten emésztve az eddig elhangzottakat. Mária hátra maradt, mint mindannyiszor, ha én valakivel komolyabb, bizalmasabb beszélgetésbe kezdtem. Azt mondta, és ebben igaza volt, az emberek jobban megnyílnak négyszemközt, mint társaságban.

- És te? Te miért mész? Szegezte nekem a kérdést.

- Én? Én csak azért mert le kell rójam a tartozásom...

- ?

- Tartozom egy köszönettel... Neki... Mutattam az ég fele.

Tökéletesen kielégítette a válaszom, mert ezzel le is zártuk a témát. Még beszélgettünk egy darabig, mindenféle másról, aztán elköszönt mondván, most tart egy kis szünetet. Az volt az érzésem inkább egyedül szeretne maradni, ami helyes is volt, mert egy-egy ilyen beszélgetés után nekem is jól esett, ha visszatérhettem az én kis gondolatvilágomba.

A tetőről nagyon szép kilátás nyílik az egész erdős vidékre, melyet a nem csendesedő hószállingózás sem zavart. Nem messze innen az 1936-os polgárháború áldozatainak állítottak emlékművet. Ott megálltam én is, hogy bevárjam Máriát.

Részben Hansnak köszönhetően ma túl gyorsan mentünk, így alig öt és fél óra alatt tettünk meg 24,6 kilométert, és túl hamar értünk San Juan de Ortega-ba.

A helység a nevét, Santo Domingo tanítványa San Juan de Ortega után kapta. Ő is, mint a Szent Jakab zarándokút támogatója vált ismerté. Utakat, hidakat és zarándokszállást építtetett. Érdekes az Iglesia Monacal, egykori kolostor-templomban a Milagro de la Luz (fénycsoda). Építészeti remekmű, mivel napéjegylenlőség idején a napsugár rövid időre az oltár oszlopfőjére világít. A templom, gyermektelen asszonyok zarándokhelyévé vált, akik innen reméltek utolsó segítséget meddőségük ellen. A San Juan sírja feletti baldachin, Aragóniai Ferdinánd feleségének, Izabellának

az ajándéka, hálaképpen három gyermekéért, melyek zarándoklata után fogantak.

Mivel a következő célpontunk Burgos volt, ahol több időt szerettünk volna maradni elhatároztuk, továbbmegyünk még hat kilométert Atapuerca-ba, hogy másnap annyival kevesebb maradjon Burgosig.

Agés előtt utolértünk egy férfit. Kissé bicegett és többször megállt pihenni. Kiderült, ötvenegy éves nyugalmazott svéd pilóta. Csodálkoztam milyen fiatal és már nyugdíjas. Már éppen hangot is akartam adni a csodálkozásomnak, amikor John (így hívták) megelőzött. Egy repülőútján, az utolsón, tette hozzá szomorúan, lett rosszul és az óta nem repülhet. Szívritmus zavarokkal küzdött, ezért szívritmus szabályzót kapott.

- A szabályzó, pacemaker egy implantátum, amely elektromos impulzusokkal vezérli a szívműködésedet. Magyarázta John olyan lelkesen, hogy nem akartam félbeszakítani azzal, hogy nagyon jól tudom mi a pacemaker. Sokszor egy beteg embernek az is megkönnyebbülés, ha a betegségről beszélhet és nekem igazán belefért az időmbe, így meghallgattam az egész előadást a pitvarok és kamarák aktivitásáról.

- Nem fáraszt az út? Kérdeztem.

- Néha igen, de olyankor megállok, pihenek, egy kicsit aztán mehet tovább.

- A lábaddal mi van? Utaltam én a bicegésére.

- A lábammal nem lenne baj, csak a bakancs... nem járatam be, most pedig bosszút áll.

A szokásos eszmecsere után, ki honnan, mikor indult, meddig megy, nem maradhatott ki a miért.

- Miért jöttél ide? Miért mész? Kérdeztem.

Felém fordult, és olyan egyenesen, mélyen nézett a szemembe, hogy zavarba hozott. Elmosolyodott, majd csendesen egyszerűen csak azt mondta.

- Meg szeretném köszönni az Istennek, hogy élek... és ti?

Most rajtam volt a sor, hogy elmosolyodjak, és én is csak annyit mondtam.

- Mi is...mi is köszönünk...több mindent. Tettem még hozzá.

Együtt mentünk Agés-ig. Sok mindenről mesélt, családjáról, otthonáról, hobbyról, és a repülésről. Ez utóbbi nagyon hiányozhatott, mert ha erről mesélt teljesen megváltozott a hangja. Ő megállt pihenni, mi pedig tovább bandukoltunk, de előtte nem hagytunk ki, hogy lefényképezzük egymást egy óriás kőkerék mellett lévő táblácskával, amelyen az áll: Santiago 518 km. Atapuerca-ba érve ebből levonhattunk még kettőt.

A kis jelentéktelen helység, melynek mindössze 206 lakosa van, az itt talált 800.000 évesre becsült emberi csontoknak köszönhetően 2000-ben a világörökség részévé vált.

A falu központjában lévő Albergue Atapuerca-ban szálltunk meg. Egyszerű szállás, ahol egy hatágyas szobában kaptunk két ágyat. Én végeztem elsőnek a tisztálkodással, és rögtön be is bújtam a hálósákomba,

mert bent talán még hidegebb volt, mint odakint. Fűtés ilyenkor már szinte sehol sincs, és ha van az is olyankor, amikor nem kellene. Alig nyújtózkodtam ki, amikor nyílt az ajtó, és én nem akartam hinni a szememnek. A Teknősbéka, vagyis Francise állt az ajtóban. Egy pár másodperc kellett neki, amíg megszokta a szeme a szoba világítását, hogy azután felfedezzen engem. Úgy örvendett, mint az a gyermek, amelyik a legjobb barátjára lel. Rögtön leült az ágyam szélére és vízfolyás szerű franciájával, elmagyarázta, nem volt kedve megállni San Juan de Ortega-ban, még nem volt nagyon fáradt, hát továbbjött. Most itt van...le sort....le sort (a sors) ismételte. Mária is meglepődött mikor bejött és látta, hogy valaki (háttal) ül az ágyam szélén. Még szóhoz sem jutott, mert Francise már a nyakában volt, és most őt részesítette szeretetében.

Kimentünk a faluba vacsorázni, Francise nem tartott velünk, mert már bevásárolt, és azt nem szabad cipelni. A kis vendéglő tulajdonosa, kivételesen hatkor hajlandó volt kiszolgálni, a nyolc órára tervezett vacsoraidő helyet. Döntésében segítette az előtte elfogyasztott sörök, melyek hatása szemmel látható volt. Kedves nagyhasú spanyol, aki rendkívül büszke volt arra, hogy minden amit felszolgál saját termés, beleértve a húsokat is. Mivel egyedüli vendégei voltunk, kedélyesen leült az asztalunkhoz és egész vacsora alatt traktált különböző zarándok történetekkel. Az egész falu, mint jómaguk, mesélte a zarándokokból él, csak egy

páran járnak be Burgosba dolgozni. Ezek a beszélgetések sokat segítettek a spanyol gyakorlásában, és a mindennapi beszéd megértésében, ezért nem szalasztottam el ezt az alkalmat sem. Majdnem egy órát ültünk még nála egy üveg vino tinto mellett, mint mondta, ez az ő ajándéka a szép estéért. Otthon (a ma esti otthonunk) Francise várt egy másik üveg borral, azonban nálunk már betelt a pohár. Megértette, nem erőszakoskodott, hanem szépen betöltötte a kulacsába, jó lesz holnap megjegyzéssel.

A mai több mint harminc kilométer, a vacsora és a bor megtette a hatását, altató dal nélkül aludtunk el mind a hárman.

A nap tanulsága: Kicsi dolgoknak is lehet nagyon örülni.

Április 7.

Az időjárás nem volt kegyes hozzánk, mert reggel tovább fokozódott a rossz idő. A hideghez erősebb havazás csatlakozott, és mivel a föld nem lévén fagyos, rögtön elolvadt, sártengerré változtatva az utakat. Sajnos a kávéautomata sem működött, így üres gyomorral vágtunk neki a köves emelkedőnek az 1078 méter magasan fekvő Matagrande fennsíkig. Reggelre Francise eltűnt, nagyon csendbe tehettem, mert egyikünk sem ébredt fel. Amikor köves utat írok, nem egy ösvényt kell elképzelni ahol letaposott kövek, kavicsok vannak, hanem akkorák, mintha egy vasúti szerelvény siklott volna ki tele kisebb-nagyobb görögdinnyékkel. Hihetetlenül nehéz terep. Ahogyan emelkedünk a ködpaplanba takarózott hegy nem akart engedni az övéből, és még sűrűbben húzta magára a takaróját, úgyhogy mire a fennsíkra értünk egymáson kívül nem láttunk senkit és semmit. Álltunk a tejfölből, egymásra néztünk, na, most merre tovább? Bókláztunk egy darabig, de jel, lábnyom, vagy valami kiinduló pont hiányában nem volt mit tenni, elindultunk megérzés után. Szerencsére jó volt az irány, mert tíz perc lassú, bizonytalan botladozás után rátaláltunk az első kis oszlopra, rajta az óhajtott sárga nyíllal. A havazás lassan betakarta a lábnyomainkat, ezért jódarabon visszamentünk, és egy vastagabb fadarabbal, széles nyilakat rajzoltunk a hóba, könnyítve a dolgát az

utánunk jövőknek. Sokan teszik ezt, ha olyan helyre érnek, ahol a jelek ritkasága miatt kérdéses, hogyan tovább. Kövekből, faágakból barkácsolnak jeleket.

Az ereszkedés sem volt kíméletesebb, ameddig el nem értük azt a széles földutat, amelyik tovább vezetett Villalval-ba. Alig mentünk egy pár kilométert, már éreztük mennyire igénybe vett ez a rövid szakasz. Gondolkodni, elmélkedni sem volt időm, mert a lábam alatt történetekre kellett összpontosítsak. Fellázadt gyomrunk sem hagyott nyugton, azonban itt még mindegyik, vagyis az egyetlen létező bár még zárva volt. A havazás átment esőbe, a ponchoszauna meg belőről áztatott. Nem a mi napunk a mai, állapítottuk meg Máriával. Ez veszélyes gondolkodásmód, mert a valóságot, a képzeletbeli világból, mi képezzük képzeletünkkel aztán valósággá a valóvilágban. Amikor ezt kigondoltuk programoztuk a negatív érzéseket és gondolatokat.

Vége Cardenuela-Riopico-ban nyitott bárta találtunk, amely úgy tele volt bőrigázott zarándokokkal, mint egy szardíniás doboz, és az illatok is ennek megfelelőek. Csodálkoztam honnak kerültek elő hirtelen ilyen sokan, amikor eddig nem hagytunk el, és minket sem előzött meg senki. Amikor sorra kerültem, legmegnyerőbb mosolyomat vettem elő és rendeltem két „hátizsákot”. A rám meredő tulajdonosnő tekintete elárulta, hogy nem érti miről van szó, és én is csak most döbbsentem rá a hibára. Spanyolul a rántotta, és a

hátizsák, kiejtése nagyon hasonlít, ezeket kavartam össze, azok nem kis szórakozására, akik közvetlenül mellettem álltak.

Burgos előtt újból válaszút. Az egyik az ipari negyeden keresztül vezet a városba, (bő két óra) a másik, a szebbik (szebb kellett volna legyen) Castanares-en keresztül (két és fél óra) a Fuentes Blancas parkba, majd a Arlanzón partján végig be a központig. Sokan, egyenesen az ipari negyed buszmegállójához igyekeztek, mondván egy pár kilométert buszozni nem bűn, mások ugyanarra gyalogosan. Mi az utóbbit választottuk, de lehet most tévedtünk. Amikor rosszindulatú őrmesterek a katonákat szeretnék megleckéztetni, akkor küldik teljes menetfelszereléssel olyan sártengerbe, amilyenbe mi kerültünk. Kilométereken keresztül esély sem volt ennek kikerülésére. Ha valakinek lehetősége lett volna fentről rálátni az útra, azt látta volna, hogy az elején, ide-oda cikáznak megpróbálva sármentes foltokra lépni, majd ez a cikázás csillapodik, végül beletörődve sorsába mindenki egyenesen ment rezignáltan taposva a sarat.

A bakancs talpára pár lépés után több centiméter vastag sár ragadt, ami csak az önsúlyától vált le valamikor ahhoz, hogy néhány lépés után újra kezdődjön, a ragaszd, ess le játék. Egy belga nő, aki közvetlenül mellettem ment (félcipőben) sírva fakadt. Annyira ki volt merülve, hogy le akart ülni a sártenger közepén. Végül azzal győztem meg, hogy már csak kevés van hátra és nemsokára keményre vált az út. Fogalmam sem volt hol

vagyunk, meddig kínozzuk magunkat, de jobb híján ez hatott. Valóban a repülőtér kerítésétől javult a helyzet, csak az eső zuhogott tovább. Most már a nagyobb pocsolyákat kerestük, hogy amennyire lehet, ezekben bakancsmosással szabaduljunk a sártól.

Három óra körül értünk, fáradtan, mocskosan, csurom vizesen, közvetlenül a Katedrális mellett lévő Amigos del Camino de Santiago nevű második „zarándokgyárba”. Mindig jó volt letenni a zsákokat, de ma különösen jó. Zarándokgyárnak neveztem el ezt a szálláshelyet is, mivel 170 zarándok fogadására képes, és hihetetlenül szervezetten és civilizáltan bonyolít le mindent. Mielőtt a kb. 100-120 négyzetméteres közös nappali helységbe léptünk le kellett tenni a bakancsokat. Külön rész padokkal felszerelve áll rendelkezésre a cipőváltásra. Hatalmas síneken ki-be húzható szekrénysorba tettül le a bakancsokat, és mentünk a második emeletre ahol a mi ágyaink álltak, nevezetesen a 241/242-es. A kettesével párosított emeletes ágyakat választófalakkal tették diszkrétebbeké. Köztük dupla szekrénysor ahova a nagy zsákok is befértek, és minden ilyen egység végén mosdókagyló, hideg-meleg vízzel. Ezen kívül emeletenként hat tusolófülke és külön toalették. Annak ellenére, hogy egy légtérbe volt nagyon sok ember, mégsem zavarták egymást (füldugóval!). Egy-egy ilyen hely a spártai körülményekhez szokott zarándokoknak luxusnak számított.

Burgos (884-ben alapítva) mint a tartomány fővárosa, volt királyi rezidencia, a polgárháború ideje alatt Franco kormány nacionalista központja, rengeteg látnivalóval, egy külön fejezetet érdemelne. A rendelkezésünkre álló rövid egy délután miatt mi is csak a katedrálisra (Catedral de Santa Maria) koncentráltunk, melynek megtekintése három órát tartott, és biztosan még egy egész napot elbarangolhattunk volna, kint a díszített portálok, bent a szentélyek, oltárok, faragott oszlopok között. Mi is mint a többi zarándok kedvezményes belépőjegyre voltunk jogosultak, egy pecsét alapján melyet az igazolványba kaptunk.

Húsvét szombatja lévén a város tömve volt idegen és spanyol turistákkal, zarándokokkal. Az utcákon a szünni nem akaró eső ellenére, hömpölygött a tömeg, és mi is velük „hömpölyögtünk”. Estére helyi specialitást morcilla-t, (véres hurka), sajtot és vörösbort vásároltunk. A nagy nappaliba mely étkező is egyúttal, éppen befejeztük a vacsorát, amikor hozzánk jött egy fiatalember, és lám, meglepetésünkre magyarul szólalt meg. Ő volt az első magyar, akivel az úton találkoztunk. L. Ferenc, jókötésű 35 körüli Érdi fiatalember, aki biciklivel teszi meg az utat, és bevallása szerint iparkodott, mert csak korlátozott időre „engedték el” hazulról. Kellemesen elbeszélgettünk. Jól esett, mert bármennyire is beszélek több nyelvet (főleg itt az úton) az anyanyelv azért a legszebb.

Nehezen aludtam el, mert beindult a fantáziám. Ott maradtam a mai kijelentésemnél, hogy ez ma nem a mi napunk. A fantázia, és a valóság közötti összefüggést szerettem volna megoldani. Sikertelenül. Az eddig átéltekből, álmodottakból, mások elbeszéléseiéből egy olyan fantázia világot teremtettem magamnak, hogy a leghíresebb labirintust végigjárni emellett gyermekjáték lenne.

Azon gondolkodtam, azért mert van fantáziám, nem azt jelenti, hogy én most kiagyalok, kitalálok valamit, hanem inkább a létező dolgokból tudok valamit létrehozni. Ha annak a valaminek adok egy nevet, máris lehetségesnek tarthatom, röviden, ha lehetségesnek tartom, az azt jelenti meg is történhet, tehát az én képzeletem teremti a valóságot. Például, ha valaki azt gondolja, tud repülni, és én azt gondolom, hogy látom repülni, akkor a dolog megtörtént. Vagyis a lélek szeme a képzelet, és ezért az én fantáziámból azt veszem elő, amit a valóságtól nem kapok meg. Nagyon nagy dolognak tartom, hogy rendkívüli eseményeknek (mint a temetőkapu, vagy éppen az éjszakai kísérom) lehetek tanúja. Tapasztalataim ennyivel gazdagodnak, és itt jön a „volna” szerepe, mert ehhez mindenképpen hozzá lehet képzelni azt is, ami nem történt meg, de megtörténhetett volna.

Belefáradtam, és belealudtam a saját gondolatlabirintusomba... igen, most, hogy ősz a hajam, már nem akarom megváltani a világot, hanem inkább

kitalálom magamnak ennek a világnak, számomra megfelelő változatát...

A nap tanulsága: Ne várd, hogy mindenki úgy gondolkodjon mit te.

Április 8.

Mária ébresztett (ez is ritkán történ), lehet ez lett a késői filozofálásnak és az éjszakai Bábeli utam eredménye. Még azt sem hallottam, hogy Mária az éjjel ijedtében felkiáltott. A velünk párhuzamos ágysorban alvók egyike, egy nő, az éj folyamán szükségletvándorlása után visszajövet eltévesztette az ágysort, és be akart feküdni az ő ágyába. Mária felébredt, ijedtében felkiáltott és felült. Ettől aztán az éjszakai váratlan vendég ijedt meg iszonyúbban, majd sűrű bocsánatkérések között elsompolygott.

A reggeli tevékenységek nem változtak itt sem. Pakolás, kávé és indulás. Francise, aki estére befutott, velünk tartott ameddig kijutottunk Burgosból. Hét után a város félhomályban aludt, az utcai lámpák égtek, és a kékes, lilás fényben derengő égbolt másvilági hangulatot teremtett. Egy nagy digitális információs panel zöld betűi igazolták a hidegérzetünket, mínusz négy fokot (!) mutatva. Szaporán lépkedtünk, amennyire lehetett tekintettel Francisére, mert bevallása szerint nagy városokban a tájékozódása cserbenhagyja. Csodáltam ezt a kicsi francia nőt, akibe annyi akaraterő préselődött be, hogy bármelyik hivatásos sportolónak példakép lehetne. Ma kivételesen sokáig tartotta velünk a ritmust, csak jó két óra menet után szánta rá magát pihenésre.

Ezek a közép spanyolországi magasan fekvő fennsíkok, egyhangúságukkal, sok zarándokot

megijesztenek. Ameddig a szemünk ellátott csak gabonamezők, és a végtelennek tűnő földutak, helyenként még a tegnapi esők nyomát viselve ráadásul sárosak voltak. A monotoniságot csak néha törte meg egy-egy erdőfolt, amely messziről inkább egy nagy zöld gombához hasonlított, körbevéve kőrakásokkal.

A köveket a mezőkről hordták össze, ugyanúgy, mint a szőlősökben, melyekből kerítés vagy éppen egy kisebb dombocská lett. Vasárnap lévén minden zárva, ezért Hornillos del Camino-ban a XVI. századi San Román templom lépcsőire telepedtünk le ebédelni.

Mindössze 61 lakost számlál a 14 négyzetkilométeren fekvő falucska. Számításunk szerint két óra alatt elérhetjük a mai célpontot Hontanas-t, mely az eddig megtett 20 kilométer után még 11,6 kilométernyire van. Dimbes-dombos úton ballagtunk tovább, és bevallom, ha nem igényeltük volna a meleg vizet, kedvem lette volna megállni Hontanas előtt négy kilométerre, az úttól kicsit félreeső San Bol menedékháznál. Tizenkét ágy, villany nincsen, víz a kútból, vagyis igazi zarándok kihívás. Talán ha Mária nem annyira fáradt, belementünk volna ebbe a kalandba.

Hontanas hirtelen bukkant fel a semmiből, két domb között megbújva a völgyben, ahova az út meredeken vezetett le a falu központjáig. Az első szálláshelyek kihagytuk miután benéztem, mert inkább a helybeliek kocsmájaként működött, mint zarándokszálló. Több mint harminc kilométer után sokat számít, ha egy

kicsivel is jobb a körülmények, ezért mi is kissé bizonytalanul néztünk körül.

- Gyere, kívánjunk egy jó szállást mára. Mondtam Máriának, látva a csüggedt arckifejezését. Gondoltam, ha mást nem, de elviccelem a keresgélést.

A vicc azonban, újból nem vicc volt, mivel Mária reagálni sem tudott, mert abban a pillanatban egy magas fiatalember, aki felfele jött az utcán ránk köszönt, és minden előzmény nélkül rámutatott egy kis kőházra.

- Oda kell menni, nagyon jó kis hely, tiszta új... Ránkmosolygott, és ezzel tovább is ment.

Egymásra néztünk. Ez most mi volt, újra egy véletlen? Nem hiszem, mert a továbbiak is az ellenkezőjét bizonyították. A kicsi, de nagyon szép, egy éve átadott magánszállást Albergue Santa Brigida névre keresztelték. Belépve a házba egy fiatalasszony fogadott, és mikor spanyolul szóltam hozzá az addig is kedves arckifejezése még inkább nyitottabbá vált. Átvezetett egy folyóson, közbe magyarázta a házirendet, mutatva, hova tehetjük a bakancsokat, hol lehet megmosni, szárítani ezeket, majd az emeletre érve hirtelen megállt és felém fordult.

- Nem baj, ha emeletesek az ágyak? Kérdezte.

- Természetesen nem. Válaszoltam nemigen érve a kérdést, mert kilencvenkilenc százalékban mindenhol emeletes ágyak vannak.

- Akkor jöjjenek velem. Mondta és úgy tűnt mintha cinkosan rám kacsintott volna.

Beléptünk egy elég tágas hallóba ahol öt, emeltes ágy állt, és látszólag csak egy pár volt foglalt. Azonban ebből a szobából közvetlenül balra, egy kis szobára nyílt még egy ajtó, ahova egyetlen egy emeletes ágyat tettek.

- Ez a maguké. Mondta, és mint aki megnyert egy csatát olyan diadalmasan nézett rám, szemével kérdezve. Na, ehhez mit szólsz? Mondanom sem kell, szóhoz sem jutottam.

- Nagyon jó,... perfekt ... köszönjük. Motyogtam én is valamit.

Nagyon örvendünk, különösen Mária. Megérdemelt egy nyugodt éjszakát (én is).

Szép lassan megteltek a szobák. Volt még két, 12 ágyas, melyek jövetelünkkel még üresek voltak! Miután túl voltunk a megszokottakon, és a fürdés helyrehozott, kísértáztunk a faluba. Meg akartuk nézni azt a híres kutat, amelyiknek a két csapjából folyó víz nagyon egészséges, állítólag betegségeket gyógyít. A helyég nevét is erre kútra vezetik vissza, a Fontanásból (vagyis kutakból) lett Hontanas.

A kút vályújából két igen csapzott állapotban lévő kutya próbálta szerintem az egészségét rendbe hozni, mivel soványságuk, és róluk a csomókba logó szőr nem a legjobb egészségről árulkodott. Nem zavartatták magukat, szorgalmasan lefetyeltek tovább. Mivel az utca lejtős volt, oldalról jól látszott a gravitációt meghazudtoló ivási technikájuk. Valóban a vízfelületi feszültségét használják ki. Ha a tenyerem a víz felületére tenném, és

hirtelen felemelem, egy jó adag vizet emelek fel. Ezt teszik a kutyák is a nyelvükkel, majd a felemelt vízoszlopot elkapják és a szájpadrólukhoz szorítva lenyelik. Segítségükre van, hogy a nyelvüket tetszés szerint alakíthatják, ebben az esetben kanál formájúra.

A rövid kutyaanatómia óra után, mi kerültünk sorra, hogy egy pár korttyal segítsük meg a szervezetünket, ha nem is használ, de nem árthat meggondolással.

Az utcán közel egymáshoz három szállás volt, előttük padok, amelyeken úgy ültek a zarándokok, mint madarak a villanydróton, élvezve a napsütés melegét a több napos hideg, hó és eső után. Most láttuk, hogy milyen sokukat ismerjük. Gyorsan számba véve, legalább hét-nyolc nemzetet képviselt az 20-25 zarándok, akikkel már mi is találkoztunk, Ott ült köztük a mai tanácsadónk Anders a svéd, Juan a hangos spanyol, Heinz a Svájci, a kanadai Elisabeta a fiával, csak azokat említve, akiknek a neve most hirtelen eszembe jutott.

Tovább sétáltunk, és azon elmélkedünk mind a ketten, hogy ez vajon véletlenek összejátszása, vagy valóban mi befolyásoljuk az eseményeket.

- Kipróbálhatjuk, legközelebb, ha lehetőségem lesz, egy egész gyümölcsöst fogok kívánni. Mondta Mária, mert ma egész nap azon bosszankodott, hogy amikor még nyitva voltak az üzletek nem vásároltuk meg a szokásos napi gyümölcsadagunkat. Nem tettünk hús lépést, amikor most én kiáltottam fel meglepetésben.

- Oda nézz! Mutattam Máriának a kis üzletre. A tulajdonosnak úgy látszik a megélhetés fontosabb volt, mint a vasárnapi zárás. Nyitva volt. Egyszerűen nagybetűkkel nyííítva. Kerekas pultot tolt a bejárat elé, két-két sor gyümölcsökkel tele ládákkal.

Hát kérem, ezek a dolgok azok, amelyek aztán teljes gőzzel beindították a kérdőjelek sokasságát, és konkrét válaszok hiányában a fantáziámat.

Ajánlom, felejtsük el néha a valóságot, és mindent, amit tudunk. Hinni kell néha abban is amit nem láthatunk, az álomban, a képzelet világában, ott ahol minden másképen alakul, alakulhat, és engedjünk magunkhoz egy őrangyalt, hogy megtegye a várva várt csodát. Ez az, ami ma velünk is újra megtörtént. Szemem előtt láttam még útközben egy nyugodt kis helyet ahol kipihenhetjük magunkat..., és most itt van. Mária sóvárog a gyümölcs után... és, most az is megvan,... hirtelen a semmiből. Mert ha ez nem vasárnap történik, hanem akkor amikor egyik ajánlat követi a másikat, akkor...

Gondolataink láthatatlan árnyakként vonulnak át rajtunk, meghatározva, hogy mi fog történni velünk.

Este közös vacsora volt a mi háziasszonyunk ebédlőjében, egy fiatal ír pár, Kevin az angol, Anders a svéd, Renate a lányával Ulm-ból, Heidi a német (akit én szeplős arca, és copfja miatt Pippi Langstrumf -nak neveztem el), és végül Anita a sváb üzletasszony

társaságába. Asztalbontás után mi is visszavonultunk a saját kis szobánkba, élvezve az egyedülletet.

A nap tanulsága: A „kérj és adatik” egyértelműen működik. Tehát kérj, és adatni fog.

Április 9.

Egy-egy harmincas nap után, (így neveztük azokat a napokat melyeken harminc vagy még több kilométert tettünk meg) a felkelés nem tornamutatványnak nézett ki, inkább lassú kuszás-mászásnak ki az ágyból. A nyugodt alvásnak köszönhetően azonban meglepően frissek voltunk, ezért a napi tervet rögtön megint majdnem harminc, pontosabban 28,7 kilométerre terveztük Boadilla del Camino-ig.

Még fent volt a hold, amikor elindultunk. A köd, fátyolos, és áttetsző volt, inkább egy selyemfüggönyhöz hasonlítanám, amelyiken ha keresztül nézünk, a körvonalak egy kissé elmosódnak, de elég fényt ereszt át ahhoz, hogy minden látható legyen. Domboldali ösvény vezetett vissza az országútra melyen egy óra gyaloglás után elérkeztünk a San Antón kolostor romjaihoz. Megmarad, impozáns pillér alatt vezetett át az országút, betartva az eredeti zarándok utat.

A kolostor története azért érdekes, mert a Szent Antal tűzének nevezett betegségből (gabonamérgezés) gyógyultak meg itt a betegek. Az Antonita-rend (Szent Antal rend), feladatának éppen ezt a gyógyítást tűzte ki, melynek sikere egyszerűen a más gabonából készült kenyérben rejtett.

A bejárat baloldali falán, mint a jobboldali fehér útjelzőn is, egy T betű látható. Ez a görög abc 19. betűje (tau, vagy taf) a rend szimbóluma (a Ferencrendieknek

is), melyet a rend tagjai viseltek és a zarándokoknak is ajándékozták a betegség elleni védelemként. Ebből lett az El Camino egyik rejtélyes szimbóluma a Cruz de Peregrino.

A felkelő nap eközben felvette a harcot a köddel, és ahogyan sugarait próbálta átpréselni, úgy szebbnél szebb fényjátékkal ajándékozott meg minket. Valamikor békét kötöttek, és a nap kerekedett felül, de meghagyott egy részt a ködnek is, mely a dombtetőn álló Castrum Sigerici vár romjait körbe ölelő völgyet töltötte meg. A ködgallérral körbevett domb, közepén a kiemelkedő várromokkal, csodálatos jelenség volt.

A domboldal déli völgyrészén fekszik Castrojeriz, egy végtelen hosszúnak tűnő falu. Mára mindössze kb. 900 lakosa maradt a XI. századi királyi rezidenciának. Még mielőtt beérnénk a faluba, már látszik a Santa Maria del Manazano temploma, és a kolostor. A nehezebb utat választva (újra) felgyalogoltunk a jó meredek utcákon a faluközpontig, majd ezen áthaladva vissza az országútra. Innen széles köves út visz fel nagyon durva meredeken az Alto de Mostelares 913 méter magas hágóra. Fent a pihenőhely egy nagy háztető, amelyiknek a völgy felőli oldala nyitott, alatta padok, és hullafáradt zarándokok. Mire felértünk, már ott lihegett Karl az osztrák kamionsofőr, egy luxemburgi lány, és Herbert a Berliini német férfi, akivel nagyon sokszor találkoztunk. Herbert érdekes, zárkózott figura volt, nem beszélgetett szinte senkivel, csak Máriának oldódott fel egy alkalommal.

Így tudtuk meg, hogy Berlini, már másodszor járja az utat, mélyen vallásos, akinek az út lelkileg ad nagyon sokat. Máriára várnom kellett, mert az átlagnál sokkal meredekebb emelkedőt nehezen bírta. Még előtte megérkezett a hangos Juan a barátjával. A hangos jelzőt minden spanyol megérdemli azonban Juan mindenkin túl tett. Vele is gyalogoltam már egypár kilométert, sokat beszélgettünk és külön díjazta a spanyol nyelvtudásom azzal, hogy kinevezett barátjának. Mindenholnan később indultak mint mi, de minden alkalommal megelőztek, és amikor mi értük utol (mert éppen megálltak valamiért) torkaszakadtából ordította már messziről:

- Zoltán, mi amigo!

Nem túlzok, ha azt mondom ez legalább hatszor talán hétszer történt meg, és el lehet képzelni milyen hatása volt például egy olyan városközpontban, ahol rajtunk és Juanon kívül még tucat számra voltak emberek.

Megvártam, míg Mária is levegőhöz jutott, hogy azután az ugyanolyan meredek lejtőn leereszkedve, sík terepen menjünk tovább egészen a San Nicolás de Puente de Fitero-ig. Ez egy kis templom egyben menedékhely tizenkét ággal, közvetlenül a híd előtt, mely a Rio Pisuergán vezet át egyúttal belépve Palencia tartományba. A templom takarásában (mely zárva volt) déli szünetet tartottunk, mezítláb, egy zöld gyík társaságába, amelyik élénk érdeklődéssel figyelt minket egész idő alatt, és akkor sem szaladt el, amikor szinte megérintettem a fényképező géppel.

Majdnem egy egész óra pihenés után folytattuk az utunk, átkelve a kőhídon, Itero de la Vega fele. A pihenés nem hozta meg a várt eredményt, mert alig vonszoltuk magunkat. Egyikünk sem akarta bevallani, legszívesebben megálltunk volna. Összeszorítottam a fogam, és próbáltam a szinte elviselhetetlen fájdalmat leküzdeni, amelyik úgy hasított a hátamba, hogy időnként csak derékszögbe előrehajolva tudtam menni. Ilyenkor mindenre szükségem volt, akaraterőre..., kitartásra..., hitemre... Mária sem volt jobb bőrben, a szemén láttam, hogy ő is szenved... de ment, hát mentem én is...

Mindenre, és mindenkire haragudtam, ott és akkor. Az öntözőberendezésekre, mert olyan nagy ívben öntöztek, hogy nem lehetett kitérni előlük. Haragudtam arra a turistacsoportra, akik busszal érkeztek Itero de la Vegába, és onnan gyalog mentek egy vezetővel mindössze nyolc kilométert Boadilláig, hogy belekóstoljanak a gyaloglásba, persze csomagok nélkül. Elég lassan mentek ahhoz, hogy akaratlanul is utolérjük, de túl gyorsan ahhoz, hogy meg is tudjuk előzni őket. Érdekes szituáció alakult ki azáltal, hogy a vezetőjük spanyolul szólított meg, és én spanyolul válaszoltam. Különben a társaság német volt, de én elhatároztam (mégemben), hogy most nem szólok meg németül, mintha ők lettek volna hibásak a mi fáradságunkért. Amikor a vezető kérdéseire válaszoltam, honnan jövünk, mikor indultunk, és ő megtudta, hogy már több mint 300

kilométert gyalogoltunk, ránk nézet, majd jött a mindent elsöprő utolsó kérdése.

- Ne haragudjanak, megkérdezhetem, hány évesek? Kérdezte kissé bizonytalanul, de udvariasan.

- Megkérdezheti, és meg is mondhatom. Válaszoltam én kissé irritálva, dacosan. Én 67, a feleségem 61.

Az arcán látszott az őszinte csodálat, és az eddig hallottakat lefordította a társaságnak németre, ami abban a pillanatban nekem egy groteszk viccnek tűnt, mivel a németet majdnem anyanyelvi szinten beszélem. Az eredménye a fordításnak, egy nagy adag taps, melynek őszinteségében nem volt okunk kételkedni, főleg azért mert a társaság nagy részén látszott, hogy így csomag nélkül mennyire nehezükre esett az eddig megtett alig pár kilométer.

Legyek most én is őszinte? Hát igen, bevallom a taps jól esett, legalább ennyit kapjunk a mai napért, a fáradságért, fájdalomért. Az is lehet, hogy ez, gyógyító hatással bír, nem tudom, de mindenesetre mintha jobban éreztem volna magam. Vagy talán a hiúságot ébresztették fel bennem..., lehet. Tény, hogy a maradék hat kilométert legyúrtuk, megelőzve a társaságot, ezzel elkerülve a további beszélgetést is... és kiderül, hogy tudunk németül...

Boadilla del Camino. Még egy helység melyet sem Mária, sem én nem fogunk elfelejteni. Az események ott kezdődtek, hogy az útikalauzból kiszemelt szálláshely

zárva volt. Tanácstalanul kezdtünk újból keresgélni, így találtunk rá a kívülről nem bizalomkeltő épületre, melynek kapujára, egy fatáblára, elég primitív írással fel volt írva Albergue.

Mária be sem akart menni, végül meggyőztem, mert másra kilátásunk sem volt, ezen kívül a következő helység Frómista, újabb hat kilométert jelentett volna. Távolság, amely szóban sem jöhetett ilyen fáradtan.

Beléptünk. Már az első pár lépés után kiderült, ez nem mindennapi szálláshely. Nagy tágas udvar, hatalmas négyszögű kövekből faragott vályúnagyságú virágtartókkal, megfordított fakoronákból különböző fantáziafigurákkal, és egy másik kőépítményen, egy botjára támaszkodó álló, és mellette egy ülő életnagyságú zarándokfigura fémlemezéből. Egy letakart kis medence, körülötte gondozott gyepvel, a fal mellett ruhaszárítók egészítették ki az udvart. Rögtön ismerős arcok kerültek elő a baloldali épületből.

- Megyek, megnézem milyen. Mondtam Máriának elindulva a bejárat felé.

Végül nem mentem be, mert már kintről, egy üveges előtéren keresztül látszott, hogy nagyon zsúfolt, többemeletes ágyakkal, hatalmas hálótérrel. Elkeseredve jöttem vissza és leültem Mária mellé egy hosszú gerendára, amelynek a pad szerepe jutott. Itt ültünk egy pár percet, nagyon fáradtan, és kilátástalanságunkban nem tudtuk mitévők legyünk.

Ekkor odalépett hozzánk egy férfi, és leült velünk szembe. Egyszer rám nézett, elég sokáig, majd Mária felé fordult. Nem szólt egy szót sem. Én sem mondtam semmit, gondoltam, majd csak meg mondja mit akar. Mária úgy nézett rá, mint akit meghipnotizáltak. Hosszú másodpercek teltek így el, amikor a férfi hirtelen felállt, elvette Mária hátizsákját, és csak annyit mondott.

- Kövessetek.

Megdöbbenve álltunk fel mind a ketten, és tényleg, mint ha transzban lettünk volna, szó nélkül követtük. Áthaladtunk az L alakú udvaron, jobbra egy másik épülethez értünk. A bejárat előtt egy pár asztal, székekkel, zarándokokkal, bent az előtérben egy másik férfi éppen regisztrált valakit, egyik nyitott ajtón pedig kellemes ételszag szivárgott ki.

Elöl ment a férfi, mi utána, pár lépcsőn fel egy emeletes folyosóra. Az egyik ajtó előtt megállt, kinyitotta, és megint csak annyit mondott.

- Pihenjétek ki magatokat, itt nem fog senki zavarni.

Megfogta két kezével Mária két kezét, és megismételte.

- Pihenjétek. Majd megfordult és lement.

Álltunk egymással szembe, és nem tudtunk megszólalni. Mária úgy nézett még mindig, mint aki szellemeket lát.

- Az apám. Nyögte ki halkan.

- Hogy hogy az apád? Kérdeztem én megrökönyödve.

- Az apám szeme... az apám szeme nézett rám. Suttogta Mária. Pont olyan szeme volt, mint apámnak, és amikor a szemembe nézett úgy éreztem mintha a fejembe turkálna valaki. Félre akartam fordítani a fejem, de nem tudtam... nem tudtam félre nézni.

Nem tudtam mit mondjak, nagyon nyílt erős tekintete volt, az biztos, és nekem is az volt az érzésem még lent az udvaron, hogy próbálja kitalálni a gondolataimat. Lehet fáradtaknak néztünk ki? Lehet, de mindenki fáradt ekkora út után, nem csak mi. És máris beindult a kérdőjel gyár. Miért pont mi? Honnan tudta mit szeretnénk? Milyen kapcsolat lehet a Mária már 39 éve halott édesapjával? Van-e egyáltalán, lehet-e egyáltalán ilyen kapcsolat? Vagy már megint túl messze megyek, túl szabadjára engedem a gondolataim gyeplőjét? Nem tudom.

Ott álltunk egy hatágyas szobában ketten, 2500 kilométerre otthonról, egy kicsi spanyol falu menedékháza első emeletén, mint ennek a nagy kifürkészhetetlen világnak két pici része, keresve a választ olyan kérdésekre, melynek a megoldása számunkra nem adatott meg. Még nem...

Hosszú időben telt, mire mindennel kész lettünk. Mintha egy lassított filmbe játszanánk főszerepet, és a fizetésünk attól függne, hogy milyen lassan vagyunk képesek mozogni. Miután végre nagynehezen kész lettünk, lementünk bejelentkezni.

Eduardo, mert így hívták a furcsa fiatalembert, már mosolyogva várt ránk. Hosszú fekete haja hátul egyetlen copfba volt fonva, fején egy fekete horgolt sapka, de az egész összkép olyan természetesen hatott, mintha a copf és horgolt sapka lenne a férfiak igazi viselete. Ő volt a tulajdonos, az édesanyjával ketten, és két segítővel láttak el mindent, mindenkit.

- Miért mi? Miért pont mi? Tettem fel neki a kérdést, miután egy pár szót már váltottunk.

- Mert ezt a parancsot kaptam... Mondta félig komolyan, félig sejtelmesen.

- Parancsot? Kitől? Kérdeztem én meglepődve.

Eduardo egy másodpercre elkomolyodott, de aztán már újra mosolyogva rám kacsintott.

- Hadd maradjon ez az én titkom. Mondta kicsit cinkosan. Majd komolyabban hozzátette.

- Lehet, hogy rá fogtok jönni magatoktól, lehet, hogy nem, de egy biztos, aki magához engedi az ismeretlent, annak a dolgok egy idő után maguktól megnyílnak és ismertté válnak.

Éreztem, hiába is erőltetném, ennél többet úgy sem mondana. Spontán ötlettől vezérelve, megkértem Máriát csináljon rólunk egy képet, és kérdően néztem Eduardora. Válasz helyett mellettem termet, átölelte a vállam... beálltunk a pózba. Mária még mindig nem tért teljesen magához és izgalmában a kép is elmozdult, melyet csak azért nem töröltem le, mert megismételhetetlen. Vagy igen...? Ki tudja...

A koloniál stílusú étteremben három hosszú asztalnál szolgálták fel a vacsorát, a menüt, a körülbelül harminc zarándoknak. A falakat nagyon szép festmények díszítették, melyekről kiderült az édesanya művei, azé a velünk egykorú asszonyé, aki most a konyhába dúdolva készítette számunkra a vacsorát.

A mi asztalunknál üllő tizenkét zarándok közül (rajtunk kívül) kilencet már ismertünk, és a másik asztaloknál is nagyon sok ismerős arcot fedeztünk fel. A hangulat kellemes családiás, melyet Eduardo humoros megjegyzései tettek még oldottabbakká, mivel ő szolgált fel a vacsorát, melyet az agyagkorsós vino tinto pecsételt meg, zárt le igazán.

Már készültünk felmenni a szobánkba, amikor a mama odajött hozzánk, egyszer átölelte Máriát, majd engem szorongatott meg, és azt mondta.

- Isten hozott! Nagyon örvendek, hogy itt vagytok. Elhallgatott, de éreztem nem fejezte még be, és valóban hozzátette.

- Itt, itthon vagytok. Mondta olyan melegszívűen, hogy beleremegtem.

Igen, valóban úgy éreztem hazajöttünk. Nekem sok éve hiányzik ez az érzés, a sorsnak köszönhetően annyira szét vagyunk szórva a világba, hogy ezt sokszor hiányoljuk. Most viszont éreztem, ez igazi, nem mesterkéltn udvariasság, hanem ennek a melegszívű asszonynak az őszinte igazi szeretete járta át az egész

lényemet, és ahogy Mária meghatott tekintete elárulta, ő is ugyanazt érezte, mint én. Igen ma itt, itthon voltunk.

A nap tanulsága: 2500 kilométerre otthontól, is haza érkezhetsz.

Április 10.

Az este a külön szoba, a pihenés mellet arra volt jó, hogy zavartalanul beszélgessünk, és gondolkozzunk. Egyikünk sem tudott napirendre térni a történetek felett. Nem lehet, hogy ennyi véletlen játszódjon össze. Nem lehet véletlen, hogyha valamit kigondolunk, úgymond kérünk, mert szükségünk van rá, meg is kapjuk. Mert eddig mindent megkaptunk... Nem lehet véletlen, hogy itt vagyunk, vagyok...

Tizenhárom napja vagyunk úton, megtettünk 355 kilométert, és ahogy halad az idő mind több, és több a spirituális élmény, a megmagyarázhatatlan, és én mind inkább rabja leszek a sok kérdésnek, és válaszkérésnek. Érzem, ez így nincsen jól. Valamelyikről le kell, mondjak. Vagy nem teszek fel több kérdést magamnak, nem terhelem le az agyam olyan feladatokkal, melyeket nem tud megoldani, vagy a magyarázatokról, különböző elméletek felállításáról mondok le. Lehet, hogy éppen ez a célja az útnak, és arra tanít, hogy ne gondolkozzak, és válasszam el magam a gondolataimtól. Ha ezt elérhetném, akkor én uralkodnék a gondolataim felett, és nem fordítva. Eldöntöttem, egyelőre várakozó álláspontra helyezkedek, és egyszerűen hagyom magam, sodorjon magával az események árja. Elfogadom magyarázat nélkül azt, ami eddig történt, ami esetleg még történni fog, és csak az Út végén húzom meg a

vonalat, és összegezem... ha lesz mit. Már ettől a gondolattól egy kissé megnyugodtam.

Jól aludtam, úgyannyira, hogy az éjszakai vendégem sem hatott rám zavaróan, annak ellenére, hogy kijelentette.

- Holnap lesz az első vizsgád.

- Milyen vizsgám? Kérdeztem én, megszokva, hogy mostanában úgy beszélgetek éjszaka, mint nappal.

- Rá fogsz jönni magadtól...

- Miért mondod, hogy az első vizsga, hány van még, mit kell még tennem? Kíváncsiskodtam tovább.

- Elégedj meg ennyivel, a többi jön magától.

Újból eltűnt, mint mindannyiszor ha túl sokat kérdeztem, vagy ha nem akart válaszolni.

A reggeljeink is nyugodtabbak lettek, nem kapkodtunk, ráérősen, kimérten tettük a dolgunk, és ez kihatott az egész napunkra. Új „családtagjainktól“, Eduardotól, és az édesanyjától külön elbúcsúztunk. Meg kellett ígérjük, hogy nem utoljára láttuk egymást. Ez sem természetes, mármint a búcsú a háziaktól, mivel nagyon sok helyen a házigazdák csak azután jelennek meg, ha már mindenki elment. Már fél lábbal kint voltam, amikor Eduardo utánam szólt.

- Ez a tied. Mondta és a kezembe nyomott egy kis kitűzőt. Egy kicsi piros kereszt, érdekes formája egyedivé tette. Valahol már láttam, de nem emlékeztem hol. Kérdően néztem rá.

- Ez a hovatartozás jele... emlékül tőlem.

- És ez pedig a tied. Nyújtotta oda Máriának a kis kereszt társát.

Megköszöntük szépen. És egy utolsó búcsút intve elmentünk.

Pár lépés után eszembe jutott a vendégem. Még nem meséltem Máriának az álmomról.

- Ma titkos vizsganapom van. Mondtam mosolyogva.

- Miféle vizsga? Kérdezte csodálkozva. Elmeséltem az újabb éjszakai kalandom, várva a hitetlenkő reakciót, azonban nem ez történt. Mária elkomolyodott, és csak annyit mondott.

- Én ezzel a te helyedbe nem viccelnék.

- ?

- Te magad látod, mi minden történt ilyen rövid idő alatt. Még a fele úton sem vagyunk, és ki tudja mi lesz még.

Nem válaszoltam. Az volt az érzésem, hogy még mindig a tegnapi találkozás hatása alatt van. Nagyon felbolygatta Eduardo nézése, a hasonlatosság az apjával, ezért gondoltam inkább békén hagyom. Egy „camino puszival” zártuk a beszélgetést és elindultunk. A camino puszi (mi neveztük így el) akkor járt, ha valamelyikünk, valamikor, valamiért belátta, hogy a másiknak volt igaza. Vita helyett nálunk egy ilyen puszantás mindent megoldott. Nem így másoknál.

Egyszer az egyik szállás konyhájában reggeliztünk. A mellettünk lévő asztalnál, mint kiderült,

egy másik házaspár ült. Amikor megtudták, hogy mi is férj és feleség vagyunk (ez ránézésre nem derül ki), a férj megkérdezte.

- És még mindig barátok?

- Miért? Nem kéne? Válaszoltam kérdéssel.

- Hát, a házastársak nagytöbbsége egy bizonyos idő után, jobbik esetben csak külön mennek, vagy rosszabbik esetben elválnak. Magyarázta komolyan a férfi.

- Maguknál ez történt? Jött ki akaratlanul is a számon, és úgy látszik komoly veszekedés után lehetek, mert a nő tüntetően elfordult, a férje meg zavartan makogott valamit. Ezzel megszakadt a beszélgetés, de amikor elköszöntünk én még odasúgtam a nőnek.

- Az egész nem ér annyit...

Frómistáig az út nagy része a Canal de Castilla mellet halad. A vízi út, amely ma már csak öntözésre, helyenként vízi túrázásra szolgál, valamikor a 207 méter hosszával, 47 zsilipével összesen 148 méter magasságkülönbséget egyenlített ki. Úgy, mint régen a Dunán, itt is állatokkal vontatott teherszállító hajók szállították az árut.

Alig egy óra alatt Frómistába értünk. A városon átvezető út nagy részét platánfák szegélyzik. Mivel még nem zöldültek a tövig visszanyeset fák, tisztán látható volt az érdekes tulajdonságuk, hogy azok az ágak, melyek a szomszédos fa ágait érintik, összenőnek. Van,

ahol tudatosan nevelik úgy, hogy különböző formát (például egy kört) alkossanak, vagy hosszú összefüggő fasort képezve a járdák felett lombjukkal árnyékot biztosítsanak.

Nyílegyenes köves út kilométereken át követi párhuzamosan az országutat, melyen félóránként, óránként kisebb helységeken mentünk keresztül. Nehéz, fárasztó és egyhangú. A nehézséget fokozta, hogy mire Revenga de Campos-ba értünk, úgy felerősödött a szél, hogy ha előredöltünk teljes súllyal, akkor sem estünk orra. A nyugati horizonton pedig vészjósló sötét felhők jelentek meg. Nem kellett sokáig várni, mert percek alatt csurom vizesek lettünk, amikor ránk zuhant az ég.

Megállapítottam, hogy ma délelőtt Spanyolországban megszűnt a gravitáció. Semmi nem esett a földre, értem alatta a jeges esőt, amelyik vízszintesen egyenesen az arcunkba csapott. Ezen kívül az összes szélmalom megálltak, mert az Ibériai félsziget minden szele az El Caminon fújt. Az eső, amilyen hirtelen jött, olyan gyorsan meg is állt. A szél azonban maradt, melynek volt egy kis előnye, mert egy újabb óra elteltével megszáradtunk. Örömünk korainak bizonyult. Két helység között, ahol kilátásunk sem volt valahova behúzódni, elkapott a második, még keményebb vihar. Szemmel látható volt, hogyan közeledik felénk az eső. Mint egy nagy égi seprő seperne maga előtt mindent. Mentő ötletem támadt. Leültünk az árokszélre, a ponchóra, úgy, hogy átkaroltuk a térdünket, felsőtesttel

ráhajolva, a kapucnit előrehúztuk, belülről megtartva a két kezünkkel. Olyanok voltunk, mint két óriási nagy piros gomba. Néha kikukucskáltunk alóla, és csak azon csodálkoztam, hogy senki sem követi, az általam zseniálisnak titulált ötletem. Úgy küzdöttek a sorstársaink a viharral, hogy nézni is rossz volt. Majdnem egy fél órát töltöttünk így a kényszermenhelyen, de megúsztuk, és teljesen száraz ruhával, és ami még fontosabb, száraz bakancscsal folytattuk az utat.

- Biztosan ez volt a vizsgám. Mondtam Máriának.

- Lehet, ... ha igen akkor könnyű volt. Állapította meg.

Tévedtem, nem ez volt! Villalcázar de Sigra-ba bebizonyosodott miért. Már nagyon éhesek voltunk, és sehol egy bár, sehol egy vendéglő, igaz az út nem a központon vezetett át. Mária meg akart győzni, térjünk le, mert egyúttal megnézhetnénk a központba lévő templomot, melynek a nevét is nehéz kimondani, Iglesia de Nuestra Senora de la Virgen Blanca.

Nem voltam hajlandó, újból azzal érvelve, hogy mi mostan zarándokok, és nem turisták vagyunk, különben is eddig akárhányszor mégis rászántuk magunkat, zárt ajtókra találtunk. Lehetetlen végig látogatni azt a rengeteg megszámlálhatatlan templomot, melyek az út mentén vannak. Átmentünk a falun, és az utolsó előtti ház oldalán végre megpillantottuk a várva várt feliratot. Bar. Illetve egy nyilat alatta a bár felírttal,

ami azt jelentette, hogy az épületsor utáni másik utcában van. Pár méterről lévén szó nem is gondolkodtunk. Egy jó nagy rántotta, salátával, ásványvíz, és rögtön megváltozik az ember világnézete. Kilépve a bárból találkoztunk két zarándokkal, akik a központ felől jöttek, és mint mondták ott sem volt semmi nyitva, kivéve a templomot. Összenéztünk, ez is ritka, mert általában mindenhol fordított az arány, a bárók javára.

- Megnézzük? Kérdezte Mária.

- Jó, menjünk. Egyeztem én is bele, magam sem tudom miért, de most mehetnékem lett.

Visszamentünk körülbelül kétszáz métert a Calle Real-en a Plaza del Generalísimo térre. A tér közepén állt a templom és a baloldali részen egy kis épület mellett (Meson de Villasirga), egy öntött vas asztalnál ült, egy szintén öntöttvas zarándok jobb kezében a botja, az asztalon kancsó és pohár. Kihagyhatatlan fényképhívogató. Miután ezt megtettük (mármint a fényképezkedést), úgy, hogy Mária is rajta volt hála egy segítőkész zarándoknak, bementünk a templomba.

Mikor beléptünk meglepetésemben felkiáltottam.

- Én már jártam itt! De ezt olyan hangosan, hogy az a pár ember, aki bent volt feddően nézet rám.

- Mama, én már jártam itt! Ismételtem meg, most már halkabban Mária kabátját húzogatva.

- Jó, értem, de azért nem kell rángass. De mi az, hogy már jártál itt? Kérdezte, és úgy nézet rám, mint akinek elment az esze.

- Nézd! Én tudom, hogy mi van ott az oszlopok mögött, Mondtam izgatottan, előre mutatva, ahol az oszlopsor eltakarta előlünk a rálátást.

- Na mi? Kérdezte Mária, kissé ingerültebben, látva mennyire izgatott lettem.

- Figyelj, én elmondom mi van ott, azután megnézzük, és ha nem úgy van akkor tényleg nem vagyok épeszű.

- Jó, mondjad. Hangzott a szkeptikus válasz.

Behunytam a szemem. Kristálytiszta rajzolódott ki a kép, mintha egy fénykép lenne az agyamba, és sorolni kezdtem, szépen sorba, amit így behunyt szemmel láttam.

- Ott van egy beugró rész, vas korláttal levédve,... mögötte egy kő pad, vagy inkább egy emelvény... nem.. ez egy sír , nem is egy, hanem kettő, a másik a hátamögött van... a fedőlapján egy csomó címer, ..kőfaragásokkal,...az egészet valami állatok tartják, ezt nem tudom pontosan kivenni, ...a tetején lefektetett kőszobor,...a falakon baloldalt két szobor, jobbra egy ajtó...

- Hagyd abba! Szakított félbe Mária. Most menjünk oda, és nézzük meg.

Szinte féltem odamenni, pedig tudtam, éreztem, ez mind ott kell legyen. Amikor odaértünk, nekem is, de Máriának is földbegyökerezett a lábunk. Pontosan az a kép tárult elénk, amit én behunyt szemmel láttam, és leírtam.

Még izgatottabb lettem, olyan szívdobogást kaptam, hogy le kellett üljek egy padra.

- Rosszul vagy? Kérdezte Mária aggódóan.

- Nem...nem vagyok, csak ez olyan most mintha fejbevágtak volna. Hogy van ez...mi történik itt, kérdeztem elhaló hangon.

- Véletlen, állapította meg Mária. Maga sem hitte, amit mondott, csak látva milyen állapotba kerültem, ezt nyugtatásnak szánta, de az ellenkezőjét érte el. Azt hiszem, neki inkább elégtétel volt, egyfajta kézzelfogható bizonyíték az ő, spirituális erőkbe vetett hitére.

- Hogyhogy véletlen, ismerem az egész templomot, minden sarkát. Mondtam én, és úgy is éreztem. Tegyük még egy kísérletet, elmondom, mi van ott a hátul. Mutattam egy másik oszloppal takart részre.

- Jó. Egyezett bele Mária. Ő valahogy úgy élte meg az egészet mintha bizonyítékot kapna az ő elméleteire melyekben én kételkedtem.

- Nézd, annak az oszlopnak a másik oldalán van egy kis Mária szobor, egy csecsemővel a kezében, akikre két oldalt Mária feje mellett, két kicsi angyal vigyáz.

Mikor odaértünk már alig bírtam uralkodni magamon. Minden úgy volt, ahogyan behunyt szemmel láttam. Egy kivétellel.

- Ez nem lehet, ki tette ezt...ez nem volt így...Mondtam őszinte felháborodással.

- Micsoda nem volt így? Kérdezte Mária látva a megrökönyödésem.

- Nincs a feje! A gyerekek hiányzik a feje! Ez nem volt így... erre biztosan emlékszem.

A fej valószínűleg az idők folyamán letörhetett a gyermek jobbkezfejevel együtt.

- Most ne fordulj meg. Szóltam Máriának, mert én is tovább szerettem volna lépni mind mélyebbre az rejtély megoldása felé. - Ne fordulj meg, mert elmondom, mi van a bejárati kapu felett.

-?

- Két soros dombormű melyekben, az alsó sorban nyolc figura, köztük Mária előtt térdelő király,...egy szárnyas angyal.... a felső sorban szintén többen vannak, de az nem tiszta... azok lehetnek állatok is ...ott középen...

Miközben és soroltam a látottakat Mária megfordult és elhaló hangon csak annyit rebesget.

- Igen... minden úgy van.

Tény, hogy a következő leírás is pontos volt, és utána még teszteltünk két olyan helyet, amelyeket előre nem lehetett látni.

Körülnéztem, már csak egyedül voltunk a templomszolgán kívül, aki csendben ült a helyén, semmibe révedező tekintettel. Mi leültünk az utolsó padok egyikére. Én nem tudtam megszólalni, szédültem, forgott velem a világ, és képek képeket váltottak fel a képzeletemben. Mária is annyira meg volt illetődve, hogy

beszélni sem tudott, szorosan mellém ült és belém karolt. Nem tudom mennyi idő telhetett így el, de sok lehetett, mert arra riadtunk fel, hogy a templomszolga jött felénk. Lejárt a nyitvatartási idő, menni kellett.

A hátzszakom súlya visszabillentett a valóságba. Mentünk, és a járás most jót tett. Úgy éreztem, mintha nagyon magasról jönnék le, és minden lépés közelebb hoz a földhöz. Lassan tudatosodott bennem mi történt.

- Igen, ez volt az. Ez volt a vizsgám. Mondtam ki hangosan, amit gondoltam. Mária nem reagált, ezért én tovább folytattam.

- Erre utalt a Névtelen, ezt kellett felismernem, és ha felismerem, az azt jelenti, hogy már valamikor jártam itt. Meg van! Ez a bizonyíték, amire vártam... ez a konkrét bizonyíték. Erre utalt, amikor azt mondta, rá fogok jönni magamtól... de mire ? Talán arra, hogy valóban nem ez az első életem. Itt megtorpantam a fejtegetéssel. Én is éreztem micsoda súlya van ennek a következtetésnek.

Mária csendben gyalogolt mellettem. Nem tudom mi járhatott a fejébe, de el volt nagyon komolyodva.

- Mire gondolsz? Kérdeztem.

- Arra, hogy te soha sem hittél nekem, mosolyogtál, mondhatnám kinevettél, ha én ilyesmiről kezdtem mesélni. Látod igazam volt. Mivel most én hallgattam folytatta.

- Meg arra, ha te már egyszer, vagy ki tudja többször éltél már,...akkor is, ... lehet akkor is egymásé voltunk, talán más testben.

Meg volt győződve az igazáról, arról, hogy mi örökké együtt éltünk, vagy élünk. Ennek hangot is adott.

- Ha ez így van, ha meghalunk, akkor sem válunk el...igaz?

Kérdés melyre nem csak én, de nálam sokkal okosabbak sem tudnak egyértelműen felelni.

Újraszületés, reinkarnáció, fogalom mellyel én soha sem foglalkoztam, (nem úgy, mint Mária) helyesebben olvastam róla, de különösebben nem érdekelt. Mostanáig. Ez nagyon régi elképzelés, és több vallás, mint a buddhizmus, dzsainizmus, az indiai hinduizmus, vagy az egyiptomi vallás tanaiban megtalálható. Minden vallásnak megvan a maga filozófiája, de alapjába véve mindegyik a születés és halál örökös körforgásáról szól. A legelterjedtebb talán a lélekvándorlás elmélete, mely a *karma* fogalmához kapcsolódik, melyet hindu vallás szent irataira vezetnek vissza, i.e. 800 ig. Ez elmélet szerint a lélek újjászületik új alakban, és sorsát előző életének tettei (*karma*) határozzák meg. A buddhizmus azonban azt vallja, nem létezik állandó lét, így halhatatlan lélek sem. Szerintük új élőlény alakul ki egy előző élőlény tetteiből, de lelkiileg nem azonos vele.

Sok kutatás, tanulmány arra következtetésre jutott, hogy reinkarnációs élmények, olyanokkal történnek, akik

nyitottak az elmélettel szemben. Az élmény megtörténhet a személy előzetes szándéka ellenére, mint például, halál közeli állapotban, módosult tudatállapotban, vagy egy gyerek spontán visszaemlékezésekor... vagy álmokban.

- Hova mész? Zökkentett ki Mária a filozofálásomból.

Majdnem letértem az útról, és most vettem csak észre, hogy közvetlen Carrión de los Condes előtt vagyunk. A templomtól öt és fél kilométert tettünk meg, ez azt jelenti, hogy több mint egy órát elmélkedtem bármilyen (mások számára) elfogatható következtetés nélkül. Egyetlen egy, amit most már biztosan tudok, nem először létezem. Bevallom, egy kicsit büszke voltam. Mire? Magam sem tudom, talán a léte mért. Lét! Mi az, hogy lét?

- Most rögtön abba hagyom, mert megint túl messzire mentem.

- Mit hagysz abba? Csodálkozott Mária, mert csak az utolsó mondatom hallhatta.

- Az elmélkedést. Mondtam, majd megfogtam Mária kezét és megszorítottam.

- Nagyon örvendek, hogy velem vagy.

Carrión de los Condes. Carrión a folyó neve, amely partján fekszik a város, a los Condes pedig grófokat jelent. A nevét Beni Gómez gróf után kapta, mert a középkorban ennek a grófnak volt a székhelye. Állítólag egy kitaláció szülte legendát tudnak magukévá

a helyiek, miszerint a híres Kasztíliai lovag El Cid két lányát (Elvira és Sol), a gróf akarata ellenére, fiaii vettek feleségül, megbecstelenítették, majd elhagyták őket. El Cid, bírósági csatában (a párbaj hivatalos formája a középkorban) végzett mind a két fiúval. A lányok végül jól jártak (minden jó, ha jó a vége), mert Arragonia és Navarra királyai feleségei lettek.

Egy másik ismert legendát a Santa Maria del Camino templom portálján vésték kőbe. A mókók sarcként minden évben 100 szúzlányt követeltek, melyek elvitelét egyszer két bika akadályozta meg.

Én is belegyeztem volna bármilyen megmentésbe, a klarissza rendi kolostorba szerzett tapasztalataim után. Amikor azt írtam, hogy Zubiri volt az utunk legrosszabb szálláshelye, tévedtem. A mai mindent felülmúlt. Több lehetőség közül a klarissza rend, Albergue del Convento de Santa Clara nevű kolostora mellett tettük le a voksunkat. Ha lélektelenséget, hidegséget, barátságtalanságot fokozni lehetett, itt fokozódott. Az épület külső homlokzatával és belső udvarával egy szigorú börtön benyomását keltette. Egy négyágyas szobának nevezett kis helységben hárman voltunk. Mi és Renate, akinek a lánya közben hazautazott, így ő tervük szerint egyedül ment tovább.

Az ágyak között, kb. húsz centiméter hely, lábától a falig még egy méter sem. Egy jéghideg 40 x 50 cm nagyságú fűtőtestre bízták a meleget, amely szerintem, ha teljes gőzzel működik (de nem működött) akkor sem

melegíti soha ki ezt a plafonig, sötét csempével kirakott kőpadlójú szobát. Az ágyak fölé ragasztott kis papír szentképek is dideregtek. Renátának rémálma és levegő hiánya lehetett, mert olyan hangokat adott ki magából, és olyan hangosan, hogy a füldugóim is beleremegtek. Mondtam is Máriának másnap, hogy ő a legerősebb horkolásakor, még kottatartó sem lehetne Renate zenekarában. Fáradságunk ellenére késő estig róttuk az utcákat, hogy csak éppen aludni menjünk oda.

Érdekes módon a templomi kalandom, miután egy kissé leülepedett, megnyugtatóan hatott rám. Valahogy úgy éreztem ez volt az első lépés egy nagy rejtély megoldásához. Kíváncsian vártam az éjszakát, remélve kísérőm is véleményt mond. (örültség, igaz?) Nem jött. Gondolom Renate horkolása még az utolsó szellemet is elüldözte a kolostorból, amelyik csak távozásunk után negyvennyolc óra múlva mert visszatérni.

Egyetlen pozitív élményem maradt a városból. A sétánk alkalmával mi is leültünk az egyetlennek tűnő kávézó teraszára, ahol már nyolc-tíz zarándok foglalt helyet, hogy élvezzük azt a pár perces napsütést, ami a mai napon valóban ritkaságszámba ment. Itt ismerkedtünk meg Juanita-val és a kutyájával. Együtt zarándokoltak. Engem nagyon fájó ponton érintett a találkozás, mert egyetlen, ami egész úton hiányzott, Cini a kutyám. Nem volt egy olyan nap, hogy ne gondoltam volna rá. Csak a józaneszű tanácsokra hallgatva (jól tettem) mondtam le róla, hogy ne vigyük magunkkal.

Juanita 27 éves spanyol nő, a Madridi katonai bázison dolgozott, mint repülős koordinátor. A nagytestű fehér szőrű, nagyon barátságos fajtatiszta szamojed kutyájának (Szibériából származó munkakutya) saját hátizsákja volt, olyan, mint a biciklis oldaltáskák, abban vitte a saját motyóját. Megérezte, hogy tőlem csak simogatást kap, ezért rögtön hozzám szegődött, és addig ült a lábamnál, míg el nem mentünk.

A nap tanulsága: Végy példát a platán fáktól.

Április 11.

Reggel, első alkalommal készítettünk szendvicset az útra, egyrészt azért, mert korán el akartunk indulni, másrészt, mert a mai utat látatlanban már az „idegenlégiósok útjának“ neveztem el. Mint kiderült jogosan, ugyanis az első nyílegyenes tizenhét kilométeren, a laposságon kívül nincsen semmi. Sem kút, sem helység, értelemszerűen sem bár, se fa, csak egy pár kiszáradt, vagy még fel nem éledt bokor, és az út vége a horizonton csak azért nem látszik, mert a föld gömbölyű.

Így vágunk neki hét óra előtt a mai napnak. Napnak, amely új meglepetéseket tartogatott. Nem részletezem az út nehézségeit csak érzékeltetésképpen, el kell képzelni egy idegenlégióst, teljes menettfelszerelésben gyalogolni a Szaharában.

Idegen légió! Ifjúkori regényeim egyik kedvenc témája volt az indiánregények után. Donászy, Cooper, May után első helyre Rejtő Jenő lépett. Imponált a légionáriusok kitartása, elszántsága, hősiességük, és annak ellenére, hogy többségük a törvény elől menekülve került a légióba, az én szemembe hősök, igazi bajtársak voltak. A mai napig vonzza a kalandra vágyó fiatalokat, a keleti országokból a gazdasági menekülteket a francia idegenlégió mítosza. Olvastam egy riportot három Erdélyi fiatalemberről, akik 1999-ben egy németországi ifjúsági táborból szöktek meg, hogy idegenlégiósok lehessenek. A Strasbourgi hatóságoknál jelentkeztek,

majd átszállították őket Aubagne-be a legnagyobb toborzó központba. Komoly orvosi, pszichológiai és kemény fizikai tesztek szigorú szitája rostálja ki a gyengébbeket.

Itt a szaharai tűző napot az erős szembeszél helyettesítette.

Előttünk mesze feltűnt egy zarándok sziluettje. Nagyon gyorsan közeledtünk hozzá, annyira, hogy azt hittem mi megyünk túl gyorsan. Nem kérem, a zarándok jött velünk szembe. Csodálkoztam, mert itt tényleg nem tűzött a nap, ami esetleg megártson szegénynek, mert nem lehet, hogy egy ilyen egyenes úton ahol minden lépésnél a sárga nyíl jelzi az irányt, hogy valaki eltévessze az utat, mégpedig ilyen egyenes szakaszon. Teljesen felpakolva jött szembe velünk egy ötven év körüli szakállas férfi.

- Buen Camino! Köszönt az összezavarodott (ezt én állapítottam meg) zarándok

- Buen Camino. Köszöntem vissza és hozzátettem. Azt hiszem eltévesszette az utat, rossz irányba megy. Akartam rajta segíteni.

- Nem , én már visszamegyek. Mondta nem kis büszkeséggel.

- Vissza? Hova vissza?

- Saint Jean Pied du Port-ba. Elmentem Santiagóba, és most megyek vissza. Magyarázta látva a csodálkozó arckifejezésünket.

- Hááát, akkor mégegyszer jó utat. Kívántam neki.

- Buen camino! Ismételte meg ő is mégegyszer a köszönést, és kimondottan büszke léptekkel masírozott tovább.

Összenéztünk Máriával. Ez most mi volt? Nem volt tudomásunk róla, hogy vannak, akik a zarándoklást mondhatni fanatikusan űzik. Legyalogolják a 800 kilométert, majd megfordulnak és vissza az egész.

A csodálkozás csak az elsőnek, ennek az embernek szólt, mert a többiekkel, akikkel még az út folyamán velünk szembe jövet találkoztunk (igaz csak egy pár zarándokról van szó), már tudtuk mit kezdeni. Azt hiszem, hogy ők naponta sokszor voltak még „útbaigazítva”, a csodálkozó „egyirányúaktól”.

Félúton az első helységig, egy kiskutya jóvoltából reggeli nélkül maradtunk. A mezről figyelt minket, és támadásra kész pozícióban várta, hogy közeledjünk.

Én ezt inkább védekezésnek tudtam be, mivel az emberek első reakciója, elkerülni, vagy ha ez nem megy, akkor elkergetni a kóbor kutyákat. Ezt nem ítélem el, mert valóban nem lehet előre tudni, melyik kutya hogyan reagál. Több útikalauz figyelmeztet a Spanyolországban uralkodó, nem éppen kutyabarátnak mondható állapotokra. Azt tanácsolja, kóbor kutyával való találkozáskor vegyünk fel egy követ és mímeljünk felé egy dobó mozdulatot. A szerencsétlen állatoknak már megvan a tapasztalatuk, és menekülőre fogják támadás helyet. Ez lehetett a mi kis kutyánkkal, várta, most mi lesz. Békés hangnemben mondott pár szó után hason

csúszva jött hozzánk, majd megadásképpen hanyatt dobta magát. Megsimogattam, Mária pedig már ez első darabot törte le a szendvicsünkből. Azt hiszem a kutya sem emlékezett mikor evett utoljára. Az első falatot rágás nélkül nyelte le, úgy ki volt éhezve. Leültünk mellé, és szépen lassan ettünk, hogy ne egyszerre habzsolja be az egésztestet. Miután végzett két szendviccsel, felálltunk, és indultunk volna tovább. Nem lehetett. Alig léptünk egy párat, a kutya is jött velünk. Úgy nézett ránk, hogy szakadt meg a szívem. Magunkkal nem vihettük (legszívesebben azt tettem volna), ezért utolsó cselként a harmadik, egyben utolsó szendvicset olyan messzire dobtam, ahogy bírtam. Az éhség győzött, utána rohant lehasalt és nekiállt lakmározni, mi pedig olyan gyorsan, ahogy tudtunk továbbálltunk. Egyikünk sem mert jó darabig hátranézni.

Calzadilla de la Cueva olyan, mint a délibáb. Már messziről látszik a templom tornya, de még majdnem egy órát gyalogoltunk odáig. Egy pötty a térképen, mégis sok zarándoknak emlékezetes, mert tizenhét kilométer gyaloglás után le lehetett ülni a zarándokokkal teli bárba, és enni vagy inni valamit. A szél is csendesedett egy keveset, elviselhetőbbé téve a további kilométereket.

Ballagtunk tovább. Lédigos első háza baloldalt állt, nagyon hosszú, hullámos cseréppel fedett két méter magas kerítéssel. Vele szemben jobbra a mező, hátunk mögött az út amerről jöttünk. Ez a pontos leírás azért fontos, mert itt találkoztunk „az öregemberrel”. Hirtelen

egyszer csak ott állt előttünk. Lehet mi nem figyeltünk oda, de a lényeg, hogy egyszer csak ott állt az út közepén. Barna lódenszerű kabátja két számmal lehetett nagyobb a méreténél. A zipzár valószínűleg rossz, mert a félig nyitott kabát egy narancssárga zsinórral volt a derekán átkötve, fején egy sötétszürke beretsapka egészítette ki az öltözékét. Szürke szemei az erős hályog miatt alig látszóttak. Első reakcióm... fénykép. Mivel udvariatlanságnak tartottam kérdés nélkül valakit lefényképezni, hát megkérdeztem.

- Mondja kérem , megengedné, hogy lefényképezsem? Kérdeztem, természetesen spanyolul.

- Maga tud spanyolul, kérdezett vissza, bólintva, amit én a fényképezés engedélyezésének könyveltem el, és máris kattant a gép.

- Igen, tudok, még hiányos, de azért megy. Egészítettem ki a választ.

- Akkor idefigyeljen! Nem arra kell menni! Mutatott rá az úttestre festett, kilencven fokban görbe sárga nyílra, amelyik jelezte, hogy az első utcán balra le kell térni. Mondta miközben ő majdnem a nyílon állt.

- Hanem merre? Kérdeztem.

- Egyenesen, aztán második utcán ballra, túl az úton, át a mezőn.

- Miért? Kérdeztem én most már kíváncsian.

- Mert az a helyes út!

Megköszöntük, és továbbmentünk. Az első utcánál mondtam Máriának, kanyarodjunk gyorsan le, mert idáig

úgysem lát az öreg. Eszem ágába sem volt letérni az útról. Nem sikerült. Ahogy egy lépést tettünk balra, az öreg utánunk kiáltott.

- Nem megmondtam, melyik a jó út? Előre! Kiáltott utánunk parancsolóan.

Egy kissé restelltem a dolgot, intettem neki, rendben, köszönöm, és elindultunk előre. Körülbelül öthat lépés után mondtam Máriának, nézzen hátra, nem fordult el esetleg, és akkor visszasszólunk.

- Nincs ott! Kiáltott fel Mária meglepetten.

- Hogyhogy nincs ott? Kérdeztem, de már fordultam én is vissza.

Tényleg az öreg nem volt már ott. Eltűnt! Egyszerűen eltűnt mintha a föld nyelte volna el. Kora miatt fizikailag lehetetlen, hogy olyan gyorsan elszaladjon az alatt az idő alatt, míg mi alig tettünk pár lépést. A kerítés túl magas, a mezőn messze el lehetett látni, úgyszintén az úton, amelyiken jöttünk. Sehol senki. Jó, most már hallucinálok is? Lehet, de mind a ketten? Akaratlanul elővettem a fényképezőgépet, hogy megnézzem, vajon a képen rajta van még. Rajta volt, de most ...eltűnt.

Megint csak egymást bámultuk, mert ezt már nem lehetett nézésnek nevezni, olyan érthetetlen volt mindkettőnk arckifejezése. Elhatároztuk, most már kíváncsiságból követjük az öreg utasítását. Elméletileg két út vezetett Terradillosba. Mi a harmadikon, mások számára ismeretlen úton értünk oda, jóval könnyebben,

rövidebb úton. Tehát ez volt a magyarázat, állapítottam meg. A fura öreg nekünk akart segíteni, ezt megértettem, de hova, hogyan, és miért tűnt el, azt máig sem...

Korán indultunk, korán érkezünk Terradillos de los Templarios-ba, a templomos lovagok falvába. Nem voltunk fáradtak, csak az újra eleredő eső miatt döntöttünk a maradás mellett. Szálláshelyünk neve Albergue Peregrinos Jacques de Molay. Ő volt a rend egyik nagymestere, akit 1314-ben máglyahalálra ítélték. A Templomos Rend létrejötte, szerepe, és célja körül számtalan elmélet látott már napvilágot. Hugues de Payns lovag vezetésével kilenc lovag alapította meg Jeruzsálemben a rendet 1118/1119-ben, (a dátum vitatott) a zarándokok védelmének az érdekében. Ez a hivatalosan elfogadott verzió, melyet azonban számos kutató megkérdőjelez. Feltevődött a kérdés, hogyan lehetett, milyen csodálatos fordulat révén lett rövid idő alatt hihetetlenül gazdag a rend. Egyesek szerint bizonyítható, hogy kiterjedt ásatásokat folytattak Heródes templomának a romjai alatt. Mások szerint, a lovagok feladata, olyan titkos ereklyék, kéziratok, megtalálása, amely feltárja a judaizmus, valamint az ókori Egyiptom még titkosabb hagyományainak lényegét. Továbbmenve, feladatuk lehetett a Szent Grál, vagy éppen a frigyháza keresése.

A titokzatosság lényege nem az, hogy mit kerestek, hanem az, hogy valóban mit találtak. Ez az igazi titok, vagy tudás, amit talán senki sem tud, ha csak

nem valóban sikerült generációkon átmenteni és megőrizni a mai napig.

Szépen karbantartott szállóhely, ahol lehetett felső ágy (hét euró), és alsó ágy (tíz euró), között választani. Volt egy kétágyas szobája is húsz euróért. Nem nehéz kitalálni melyiket választottuk. Szóval újra pihenhattünk.

A közös helységben, mely nem volt túl nagy, az egyik sarokban kandalló, mely mindenki öröme működött, egy pár asztal, poharas szekrény és könyvespolc alkotta a berendezést. Az esti közös vacsorához összetoltuk az asztalokat, mivel a társaság nagy része már ismerte egymást. Ott volt Rita a fogcsikorgató, Kevin, egy japán férfi, akivel szintén találkoztunk már, de még nem beszélgettünk, és a fiatal ír házaspár.

Pippi Langstrumpfnek ma volt az ötvenéves születésnapja. Kiderült az is, hogy négygyerekes anya. A családtól, sokévi gyermeknevelés után, szabadságot „kapott”, így tudott eljönni, azonban holnap csak Sahagún-ig megy, ahol a férje várja. Együtt ünneplik meg az ötödik x-et.

Megismerkedtünk Annamarikkal Amszterdamból. Majdnem olyan magas volt, mint én, sportos vékony alkat, de kissé visszahúzódottnak tűnt. Az oka, hallásproblémái vannak, és hallókészüléket használ a ball fülében. Az új ismerősök, így ő sem úszták meg a kíváncsiságom. Nem nyílt meg rögtön, csak másnap, egy kis idő, és sok beszélgetés után osztotta meg velünk,

miért teszi meg az utat, mit jelent neki az El Camino. Története szívszorító. Testvérként nőtt fel a vele egykorú most harmincegy éves barátnőjével Elsával. Annamarik szociálpedagógus. Elsa pedig nővér lévén, elkerült Afganisztánba, önkéntesként egy segélyprojekt keretében egy évre. Élete nagy vágyaként szerette volna végigjárni az El Camino-t, ellentétben Annamarikkal, akit, mint bevallotta az út egyáltalán nem érdekelt. Egy évvel ezelőtt eljött végre a hazautazás napja, melyet biztonsági okokból egy kisebb csoport hazatérő katonákkal közösen bonyolítottak volna le. Egy nappal az indulás előtt, bombatámadás érte a szálláshelyüket, és a huszonnégy emberből csak ketten maradtak élve. Elsa és egy katona. A katonának egyik kezét, Elsának sajnos mind a két lábát amputálták. Két sikertelen öngyilkossági kísérlet után, most lelkiileg valamivel jobban van, miután úgy amennyire elfogadta a sorsát. Annamarik vele szenvedte ezt az évet, és elhatározta megteszi az Utat Elsaért. Ahogy fogynak, a kilométerek mind jobban azt érzik, hogy Elsa effektív vele van. Két-három naponként beszélnek, és tartják egymásban a lelket. Látszott, hogy beszéd közben újra átéli az egész tragédiát. Többször találkoztunk vele az út folyamán, néha mentünk vele még egypár kilométert, de a hosszú, fiatal lábaival nem lehetett lépést tartani.

Egy kedves közjáték maradt még emlékezetes. Lédigos- ból kijövet egy hatvan körüli férfi jött velünk szembe a kis kutyájával, amelyiket egy spárgából

improvizált pórázon vezetett. Köszöntünk egymásnak, és amikor melléértünk megszólított.

- Beszél spanyolul? Kérdezte, gondolom azért, hogy meggyőződjön van-e értelme az igyekezetének.

- Igen. Válaszoltam, mint minden ilyen alkalommal, kissé elégtétellel.

- Csinál rólam egy fényképet? Jött a meglepő kérdés. Nem tudtam mire vélni, de mit számít még egy kép a sok száz mellett.

- Természetesen. Mondtam és már elő is vettem a fényképezőgépet, amelyik mindig kéznél volt a hátizsákomat elől rögzítő övhöz csatolva.

Pár lépést tettem hátra, ő pedig megigazította a ruháját, maga mellé húzta a spárgával a kiskutyát, leültette, majd bólintott, jelezve kész van, jöhet a kép. Biztonságból kétszer kattintottam mondván, megvagyunk. Ekkor elkezdett kotorászni a zsebében. Nem tudtam mit akarhat, tán csak nem fizetni, és már fel voltam készülve a visszautasításra. Hát nem, nem fizetni akart, hanem előszedett egy kis összehajtogatott erre a célra készített papír fecnit. Rajta ákom-bákomokkal írva a neve és a címe.

- Ide küldje a képet. Mondta, miközben átnyújtotta a cetlit.

Türtőztettem magam, hogy ne nevessek, annyira komikus volt a helyzet, de megígértem biztos lehet, elküldöm. (időközben megtettem)

A vacsora előtt befutott Juanita a kutyájával. Mint megtudtam, ő is csak Leonig megy. Ennyire futja a szabadsága. Az utat előre precízen megtervezte, mert a szállások nagytöbbségénél, még az udvarra sem engedik be kutyával. Telefonon egyeztetett a szállásadókkal, és egy listája volt azokról a helyekről ahol fogadták. A kutya azonban ott is (érthető módon), csak kint maradhatott. Később átültem a mellettünk lévő asztalhoz, spanyol nyelvórára, ahol Juanita, Juan (nem a hangos) és még egy spanyol férfi ültek. Juannal beszélgetni külön élmény volt. Olyan tisztán, lassan (ritka tulajdonság, mert a spanyolok kilencven százaléka hadar), és értelmesen beszélt, hogy odaragadtam egész estére.

- Alszol? Kérdeztem Máriát, egy negyedóra rá, hogy lefeküdtünk.

- Nem. Miért?

- Csak azért mert ma túl vagyunk a feleúton.

- Nekem szinte hihetetlen. Aludj jól!

- Te is...Innen 392 kilométerre van Santiago... jó éjszakát!

Április 12.

Jó éjszakánk volt, ketten a szobában, nem zavart senki, a ruháinkat kedvünkre szétteregethettük száradni, és szellőzni. A korai indulás azonban füstbe ment. Mária az ebédlőbe felejtette a noteszét, és az útikalauzunkat. A különbejártú ebédlő még zárva volt, ezért nem volt mit tenni vártuk, remélve a nyolc órára hirdetett reggelire kinyitják. Mi nem akartunk reggelizni, de kénytelenek voltunk a többiekkel együtt az ajtó előtt várni... de hiába. Már negyed kilenc is elmúlt, de sehol senki. Végül telefonálás, és mégegy félórai várakozás után megkönnyebbültünk, megjött a tulajdonos. Most már mindegy volt, leültünk és kényelmesen megreggeliztünk mi is, ezután vágtunk neki a még mindég elég egyhangú útnak.

Sajnos a mai szakasz is azokhoz tartozott, amelyek csak elmélkedésre jók. Enyhén dombos vidék, nagyon kevés növényzettel, és mivel a hideg áprilist a természet sem díjazta, elég dőre látványba volt részünk. Együtt mentünk Annamarikkal egészen Ermita Virgen del Puente-ig, és a vele való beszélgetés színesebbé tette a nap első két óráját. Ermita Virgen del Puente egy eléggé elhagyott téglából épült kis kápolna. Annamarik innen felvette a hétmérföldes csizmáját és kilépett. Egyedül mentünk tovább, helyesebben vittük mind a két terhünket, egy, amelyik a hátunkon, és egy, amelyik a fejünkben volt.

Olyan napokat, mint a tegnapi, és a tegnapelőtti nem lehet könnyen megemészteni. Ezt nem lehet úgy, mint az iskolában, hogy amire már nincsen szükségünk, egyszerűen egy szivaccsal letöröljük a tábláról.

Bennem nagyon erős nyomot hagyott a templomi felfedezés. Megnyugtató számomra, hogy nem egyedül voltam, máskülönben megkérdőjeleztem volna a saját szellemi épségemet. A tények azonban tények maradnak, és ezt ketten éltük át. Amit állítottam, azt Mária ellenőrizte, ezért levonhatom a következtetést, hallucináció kizárva. Ebből eredően valóban egyetlen magyarázata van, lehet valamikor éltem már és a tudatom valahol elraktározhatta ezeket a képeket. Feltettem magamba a kérdést mi volna, ha az egészet egy egyszerű *déjà vu* (franciául= *már láttam*) idézte volna elő. A jelenség magyarázata illene az adott esetre, mely szerint a személy úgy érzi, hogy az éppen történő helyzetet már korábban átélte, megtörtént vele. Biológiailag bebizonyított, hogy az egyik szem a másodperc ezredtöredékével hamarabb továbbítja az agyba a látott képet, ezért a második kép tűnik már látottnak. A rendkívül gyors időintervallum miatt a megfigyelő ezt nem érzékeli. Ezt a létező jelenséget, már előidéztek, bizonyították hipnózis alatt. Más elmélet az emlékezet pillanatnyi zavarának tudja be ezt, az egyértelműen tudományosan még nem bizonyított *paramnéziát*. Sokan azonban ehhez hasonló események forrást a vallásban keresik, így eljutva a reinkarnációhoz.

Megint túl messzire kalandoztam el, azonban ha a megtörténtek *déjà vu*-k lennének, akkor azelőtt, mielőtt elmondtam mit látok, ha csak nagyon rövid időre, de látnom kellett volna a képeket. De nem láttam!

Aztán itt van az öreg. A tegnap (jobb híján) már olyan elméleteket állítottunk fel Máriával, hogy az öreg egy állruhával álcázott suhanc, aki úgy vicceli meg a zarándokokat, hogy megjelenik és eltűnik előlük. Ezért gondoltuk a temetőkapunál is elsőként, hogy valaki gúnyt űz belőlünk, és ezt évtizedek óta teszi, mert mások is beszámoltak már eltűnésekről.

Gyermekkoromban az apai nagymamánál, éjjel a testvéreimmel fehér lepedőben ugrálva, huhogva rohantunk végig a falun, szellemesdit játszottunk. Másnap a harmadik szomszéd néni (aki nagyon babonás volt) nagymamánknak sem akarta elhinni, hogy mi voltunk a kis gonoszok. Váltig állította, hogy igenis szellemeket látott, és a nagymamám csak meg akarja nyugtatni, azért keni ránk. Talán ha újra gyermek lennék, esetleg spanyol, akkor lehet nekem is átvillanna az agyamon, hadd vicceljük meg a zarándokokat, akik amúgy is hajlamosak a csodák elfogadására.

Mindenesetre nem mi vagyunk az elsők, és valószínűleg nem is az utolsók, akik találkoztak, megmagyarázhatatlan dolgokkal az Úton. Azért mert nem ismerünk, vagy nem tudunk valamiről, az nem jelenti azt, hogy nem létezik. Ez a tudáshiány pótolható. Más a helyzet valamivel, ami nem érzékelhető. Ha én

nem érzékelek valamit, de más igen, akkor az a valami csak nekem nem létezik, vagy mindazoknak, akik nem képesek valamilyen okból ezt érzékelni, és ez nem pótolható. Mondok egy pár konkrét példát. Egyik érzékszervünk a fül. Az egészséges emberi fül kb. 400.000 hangot képes megkülönböztetni. De a világon ennél sokkal több hang létezik, akkor is, ha nem érzékeljük. Vagy 20 Hz alatti vagy 20.000 Hz feletti rezgéseket nem haljuk, pedig léteznek, csak a mi érzékszervünk, nem érzékeli. Az orrunk szaglóképessége nem haladja meg a 4000 szag érzékelését, pedig ebből is több van, és folytathatnám addig, ameddig végül eljutok az agyig.

Tudom, tudom, most mindenki azt gondolja megint túl mélyre, túl messzire megyek. Lehet, de ez nem zárja ki, hogy igazam van. Berzsenyi Dániel a Fohászkodás című versét így kezdi „Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér”. Egy mondat, amely magába foglalja a mondanivalót. Most, a mi tapasztalataink alapján nem kimondottan az Istenre gondolok, hanem általában olyan rejtélyre, csodának tulajdonított megmagyarázhatatlanra, melyekhez az emberi felfogóképesség nem ér fel. A világ tele van megválaszolatlan kérdésekkel, melyekre a legjobb tudósok, a legalaposabb kutatások sem tudnak választ adni, hanem mindenki a saját szemszögén keresztül próbál magyarázatot, elméletet gyártani, több vagy inkább kevesebb sikerrel.

Megint visszajutok oda ahonnan elindultam, el kell fogadnom, hogy valamilyen módon olyan képeket

tároltam, (valahol, valamikor) melyekről és mostanáig nem tudtam, és itt ezen az Úton kerültek felszínre. Lehet, hogy szép lassan választ kapok, mert az út még hosszú, és ha látogatóm előrejelzése továbbra is működik, akkor rá kell jönnöm mit jelent ez az egész, mi értelme van. Lehet ezért kell megtennem az Utat, ezért éreztem úgy, hogy most eljött az idő, hogy elinduljak és most itt legyek. Egy biztos nagyon szeretnék tisztán látni, és továbbra is kíváncsian, nyitottan várom, mi fog még történi.

Egyelőre gyalogolunk tovább, ezen a továbbra is végtelennek tűnő szakaszon, és elhatároztuk nem állunk meg Sahagún-ban, hanem inkább vállalunk megint egy harmincas napot egészen El Burgo Ranero-ig, pontosabban összesen harmincegy kilométert. Meg akartuk rövidíteni a Leon előtti utolsó szakaszt, hogy több időnk maradjon Leonban.

Egy kávészünetet azért megengedtünk magunknak, és a XII. századi San Tirso templomba is bementünk. Érdekessége, hogy azok közé az első épületek közé tartozik, melyeket nem kőből, hanem égetett téglából építettek.

A városból kimenet az egyik park mellett egy piros könnyűfém vizes palackot találtunk. Biztosan valamelyik zarándok felejtett ott mondta Mária, és betette a zsákjába, remélve csak előkerül a tulajdonosa. Egyszer a Lengyel Express fiútagjának a zarándok kalapját találtuk meg egy patika ajtajában. Tudtuk kié, és szerencséje volt, mert,

ötven kilométer után visszaadhattuk neki. A palackot sem vittük sokáig. Kb. öt-hat kilométer után találkoztunk Renatéval, aki egy buszmegálló padján pihent. Mi is leültünk. Beszélgetés folyamán kiderült az övé a palack. Nagyon örvendett, mert amellettt hogy hiányzott a víztartó, egy nagyon drága darab. Köszönetképpen kilátásba helyezett egy jó hideg sört az első adódó alkalommal, és elviharozott. Ő is azok közé tartozott, akik állandóan sietnek, éppen ezért sokkal gyakrabban szorulnak pihenésre. Renate azonban mindenkin túltett a mai napon. Délkörül megéheztünk és az első bárba, amelyik az utunkba esett bementünk. Azt hittem rosszul látok. Egy asztalnál három fiatalember társaságában ült Renate, ... és kártyáztak. Akaratlanul is elfogott a nevetés. A három fiatalember, német egyetemisták, akik szórakozásból indultak el, megisszák a napi söradagúkat, ahol valami buli van ott maradnak egy napot, és élvezik az életet. Ahogy bejött Renate megkérdezték nem-e hajlandó beülni negyediknek. Ő hajlandó volt. Ebéd után tovább mentünk, elköszönve a még mindig kártyázó társaságtól.

Mária ma nagyon fáradt volt, nehezen jött, és az egyenes út egyhangúsága fokozta a fáradságérzést. Ezekkel az egyenes utakkal az a gond, hogy nem látod a végét. Kilátástalanul hosszúnak tűnik, mész, és mész, és az érzésed, hogy nem haladsz.

Ma találkoztam először ügyeskedőkkel. Egy férfi állított meg szállást ajánlva. Gondolom, mivel még

úgymond szezon eleje van, fordított helyzet alakult ki. Nagyobb a kínálat, mint a kereslet, és ezért konkurálnak egymással a szállásadók. Különben az egész Ranero rossz benyomást keltett. Eléggé elhanyagolt házak, utcák, és a szálláshely is valami barkácsolt épületnek nézett ki. A fáradság azonban nagyúr, és ilyenkor az ember nem sokat válogat. Valamennyire elfogadható volt a tisztálkodási lehetőség, hát maradtunk. Estére azért majdnem megtelt az egyetlen közös háló, nagyrészt ismeretlenekkel, csak John a svéd pilóta, és később Renate egészítette ki a mi ismeretségi körünket.

Vacsorázni csak egy távolabbi vendéglőben lehetett melyről kiderült ez is a szállás tulajdonosáé. Amikor kimentünk, a kapu előtt sírva találtuk Juanitát. A kutyája mellette, elterülve a fáradságtól. Nem akarták beengedni, annak ellenére, hogy ez a szállás rajta volt az előre egyeztetettek listáján. Sokáig ment a huza-vona, végül többszöri telefonálgatás után, beengedték. Nagyon sajnáltam őket, főleg a kutyát, mert az udvar legtávolibb sarkában egy kétkerekű régi szekér alatt kapott helyet. Ez a közjáték csak megerősítette, hogy helyesen döntöttünk és Cini otthon, illetve a nagyobbik lányunknál maradt.

A zarándokmenü sem esett jól, túl zsíros és ízetlen. Mária gyomra ennek megfelelően reagált, két napig semmi sem ment le a torkán.

Április 13.

Péntek 13, és ráadásul április, nem mindennapi konstelláció. Főleg nekem, aki péntek 13-án született és a 13-as ellentétben az emberek nagytöbbségével, számomra szerencsés szám. Mai szerencsének tudtuk be, ha kissé késve, de végre elhagyhattuk Ranerot. Azért késve, mert elaludtunk. Arra ébredtünk, hogy a tulajdonos éppen azt ellenőrizte, hogy elment-e mindenki. Rajtunk kívül nem is volt már senki. A tegnapi hosszú nehéz út után, úgy látszik a szervezetünk megkövetelte a magáét.

Kilátásaink a mai napra sem túl rózsásak. Az első tizenhárom kilométer, újra légionáriusút. Tizenhárom kilométer majdnem nyílegyenes sík terepen, megint emberpróbáló szakasz. Mária sem érezte jól magát, csak nehezen tudtam Mansilla de las Mulas-ban legalább egy frissen préselt narancslevet belediktálni. Megállni, vagyis egy kényszerpihenőnapot tartani nem akart, mondván így se úgy sem jó, akkor inkább menjünk.

Az utat eredetileg harminckét napra terveztük, átlagban napi huszonöt kilométerrel. Ezen kívül még három napot éppen ilyen nem várt helyzetre, ha valamiért meg kell állni, hogy pihenjünk. Nem álltunk meg. Lassított tempóval mentünk tovább, tempó, ami engem fárasztott jobban, de aggódtam Máriáért így nem szóltam semmit, igazodva az ő lépéseihez.

A hosszú éjszaka nekem hosszú álmot jelentett. Tizenhatodik napja majdnem minden éjszaka álmodok. Mint említettem, azelőtt nemcsak, hogy nem tudtam értelmezni az álmaimat (nem mintha most tökéletesen tudnám), de szinte nem is álmodtam, helyesebben nem emlékeztem rá. Amióta a Névtelen belépett az életembe, azóta megpróbálok tudatosan álmodni. Azt hiszem, ha nem próbálom megérteni az álmaim, olyan mintha egy levelet kapnék, és nem nyitottam ki. Lehet, egy üzenet van benne, amelyet esetleg kár lenne olvasatlanul hagyni. Kis lépésekkel lassan eljutottam oda, hogy tudatosodik bennem, hogy most álmodok. Álmomba minden kép tiszta, úgy beszélgetek, mintha ébren lennék. Úgy érzem, ilyenkor az egóm alszik, nem ő irányítja a tudatomat. Ez furcsán hangzik, tudom. Mindig éreztem, hogy két különböző egyéniség rejlik bennem, egy jó és egy rossz. Annak ellenére, hogy nem hiszek az asztrológiában, ezt annak tudtam be, hogy csillagjegyem iker. (Ezen túl ezt is óvatosabban ejtem ki, hogy miben hiszek és miben nem.)

Egyrészt úgy éreztem, hogy mindent megtudok tenni másokért, szívesen segítettem, lelkileg, anyagilag, jó szóval, ha rászorultakkal találkoztam. Ugyanakkor bennem is dolgozott a kisördög (vagy talán a nagy) ha valamit el akartam érni. Képes voltam a falakon is átmenni.

Szóval, tudatosan éltem meg a mai álmom. Egy hosszú sötét folyosón mentem egyedül. A terméskőből épült boltíves folyosón nem voltak ablakok csak egy-egy

mécses pislákoló fénye világította meg éppen annyira, hogy láttam hova lépek a kikövezett padlón. Sokáig mentem, míg végül a folyosó minden átmenet nélkül egy nagy, szintén boltíves terembe torkolt. A terem közepén egy kerek asztal körül már ültek. Éppen meg akartam számolni hányan vannak, amikor valaki rám szólt.

- Rád vártunk, elkéstél.

Néztem honnan jött a hang. Az idős ember, ősz hajjal, ősz szakállal és bajusszal, hirtelen nagyapámra emlékeztetett. Annak ellenére, hogy az asztal kerek volt, mégis úgy tűnt ő ül közepén. A sűrű fehér szemöldök alól egy jóságos szempár tekintett rám.

- Ül le fiam. Intett nekem, majd a tőle balra ülőhöz fordult.

- Kezddetjük. Mondta, és hozzátette. Mint mondtam ma mindenki csak egy kérdésére kap választ.

A férfi valamit a hitről kérdezett. Nem figyeltem pontosan oda, mert lekötött a többiek megfigyelése. Kilencen voltunk velem együtt, és barna csuhaszerű ruhába voltak öltözve. Olyan volt mintha egy nagy zsákból kivágtak volna a fejnek, és a két kéznek egy-egy nyílást. Végignéztem magamon, rajtam is ilyen zsák volt, ami eddig nem tűnt fel. Meglepően kényelmes volt.

Eközben az öreg sorban válaszolt a feltett kérdésekre. Majd a kérdező, miután megkapta a választ felállt, meghajolt egyszer az öreg felé, majd felénk és kiment. Sem a kérdéseket sem a válaszokat nem hallottam tisztán. Olyan egybefolyó mormogás volt, néha

egy szófoszlány, mint egészség, vér, jószág stb. jutott el hozzám. Fogytak a társaim, és egyszer csak ottmaradtunk ketten. Én és az öreg.

- Na, fiam? Szólt hozzám kérdően. Te mit szeretnél tudni?

Ameddig a többiekkel volt elfoglalva, azon rágódtam, hogy a rengeteg kérdés közül, melyek az úton eddig felmerültek bennem, melyik lehet a legfontosabb. Melyre kaphatnék olyan választ, hogy megtudjam azt, ami immár tizenhatodik napja kínoz. Ki vagyok én? Ki a Névtelen? Honnan ismertem a templomot? Hova tűnt el az öregúr az úton? Ki nyitotta ki a temetőkaput? Mi az igazi célja az utamnak, azon kívül, amit én érzek? Ki Eduardo, és honnan tudta mire gondolok?

- Mester! Nem tudom, mit kérdezzek, nem tudom mi a legfontosabb, mert nagyon sok kérdésem van, és amióta az Úton vagyok, csak gyűlnek és gyűlnek a megválaszolatlanok. Mondtam, magam is csodálkozva miért szólítottam Mesternek, amikor eddig ezt senkitől sem hallottam, azonban úgy látszott eltaláltam, mert nem javított ki.

- Az első, amelyiket a legfontosabbnak ítéled, azt halljam. A többire majd az Út adja meg a választ, és ha mégsem, még eljöhetsz hozzám.

- Ki vagyok én? Tettem fel én a kérdésem, gondolva, ha erre választ kapok, akkor egyúttal sok másminde is.

- Tudtam, hogy ezt kérded. Mondta a Mester, majd nagyon komolyan folytatta. Amikor először feltetted magadnak ezt a kérdést, válaszként a fizikai testeddel azonosítottad magad. Később felismerhetted, hogy létezik egy egód, majd rájöttél, hogy van lelked is. Hidd el egyik sem vagy. Aki valójában vagy az a tudatod, amely keresi az utat önmaga megismeréséhez. Ne várj külső megváltókra, gurukra, ha pedig találkozol eszmékkel, spirituális tanításokkal, ezeket csak segédeszközönként használd, addig a felismerésig, míg számodra használhatatlannokká váltak, és akkor megtudod ki vagy, egy tudat, amely végtelen és magát az anyagot teremti.

- Most elmehetsz, mondta minden átmenet nélkül. Én szerettem volna még kérdezni, de felállt és kezével egyértelműen tudtomra adta, nincsen tovább. Megfordult és elindult egy másik kijárat fele, ott megtorpant, visszafordult és csak annyit mondott még.

- Viszontlátásra.

Nekem ez is elég volt. Kaptam egy kis reményt, egy mankót, ha úgy tetszik, a sok homály felfedésére.

Szerettem volna tovább aludni, de a zajra körülöttem, felébredtem. A csomagolás, és a késés miatti igyekezet elterelte a figyelmemet, és csak a végtelen úton lett újra időm gondolkodni. Bevallom, szinte semmit sem értettem abból, amit akkor mondott. Az volta az érzésem, egy ördögi körbe forgok, ahol, a szavak ismétlődnek egy zárt kört alkotva.

Lélek... tudat... szellem... ego... elme... lélek... tudat... és ez így megy anélkül, hogy valamelyik ki tudna törni...

- Buen Camino! Buen Camino! Ismételte meg valaki mellém érve.

Felnéztem. Egy velem egykorúnak tűnő, magas férfi ért utol. Mária előttem ment (kivételesen), mert a gyengélkedése miatt nem akartam ráerőszakolni az én ritmusom. A hangra megfordult, ezért mind a hárman megálltunk.

A beszélgetés a szokásos kérdésekkel indult. Először tisztáztuk, melyik a közös nyelv. Svájci lévén a németnél maradtunk, habár ő is beszélt a németen kívül, angolul, spanyolul, és franciául. Wolfgang, a nyugalmazott bankszakember hatvannégy éves, kiegyensúlyozott, művelt ember benyomását keltette már rövid beszélgetés után. Javaslatomra, menjen csak, mert mi akaratlanul Máriára való tekintettel lassabban megyünk nemlegesen válaszolt.

- Ráérek, ezenkívül napok óta nem beszélgettem senkivel.

- ?

- Lehet, furcsán hangzik, talán fellengősen, de megválogatom a beszédpartnereimet.

- Ezt azonban a szálláshelyeken nemigen lehet betartani. Mondtam én.

- Csak szállodában alszom. Mondta olyan természetesen, hogy nem lehetett dicsekvésként értékelni. Nem is az volt. Elmagyarázta, hogy

tömegiszonya van, és amióta a barátja, akivel hosszú évekig együtt élt meghalt, zárkózottabb lett.

- Barátod, vagy barátnőd? Kérdeztem én, hirtelen nem is gondolva, milyen tapintatlan voltam.

- Jól hallottad, barátom. Ez van, illetve volt, ezért szenvedtem egész életemben, mert sem a családom, sem a környezetem nem fogadta el ezt a tényt. Kis szünet után folytatta. Csak anyám nem tudott semmiről, és ez külön teher volt számomra. A halálos ágyánál mellette voltam, és bevallottam, mondhatnám meggyóntam, feloldásra várva az ő részéről. Megértett! Úgy éreztem, mintha mázsás tehertől szabadultam volna meg.

- És most? Tettem fel én a kérdést, melyre ő elmosolyodott.

- Most boldog vagyok, van egy barátnóm, igen barátnóm. Ismételte meg, lehet az én csodálkozó arckifejezésem miatt. Négy éve temettük el az anyám, és az ő végtelen megértése adott új értelmet és impulzust ahhoz, hogy új életet kezdjek.

- Miért teszed meg az utat? Kérdeztem meg én, kockáztatva, hogy elutasító vagy egyáltalán ne kapjak választ.

- Választ keresek arra, hogy tulajdonképpen ki vagyok én. Mondta komolyan.

Most rajtam volt a sor, hogy megdöbbenjek. Mi történik itt? Az éjjel én foglalkoztam ezzel a kérdéssel, és most találkozom valakivel, akit ugyanaz a téma foglalkoztat. Nagyon merész gondolatom támadt, és

elmeséltem neki azokat az eddigi tapasztalatainkat, amelyekre nem találtunk magyarázatot. Magam sem tudom, honnan volt ez a bizalom. Bizalom, mellyel nem élt vissza, hanem komolyan végighallgatott, és megnyugtatót, hogy meg van győződve, nem hallucináció vagy kitaláció az egész. Hasonló álom, mint az enyém készítette, az út megtételére. Éppen a mássága okozta lelki konfliktus miatt gyötörte a kérdés, hogy ki is ő. Férfitestbe született nő, vagy nőies férfi? Kérdés, melyekre az orvosok által adott anatómiai válaszok nem elégítették ki. Egyik ilyen rossz periódusában, lelki őrlődésében, kapott egyik éjszaka utasítást valakitől. Valakitől, akire nem emlékszik pontosan, csak a szavaira, melyek úgy hangzottak. „Van egy út a tejút alatt, amelynek megvan az ereje, hogy a keresett választ megkapd, csak menned kell.” Ekkor fogott neki a Szent Jakab útról szóló irodalom tanulmányozásához, és most itt van, és meg is van győződve, mire az út végére ér, a megoldást is megtalálja. Ennyi ideje soha sem volt, hogy gondolkozzon, elmélkedjen, elemezze a benne is felmerülő rengeteg kérdést.

Sok mindenről beszélgettünk, az emberekről, vallásról, ezotériáról, társadalomról, szóval politikát kivéve mindenről. Mária is bekapcsolódott a beszélgetésbe, aminek azért örvendtem, mert ez azt jelentette jobban van.

Religiosig együtt mentünk. Itt az első szálloda előtt egy viszontlátással köszöntünk el egymástól. Soha

többé nem talákoztunk. Ilyen az út, tele véletlen találkozásokkal, és elválással. Ez nem drámai, hanem természetes.

Mi elhatároztuk, még ballagunk tizenkét kilométert, hogy minél közelebb kerüljünk Leonhoz. Mansilla de las Mulas-ig földúton gyalogoltunk, onnan párhuzamos az országúttal egészen Puente Villarente-ig a mai célállomásunkig. Áthaladva Rio Porma hídján bent voltunk a kis faluban. A híd érdekessége, hogy húsz különböző nagyságú boltozatra támaszkodik.

A San Pelayo nevű magán albergueben szálltunk meg. Egy nagy istállóból, igényesen átalakított szálláshely, családi üzemeltetésben. A Franciaországból származott tulajdonosnő egyben szakács, a férj pedig a mindenes. Megérkezésünkkor feliratkoztunk az esti zarándokmenüre, illetve csak másfélre, mert Mária gyomra még nem hagyta abba a tiltakozást.

Az esti vacsora, új emberekkel gyarapította az ismeretségi köreinket, és az új ismerősök új tapasztalatokat jelentettek. Tizenketten ültünk az asztalnál. Egy idősebb belga házaspár, egy olasz férfi, egy holland nő, egy német házaspár, a két ír, Renate, és Olaf Rostockból. A vacsorához felszolgált elmaradhatatlan vörösbor, lassan oldogatta nyelveket, és jó hangulatú társalgás kezdődött. Egy-egy vicc is elhangzott, én pedig egy nagyon hatásos bűvész trükköt mutattam be.

Ez abból áll, hogy az asztalra helyezett kilenc kártya egyikére valaki (távollétembe) rámutat, anélkül,

hogy megérintené, majd mindenki erre a kártyára kell „koncentráljon”, és én megmutatom melyik volt. Háromszor ismételt meg, mondván most elég volt, mert „elfáradtam”. A beszélgetés során szó került, hogy kinek ki, vagy mi hiányzik az úton. Nekem, mint már említettem Cini kutyám, amelyről rögtön megmutattam a telefonomba tárolt fényképet. A telefon kézről kézre járt, csak Olaf nem nyúlt utána. Amikor visszakaptam, Olaf felé fordulva megjegyeztem.

- Te nem vagy valami nagy állatbarát.

Rám nézett, és csendesen csak annyit mondott.

- Te pedig nem vagy valami jó emberismerő.

Kellett nekem megjegyzéseket tenni. Meg voltam, helyesebben meg vagyok győződve róla, hogy jó emberismerő vagyok, de itt most valami nagy bakot lőttem. Lefekvés előtt, mivel éreztem, hogy megbántottam valamivel, odamentem hozzá és elnézést kértem.

- Ne haragudj, lehet tapintatlan voltam, nem tudom mi a háttere a megjegyzésednek, de nem volt szándékomban téged megbántani.

- Gondoltam, nem is vettem sértésnek, csak... az én kilenc és fél éves kutyám hat hónappal ezelőtt meghalt. Nagyon szerettük egymást, és ez még nem is minden... Itt elhallgatott. Láttam a szemében a leírhatatlan szomorúságot.

Később odajött az ágyamhoz, leült mellém, és nagyon hosszan elbeszélgettünk. Mindenféléről,... csak

az útról, célról, okokról nem, pedig éreztem, valamit még nem mondott el, azonban nem szerettem volna mégegyszer meggondolatlan lenni, ezért inkább hallgattam. Jól tettem. Másnap együtt mentünk Leónig, és útközben kérdés nélkül elmesélte a kálváriáját.

A nap tanulsága: Ne becsüld túl a képességeidet.

Április 14.

Lassan tudatosodik bennem, hogy két úton járok. Egyiken, nappal rovom a kilométereket, a másikon éjjel álmomban megyek... remélem a rejtélyek megoldása felé. Érdekes, hogy már nem találom furcsának ezeket az álmokat, nem vagyok reggel fáradt, és az egész úgy játszódik le a szemem előtt, mintha ez lenne a világon a legtermészetesebb. A cselekmények még zavarosak, csak a képek tiszták. Az éjjel egy középkori városban jártam. Keskeny, kővel borított utcán mentem felfele, ameddig egy tornyos kőépülethez értem, alatta egy boltíves kapun keresztül lehetett a város belső udvarára jutni. A belső udvar piactere tele emberekkel, kereskedőkkel, bűvészekkel. Egyesek hosszú fa asztalokon, mások nyitott sátrakból kínálták a portékájukat. Megálltam egy sátonnál ahol sonkák voltak felakasztva. Éppen kérdezni akartam valamit a gazdától, amikor valaki a vállamra tette a kezét. Megfordultam! Egy velem egymagasságú férfi állt előttem. Világos, majdnem fehérnek mondható köpeny volt rajta, és ami feltűnt, a ball válla alatt egy piros kereszt volt az anyagra festve. Nem egyszerű kereszt, hanem cirádás, alsó szára kard- vagy tórszerű hegyes pengében végződött. Ráismertem, ugyanolyan, mint a kis kitűző amelyiket Eduardtól kaptunk. Az arca nyílt, a nagy barna szeme és barna haja volt. A bal szeme alatt egy négy-öt centiméter hosszú sebhely húzódott,

amely érdekes módon nem félelmetessé, hanem nemesebbé tette az arcát.

- Testvérem te itt? Kérdezte meglepetten, de lehetett érezni a hangján, hogy nagyon örvend.

- Igen. Válaszoltam óvatosan, nem tudva mi következik, azonban egyben biztos voltam... ismertem.

- Több mint háromszor tíz éve nem láttuk egymást. Hogy megy a sorod, hol élsz? Kérdezte őszinte kíváncsisággal.

Teljesen össze voltam zavarodva, nem tudtam mit mondjak. Mondjam meg, hogy én csak álmodom, vagy talán mégsem, hanem a másik életem az álom, és ez itt az igazi? A férfi láthatta a bizonytalanságom és segíteni próbált.

- Én vagyok Carlos, nem ismersz meg?

- Dehogynem,... persze... Carlos, ...most már tudom. Mondtam, de közben fogalmam sem volt honnan ismerhetem. A meggyőződésemmel azonban erősödött, hogy biztosan találkoztam már vele, csak nem tudom hol, és mikor. Gondoltam majd udvariasan úgy irányítom a beszélgetést, hogy rájőjjenek, azonban valaki meglökött hátulról.

- Bocsánat. Mondta az illető a hátam mögött, mire én felébredtem. Az ágyamnak ütközött valaki a sötétben. Megpróbáltam visszaaludni, hátha folytathatom a beszélgetést Carlossal, de már nem ment. Mire elszenderültem reggel lett.

Korán keltünk, és korán indultunk. Leon csak tizenkét kilométerre van, tehát bő két óra és ott vagyunk. Igyekeztünk idáig, hogy több időnk maradjon a városban.

Alig húsz perc gyalogolás után Olaf ért utol. Fiatalabb lévén sokkal gyorsabban ment, mint mi, most azonban, hogy utolért hozzánk igazította a lépéseit. Lehet, hogy az esti beszélgetés bizalmat ébresztett benne, mert kérdés nélkül kezdett mesélni. Harminckilenc évvel ezelőtt született Rostockban, az akkori NDK-ban. Szülei elváltak, az anyja újból férjhez ment, de az új társ hallani sem akart a gyerekekről, róla és a nála két évvel fiatalabb öccséről. Az apjuknál maradtak, aki anyagi gondokkal küzdve szökésre szánta el magát, melynek fatális vége lett. Az apját 1989-ben szökés közben a német-német határon lelőtték. Az öccse javítóintézetbe, ő a fiatalok börtönébe került, mivel rájuk bizonyították, hogy segédkeztek a szökés előkészítésében. Meg volt győződve, hogy a mostohaapjának köszönhetően, mert az anyjuk új férje Stasi (állambiztonsági hivatal) tiszt volt.

Ők az 1990. októberi események, Németország újraegyesítése után szabadultak. Az öccse eltűnt, azóta sem tudta felvenni vele a kapcsolatot. A javító intézet hatása sokukon, így az öccsén is javítás helyett csak rontott, és nagyon sok fiatal csúszott mind lejjebb az erkölcsi létrán, kijövetelük után. Ő, Olaf harmincéves korában megnősült és nagyon boldog házasságban élt a feleségével a múlt év szeptemberéig. A felesége halála

annyira megviselte, hogy teljesen összeomlott, úgy mentálisan, mint fizikailag. A kutyája eredetileg a feleségéé volt, mindössze tíz hónapos, amikor összeházasodtak. Az asszony halála után a kutya valósággal búskomor lett. Ha kimentek a temetőbe, hazamenet ölbe kellett az autóig vigye, mert nem akart a sír mellől elmozdulni. Egyik reggel, amikor felkelt a kutya nem volt sehol. Egész nap kereste, bejárta a szomszédos udvarokat, utcákat, felvette a kapcsolatot az állatmenhellyel, eredménytelenül. A temető át sem villant az agyán, mert ez a lakásuktól hét kilométerre, a város másik végén volt. Két napig gyötörte a lelkiismeret furdalás, és úgy gondolta kimegy a temetőbe, hogy elmondja a feleségének mi történt. Amikor bekanyarodott arra az ösvényre, amelyik a sírhoz vezetett, földbegyökerezett a lába. A kutya a síron feküdt, ...holtan.

Olaf hangja elcsuklott, nem tudta folytatni, és a szeme megtelt könnyel, mint Máriának, és bevallom nekem is. Ezt az érzést igazán csak az tudja megérteni, aki igazi barátságban él, élt, a világ leghűségesebb és legőszintébb jószágával.

Csendben mentünk egy darabon, végül Olaf csak összeszedte magát és folytatta a történetet. Otthon nem volt többé maradása, eddig is csak a kutyáról való gondoskodás tartotta vissza attól, hogy mindent feladjon, amit azonban most megtett. Eladta a lakást, minden ingatlanát, és elindult. Már több mint hatodik hónapja

járja a zarándok utakat, most azonban úgy érzi, talán ha eljut Santiagóba, akkor megáll. Elég volt. Hónapokon keresztül csak ment, és szinte senkivel sem beszélt, de lassan megnyílt, mert rájött, hogy nincsen egyedül. Az a rengeteg ember, akikkel az utóbbi fél év alatt megismerkedett, azok a sorsok melyekkel nap mint nap találkozott, lassan, ha nem is gyógyították be a sebeit, de annyit enyhítettek a fájdalmán, hogy képes a jövőre gondolni és talán újra kezdeni az életet.

A beszélgetés lerövidítette az amúgy sem hosszú utat, észre sem vettük és már Leon külvárosában jártunk. A város szívébe érve Olaf régi ismerősökre talált, akikkel már megtett egy pár kilométert, így nélküle folytattuk az utunk. Vele sem találkoztunk többé.

Leon a közel százharminc ezres lakosával az utolsó nagyváros Santiago előtt. Leon, mely oroszánt is jelent, véletlen egybeesés, mivel nevét valóban az itt állomásozó Legio VII Gemina romai légió után kapta. A latin legio-ból lett Legion, majd León.

León történelme, középkori belvárosa, épületei, külön turisztikai látványossággént több napot vennének igénybe, ezért mi is mint a zarándokok nagytöbbsége, a kora egyik legszebb gótikus remekművét a 13.-14. század között épült Catedral de León-t látogattuk meg. Ablakai 12 méter magasak, szám szerint 125, melyek összfelülete megközelíti az 1900 négyzetmétert, és festett üvegeivel egyedülállóak. Az időjárás is megszeliődött, és egy napsütéses délutánnal ajándékozott meg. Természetesen

kihasználtuk, és Mária unszolására a padon ülő Gaudí bronzszobra mellé ültem egy fénykép erejéig. A szobor szembe van az általa tervezett Casa de Botines-el, melyet gazdag kereskedő család kérésére tervezett. Most a Caja Espana hivatalának a székhelye.

Nem csak a jó idő kényeztetett, hanem mi is magunkat, ugyanis ma volt az első nap, hogy szállodában aludtunk. Szálloda! Egy luxus a zarándokúton. Az igazság talán nem is jutott volna eszünkbe, ha Mária nem gyengélkedik, és én is éreztem egy nyugodt éjszakára van szükségem. A tartalék napokat nem szerettük volna igénybe venni, azonban egy jobb pihenőhely ránk fért. Bevásároltunk, és a szobánkba vacsoráztunk, valamennyire egyensúlyt teremtve a szálloda ára és egy olcsóbb vacsora között. Ültünk a kád szélén a lábunkat langyos vízbe áztatva, és hosszasan beszélgettünk az eddig ételtekről.

Hát volt miről...

Április 15.

Frissen, kipihenve ébredtünk. A szándékom, hogy lefekszem és megpróbálok tudatosan arra koncentrálni, hogy kiprovokáljam az álmaim folytatását, csődöt mondott. A puha szállodai ágy, a teli has, a fáradtság, és a lábfürdő hatása győzött. Mélyen, füldugók nélküli igazi álomba merültem.

Máriának is jót tett a pihenés, szemmel láthatóan jobban volt, azonban elővigyázatosságból, a mai napra csak a 21,7 kilométerre lévő Villar de Mazarife-ig terveztük az utat.

Az első két óra gyakorlatilag városon, illetve városi környezetben vezet keresztül egészen Virgen del Camino-ig (Az Út Szüze). Az itt álló templom, betonesztétikájával nem mindennapi látvány. A legenda szerint egy Alvar Simón Fernández nevű juhásznak jelent meg Szűz Mária és ígéretet tett, hogy arra a helyre melyet a juhász egy kővel megjelöl, egy kápolna fog állni. A megépített kápolnát idővel bővítették, majd a 20. században a mostani templom épült a helyére.

Növényekben szegény (800-900 m) magasföldön gyalogoltunk tovább. A szegényes, sokszor unalmas tájnak is megvan az előnye. Az ember teljesen a saját gondolataira összpontosít. Az egyenes, néha kissé emelkedő út nem jelentett fizikai kihívást, csak menni kellett és gondolkodni... Mi is ezt tettük.

Az idő gyorsabban telik, az út lerövidül, ha a gondolataim teljesen lefoglalnak. Mintha alvón járó lennék, megszűnik körülöttem a világ, csak megyek, a lábaim visznek automatikusan, és a környezetem is csak egy homályos kép.

Nem tudom eldönteni mi a valós és mi nem, úgy összekavarodtak a gondolataim az álmaimmal. Ha erre képes lennék... valamikor... talán... Az *elmém* alkot különféle elméleteket, pedig *tudatom* alatt érzem, ez nem létezhet, azonban nagyon nehéz elhessegetni őket, mert olyan agresszívek, mintha megszállás alatt tartanának, engem. Meg akarok szabadulni tőlük, de a próbálkozás még képtelenebb fantáziaképeket gyárt. Minden ellenreakcióban a főszerep a képzeletnek jut. Erre nem én jöttem rá, hanem több ezer évvel ezelőtt egy filozófus, Epiktétosz. Ő rájött, nem a dolgok kínoznak minket, hanem a dolgokról alkotott képzeleteink. Nem tudtam még eldönteni, a gondolataim születték az álmaimat vagy a gondolataim az álmaim eredménye. Azonban tény, hogy kezdem hinni, hogy álmaimban a múltamban járok. Kezdem érezni, hogy része vagyok egy nagy egységnek, egy nagy erőnek, ha úgy tetszik, olyan része, amelyik örök és megsemmisíthetetlen. Azt érzem, hogy vagyok, hogy létezem, érzés mellyel idáig nem foglalkoztam... nem érdekelt. Most azonban igen. Úgy érzem mintha a gondolataimat eddig egy iránytű irányította, amely a logika, a reális, kézzelfogható konkrét dolgok felé mutatott. Most azonban mintha ez az iránytű

meghibásodott volna, egészen más irányba mutat. Néha visszabillen, megáll egy két gondolat erejéig, ahhoz, hogy azután egy új, egy spirituális irányt adjon meg helyes útnak.

Lehet, ez lenne az Út értelme? Nem tudom... csak azt érzem, valami megváltozik bennem.

Ránéztem Máriára, őszülő hajára, és egy melegség árasztott el. Másfajta érzés, mint amit eddig éreztem. Sokkal intenzívebb, sokkal melegebb és megnyugtató volt. Szótlanul gyalogolt mellettem. Ő is nagyon elmélyedt a saját gondolatvilágában. Mentünk egymás mellett, az egyre jobban erősödő szélben. Nem volt szükség szavakra. Egyszerűen jól éreztük magunk egymás mellett. Nagyon jó érzés egy ilyen élettárssal élni, akivel tökéletesen kiegészítjük egymást.

- Miért nézel így rám? Kérdezte, amikor felpillantott és észrevette, hogy nézem.

- Szeretlek! Mondtam egyszerűen, őszintén, magam sem tudom miért, de úgy éreztem ki kell mondanom.

Megálltunk és megöleltük egymást. Így álltunk egy darabig összeölelkezve a nagy semmi közepén, mint két iskolásdiák, akik most engedik szabadjára érzelmeiket...

Nem zavart sem a szél, sem a súlyos hátizsákunk, sem a mellettünk elhaladó két zarándok csodálkozó

mosolya sem. Megszorítottuk egymás kezét és ballagtunk tovább.

Indulásunk előtt kinéztük az útikalauzból a jó hangzású Refugio de Jesús-t szálláshelynek, amelyik rögtön Villar de Mazarife elején baloldalt van. Mária egyetlen kívánsága, hogy valami könnyűt, könnyen emészthetőt egyen, ami a lassan javuló gyomrának jót tesz. Összesen öt és fél óra gyaloglás után elértük a helységet, és már messziről látszott a menedékház felirata. Rögtön a letérő úttal szemben azonban észrevettem egy másik épületet, amelyen szintén a jól ismert Albergue felirat állt. Új épület volt, nem szerepelt az útikalauzban sem, neve Albergue San Antonio de Padua.

- Gyere, próbáljuk ki ezt, valahogy az érzésem az, hogy jobban járunk. Mondtam Máriának, és már fordultunk is a bejárat felé.

Kedves arcú hospitaliera fogadott, bevezetett a nagy, de új hálóterembe, megmutatta a tisztálkodási lehetőségeket, majd közölte, hogy saját konyhájuk van azonban a menü vegetáriánus. Összenéztünk Máriával és akaratlanul elneveltük magunkat. A nő nem értette mi van ezen nevetni való. Elmondtam neki, hogy egyetlen kívánság a mai napra a könnyű étel volt Mária gyengélkedése miatt, és erre a megérzésem egy vegetáriánus menedékhelyhez irányított.

Az ebédlő az alsó szinten egyúttal nappaliként is szolgált, kandallóval, amelyikben már egy hatalmas

tuskó parázslott. A kandalló előtti egyetlen fotelben egy kanadai, francia ajkú férfi Michel Oellet ült és a telefonjával babrált. Leültem a mellette lévő székre, és azon gondolkodtam, vajon meddig ül még itt, mert majd ha elment én helyezem magam kényelembe és olvasok, ameddig Mária végez a megérkezés utáni teendőivel. Jóformán be sem fejeztem a gondolatsort, amikor Michel mint egy végszóra felállt.

- Én már itt ücsörgök egy jó órája, gyere, ülj át, biztosan fáradt vagy. Mondta tört angolsággal és egy kedves mosollyal.

Még szabadkoztam kissé, de végül csak cseréltünk. Kiderült, hogy bútorkereskedése van Kanadában, ötvenhét éves és a kíváncsiság hajtotta, ezért jött Európába, hogy végigjárja az el Camino-t. Hihetetlen bőbeszédű volt, amiről még többször meggyőződhettem, mivel még összefutottunk egy párszor.

Még korán lévén, miután mind a ketten túl voltunk a tisztálkodáson, elhatároztuk teszünk egy sétát a faluban. Elég sivár, kietlen helység nem egészen négyszáz lakásával egy kis pont a pusztában. Hamar körbejártuk a falut. Zavaró volt az erős szél, ezért megelégedtünk egy emlékfényképpel a templom előtti Szent Jakabot, mint zarándokot ábrázoló szobránál, és beültünk a falu egyetlen bárjába egy frissen préselt narancslére. Amikor bementünk alig voltak egypáran, a bárpultnál ki-ki a sörét, kávéját itta, ahhoz, hogy egy negyed óra múlva, mint egy varázsütésre megtelt az

egész helység. Csak férfiak, akik céltudatosan egyenesen, (feltételezem) a törzsasztalukhoz ültek négyesével, és pillanatok alatt előkerültek az egyik-másik asztalnál a kártya, a többieknél a dominó. Halál komolyan és iszonyú hangerővel játszottak. Mi is menni kényszerültünk, mert a hátunk mögött, bár udvariasan tisztos távolságban álltak, egyértelműen tudtukra adták, az ő asztaluknál ülünk.

A vacsora nem okozott csalódást. Vegetáriánus paellát ettünk. A paella nemzeti spanyol étel, melyet kötelező megkóstolni. Itt nem kimondottan a vegetáriánusra gondolok, mert a bő csirkehúsos, vagy tőkehalas változata még finomabb. A ma esti, Mária ki nem mondott kívánságára készült. Ebbe volt rizs, paprika hagyma, bébi kukorica, paradicsom, olajbogyó zöldborsó, és fűszerként, petrezselyem, kurkuma, kömény, bors, olivaolaj, és még ki tudja mi, ami olyan ízletessé tette. Hatalmas serpenyőben készült és ebből is tálalta maga a háziasszony. Mindenki annyit ehetett amennyi jól esett, majd az elmaradhatatlan vino tinto zárta a vacsorát. Tizennyolcan ültünk az asztalnál, köztük a holland Annamarik, a japán kisöreg, egy kanadai férfi a fiával, két angol, egy skót, egy francia nő, és a belga férfi, aki a csomagjait előreküldte, mivel komoly hátgerinc problémákkal küzdött, és még egypáran, akikkel eddig nem találkoztunk. Mire felmentünk a hálóba, meglepődve láttam, időközben megtelt a háló, majdnem minden ágy foglalt. A hálóból

nyíló kisebb hatágyas szoba is gazdára talált egy idősebb spanyol férfitársaságban (ez valamivel drágább volt, mint a nagyközösben).

Húsvét utáni vasárnap lévén, a spanyol egykéthetes zarándokoknak ez egyben utolsó napot is jelentett. Valamivel hangosabbak voltak az átlagnál, pedig az átlag már meghaladja az általunk elfogadott hangszintet. Lassan megszoktuk, és elkönnyveltük, hogy nem vagyunk egyformák, és bizony ezen az úton a toleranciát nagyon nagy betűkkel írják.

Az esti elmaradhatatlan jóéjszakát puszi után bebújtam a hálósákomba, betettem a füldugókat, és a hirtelen támadt csendben továbbmentem az éjszakai ösvényemen...

Április 16..

Igen az én külön ösvényemen... Huszú erdei úton mentem magas fák lombja alatt, mintha egy növények alkotta alagútba lennék. Éreztem a fák, a bokrok, az ösvényt szegélyező virágok illatát. A lábaim mintha nem is érnék a földet olyan könnyedén jártam. Egy útelágazásnál megálltam, mert nem volt jel. Most merre menjek, tettem fel magamba a kérdést.

- Ez egy nagyon nehéz kérdés. Szólt meg a hátam mögött valaki.

Összerázkódtam, és ijedten fordultam meg. A Mester állt előttem. Jóságos szemével nézet rám, ami megnyugtató, majd ő folytatta.

- Nehéz kérdés, amit feltettél, mert mind a két út ugyanazt a célt követi, csak hogy az egyik göröngyös, teli veszélyekkel, a másik sima és akadálymentes. Nézd meg jobban, és te dönts, melyiken indulnál.

Megfordultam és figyelmesen szemügyre vettem mind a két utat, melyekből csak egy rövid szakasz látszott, mivel még látótávolságon belül elkanyarodtak, eltakarva mindent a szemnek. A baloldali gömbölyű durvább kövekkel volt kirakva, a másik út finom, sárgás homokosnak látszott. A köves oldalon éppen a kanyar előtt, úgy tűnt mintha egy pár virágot is láttam, míg a másik oldalról egy gyenge moraj, zene, vagy vízcsobogás szűrődött felém.

- Mit tegyek? Fordultam kérdően a Mester felé.

- Én nem mondhatom meg melyik a helyes út, mert ez csak a Te elhatározásod, a Te életed, a Te Utad, csak Te viseled a következményeit a döntésednek, azonban abban segítek, hogy megmagyarázom, mit jelentenek a kövek és a homok. De figyelmeztetek, ez nem fogja megkönnyíteni a döntést.

- Nem baj, állok elébe. Mondtam, kíváncsian kissé türelmetlenül várva a magyarázatot.

- Amikor megkérdezted tőlem ki vagy, említettem az egőd, a lelked és a tudatod. Az elméd szándékosan hagytam ki, mert még nem vagy elég érett. Most azonban választanod kell. Az egyik az egőd útja, a köves, de ha képes vagy átlépni a köveken és legyőzni az egódat, az út kiszélesedik, virágok nyílnak körülötted és érezni fogod azt, amit úgy hívnak, hogy lét. A másik az elméd útja, melyen magaddal viszed az eddigi tapasztalataidat, a jövőben vetett reményt, illúziókat, a velük járó sikerrel vagy éppen kudarccal. Mert ha nincsen fény, akkor sötétség sincsen, és ha nincsen kudarc, akkor a sikert sem éred el.

- Nem értem pontosan mire gondolsz? Kérdeztem, de már nem volt kitől. Amilyen hangtalanul jelent meg a hátam mögött, most ugyanúgy tűnt el.

Az érdekes, azonban amit megtapasztaltam, hogy tisztában voltam vele, most álmodok. Azzal is tisztában voltam, hogy nemsokára felébredek, és vége az álomnak. Görcsösen igyekeztem dönteni mielőtt felébredek, de nem ment. Megpróbáltam végigmenni

legalább egy pár lépés erejéig egyszer az egyiken, majd a másik úton, hogy lássam, mi van a kanyar után, de a lábaim földbe gyökereztek. Nem tudtam egy lépést sem tenni, de megvoltam győződve, abban a pillanatban, amikor döntöttem újra tudok járni, bármelyik utat válasszam.

Minden igyekezetem ellenére felébredtem, így maradt egy újabb kérdőjel, merre, hogyan tovább?

A zarándoktársaknak köszönhetően (olyan lármát csaptak), még sötét volt, amikor felkeltünk. A tegnapi rövid, és a tegnapelőtti még rövidebb útnak megvolt a pihentető hatása, ezért új erőre kapva indultunk útnak. A változatosság kedvéért most az én gyomrom lázadt fel, lehet túl vegetáriánus volt a koszt, mert gyorsürítésbe kezdett, amit két napig nem is hagyott abba.

Az első két óra Villavante-ig, ismét az út idegenlégiós változata, nyílegyenes és fárasztó, majd egy újabb félóra elteltével elértük Puente de Origót. A háromszáz méter hosszú húsz lyukú híd a Rio Obrigo felett a 10-11.században épült és az út leghosszabb hídja. A hidat egy érdekes legenda tette híressé. Don Suero de Quinones nevű lovag, egy nemes hölgy nem viszonzott szerelméért nyakbilincset tett fel melytől fogadalma szerint úgy szabadulhat meg, hogy az 1434. szent évben Szent Jakab napja előtt és után minden a hídon átkelni akaró lovaggal megküzd, míg 300 lándzsát nem tört. Kilenc bajtársával vívták meg a lovagi küzdelmeket (Paso honroso), majd a bajnokság befejeztével együtt

Santiagóig zarándokoltak, ő a nyakbilincset pedig a katedrális kincstárának ajándékozta (most is ott őrzik).

A helység után ismét válaszút előtt álltunk. Egyenesen az országút mellet, vagy jobbra egy földúton mehetünk tovább. Mint már annyiszor a kissé nehezebb, de a szebb környezet reményében az utóbbit választottuk. Valamikor egy erős emelkedő után furcsa pihenőhelyre leltünk. Egy kis facsoport alatt egy rozoga pad, mellette egy kereszt, melyen látszott, az amatőr kéz munkája, és pár lépésre ettől szintén egy dilettáns szobrász zarándokot ábrázoló szobra állt.

A padon egy harmincas évében járó, igen testes fiatalember ült, akin látszott, hogy még a levegővétel is nehezebbre esik. Nagyon gátlásos ember benyomását keltette (mint kiderült az is volt) mert, ahogy közeledtünk, igyekezett tusolni a fáradságát, és a nem kicsi pocakját próbálta elrejtteni, sikertelenül. Úgy tettem, mint aki mindezt nem látja, és ameddig Mária a bakancsok szellőztetésével volt elfoglalva én mellételepedtem és szóba elegyedtünk. Toninak hívták harminckét éves és Dániából, pontosabban Glostrup-ból jött.

Feltételezésem beigazolódott. Nagyon szégyellte a kövérségét, ezért csak szállodában aludt, mert attól félt, hogy a közös hálókbán kinevetik. Bevallotta, nem genetikai problémáról van szó, hanem egyszerűen elszakadt a gyepelő, és most már azon van, hogy valahogyan kordában tudja tartani a szenvedélyt,

függőséggé vált evés-kényszerét. Az útra azért jött, mert reméli, hogy a fizikai kihívás, fogyás mellett, annyi lelkieket merít, hogy szégyen nélkül beállhasson a vele egykorúak közé. Most rajtam volt a sor, hogy megpróbáljak lelket önteni bele, és megmagyaráztam, hogy a menedékhelyeken senki sem törődik az ő kövérségével, sőt barátokat találhat, együtt mehet a vele, egykorúakkal, és megnyugtattam, hogy találkoztunk, már sokkal testesebbekkel, mint ő (ez nem volt igaz, de láttam, neki ez is jól esett).

Mikor megtudta, hogy magyarok vagyunk elnevette magát.

- Mi van ezen nevetni való? Kérdeztem én kissé neheztelve.

- Nem rajtatok nevetek csak a véletlen, hogy összefutottam az eredeti nevem nemzetbeliével.

- Ez most végleg nem értem. Mondtam várva a magyarázatot.

- Apám szenvedélyes futballrajongó volt, és a magyar idolya Puskás Ferenc után engem Ferencnek kereszteltek. A Ferenc viszont nekem nem tetszett, és ahogyan tettem nevet változtattam.

- Jó, akkor nekem ezen túl Ferenctoni leszel. Vontam le a konzekvenciát.

Miután elment szándékosan vártunk egy fél órát, nehogy utolérjük, mert ezzel még inkább maga alatt lenne, mert nem tud lépést tartani két öregebb (szép korú) zarándokkal.

Máriának egyetlen óhaja egy kis gyümölcs volt, mivel úgy adódott, hogy két napja nélkülöztük. Mit kell ilyenkor tenni? Kérj és adatik!

Gyér erdős rész következett, és a lassan kissé emelkedő erdei út egy fensíkon ért véget ahonnan már messziről látszott egy egyedülálló, magányos épület. Közelebb érve nem mindennapi látványban volt részünk. A nyerstégla épületegység lakatlan és zárva volt, azonban a fal tövében egy nagy fa lombjai alatt a spanyol Diogenesre találtunk. Közvetlen a fal mellett egy kiszolgált kanapé, mellette egy ágy, az ágy felett improvizált tető, kék műanyag ponyvával letakarva. Az ágy és a tető között a falra egy nagy nap, mint szimbólum volt felfestve. A fa tövében egy fagyaltos kocsira emlékeztető szerelék, tele gyümölccsel és üdítő italokkal. Velem egymagasságú fiatalember jött elénk, hangosan üdvözölt, és amikor közelebb értünk, úgy ölelt át egyenként minket, mint régi barátokat, akikkel évekig nem találkozott. Hosszú haja hátul össze volt kötve, felsőtestén egy almazöld felső, alul egy világos harisnyanadrág, lábán pedig egy papucs egészítette ki a fura öltözéket. Nyílt arca bizalomkeltő volt, és kérges tenyere arról árulkodott, hogy nem irodamunkát végez. Dávidnak hívták és a telet kivéve, egész évben itt él a fal tövében, és a zarándokokat látja el mindenfélével.

Okos volt. Mária kérdésére mit fizessen a két kiválasztott banánért, nemleges választ adott.

- Semmit, nem kerül semmibe. Azt ehettek, és ihattok, ami és amennyi jólesik. Mondta mosolyogva.

- Rendben, de neked is be kell szerezned ezeket. Mutatott Mária a kis szekérre.

- Az igaz, ezért van egy kis perselyem, amibe mindenki annyit tesz, amennyit akar... de ismétlem nem kötelező. Ha valakinek nincsen, mert ilyen is akad, az sem gond.

Ügyes volt, kedves és megnyerő. Meggyőződésem, hogy mindenki, mint mi is, többet tett a perselybe, mint az elfogyasztottak értéke. Emléül még egy pecsétet is nyomott az igazolványunkba. Egy nagy piros szívet, amelyiken az állt: Casa de los Dioses, vagyis háza az Istennek.

Rövid búcsú és megyünk tovább. Nemsokára a Santo Toribio püspök emlékére állított kereszt mellől tekinthetünk le az előttünk elterülő San Josto de la Vega-ra, és a jó másfél órai járásra lévő Astorgára. Kilenc és fél óra gyaloglás, 33 megtett kilométer után érkeztünk fél öt körül a városba.

Lehet nem volt véletlen, hogy a Szent Jakab egyesület szálláshelye az Albergue Siervas de Maria mellet elmentünk. Valahogy az volt az érzésem ez nem a mi szálláshelyünk, és mint később kiderült igazam volt... habár itt is éppen úgy megtörténhetett volna...a legbizarrabb álom, melybe nem csak részem, hanem részünk volt. Ki tudja?

A város központjához közel, egy 16. századi épület az Albergue San Javier száz zarándok befogadására képes. Itt szálltunk meg.

Astorga fontos zarándokközpont, mivel a Sevilából érkező Via de la Plata zarándokút , itt található a Camino Francés-el. Tizenkétezer lakosú püspöki város, melynek gasztronómiai hírnevét a csokoládégyártásnak, leveles tésztájának (hojaldres), és vajas péksüteményeinek (mantecados) köszönheti. A csokoládégyártás történetét külön múzeum örökíti meg (Museo del Chocolate).

Az első csalódás akkor ért, amikor megtudtuk, hogy a Zarándok múzeum (Museo de los Caminos) már zárva van, és csak másnap tíz órakor nyit. Tehát holnap későn indulunk.

Ez a püspöki palota, mely eredetileg Gaudí tervei szerint készült, majd a megrendelő Juan Bautista Grau Vallespínos püspök halála után félbeszakadt, mert Gaudí nem értett egyet az utódok elképzeléseivel. Húsz évvel később Guereta irányításával lett befejezve, azonban mint püspöki palotát sohasem szentelték fel. Most a zarándokút történetének kiállítási tárgyai kaptak helyet benne, többek között az eredeti Cruz de Ferro (Vas kereszt), melynek másolta a Szent Jakab út szakrális helyén a Monte Iragón áll. A Catedral de Santa Maria három nagyon szép kapujával külön látványosság, és még sok más minden, ha időnk és erőnk lenne hozzá.

A város hétfő délután ellenére zsongott az élettől. Sátrak voltak felállítva, a városháza előtti téren gyermek futball bajnokságot szerveztek. Egyes sátrak eladói korhű öltözetben kínálták portékáikat. Még egy ideig sétáltunk az utcán, ahhoz, hogy egy hirtelen elhatározással szemben a Gaudí házzal egy luxus étteremben kötöttünk ki. Ma nekem sem és Máriának sem volt kedve zarándokmenü után járni. Nem vittük túlzásba a rendelést a vékonyodó pénztárcánk rovására, hanem megelégedtünk egy vegyes salátával és egy korty vörös borral.

Érdekes volt nézni, a végül is kisváros síki-miki társaság életvitelét. Ahogy egymás után érkeztek, szebbnél szebb, ruhába öltözött hölgyek (ők hölgyek, nem csak egyszerűen nők), akik magasra emelt fejjel adták a környezet tudomására, hogy „vagyok valaki”. A törzsasztalukhoz intették a pincért, és általában csak annyi hangzott el a „szokásosat”. A pincér hozott az egyik hölgynek valamit egy pohárban, és mellette egy kis zöld terítőt, melyet óvatosan az asztalra terített, és mellétett egy pakli kártyát. A hölgy, nem volt sokáig egyedül, mert beviharzott egy másik dáma, ezüstfejú sétabottal a kezében, (legalábbis ezüstnek nézett ki) mentében adta oda a pincérnek a kabátját és leült az asztalhoz. Rövid bizalmas traccsolás, és már verték a blattot. A helység levegője csak úgy vibrált a sznobizmustól. Egy dolgot azonban pozitívnak könyveltünk el. Annak ellenére, hogy mi a poros

bakancsainkkal, kilométerek által megviselt zárándok göncünkkel nagyon kilógtunk a sorból, mégsem nézet ránk senki megvetően, vagy feddően. Pont olyan vendégek voltunk a pincér számára is, mint azok, aki kemény jattot fizetnek. Még egy darabig néztük a körülöttünk forgó vendéglői életet, hogy aztán végre kipihenjük a mai hosszú nap fáradsalmait.

A nap tanulsága: Mégsem mindig ruha teszi az embert.

Április 17.

Astorga! Egy város, amelyiket soha az életben nem felejtünk el. Természetesen nagyon sok olyan hely volt már az életemben, vagy életünkben, amelyekhez valami felejthetetlen emlék kötött. Több ilyen volt ezen az utunkon is, azonban be kell vallanom, hogy sokszor a helységnevek törlődnek az emlékezetből, és csak az útinapló vagy egy-egy fénykép láttán bújjik elő a szunnyadó memóriánkból. Astorga a szimultán álmunk miatt örökre bevésődött a szellemi tárolónkba.

A 16. századi kőépület a keskeny középkori utcában, önmagában már visszahozta annak a kornak a hangulatát. Hatvan centiméter vastag kőfala olyan masszív, hogy biztosan még egy pár évszázadot kibír. Mi az első emeleten egy tizenegy ágyas szobában lettünk elszállásolva, ahova szerencsére elsőként érkeztünk. Öt, emeletes, és egy különálló ágy a bejárati ajtó mellet volt az egész berendezés. Az elsőség nem azt jelenti, hogy mi voltunk a leggyorsabbak a mai 33 kilométeres úton, hanem azt, hogy egy üres szobát általában egy másik telítettsége után nyitnak ki. Az emeleti részek már tele voltak, így jutottunk be elsőként ebbe a szobába, a velejáró előnnyel, hogy szabadon választottuk a legjobbnak tűnő helyeket. Ebben az esetben az utcára nyíló korláttal védett ajtóhoz (mely egyúttal ablakként szolgált) legközelebbi két alsó ágyat. Felettünk körülbelül három méter magasságban még volt egy falba véset

rácsos ablak, amelyik inkább lövésrésnek nézett ki, amit később alakítottak át ablakká. A padló, úgy mint a plafon vastag gerendákon feküdt, azonban az évszázados padlódeszkák között akkora rések voltak, hogy a fény átszűrődött a földszintről, igazi Dickens hangulatot teremtve.

Valamikor később még egy olasz-spanyol házaspár telepedett le a velünk szembeni két alsó ágyra, majd a mellettük lévő emeleteset egy fiatal pár, Romeo és Julia (a nevet mi adtuk a kedves dán gyerekeknek) vettek birtokba. Tehát volt még egy teljesen üres emeletes ágy és a különálló ágyat sem foglalta el senki. Ezt azért írom ilyen részletesen, mert a későbbiekben volt ennek jelentősége.

Már elrendeztük a csomagjainkat, a ruhákat kiterítettük a felső ágyakra, tudván ilyenkor már senki sem jön és bebujtunk a hálózsákunkba.

Majdnem elaludtam, amikor valaki betrappolt a szobába. Egyenesen a velem szemben lévő emeletes ágyhoz ment, és feldobta a zsákját a felső, az olasz nő feletti ágyra. Mindenki, aki ébren volt megdöbbsent, én is. Ilyent nem szoktak, nem illet tenni, amikor még van üres ágy, senki sem pakol egy foglalt alsó ágy üres emeletére, már csak azért sem, mert jóformán az alatta lévő csomagjain keresztül kell felmásszon. Meg is állapítottam magamban, ez nem volt szép, és én ilyet nem tennék. Az olasz nő hangot is adott a méltatlankodásának, és

megkérdezte, hogy miért éppen oda, amikor még annyi üres ágy van.

- Sajnálom asszonyom, de nekem ma éjjel itt kell aludnom. Jött a rövid válsz, majd hozzátette. De ne féljen asszonyom, mert itt hátul fogok fellépni.

Megdermedtem! Ezt a hangot hallottam már valahol. De hol? A felső ágy takart előlem minden, és mindenkit így csak közvetlenül Máriára, vagy az közelemben lévő alsó ágyakra volt rálátásom. Próbáltam kilesni oldalt, de az udvariatlan férfi már kiment a mosdóba. Még sokáig kísért ez a hang, de aztán mint minden este, a győztes a fáradtság lett és elaludtam. Az álmom ma furcsább volt mint bármikor, ugyanis most először Mária is velem volt. Egy belső udvar kertjében ültünk egymás mellett egy kőpadon, amikor egy kis harang hívta fel a figyelmünket, ideje menni. Automatikusán álltunk fel a többiekkel együtt, kik még az udvaron voltak. Három férfi, és Márián kívül még két nő. Mindenki, mi is ugyanolyan ruhában, mint amikor először mentem a Mesterhez. Végigmentünk egy folyosón, amelyik szintén hasonlított a már ismerthez, csak világosabb volt, mert a kis ablakok baloldalt az udvarra néztek.

Ugyanabba a terembe jutottunk ahol már jártam. Most azonban sokkal többen voltunk. Úgy látszik volt még más bejárat is. Ahogy beértünk, valaki egész közel jött hozzám és megfogta a kezem. Odafordultam és legnagyobb meglepetésemre Carlos állt mellettem.

Mosolygott, de nem szólt semmit, én meg a meglepetéstől némultam meg. Nem volt időm felocsúdni, mert belépett a Mester, akit egy alig látható meghajlással üdvözöltek, így mi is. Rövid eligazítás után mindenki a helyére került. Tizenkét férfi a kerek asztal körül foglalt helyet, köztük én is, szembekerülve a Mesterrel. A jobbomon Carlos a balomon... újabb sokk... Eduardo ült. Igen, ő volt Eduardo, vagy ha mégsem ő, akkor a százszázalékos hú mása, akitől a Jakab rend kitűzőjét kaptuk. Néztam a többi arcot, és meggyőződésemm volt, hogy mindenkivel találkoztam már valahol, valamikor. Hátunk mögött még egy kör alakult, úgy, hogy mindegyikünk háta mögött ült még valaki. A fal mellett velem szemben a Mester hátamögött egy padsorban ült hét nő, köztük Mária. Elnéztem őket, és azon csodálkoztam, hogy Máriának mindez olyan természetesnek tűnt, ellentétben velem, mintha ide született volna. Kisimult arca szép volt és nyugodt, mint a többi nőé. Most felállt a Mester és megszólalt.

- A gondviselés és a szeretet tart össze minket, ennek adjunk hálát. Mondta és mélyen lehajtotta a fejét. Mindenki ezt tette (én is) és addig nem emeltük fel, míg újra meg nem szólalt.

- Megszámlálhatatlan azoknak az éveknek a száma melyek elteltek ahhoz, hogy végre testvér a testvérrel és ezek asszonyával együtt imádkozhassunk. Földi életetek során mind megtettétek azt, amire felesküdtetek. Nem a kard, nem a megnyert viadalok száma, hanem a

megmentett lelkek, a jótettek sokasága, és a *tudatotok* felismerése tette ezt lehetővé. Ezt úgy nevezzük *megvilágosodás*. Ez az első, és egyben a legfontosabb lépés a *beavatáshoz*. Ahhoz, hogy ti is beavatott mesterekké váljatok, és közös szellemi erővel munkálkodjatok azon, hogy az elkorcsosult, önző, nyereség koncentrikus, élvezethajhászó világot szeretetre, megbocsájtásra és önmaguk megtalálására tanítsátok. Ez lesz a feladatotok a további évtizedeken, egyeseknek évszázadokon keresztül.

Elhallgatott. Mindenki magába fordulva hallgatott, érezve a szavak súlyát. Egy pár perc telt így el. Végül a Mester kissé megemelt hangon így fejezte be.

- Egyet jól jegyeztek meg! Az a civilizáció, amelyben az *elme* gyorsabban fejlődik, mint a *tudat* az elpusztítja önmagát. Tudom, ezek súlyos szavak, de kérdem én, hány és hány magasabb civilizáció tűnt már el...

Újból szünetet tartott mintha önmaga is elgondolkodna. Mikor újra megszólalt csak annyit mondott.

- Most elmehettek.

Csurom vizesen ébredtem, úgy megizzadtam, pedig nem volt meleg és a kis erkélyajtó is nyitva volt. Máriára néztem, ő még aludt, de nagyon nehezen szuszogott, azt hittem nem érzi jól magát, gondoltam inkább felköltöm. Mikor megérintettem, úgy felugrott, hogy majdnem beverte a fejét a felette lévő ágyba.

- Baj van mama? Nem érzed jól magad?
Kérdeztem aggodva.

- Nem, nem csak az álmom...nagyon furcsát álmodtam..te is ott voltál..

- Az én álmom is furcsa, de érdekes volt, és te is ott voltál. Ismétellem meg félig viccesen a mondat végét.

- De komolyan, nem vicc volt, hanem valóban veled álmodtam. Mondta Mária szinte megsértődve.

- Én is veled voltam az éjjel egy középkori várteremfélében...

- Én is ott voltam. Vágott a szavamba Mária.

- Egy udvarról mentünk be, egy nagy terembe...
Kezdtém én mesélni...

- És te egy kerek asztalnál ültél tizenkettő magaddal... Folytatta Mária-

- Állj...állj, mit mesélsz, ez velem történt.
Mondtam.

- Nem! Ez velem... Ellenkezett ő.

- Na, tudod mit, itt álljunk meg és meséld el szépen sorjában mit álmodtál. Mondtam Máriának és megfogtam mind a két kezét.

Mária mesélni kezdett és minden szava, mondata után éreztem, hogy jobban és jobban szédülök. Szóról-szóra ugyanazt álmodta, amit én. Hajszálpontosan leírta a helységet, a Mestert, felismerte Eduardot, és az én utóbbi leírásomból Carlost is. Pontosan megismételte a Mester szavait, melyek a mai napig a fülemben csengenek.

- Mama! Százszázalékosan ezt álmodtam én is. Mondtam elhaló hangon.

- Nem hiszem! Felelt Mária, de lehet az arckifejezésem nem volt vicces, mert rögtön rákérdezett.

- Meg mernél rá esküdni?

Most én haragudtam meg.

- Mikor kellett nekem esküdoznom, hogy elhidd, amit mondok. Különben is én ilyesmivel nem viccelek, komolyan vettem az eddigi érthetetlen, megmagyarázhatatlan dolgokat is, és ez most itt minden csak nem nevetni vagy viccelni való. Itt valami történik velünk, amit nem tudok megmagyarázni sem én sem te, úgylahogy hagyjuk az esküdozést.

- Ne haragudj, csak azért kérdeztem, mert nekem is olyan hihetetlen, olyan félelmetes az egész... Menjünk innen! Mondta és ezt komolyan gondolta.

Szótlanul nekifogtunk pakolni. Közben el is felejtettem az udvariatlan idegent, akinek a csomagja még mindig az ágy lábánál volt.

Az igazi bomba azonban a mosdóban robbant. Fogkefémmel a kezembe léptem be a mosdóba, de az ajtóban a látványtól kővé dermedtem, mert velem szemben... Carlos állt teljes életnagyságában, barna hajával, barna szemeivel, sebhelyével a szeme alatt, és mint mindig most is mosolygott. Láthatta a döbbenetet az arcomon, mert tett egy lépést felém és kezet nyújtott. Én automatikusan, teljesen kiszáradt torokkal fogadtam el a felém nyújtott kezet. Az is lehet, hogy ez már tényleg

képződés volt, de mintha villany rázott volna meg, amikor összeért a kezünk. Az övé száraz meleg, az enyém nyirkos és hideg volt. Csak annyit mondott.

- Na végre,...végre láthatlak.

Nem tudom mit érthetett az én motyogásomból, amiről én sem tudom mi akart lenni, de elengedte a kezem és visszament a hálóba. Nem kell mondanom, hogy fogpaszta nélkül mostam fogat, és úgy mentem vissza a szobába, mint egy holdkoros. Bent Mária ült az ágyon halálsápadtan.

- Láttad?

- Láttam!

- Hol van most?

- Nem tudom, idejött, köszönt, kezet fogott velem, vette a csomagját és elment.

Az olasz nő, aki még bent volt, nem érthette miről beszélünk, de látva az arckifejezésünket, segítőkészen odalépett és megkérdezte, hogy van-e valami baj, és segíthet-e. Ez visszahozott a földre. Megköszöntem, és megnyugtattam minden rendben csak a gyomrunkat rontottuk el, de most már tényleg minden rendben van.

Hang nélkül pakoltunk, és lementünk a földszintre, ahol egy kis önkiszolgáló konyha működött, hogy egy forró teával nyugtassuk meg magunkat. Nem volt szándékunkban elmenni mivel a múzeum csak tíz órakor nyitott, és különben is a hangulatunk még az éjszakai álom hatása alatt szenvedett.

Megittuk a teánkat és kísértáltunk a városba a nyitásig, csak hogy ne legyünk ebben a kísérteties épületben.

A hátizsákok maradhattak, így könnyebben mozoghattunk. Beszélgetni egyikünknek sem volt kedve. Gondolom Mária is azt tette amit én, próbálta megemészteni az éjszakai álmat. Hogy én végig álmodtam az utam, az rendben van (ez sincs egészen rendben), és hogy két úton járok (egyiken nappal, másikon éjjel) az is, de az, hogy mind a ketten ugyanabban az időben, ugyanazt álmodjuk meghaladta a felfogóképességem, és ebben nem voltam egyedül.

A híres spanyol pontosság egy darabig elvonta a történeletről a figyelmünket, ugyanis, pontosan tíz órakor a múzeum bejárata előtt álltunk, megjegyzem, csak mi ketten. Egy kevés várakozás után mégegyszer megnéztem a nyitvatartási időt.

- Itt a hiba, két nyitvatartási idő van egy nyári és egy téli. A téli 11-kor nyit, és úgy néz ki még nem álltak át a nyárirra. Mondtam bosszankodva, mert már a 10 órait is a mi szempontunkból későnek találtam.

- Megvárjuk. Jelentette ki Mária határozottan.

-?

- Ne nézz így rám. Ki tudja az életben mégegyszer lesz-e alkalmunk ide jönni, és ezt az egyet tényleg megszeretném nézni.

Kissé morogva, de belegyeztem, mert tényleg igaza volt. Engem csak a késői indulás aggasztott, mert a

mai szakasz terv szerint, ha nem is túl hosszú, de mégis 25,6 kilométer, és 1439 méter magasan van.

Még egy óra séta, kávé, és végre 11 óra lett. Az élmény valóban felejthetetlen volt. Máriát különösen elbűvölte és látva az ő örömét én is elfelejtkeztem a késői indulásról. Kijövetelnél azért nem álltam meg, hogy meg ne kérdezzem, miért van még április közepén téli nyitás.

- Hogy-hogy téli nyitás kérdezte a bejáratnál álló alkalmazott csodálkozva. Mi 10-kor nyitunk.

- Hol, mert itt nem, mi itt vártunk majdnem egy negyed órát, és a kapu be volt zárva. Háborodtam én fel, amikor rájöttem, hogy egy teljes órát fölöslegesen töltöttünk el céltalanul a városban.

- Egy negyed órát? Mosolygott a férfi. Ki foglakozik itt egy negyed órával? Maguk zarándokok, mit számít maguknak egy negyed óra? Tette fel egymásután a kérdéseket melyekre biztosan nem várt választ.

Ez volt Astorga a felejthetetlen város, ahonnan végül fél tizenkettőkor indultunk tovább, megváltoztatott útitervvel. Foncebadón, az eredeti cél nagyon messze volt ilyen késői induláshoz ezért úgy döntöttünk Rabanal del Camino-ban megállunk. Az út lassan alig észrevehetően, de egyfolytában emelkedett El Ganso-ig, és a nyugtalan éjszaka, a szünni nem akaró hasmenésem annyira legyengített, hogy a szó szoros értelmében vánszorogtam. Nem kevésbé Mária. Ő, már úgy ahogy rendbejött de erőre kapásról még nem letett beszélni.

Ráadásul az idő mindinkább az április csúfabbik oldalát mutatta. Esett az eső, csak kevés időre állt meg, akkor azonban a szél igyekezett bepótolni a rossz érzés hiányosságát, és mintha parancsszóra tenné, rögtön erősödött, ha egy kis esőszünethez jutottunk. A kilátást, ami elénk tárult inkább szépek képzeltek, mert a borongós idő erre is kihatott. A felfelé vezető ösvények melletti kerítéseket teleaggasztották a zarándokok, faágakból összetűzött keresztekkel. Nem értettem mit akartak ezzel szimbolizálni, de az is lehet, valaki elkezdte így vált szokássá, úgy, mint a kavicsok egymásra tévése az útjelző oszlopokon.

Kívül belül kicsavarva, átázva, átfázva érkeztünk Rabanal del Caminoba. A falunak hivatalosan mindössze 75 lakosa van, mégis (szezomban márciustól októberig) négy menedékházat üzemeltetnek. A kereslet teremti meg a piacot, ezt azért gondolom, mivel ez közvetlenül a Leoni hegyek alatti utolsó helység, itt többen megpihennek, mielőtt nekivágnak a hegymászásnak.

Az út folyamán többször találkoztunk, magukat jól informálnak nevező zarándokokkal, aki tudni vélték melyik a jó, vagy kevésbé jó szállás. Én is sokat kutattam indulás előtt a különböző fórumokon, de a vélemények annyira eltérőek, hogy elhatároztam hagyjuk magunkat sodorni az árral, bízva a megérzésemben, és a Barátom segítségével. Ez eddig maradéktalanul bevált. Ma is.

A nagyon jónak minősített Albergue El Pilar tömve volt. Mária kint várt rám. A keskeny hosszú

hálóban csak két egymástól nagyon távol álló emeleti ágy volt szabad. Amikor beléptem a közös ebédlőben egy spanyol nyolctagú társaság üdvözlőalkalmában tört ki. Gondolom minden egyes későn érkező zárandok részesült ebben, de az is lehet, hogy az asztalon álló üres üvegek kiürített tartalma is hozzájárult a szívélyes fogadáshoz. Amikor aztán meghallották, hogy a tulajdonosnővel spanyolul beszélek, végleg beköltöztem hátizsákostól a szívükbe, amit egy-két forró öleléssel támasztották alá. El akartam köszönni abban a reményben, hogy hátha valahol kapunk valami másat, amikor a háziasszony felajánlotta, hogy a mellettünk lévő épület panziórészébe költözhetünk, 40 euróért. Megköszöntem, de megmagyaráztam, hogy mi most már 22 napja vagyunk úton, és a pénzünk egyenes arányban fogy a hátra maradt kilométerekkel. Rám nézett, kissé elgondolkodott majd azt mondta.

- Ám legyen, de csak azért mert ilyen szépen beszél spanyolul, odaadom 25 euróért.

Erre nem volt mit mondani, csak, hogy nagyon szépen köszönöm, ugyanis az ágy 10-be vagyis kettőnknek 20 euróba került volna.

A még zuhogó esőben átkísért a másik házba, majd egy *buenas noches*, és *hasta mañana* (jó éjszakát, és holnapig) után magunkra hagyott. Ott maradunk egyedül egy két apartmanos házban, két fürdővel, központi fűtéssel, ami különösen luxusnak számított, mivel a fűtést ilyenkor már mindenhol leállítják ezért

nehéz a nedves ruhákat szárítgatni. Nekibuzdulva nem várt szerencsén át is vittem az összes ruhánkat mosatni (szárítógépe nem volt), és miután kész volt, az egész ház összes fűtőtestén reggelig szépen mindent beszárítottunk. A kényelem néha jó dolog, hamar meg lehet szokni. Így volt ma este is. Sokáig álltam a tusoló jót tevő meleg víz sugara alatt, és azon gondolkodtam, vajon ez most szerencse, megézés vagy gondviselés. Azt hiszem mind a három.

Lefekvés előtt eszembe jutott, hogy holnap felérünk a Vaskereszthez (Ferro Cruz), ahol egy erkölcsi fogadalom teljesítése előtt állunk. Még indulásunk előtt megfogadtam, hogy odáig „cipelem” az én „bűneimmel” a másokét is, és az én kívánságom teljesülését kívánom mások számára is.

A Vaskereszt 1504 méter magasan az utunk legmagasabb pontján a Monte Iron-on áll. Ez az öt méter magas faoszlopon lévő kis kereszt, szakrális (szent) helyé vált az évszázadok során. Már a rómaiak, itt egy kő letételével az istenek kegyelmét kérték, a kutatók azonban nem zárják ki, hogy a kelták számára is ez a hely bizonyos kultikus erővel bírt. A kereszténység átvette ezt a tradíciót, és a zarándokok az otthonról hozott kővel, szimbolikusan megszabadulnak a bűneiktől, melyeket teherként visznek egy életen át. Megszabadulva ezektől, bízva egy jobb jövőben mennek tovább.

Az én hátizsákom alján, és a Máriáéban is ott lapult a Duna parti kavics mellette egy műanyag fóliába

hegesztett lista. A lista úgy született, hogy gondoltam felírom azoknak a nevét egy cédulára, akiket magammal szeretnék vinni. Egyértelműen a közeli családtagokkal kezdtem, majd név szerint a barátokkal folytattam. Kész lettem, azonban valahogy nem hagyott a lelkiismeretem, hogy csak a szűk baráti körre terjesszem ki ezt a „jótettet” és elkezdtem felsorolni az ismerőseimet is. A lista nagyon hosszú lett. Többször végigolvastam nehogy kimaradjon valaki, azonban minden olvasás után ki kellett egészítsem. Végül egy huszárvágással oldottam meg a dolgot, és odaírtam + mindenki, akit ismerek. Gondosan behegesztettem egy nagyon kicsi műanyag fóliába azzal a meggyőződéssel, hogy ez évtizedekig, vagy talán évszázadokig megmarad.

Ültem az ágyam szélén a kavicsal és a fél gyufásdoboz nagyságú csomagommal, és azon elmélkedtem milyen sok rendes embert ismertem meg eddig az út folyamán. Ebből az következik, hogy még rengeteg olyan ember van, akit nem ismerek, de megérdemelné, hogy részesüljön az én jóakaratomból. Az elmélkedés vége az lett, hogy szépen a fólia külsejére még belekarcoltam + akiket nem ismerek.

Ez megnyugtató. Ennél komplettebb lista eddig még nem született, mert ebben benne volt az egész világ. Nagyon jó érzés volt így megbékélni mindenkivel, mindenkinek jót akarni, legyen az családtag, barát, ismerős, vagy éppenséggel olyanok is, akik engem nem szeretnek (remélem nem sokan), vagy ellenségnek

tekintenek. Most már nyugodtan bújhattam a vetett ágyba, immár másodszor hálósák nélkül, mert itt is mint a szállodában vetett ágy fogadott.

A nap tanulsága: Tiszta lelkiismeret feltétele a jó alvásnak.

Április 18.

Amikor az ember azt hiszi, hogy nehezebb már nem lehet, a gyakorlat rátromfol...de lehet. Ilyen volt a mai napunk.

Az éjszaka nyugodt, kivételesen álm nélküli, helyesebben érdemleges álm nélküli, mert az én fejembe még mindig a múlt éj eseményei forogtak a megemészthetlenség katlanába, ahonnan az előbukkanó képek egymást váltották össze-vissza.

Reggel leadtuk a főépületben a kulcsokat, ahol a háziasszony már forró teával várt. Az éhség érzése a gyógyulás első hírnökeként jelentkezett nálam, aminek eleget téve egy hatalmas rántottával (Mária kisebbel) kezdem a reggelt. Jól tettem, mert anélkül nem bírtam volna a mai napot.

Az eső változatlanul zuhogott, és a szél most vele esküdött össze, mert kegyetlenül fújt szembe. Mária kitárta a karjait, és ráfeküdt a szélre. Teljesen elengedte magát, de mégsem esett le. Úgy nézett ki széttárt karokkal a ponchójában mind egy nagy piros denevér.

Az út meredeken ment a hegynek, és ahogyan haladtunk felfele úgy ment át az eső is viharos havazásba. Az első helység ahova beérkeztünk az 1439 méter magasan fekvő Foncebadón. Ha filmrendező lennék, akkor ennél jobb helyet nem találhatnék egy szellemek lakta város fantáziafilmje forgatásához. Történelme során többször földig rombolták, majd

újraépült, ennek ellenére a nyolcvanas évek elejére egyetlen lakója sem maradt. Az épületek az ennek az elhagyatottságnak a képét tükrözik, vagyis romokban állnak. Az ember azt várná, hogy bármelyik pillanatba előugrik valahonnan az a démoni fekete kutya mellyel Paulo Coelho itt küzdött meg. A zarándokoknak köszönhetően mára, nyáron tizenhárom bejegyzett lakosa van, télen csak egy.

A falu után pár száz méterre egy lengyel férfit értünk utol. Már messziről feltűnt, hogy nagyon nehezen bírja az emelkedőt. Ötvenméterenként megállt pihenni. Megtermett, élete derekán lévő erős alkat benyomását keltette, de ilyen szenvedő arcot eddig nem láttam. Megdöbbenve vettem észre, hogy csupasz kézzel támaszkodott a két kiránduló botjára, melyeket a megfagyott kezével alig tudott tartani. Felajánlottam, hogy egy időre odaadom a kesztyűmet, de nem fogadta el. A javaslatom, hogy húzzon fel legalább egy zoknit a kezére sem talált meghallgatásra. Lehet nem is értette meg mit magyaráztam, mert a lengyelen kívül csak egy pár szót tudott angolul. Addig kísértük, míg egy szélvédettebb helyen megállt hosszabb időre pihenni. Eközben az esti üdvrivalgó spanyol társaság hagyott el minket. Hatan voltak, három pár, 25 és 35 év közöttiek. Egypárszáz métert mentünk együtt, beszélgetve, de mi nem bírtuk az ő ritmusukat, így lemaradtunk.

Háromnegyed óra után nagyon nehezen, de felértünk a kereszthez. Nagy pillanat volt ez mind a

kettőnk számára. Valahol tudat alatt már régen befészkelődött, hogy nagyon fontos legalább idáig eljutnunk, és letegyük a „terheinket”, habár én nem igazán hittem az egészben. Most hogy idejutottunk, visszavontam minden kételkedést, és örvendtem, hogy felmászhattam az ember hordta kődombra és nem messze a tartó oszlop közelébe eláshattam a kavicsom és a kis műanyagba hegesztett listámat, amelyiken *Ti* is rajta vagytok, akik most ezeket a sorokat olvassátok. Nem hagytam semmit a véletlenre, ezért kikerestem a legnagyobb követ, alóla kivettem mindet olyan mélyen, ahogy tudtam, majd oda temettem be a két szimbolikus tárgyat, a kavicsot és a listát.

Azután Mária következett. Ő két kavicsot hozott egyet magáért, és egyet külön a gyermekeinkért, majd letette őket az oszlop mellé. Pár méterre a keresztől áll egy kis kápolna, ahol a bejáratú ajtófeletti tető alatt húzódtunk meg. Mária elővett egy papírdarabot, amire még otthon felírta a zarándok imát. Úgy tartotta, hogy én is lássam, így egyszerre olvastuk fel csendben, meghitten.

„ Uram, az igyekezetem szimbóluma a zarándokúton legyen ez a kő, amelyet a Megváltó keresztjének lábához teszek, amely cselekedetem egyszer majd, amikor az életem tetteit elbírálod, a mérlegnek azt a serpenyőjét fogja mélyebbre süllyeszteni, amelyben a jótettek lesznek. Legyen így!”

Nem tudom mennyi idő telhetett el, de sokáig álltunk egymás mellett, és a gondolataink olyan gyorsan száguldoztak, mint a körülöttünk süvítő szél.

Huszonkét napja indultunk San Jean Pied du Port-ból és idáig 560 kilométert gyalogoltunk. Ha most abba kéne hagyjuk az utunk (amit nem szeretnénk), akkor is megérte, mert legalább eljutottunk idáig és részben teljesítettük egyik legnagyobb úti célunkat.

Egy francia négytagú csoport ért fel, és vele együtt a varázs is elszállt. Menni kell tovább. Végre lefele megyünk egy jól járható, de az olvadó havazás áztatta ösvényen Manjarin-ig.

Egy újabb a végletekig lepusztult falu. Csak egy, inkább hippi tanya kinézetű összetákolt épületben volt élet. A bejáratnál deszkadarabokra festett irányjelzők adták tudtunkra, hogy Santiagóig még 222 km, Jeruzsálemig 5000 km, Machu Picchu-ig 9453 km és még szerepelt egypár hasonló nagyváros vagy ország távolsága. Bent két fiatal nő forró teával, kávéval, keksszel fogadta a betérőket, minden új zarándok jövetelénél megkongatva a bejáratnál lévő kis harangot. A fizetés úgy mind David esetében önkéntes (túlfizetéses). Egyes beszámolók, említenek egy Tomás nevű, templomos lovagnak öltözött férfit is, mint a ház urát, de ő nem volt ott, és az egésznek inkább kissé színpadias, kereskedelmi íze volt. A panoráma a Sierra Telenora a rossz idő ellenére is legalább olyan szép, mint kicsit távolabb a Rio Sil széles völgyére. Innen megint

három-négy kilométert emelkedett újból az út, hogy aztán átadja a feladatot a térdeinknek, mert nem egészen tizenhárom kilométer alatt közel ezer métert ereszkedtünk Molineasca-ig. A hegyoldalt kísérő keskeny ösvényeket az eső (mert újból rázendített) pillanatok alatt patakokká alakította át. Kövekről-kövekre lépkedve próbáltuk a bakancsokat amennyire lehetett szárazon tartani. Nem lehetett. Egyre vizezesebbek, éhesebbek lettünk és reménykedve egy jó ebéd lehetőségében ereszkedünk le El Acebo-ba. A középkori kis hegyi faluban megállt az idő. A palatetővel fedett kőházak, külső feljártú faerkélyekkel, mit egy időutazásban visszavitt egy pár évszázaddal, csak a korhú öltözetű lakóság hiányzott. Különben nem lettek volna sokan, mert a falunak a spanyol nemzeti statisztikai hivatal bejegyzése szerint mindössze 37 állandó lakója van.

Egy kis vendéglőben, ahol a tulajdonos teljesen meddő akciójával, újságpapírok leterítésével próbálta menteni a menthetőt a vizes, sáros bakancsoktól, csillapítottuk az éhségünket. A falu végén egy emlékmű emlékeztet egy 1987-ben elhunyt német biciklis zarándokra, aki a csúszós, kanyargós hegyi úton szenvedett halálos balesetet. Valóban az út annyira csúszós, hogy minden figyelmünket a hova lépünk kötötte le. Így kevés idő maradt a befelé forduláshoz, gondolkozáshoz...

Nekem azért eszembe jutott a hihető vagy nem hihetőségről egy történet, mely három Stuttgartban élő

fiúról szól. A történet már többször körbejárta a viccek örök körforgását, azonban számomra mélyebb értelme van. A fiuk, az egyik barátjuk, egy tízemeletes épület nyolcadik emeleti lakásában ünnepelték a sikeres érettségi vizsgájukat. Hangulatuk az idő haladásával és az alkohol fogyasztásával mind jobb lett, mely végül egy fogadásban érte el a tetőfokot. Abban fogadtak, hogy egyikük képes a lépcsőházban síléccel lemenni. Mond és tedd. A fiú elindult, és el is jutott az ötödikig ahol egy idős néni a nagy lármára, pechére akkor nyitotta ki az ajtót, amikor ő odaért. A vége egy ütközés, és az idős néni elvesztette az eszméletét. A fiuk természetesen nagyon megijedtek, kihívták a mentőket, azonban nem mondták meg mi történt, csak hogy az ajtó előtt találtak rá elájulva. Eltelt egy pár nap és mivel a néni még mindig nem volt otthon, lelkiismeret furdalással mentek a kórházhoz érdeklődni, hogy van az áldozat. Az információ mit kaptak egyszerűen tragikomikus. A néni fizikailag teljesen jól van, az eséstől csak egy kicsi horzsolása maradt a térdén, azonban még egy pár napig megfigyelik, mert szellemileg történhetett valami, ugyanis azt állítja, hogy egy szízó ütötte el az ötödik emeleten. Eddig a történet, amelyiken mindenki hasát fogva nevetett (én is) amikor meghallotta.

A fiúk, végül bevallották a kezelő orvosnak (és a néninek) az igazságot, aki a paciensétől elnézést kért, és a gyerekek minden jó ha jó a vége felkiáltással, sűrű bocsánatkérések közepette hazavitték az öreg hölgyet.

Én azonban komolyan elgondolkodtam azon, hogy hány és hány „síbaleset” történik másokkal is az életben, amelyik ilyen kételkedésre, hitetlenségre add okot.

Ki fogja nekem, vagy nekünk elhinni, azokat a mi „síbaleseteinket”. Hogy kinyílhat egy temetőkapu magától, vagy felismerek dolgokat, helyeket, ahol sohasem jártam, amelyekről életemben nem hallottam, hogy találkozunk a valós életben emberekkel, miután álmodunk velük (nem fordítva!)... és...és...

Csak abban reménykedhetünk, hogy többen vannak, aki átéltek hasonlókat, vagy egyszer csak megjelennek a mi balesetet okozó „fiaink” is, hogy bizonyítsák a valóságot.

Persze, ahogy eszembe jut az álom, automatikusan beindul az elemző része az agyamnak, és újból fejtegetésbe kezd. Feltűnt, hogy két különböző személy soha sem fordul elő ugyanabban az álomban. Ha a Mesterrel álmodtam valamit, a Névtelen soha sem volt ott és fordítva. Amikor a Névtelen jelent meg (pár napja már hiányzott) akkor minden alkalommal csak kettesben voltunk, én meg Ő. Ebből arra a következtetésre jutottam, hogy az egyik valamilyen oknál fogva kizárja a másikat. De mi, és miért?

Riego de Abrós-hoz érve egy pillantással az útikalauzunkba meggyőződünk arról, hogy a neheze mára még hátra van. Közel négyszáz métert kell ereszkednünk öt kilométer alatt a mai végcélig. A lábunk

alatt az ösvényeken csordogáló vizek itt is helyenként patakokká duzzadtak a szünni nem akaró eső miatt, ezért ahol lehetett mellette mentünk, ahol nem, ott 3-5 cm-es vízben.

Délután fél ötkor beestünk a menedékház ajtaján. Ma már tudtam enni, de a szervezetem még nem regenerálódott. Mária is elfáradt, így a tágas közös tizennégy ágyas hálóban még vacsora előtt elnyúltunk az ágyainkon. A mellettünk lévő emeletes ágyban alul a japán ismerősünk rendezkedett be. Szépen, a felette lévő ágy lábai között kifeszített egy szárítókötelet, és arra teregette ki a nedves ruháit.

A bakancsoknak az alagsorban volt polc felállítva, mellé egy nagy rakás újságpapírt készítettek oda a háziak. Ezzel tömte mindenki tele a csuromvizes bakancsát. A papír habár felszívta egy pár óra alatt a nedvességet, azonban ez után megakadályozta, hogy levegő jusson a belsejébe, így aztán másnap újra nedves lábbelivel ment mindenki. Nem volt saját konyha, de ügyesen megoldották, mert fel lehetett iratkozni a menüre, melyet egy étkezde szállított ki estére. Előnye, hogy nem kellett vendéglőt keresgélni egy zarándokmenü reményében. Három hosszú asztalt osztott meg körülbelül 35 zarándok. Az ismerősök száma is csökkent, mert az út, részben széthúzta a társaságot, részben sokan, az újak, onnan indultak ahol a múlt évben abbahagyták. Elég egy nagyobb városba, vagy olyan helységbe érni

ahol négy-öt szálláshely van ahhoz, hogy egy nagy szita módára szétszórja az ismerősöket.

Április 19.

A Névtelen nem váratott magára. A tegnap délután gondoltam, hogy már régen nem álmodtam vele, erre az éjszaka megjelent. A dolog kezd mind érdekesebb lenni, mert most pont úgy volt felöltözve, mint én. Egy asztalánál ültünk szemben egymással egy matrózkocsmának kinéző kis helységben. A falakon, díszként halászháló, egypár kitömött halfej, a pult felett egy sárgaréz hajós lámpa, mögötte pedig egy elég nagy kormánykerék.

Csak ketten voltunk az egész helységben. Újból feltettem a kérdést, amire még nem kaptam választ.

- Mond meg végre, te ki vagy?

- Azt hittem az eddigi tapasztalatok elegek voltak ahhoz, hogy magadtól is rájössz. Mondta egész komolyan.

- Milyen tapasztalatokra gondolsz? Mert az eddigi tapasztalataim között nem találtam semmilyen összefüggést.

- Na látod, itt a hiba, én megpróbállak a helyes útra irányítani, de ehhez te is hozzá kell járulj.

- Bevallom nem értem. Ez meg mit jelent, hogy most úgy öltözöl mint én? Próbáltam más irányból megközelíteni a dolgot.

Csak nézett és mosolygott, majd felállt és végszóként azt mondta.

- Jól figyelj arra, amit most mondok. Ne az eszeddel, ne az elméddel próbáld megérteni a dolgok

lényegét. Menj mélyebbre,... mélyebben kutass, ott kapod meg a választ...

Semmi esélyem sem volt tovább kérdezősködni, mert egyedül maradtam. Érdekes volt, hogy most nem szakadt el a fonal, és tovább álmodtam. Ő egyszerűen eltűnt, már nem volt ott, én pedig kimentem a helység két ajtajából az egyikén.

Egy magaslaton álltam, és ahogy lenéztem, szinte a lábam alatt csapkodták a gyönyörű kékvízű tenger fehér hullámai a parti sziklákat. Sokáig ottmaradtam és figyeltem a hullámok játékát. Hatalmas erővel, robajjal verődtek a parthoz, ahhoz, hogy azután a fehéren porzó habjukkal betérítsék a vízből kiálló sziklákat. Egyszerre csend lett, a víz visszahúzódott, de csak azért, hogy helyet adjon a következő támadásnak, és kezdődjön előlről minden...A látvány egy idő után elálmosított. Leültem a partra, hanyatt dőltem, és álmomban elaludtam...

Az éj sötétje szűrt álomképei
 Kavargó érzésként
 A hold sápadt sugarán
 Siklanak
 Összegyúrva l fikciót,
 S valóságot

Az agy képernyője válik
 Hófehér vászonná
 Láthatóvá téve a behunyt szemnek

Azt mit látni szeretne

Zsigerekbe hatolva
Sóhajjal nyugtázza
A megváltozhatatlant

Furcsa az ébredés
Vakít a fény
Vajon álmodom, hogy élek
Vagy élek és álmodok?

A japán kisember műanyag zacskói ébresztettek fel. Pedáns rendszerességgel, egyszer jól kirázta őket (mind a hetet), művelet mely egymagában igen zajos, majd pakolászni kezdett. Ahányszor a szemünk találkozott, annyiszor hajolt meg udvariasan felém és a mosoly mintha odafagyott volna az arcára, mert állandóan, gondolom még álmában is mosolygott. Kedves figura volt és elhatároztam, az első adódó alkalommal (most nem az volt) megörökítem.

Félelmem beigazolódott, a bakancsaink valóban nedvesek maradtak. A reggelit egy forró teára redukáltuk, és indultunk tovább. Annak, hogy lejöttünk a hegyekből megvolt az előnye, már nem volt hideg, és nem havazott, azonban az eső továbbra is szitált ezért nem nélkülözhattük a ponchókat. Ezzel beindult a jól ismert szauna funkciója. Egyszóval kínosan kezdődött a nap, de csak fizikailag. A rossz idő nem tudta elrontani a

kedvünket, és valahogyan mind a ketten bizakodóan néztünk a reánk váró kihívás elé.

Molinaseca után nem sokkal letértünk balra, újból egy kicsit hosszabb utat választva a természet adta szépségekért cserébe, habár ez a szakasz a nagyváros közelsége miatt, mindinkább városi, ipari képet mutatott. Alig telt el egy óra és Ponferrad-ban voltunk.

Ponferrada az utolsó igazi nagyváros Santiago előtt. 69.000 lakost számlál, és El Bierzo járás adminisztratív központja. Nevét a Rio Salon folyón átvezető hídról kapta (pons ferrata, vas híd), melyet éppen a zarándokmozgalomnak köszönhetően Osmundo, Astorgai püspök építtetett 1082-ben.

A templomos lovagok hagyatékát a Castillo de los Templariost a 20. századig többször átépítették, de impozáns nagysága ma is látható. Ponferrada sem maradhat legenda nélkül. A Bierzo tartomány védőszentje egy Jézust tartó Mária szobor, melyet a bazilikában (Basilica) őriznek. Nuestra Senora de la Encina-ra keresztelt szobrot, melyet az 5. században a szentföldről hozott Toribio (Astorga püspöke), a templomosok rejtették el 1200 körül a mór invázió előtt egy tölgyfa (encina) odújában. A monda szerint, amikor a tölgyfa kidőlt, a kis Jézus felsírt.

A számtalan látnivaló, múzeumok templomok, középkori épületek dilemma elé állítottak. Menni vagy maradni és várost nézni. Az igazság, ha az ember ezen az úton mindent meg szeretne nézni, nem egy

zarándokhónap, hanem egy zarándok év sem lenne elég. Így mi is a menés mellet döntöttünk. Ami közvetlenül az utunkba esett megnéztük, de többre sem időnk sem energiánk sem volt.

Egy élelmiszerboltba, ahol a vízszükségletünket pótoltuk, összefutottunk a kis japán útitársunkkal, és végre elkattant a fényképezőgépünk redőnyzárja.

Elhagyva Compostilla nevű külvárost tovább menve, lassan megváltozik a táj és szép szőlőhegyek, és erdős rész váltja fel a végtelen hosszúnak tűnő falvak egyhangúságát, és az eső is kegyeskedett pihenőt tartani.

Elhagytuk az utolsó nagyvárost. Lassan tudatosodik, hogy valami utolsó volt az úton. Utolsó nagyváros, utolsó hegyek, valami mindig utolsó, mert csak előre megyünk és nem visszafele. Ez megint elgondolkoztatott. Így van ez az életben mindennel, minden pillant valahogyan utolsó. Mert most van, és mire már kigondoltam már nincs, hanem egy újabb utolsó pillanat jött a helyében. Az egész életünk pillanatok sokaságából áll, a kérdés csak az, hogy melyik pillanatot értékeljük, ami elmúlt, vagy amelyik jön. Ha az elmúltat, akkor csak az emlékeinkből élünk, ha jövőt, akkor nem is élünk, csak élni készülünk, mert azt a pillanatot még nem éltük meg, mert még nincs itt. Ebből csak egy következtetést lehet levonni, most kell, ebben a pillanatban kell élni.

Ilyenkor, amikor így elkalandozok, akkor rádöbbenek arra, hogy ilyesmin azelőtt soha sem

gondolkoztam, csak itt ezen az úton. Lehet ez a lényege az egész utamnak? Lehet, erre utalnak azok, akik azt állítják, az Út megváltoztatta az életüket, a gondolkodásmódjukat? Lehet...

- Nézz oda, itt csupa kő minden. Szakította meg Mária a gondolatsort.

- Hol? Kérdeztem én, pedig ott volt az orom előtt, csak annyira lekötött a pillanat értelmének a felismerése, hogy se jobbra se ballra sem néztem.

- Ez itt ballra, csak kövek...

- Igen, már látom. Itt tarthatunk egy kis pihenőt is. Mondtam, mert egy szőlős bezárt présháza mellett mentünk el, amelyik előtt egy kiszuperált irodai szék, és egy pad hívogatott ellenállhatatlanul.

A tulajdonos a zarándokokra gondolva a ház falára egy fatáblát szegezett, rajta egy Szent Jakab kagyló, és egy ákombákómírással Santiago de Compostela 195 km, és nehogy valaki visszaforduljon, egy nyíl egyértelműen felfele mutatott. Gyors számítás, túl vagyunk a hatodik százason.

Nem értek a szőlőtermesztéshez, éppen ezért csodálkoztam, hogyan élhetnek meg és teremnek azok a szőlőtövek melyek talaján egy fél négyzetméter összefüggő föld sem látszik, csak kő. Később az egyik termelővel elbeszélgetve kaptam érthető magyarázatot. Nappal a kövek a nap melegét tárolják, majd a hűvös éjszakákon meleg védőburokként adják le a tárolt hőt.

Útközben még egy másik érdekességre lettem

figyelmes. Egy gyümölcsfa tele volt aggatva vízzel teli műanyag flakonokkal. Először azt hittem valaki viccel, de miután mind több és több fát láttam „műanyag gyümölcsökkel”, rájöttem, ezzel kényszerítik az ágakat vízszintes növekedésre, hogy azután testmagaságból szedhessék le a termést.

A rövid pihenő után alig egy félóra alatt beértünk az érdekes nevű, magyarul furcsán hangzó Cacabelos-ba. (ejtsd Kákábelosz, hát nem furcsa?) A belváros keskeny középkort idéző utcáin az épületek nagytöbbsége úgy épült, hogy az emelet erkélyként fedi a földszint előtti járdát. Itt láttunk először egy kápolnát (Ermita San Roque) melynek a falai nem négyszögletes, hanem kerek, gömbölyű kövekből épültek. Ezen kívül meglepő, a Santurio de la Quinta Angustia templom sekrestye ajtaján a gyermek Jézus ábrázolása, amint Pádúai Szent Antallal kártyázik.

Mivel a következő tíz kilométer alatt csak egy kis helységet, Pieros-t érintjük, nem akartunk étel nélkül maradni ezért kényelmesen beültünk az első bizalomkeltő bárba és rendesen megebédeltünk. Kellat a kalória, mert mind kiderült, letértünk (akaratlanul) a rövidebb útról, és ezzel a mai nap lett a leghosszabb, ami a megtett kilométereket illeti, pontosan 34,7 kilométer. Az útikalauz két lehetőséget adott meg, és most kivételesen az országutat követő utat választottuk éppen a rövidegsége miatt, azonban röviddel Pieros után egy kilométerköre festett sárga nyilat követve a hosszabbik

útra tértünk és felülről ereszkedtünk be Villafranca de Bierzo-ba.

Nem bántuk meg, mert az országút mentén a mellettünk elrobogó autók zaja helyett csodálatos környezetben, szőlőhegyeken, vezetett az út.

Két folyó, a Rio Burbia és Valcarce egyesülésénél fekvő helységnek az egész Bierzo tartományra jellemző mikroklímája van, mely az északnyugati Galicia, és Asztúria felől érkező tengeri, és a Meseta felöli kontinentális klíma találkozásának tudható be.

Megint kérj és adatik. Mit kérhettünk ekkora út után, egy jó szálláson kívül? Semmit. Ahogy beérkeztünk rögtön a város elején volt az első menedékház Albergue Ave Fenix. A bejárat előtt a gondnokkal találkoztunk, akinek feltettem a lehető legnaivabb kérdést.

- Milyen a helyzet önöknél, lehet nyugodtan pihenni?

Ki sem mondtam már tudtam a választ. Ilyen buta kérdést nem szabad kérdezni, mert nincs az a gondnok, aki azt válaszolná, sajnos nálunk nem.

- Természetesen uram. Jött a már várt válasz. Jöjjenek beljebb.

Beléptünk. A bejárat egyenesen a napaliba vezetett ahol már a berendezés első látásra tákolmányoknak nézett ki. Az asztaloknál nagyon sokan ültek, köztük Herrmann az egyik német ismerősünk írta a naplóját. A másik fal mellett álló négy számítógépből háromnál ültek háttal

nekünk, így nem láttuk kik ők. Megörvendtem Herrmann -nak.

- Halló Herrmann, hogy vagy? Üdvözöltem németül, és gyorsan hozzátettem. Mond milyen ez a hely?

- Halló! A kérdésemre csak egy fintorral válaszolt.

Abban a pillanatban az egyik számítógépnél ülő férfi megfordult, és iszonyú hangerővel ordította.

- Hola Zoltán, mi amigo, ¿cómo está? (helló Zoltán, barátom, hogy vagy)

Nem kell, mondjam ki volt, természetesen Juan a nagyhangú spanyol barátom.

- Gracias muy bien! (köszönöm jól) Válaszoltam, és tovább spanyolul folyt a beszélgetés. A gondnok ott állt mellettünk, tehát minden szavunkat hallott, de a távolabb is áll a Juan kiabálása áthallatszott a falakon is.

- Egy csendes helyet keresünk. Mondtam. Ma nagyon hosszú napunk volt.

- Akkor menjetek innen, ez nem jó hely. Jelentette ki Juan, a legnagyobb meglepetésemre. Nem csak én lepődtem meg, hanem a mellettem álló gondnok, és mindenki a nappaliban, aki értett spanyolul. De Juan nem zavartatta magát és folytatta.

- A hely kicsi és zsúfolt, alig van hely a csomagoknak, na de nem akarok rossz reklámot csinálni. Mondta mosolyogva, a gondnok felé fordulva, mintha idáig nem ezt tette volna.

- Hát akkor mi elköszönünk. Szóltam a gondoknak, majd viccnek szánva Juanra mutattam.

- Ő küldött el.

Elköszöntünk Herrmanntól és kimentünk. Juan kikísért, és még a szaniter berendezésekről is elmondta a véleményét, amit gondolom a bentiek is hallottak. Elköszöntünk tőle is.

- Minden jót, és jó utat. Mondtam és megöleltük egymást. Megölelte Máriát is és ott állt az ajtóban, míg el nem tűntük a saroképület takarásában. Még hallottam, hogy utánunk kiáltotta.

- Hasta luego!

Jó Juanom, jó barátom, őt is akkor láttuk utoljára.

Elő a kalauzt és irány a következő szállás. Ez a város közepén kellett volna, legyen. Ott is volt, földig leégyve. Üszkös gerendák, kormos falmaradványok álltak bizonyítékként, hogy még a múlt évben itt élet volt. Nekünk pedig szűkült a kör, telt az idő, ilyenkor fennáll a veszély, hogy semmit sem találsz.

Utolsó reménység Albergue de la Piedra. Idejében találtuk meg, mert már az eső is megunt a várakozást és most folytatta. Ez volt a kérés és adatik eredménye. Ennél jobb csak egy párcsillagos szálloda lehetett volna. Egy fiatal házaspár a tulajdonos, akiknek a szimpátia indexük a szemünkben nagyot nőtt, a jól fejlett retriever kutya miatt, mert úgy bántak vele mint mi, a mi Cininkkel odahaza.

Az épület a nevéhez híven, (piedra = kő), sziklára volt építve, úgy, hogy a szobák egyik falát maga a szikla alkotta. Kétemeletes épület, lent kis konyha, és a recepció. Az első emeleten ahol mi voltunk, egy kis előtér, sziklába vésett üllőrészsel, és egy szoba, amelyik a bejárat után ipszilonszerűen fallal elválasztva osztódott két részre. A baloldali részen két emeletes ágy, a jobboldalt három, szintén emeletes ágy, innen nyílt egy különbejáratú nagy fürdőszoba. Minden új és nagyon tiszta. A baloldali részen csak mi ketten voltunk, így a két alsó ágyra rendezkedtünk be. Jobboldalt, ha azt mondom, hogy üdvivalgással fogadtak, egyértelmű, hogy a hat spanyol Rabanal del Caminoi ismerősünk lakott. A sarki vendéglő szakosodott a zarándokok ellátására, azonban csak nyolc órákor nyitott. Az eső is, ha azt mondom elállt, akkor túlzok, de egy kis szünetet tartott ezért maradék erőnket összeszedve a vacsoráig tettünk egy sétát a kedves kis városba. Sajnos Európa legöregebb és legnagyobb 33 méter magas, több mint négyszáz éves ciprusfáját csak a Convento de la Anunciada apácakolostor falain túlról csodálhattuk meg, mert a kolostor idegenek számára nem látogatható. Úgy látszik ez a mi napunk volt, mert a vendéglőben, a spanyol tudásom meghozta az újabb gyümölcsét. Zarándok menüt rendeltünk, mint a többi asztaloknál. A tulajdonos egyben pincérnő udvariasan angolra akarta terelni a szót, azonban én ragaszkodtam a spanyolhoz, mondván végül is ezért tanultunk meg, és nekem minden

alkalom a gyakorlásra külön ajándék. Ezt őszintén úgy is gondoltam, ahogy mondtam, azért a hatása nem maradt el. Kétszer akkora adagot kaptunk, mint a szomszéd asztaloknál, és a címke nélküli vino tinto (pedig az is nagyon finom) helyett a ház legjobb borát vette ki a klimatizált borszekrényéből.

Hazaérve az ajtó előtt megtorpantunk mind a ketten. Bentről furcsa ritmikus nyögések szűrődtek ki. Összenéztünk.

- Tán csak nem...? Kérdeztem én.

- Nem hiszem. Mondta Mária, hiszen hatan vannak. Nem hiszem. Ismételte meg.

- De lehet, hogy négyen elmentek, és most csak egy pár van bent. Vettem fel egy másik lehetőséget.

- Nem hiszem, itt bármikor bárki rájuk nyithat. Érvelt Mária.

- Jó, akkor mit csináljunk, bemenjünk?

Most már Mária sem volt olyan biztos a dolgába, és eldöntöttük várunk egy keveset, amikor hangos nevetés hallatszott bentről.

Ettől nekibátorodva beléptünk. A látvány, amelyik fogadott nem volt mindennapi. Az egyik férfi feküdt a hátán, felhúzott térdekkal, felette egy nő egyik kezével a férfi térdét támasztotta, a másikkal a vállát és a szuszogása ritmusára nyomta, a többiek pedig ezen az attrakción szemmel láthatóan szórakoztak. A férfi a pozíciójától alig kapott levegőt, innen a nyögés. Mikor elmondtam, hogy mi az ajtó előtt vártuk, nehogy

megzavarjuk őket, valóságos nevetés orkán tört ki. Az egyik nő pilates oktató lévén, minden este „nyúzta” a többieket.

Az ablakunk az utcára nyílt, és az út másik oldalán a folyó folyt, csobogott, igazi hegyi folyó hangjával. Ezzel a csobogással aludtunk el, nyitott ablakkal, és füldugók nélkül.

Április 20.

Nyugodt, zajmentes, álomnélküli éjszaka után, erőnk teljében ébredtünk mind a ketten. Bő reggeli fogadott a földszinten, ahol már sokan, köztük Kevin, útrakészén álltak. Kevin azok közé tartozott, akik körülbelül egy időben indultak Saint Jean Pied du Port-ból és egyhuzamban járták végig az utat. Ahogy a teámat iszogattam, vékony veszekedő hangra lettem figyelmes, és eltelt egy kis idő, míg felismertem, hogy japánul szid valaki valakit. A lépcsőkön megjelent a vitatkozó pár. Helyesbíték vitáról szó sem volt, hanem egy töpörödött 81 éves, igen bizony, 81 éves japán asszonyka szidta a 83 éves férjét. Egymás mellett totyogtak le a képcsőkön, de a férfit szemmel láthatóan nem zavarta a felesége, valószínű állandó zsörtölődése. Kedvesen mosolygott felénk, majd vállat vont és a felesége felé nézett, ezzel a gesztussal mintha azt mondta volna.

- Nincs mit csináljak, ez így megy már hatvan éve, de engem nem zavar.

A háziaktól megtudtuk, a pár Tokióból jött, két és fél hónapja vannak úton. Egy pár kilométert mennek naponta, és néha kivételesen a korukra való tekintettel megengedik, hogy két éjszakát töltsenek egy menedékházba. A zarándokigazolvány egy éjszakára jogosít, csak kivételes esetekben, mint betegség, vagy mint most, a nem mindennapi magas korra való

tekintettel tesznek kivételt. Máskülönben sokan visszaélhetnének a minimálisösszegbe kerülő szállással. A két kisöreg az egész menedékházat megtöltötték origami figurákkal, melyeket hihetetlen kez ügyességgel hajtogattak. Volt ott sárkány, szamuráj, de egy egész állatkert is a majomtól az elefántig minden.

Elindultunk. Eddig, ha választút elé kerültünk valamilyen sugallat, vagy megérzésnek köszönhetően mindig a jobbik utat választottuk. Most is el kellett döntenünk, megyünk az országút mellet, vagy vállaljuk a „camino duro” (kemény út) nehézségeit. A két út Trabadeloban találkozik és mindössze egy kilométer a távolságok közötti különbség az országút javára. Döntöttünk, jöhet a „duro”. De a „duro” nem jött, mert a gondviselés megint közbeszólt. Már jó két kilométer haladtunk követve az országutat, de a letérő még sehol. Kiderült, valahol elnézhettük, és most már az országút melletti ösvényen gyalogolunk.

- Menjünk vissza. Ajánlottam.

- Szó sincs róla. Ellenkezett Mária, aki meg volt győződve, hogy mindennek valami oka, értelme van, tehát nem hiába néztük el a jelzést.

Rövid tanakodás után beláttam, hogy értelmetlen visszafordulni, főleg mert az eső a poncho fel-le tornamutatványra kényszerített negyedóránként. Tehát tovább. Így mentünk Trabadelóig kilenc kilométeren keresztül Az országút mellet gyalogolni nem a kedvenc szórakozásunkhoz tartozott. Az régi N VI. út a mellette

futó autópálya ellenére elég forgalmas, ezért nem tudtunk jóformán semmire igazán odafigyelni, pedig a Rio Valcarce völgye nagyon szép, sűrű, sötétzöld a vegetáció, mely szép időben gondolom egészen más benyomást kelt. Ruitelántig nem változott semmi. Egyik kis helység követte a másikat, végül Las Herreíasba, majd Hospitalba érkeztünk. Az emelkedés már Ruitelántól jól érezhető, de a nehezebbik az utolsó szakaszra maradt, mert amíg tizenhét kilométeren keresztül alig emelkedünk száz métert innen az utolsó hat kilométeren több mint háromszáz méter a szintkülönbség. Szűk ösvények vittek az emelkedő, sűrű lombos erdőn keresztül, ahol helyenként két ember vagy egy ember és egy tehén nehezen fér el egymás mellett. Igen kérem téhen.

Az útleírások is felhívják a figyelmet a tehenek nem fehérszínű folyadékuk, hanem a másik ürített termékük csúszóságára. A hegyen élő gazdák ezeken az ösvényeken hajtják le, meg vissza a jószágokat a legelőkre. A mélyösvényeket (corredoira) helyenként egyik oldalt ember rakta kőkerítés szegélyzi, melyeket vastag zöld moha borít be, míg a másoldalt magas domb vagy szikla határol. A talaj váltakozóan köves, vagy földdel borított, illetve ilyen időjárás esetén a sár keveredik az említett tehéntermékekkel.

Ezen bandukoltunk felfele, én elől, utánam Mária látótávolságon belül lemaradva. A tehenekre vonatkozó gondolataim be sem fejeztem, amikor fentről egy kis

kanyar után megjelent előreálló görbe szarvaival az első tehén, rögtön utána még három szépen libasorba, mert egymás mellett nem fértek el, a gazdájuk is nagyon szorosan az első és a második között haladt. Én pedig ott álltam a nagy piros ponchómmal, és piros hátizsákkal, kicsit lejjebb Mária, aki még pirosabbnak tűnt, mert amikor meglátta a teheneket az arca is piros lett az ijedségtől. Olyan gyorsan szaladt fel mellém, hogy egy atléta is megirigyelhette volna. Felkapaszkodunk egy nagyobb kőre, és ott vártuk meg ameddig a tehenek minket súrolva békésen elmentek. A gazda is morgott valamit, hogy miért nem a másik oldalra álltunk (valóban ott több hely volt) de akkor, ott, ezt csak ő látta.

Hát... nem volt valami jó érzés, de a dokumentálás csak sikerült és lefényképeztem őket előlről mikor jöttek és hátulról távozásukkor.

Hegymenetben nem sokkal La Faba előtt a spanyol hatos fogat ért utol. A legutolsó éppen az általam „pilatesnek” elnevezett nő volt. Ő bírta a legnehezebben. Velük is készítettünk egypár emlékképet, mi róluk, ők rólunk, aztán összekavarodtunk egy kicsit, úgy is egy párat. Tőlük tudtuk meg, hogy milyen jól döntöttünk, helyesebben a gondviselésnek köszönhetően nem a „camino duron” mentünk. Fent a hegyekben (a duro legmagasabb pontja 932 méteren van) zuhogott végig az eső, olyannyira, hogy többször meg kellett álljanak, nem láttak jóformán semmit a gyönyörű szelídgesztenye erdőkből, sárosak és csurom vizesek lettek.

A rövid beszélgetés, egy kis szusszantásnak volt jó, így aztán a maradék másfél kilométert könnyebben vettük.

La Faba az utolsó megálló számunkra az O Cebrerio megmászása előtt. Innen a falu csak négy és fél kilométerre van, de 916-ról 1306 kell feljutni. Mára elég volt.

Az Albergue de Peregrinos La Faba menedékház a Stuttgarti Vltreia német közhasznú egyesület jóvoltából lett felújítva és fenntartva. Szintén az ő javukra írható a menedékház udvarán lévő San Andrés kápolna teljes átépítése is, melyet 2004 szeptemberében Don Camillo Lorenzo Astorgai püspök szentelt fel. Nagy konyha, teljes felszereléssel, nyersanyagokkal áll rendelkezésre, becsületkaszára bízva a fizetést az elhasználtakért. A nagy hálóteremben ahol az ágyak kettesével voltak felállítva (két, emeletes ágy), köztük válaszfal, valahogy hideg, rideg lélektelen benyomást keltett.

A menedékház létrejötté a Simon Herbert és Liliana házaspárnak köszönhető. Az egyik képrámába a fényképük mellett találtam ezt az idézetet:

Wer das Ziel nicht kennt, kann den Weg nicht gehen.

Wer den Weg nicht geht, kommt nicht ans Ziel.

Aki a célt nem ismeri, nem mehet az Úton.

Aki nem megy az Úton, nem jut a célhoz.

A tisztálkodás után, kísértáltunk a kis faluba. Az egyik sarkon álló ház felhívta magára a figyelmünket.

Közelebb mentünk, és a nagyobbik ablakon bekukucsáltunk. Egy háttámla nélküli kanapészerű valamin Kevin feküdt, mintha egy romai lukulluszi vacsorán venne részt. Bementünk. Egy nő, akit első látásra varázslónak léptettem elő, nagyon kedvesen bízott, hogy kerüljünk beljebb.

A helység közepén egy hatalmas kör alakú kő kissé mélyített felületén kis tűzrakás égett, ahonnan a füst nagy része, a tűz felett lévő fordított tölcser alakú nyitott kéményen távozott, de maradt bőven a helységben is. Kevin teát ivott, és mi is kaptunk egy-egy csészével. Nekem egy titok maradt, hogyan értekeztek, mert a nő ugyanúgy nem tudott egy szót sem angolul, ahogyan Kevin spanyolul. Beszélgetés közben beugrott, hogy a falu bejáratánál láttam egy fatáblát, vegetáriánus koszt, masszázst, és valami talán a természetgyógyászatról, ebben már nem vagyok biztos, de a nyíl erre a helyre utalt. Margit (így hívták) egyedül élt, saját állítása szerint, télen-nyáron egyike az állandó lakosoknak az ötven lelket számláló falunak. Mondom az egész inkább egy boszorkánytanyának nézett ki, finomítva a fogalmazást, egy jólelkű boszorkánytanyának a tanyája. Sajnálatomat fejeztem ki, hogy nincsen nálam a fényképezőgépem, de rögtön megnyugtatóan, hogy ne sajnáljam, mert itt nem enged senkit fényképezni.

Még egy fél órát beszélgettünk mindenféléről, aztán egy kicsit szédelegve a füsttől és a teától is, távoztunk. Nem tudom mit ittunk, de nekem az álmaim

olyan intenzívek voltak, mint még soha, Mária pedig éjfélkor még csillagokat számolt volna, ha a feje felett nem a mennyezet van, illetve az én ágyam alja.

Hazafele menet beugrottunk az egyetlen kis élelmiszer boltba, vettünk két adag félkész ételt vacsorára.

Az ebédlőben vacsora után találkoztunk Annamarival. Annamari volt a második magyar zarándok, akivel összefutottunk az úton. A mi magyar beszédünkre lett figyelmes, ő szólított meg. Budapesten él, és titkárnő. Egy lengyel, vele egykorú 25-28 körüli lánnyal barátkoztak össze már az út elején, azóta együtt mentek. Tökéletesen beszélt angolul, mint a lengyel lány, így nagyon jól megértették egymást. Tőle is megszerettem volna, tudni miért megy.

- Te sem úszod meg a vallatást. Mondtam neki viccesen.

- Milyen vallatást?

- Én eddig, ahányszor alkalmam volt valakivel beszélgetni, feltettem neki a kérdést, miért? Érdekel például, hogy egy mai fiatal, mint te milyen motiváció indít el egy ilyen zarándokútra.

Nem válaszolt rögtön. Elgondolkodott mintha most keresné erre a magyarázatot.

- Az elején az egész egy kihívásnak indult, magammal szembeni, mondjuk teljesítménytesztnek, de aztán... Elhallgatott, most valóban kereste a megfelelő szavakat.

- Nem tudom hogyan magyarázzam, de valahogy más lett belőle, valami változik... bennem, valami... amire még én sem tudom a választ. Kezdem érezni, jelentősége van, talán szellemileg,... mintha találtam volna valamit, amit konkrétan nem tudok megfogni, de megmagyarázni sem...

Nem számítottam ennyi őszinteségre. Úgy dőlt belőle a szó, mintha eddig arra várt volna, hogy valaki megkérdezze, hogy mit érez, és ezzel, hogy kimondja, saját magát, gondolatait teheti tisztába. Ezek után megkockáztattam még egy kérdést, melyet senkinek sem tettem fel, gondolván ez egy zárandokúton kizáró jellegű, és nem rám tartozik.

- Hiszel az Istenben? Kérdeztem, majd gyorsan hozzátettem. Ne válaszolj, ha nem akarsz.

- Igenis, meg nem is. Jött váratlanul gyorsan válasz.

-?

- Az igazság, hogy hiszek Istenben, de nem abban, amit a templomok hirdetnek. Mondta természetes egyszerűséggel.

- Bevallom a templomokkal egy kicsit én is hadilábon állok. Szóltam közbe, de nem akartam megszakítani.

- Folytasd, kérlek. Mondtam.

- Én úgy képezem el, hogy van egy erő, egy globális erő, amely az egész világot összetartja, és ehhez

tartozom én is, ebben hiszek, nekem ez az Isten,... az Istent, amit én képzelek el, az bennem van.

Csodálkozva hallgattam, hogy ugyanazt az elméletet vallotta, mint én. Honnan van ennek, a számomra korban kislánynak, ennyi bölcsessége? Nem firtattam tovább, témát váltottunk, így is várakozáson felül nyílt meg. Szemei értelmesek tiszták és őszinték voltak. Mindent, amit magyarázott meggondoltan, fiatalsága ellenére egy tapasztalt ember megfontoltságával tette. Öröm volt vele beszélgetni. Mária, aki végig mellettünk volt, nem szólt közbe, hanem figyelemmel kísérte a beszélgetést.

Általában óvakodok, az Istenről, vagy hitről vitába keveredni, véleményt nyilvánítani, mert tiszteletben tartom mindenki hitét, vagy hitetlenségét. Mindenkinek joga, hogy azt és abban higgyen vagy ne higgyen, amibe akar. Én azért tartózkodom, mert az én véleményem, és az egyházhoz való viszonyom egy kissé eltérő az általánosan elfogadott elméletektől. Merem állítani, hogy én hívő ember vagyok és hiszek. Hiszek a jóságban, a szeretetben, az egymáson való segítségben, és én is abban hiszek, hogy az Isten bennem van, illetve mindenkinben benne van, akkor is, ha ez még nem mindenkinben tudatosodott. Egy öreg pap, akit nagyon tiszteltem (sajnos már távozott ebből a világból), azt monda nekem.

- Fiam ne felnézz, a jó Istent ne fent keresd, hanem magadban.

Ez a mondat cseng ma is a fülemben.

Szerintem maga az Isten, mint szó, helytelen használata miatt évszázadokon keresztül elvesztette a valódi értelmét. Visszaéltek, és visszaélnék ma is vele. Ki mondja meg melyik az igazi Isten? Az enyém, vagy a tiéd, vagy az övék? Mert az egyik azt állítja a másikéről, hogy az hamis... Hány és hány bűnt, gyilkosságot, rablást és még sorolhatnám követtek el, és követnek el ma is az Isten nevében. Keresztények gyilkolják egymást az ő nevében, csupán azért mert egy más irányzatot követnek. Nem hiszem, én lennék az egyedüli, aki már feltette magában a kérdést, ha a kereszténységnek egy istene van, akkor miért van külön katolikus, ortodox, evangélikus, presbitárius, örmény, kopt és még sorolhatnám számtalan más egyház. Nem érdekek szövevénye, nem politika ez az egész, Isten nevében? Tudom meg lehet magyarázni. A fő irányzatok a katolicizmus, presbiteriánus, a protestantizmus és az ortodoxia továbbá más irányzatok, mint arianizmus, mormonizmus stb. követői rögtön megadnák az ő szemszögükből helyesnek ítélt egyetlen igaz magyarázatot. De kinek van igaza? Ki tudja az abszolút igazságot? Szerintem senki. Ezért alakítottam ki magamnak az én saját Istenem, nem kimondottan a templomban hirdetetett, ezért nevezem a Barátomnak, és érzem minden egyes jótetemmel, hogy Ő bennem van, és érzem azt a hatalmas erőt, amelyik vigyáz rám. Ehhez az erőhöz tartozunk, erő, amelyiket sem megfogni, sem látni, sem megmagyarázni nem lehet, egy nagy egység,

amelyiknek a parányi része vagyunk, és része maradunk örökké, bármilyen formában, legyen az tudat, lélek vagy bármi, amire az emberi agy felfogó képessége kevés. Így magyaráznám meg, ha valaki megkérdené, tőlem miben hiszek.

Nem kérdeztek, tehát nem magyarázom (mosoly) , de azért jól belelovaltam magam. Hozzá kell tegyem, az Út még rátett az elméleteimre egy keveset, az eddig megtapasztalt élmények révén. De ezekről következtetéseket levonni korai lenne.

Ha már ennyi mindent elárultam magamról, még tartozom egy vallomással, szoktam imádkozni. Nem, nem írtam új imákat, megtartottam a gyermekkoromban tanultat, csak az első mondatot egészítettem ki egy szóval... Mi Atyánk, aki *bennem* és a mennyekben vagy...

Még forgolódtam egy ideig a hálósákomban, hallgattam „pilatesék“, a spanyol hatos fogat esti tornamutatványának már ismert lármáját (ők is itt szálltak meg), és addig filozofáltam tovább, míg végül csak belealudtam.

Április 21.

Az arra való összpontosításnak, hogy találkozzam álmaim szereplőivel meglett az eredménye. Eljutottam odáig, hogy folyamatosan szinte tudatosan álmodok. Lehet, hogy a napi események is befolyásolják a tudatalattimat, de a kízó igyekezet, hogy valami összefüggést-értelmet találjak ezekre az álmokra, lassan csak eredménnyel járnak. A tegnap sokat foglalkoztam a matrózkocsmai álommal, amit részletesen elmeséltem Máriának, és körbeelemeztük, találgatva mi, ki, hogy, hogysesem, miért, miért nem, és ez így ment órákon keresztül. Gondolom, ma ezért folytatódott ott ahol az éjjel abbahagytam. Azt álmodtam, hogy megint a tengerparton vagyok, ugyanazon a helyen, csak most végigjárom azokat a hatalmas sziklatömböket melyek a part mellett húzódó út és a tenger között voltak. Itt megszakadt a folytonosság, és már az ajtó előtt álltam, ahonnan kijöttem. Bekopogtam.

- Gyere be! Hallatszott bentről, és én már tudtam ki hív.

Ott ült ugyanannál az asztalnál, amelyiknél legutóbb beszélgettünk. Megfigyeltem, ahogyan telt az idő, minél többször találkoztunk, annál jobban véltem hasonlóságot közte és magam között felfedezni. Lehet az is hozzájárult, hogy most is az én ruháim, pontos mása

volt rajta. Minden olyan természetesnek tűnt, hogy meg voltam győződve, ébren vagyok, és az, amit nappal élek át, az mind álom.

- Már vártalak. Szólalt meg és felém nyújtotta a kezét.

- Én is. Feleltem és elfogadtam a felém nyújtott jobbját.

Megdöbbentő érzés kerített hatalmába. Mintha a két kezünk összetartozna, nem éreztem különbséget az ő és az én kezem között. Igen, úgy éreztem mintha a két kezünk egy kéz lenne. Bizarr gondolatom támadt, meg kéne fogjam a másik kezét is, lássam milyen érzés, és mi történik. Meg voltam győződve, hogy *történni fog valami*. A szándékot tett követte, de kudarcot vallottam. Elengedte a jobbomat és egy kicsit hátrahúzódott.

- Ne légy türelmetlen, ennek is eljön az ideje. Mondta, komolyan, de mosolygott is közben, majd hozzátette.

- Látom a hittet, az Istennel is foglalkozol? Mondat, mely inkább kérdő, mint kijelentő mondatként hangzott.

- Igen. Válaszoltam. Amióta elindultam annyi minden történik körülöttem, olyan dolgok, hogy vannak pillanatok, amikor kételkedem a saját épelméjúségemen.

- Sohase kételkedj magadban, inkább csak elemezz, de már figyelmeztettelek, ne gondolkozz.

- Hogyan elemezzek, ha nem gondolkodom? Kérdeztem hitetlenül.

- Éppen ez az, látod éppen ez a megoldás kulcsa, ha ezt megoldottad, megfoghatod mind a két kezem.

- Miért? Mi lesz, ha mind a két kezed megfogom? Kérdeztem, mert ugyanazt éreztem, mint az előbb, amikor én akartam ezt tenni, hogy akkor *történi fog valami*, ami számomra nagyon fontos lehet.

- Akkor már nem lesz szükséged rám, és én kiléphetek az életedből.

- ?

- Még egy kis türelem, már nem jársz messze ennek a megtapasztalásától.

Nem lett volna szabad félrenézzelek, mert, ahogy csak egy szempillantásra levettem a szemem róla, eltűnt. Egyedül maradtam a kis kocsmában, ültem az asztal mellett, a szám íze savanyú volt, mintha egy pohár rossz sört ittam volna, pedig előttem pohár sem volt.

Megnyugtattam magam, ez mind csak álom, és ahogy ezt kigondoltam, rájöttem, valóban tudatosan álmodok. Tisztában voltam vele, hogy álmodok, és ez még álomban is óriási felfedezés volt. Renden van, biztattam magam akkor most szépen tessék felébredni... és felébredtem!

Alig vártam, hogy elinduljunk, és magunkra maradván beszámoljak Máriának az újabb élményeiről. Jól eset, hogy volt, akivel ezeket ott frissébe megosszam, aki komolyan vett, aki nem nevetett ki, még csak el sem mosolygott, aki hitt nekem. Igen hitt nekem, és ez nagyon fontos volt számomra. Ha eddig nem is volt

meggyőződve, hogy nem csak az én élénk fantáziám szüleménye az egész, de a templomi tapasztalat, és a közös álmunk viharként sepert el benne is minden kételkedést, ha egyáltalán volt ilyen.

A reggeli tevékenységek rutinná váltak, mosdás, pakolás, ha van lehetőség reggeli, ha nincsen akkor egy forró tea vagy kávé... vagy semmi (ez is előfordult)

Annamari már nem volt ott, még sötétben elmentek a lengyel barátnőjével. A spanyolok is akkor szedelőzködtek.

Fél kilenc lett mire elindultunk. Értelmetlen kapkodni, a mára szánt 26,5 kilométert csak megtesszük. Egyetlen probléma a szünni nem akaró eső. Kénytelen kellett lenni poncho fel, ráadásul az út legmeredekebb emelkedőjén. Jóformán el sem hagytuk a falut, már olyan vizesek voltunk belül, mint kívül. Háromnegyed óra mászás után, újból valami utolsóhoz értünk. La Laguna, kicsi földműves falu az utolsó helység León tartományban. Hogy valami elsővel is találkozassunk, Lagunától nem messze van az első kilométerkő, mely csak a zarándokút hátramaradt kilométereit hivatott jelezni Santiagóig. Az öntött betonkőben felül egy Jakab kagyló teszi egyértelművé a kő szerepét, és a 152,5 km pedig a reményt, hogy valóban odaérhetünk.

Továbbmenve, nemsokára átléptünk Galíciába. Erről, egy még nagyobb kő tanúskodik rajta Lungo tartomány és Galícia címerei, és számtalan irka firka, melyek olyan zarándokok művei, akik azt gondolják,

feltétlenül bele kell karcolják valahova a nevüket, szerelmük nevét, születési , vagy ittlétük dátumát, egyszóval mindent.

Spanyolország legszegényebb, legtitokzatosabb, ősi kultúrákban, misztikus szimbólumokban gazdag körzete Galícia, mely négy tartományból áll. Lugo, ahova éppen beléptünk, Ouerse, Coruna, és Ponteveda. A körzet nyelvi autonómiával rendelkezik. A gallego (ejtsd gajego) hasonlít a portugál nyelvhez, mely a galíciaiak szerint a gallegoból vált önálló nyelvvé, nem így a portugálok, akik ennek a fordítottját állítják.

A minket is kitartással áztató esőknek, és az enyhe éghajlatának köszönhetően gyönyörű tájakkal pótolja az eddig többszöri, általam légionáriusnak nevezett utakat.

A boszorkányokat illetően, nincsen olyan Galíciával foglalkozó írás (a mi útikalauzunk is) mely ne említené meg az arra a kérdésre, hogy vannak e boszorkányok, a helyiek kétértelmű válaszát.

„Nem hiszek a boszorkányokban, de biztos, hogy léteznek.”

A határkőtől még egy fél órát gyalogoltunk, másztunk fel O Cebrero-ba. A falu történelme szorosan kötődik a Szent Jakab úthoz. Múzeumfalunak van nyilvánítva, és valóban látnivalóban-legendában nem szegény, de mégsem nőtt a szívünkhöz. Érdekesek az úgynevezett pallozák. Kelta eredetű ovális, náddal fedett kőházak, melyet, ember és állat közösen osztott meg.

Bent a nyitott tűzhely füstjével élelmiszert konzerváltak, fűtöttek és gondolom közben fulladoztak.

O Cebreioban van a zarándokút legrégebb 836-ban épült zarándokkolostora és korháza, II. Alfons (a szemérmes) jóvoltából. A Santa Maria de Real szentélyében őrzik a galíciai szent Grálnak is nevezett hegyikristály kelyhet. A kehely Izabella királynő adománya, aki 1486-ban megtette a zarándokutat. Ebben a kehelyben őrzik a szentszék által is elismert eucharisztikus csodát (úrvacsorához kötődő).

A legenda arról a hívő parasztról szól, aki egy téli vihar ellenére megmászta a hegyet, hogy részt vegyen a liturgián. Csak egyedül lévén a hitetlen pap először el akarta küldeni, de végül csak megtartotta a misét, azonban gondolataiban vétkezett. Magában bolondnak titulálta a parasztot, aki képes volt egy darab kenyérért, és egy kis borért ebben az ítéletidőben ide feljönni. Be sem fejezhette a bűnös gondolatát, amikor megtörtént a csoda, a kenyér hússá, a bor pedig vére változott.

Don Elías Valina Sampedro plébános (1929-1989) neve nem maradhat ki O Cebrerio történetéből, mert ő volt az, aki a Szent Jakab utat Saint Jean Pied du Port-tól Santiagóig a sárga nyilakkal megjelölte, nyíl, mely a zarándokút szimbólumává vált.

Miért nem lett szívünk csücske O Cebrerio? Mert itt kezdődik a keveredése az erősödő látvány-turizmusnak, a zarándok turizmussal. Nem, nem tévesen fejeztem ki magam, mert létezik zarándok turizmus.

Azok a zarándokok, akik a Santiagói utat, divatból, kérkedésből (hogy ők is megtették), vagy csak a composteláért (zarándoklatot igazoló oklevél), azért a darab papírért, melyre jogosultak, ha az utolsó 100 kilométert gyalog, vagy az utolsó 200-at, ló, szamár, vagy biciklin megtették,. Ezeknek semmi közük még csak magához a fizikai teljesítményhez sem, mert busz szállítja őket a kiindulópontig, ott kiszállnak, majd gyalognak (természetesen hátizsák nélkül) egy szakaszt, melynek végén a busz már várja őket, és vissza a szállodába.

Könnyű felismerni őket, még ha nincsenek is egy csoportba. A ruhájuk tiszta, a cipő nem kopott, a frizura top, és tele vannak aggatva mindennel, ami a giccsekben tobzódó szuvenír boltokban kapható. Nem haragszom rájuk, és nem is irigylem őket, mert szegény, ürességtől kongó emberek. Az út varázsa, a meghittség, azokkal a szemekkel való találkozások, melyekben valami igen különös fény ég, megritkúlnak, felhígúlnak kissé.

A kis vendéglőből melyben egy kávé ittunk, egy ajtó nélküli átjárón keresztül lehet direkt az első ilyen giccsparadicsomba jutni. Egy pár hasznos dolgot kivéve, mint esőköpeny, botok, bakancs stb. tele van mindennel, amit a turisztikai ipar legyőzhetetlen dizájnerei produkálnak.

Ahogy ez történi szokott éppen a sárga nyilak szülőfalujában hiányosak az útjelzések, hiány melyre az útikalauzunk is figyelmeztetett, de úgy látszik nem

eléggé. Éppen azon tanakodtunk, most merre, amikor a mi spanyol fogatunk megérkezett, és olyan határozottan indultak tovább, hogy szilárd meggyőződésünk volt, azt is tudják merre és hova. Tévedés! Fogalmuk sem volt. Mi is megindultunk velük együtt, és tapostuk szorgalmasan az aszfalt utat. Egy pár kilométer után kezdett a dolog gyanússá válni, mert azért csak nem lehet, hogy ekkora távon egy jellel se találkozzunk. Együtt mentünk egy csoportba, Mária a lányokkal a végén, én meg Rolanddal legelől. Egyszer csak Roland megállt, és felém fordult.

- Mond, te biztosan tudod, hogy ez a jó út? Kérdezte egy kis gyanakvással a hangjában.

- Éééén? Kérdeztem csodálkozva. Mi utánatok jöttünk.

- Mi pedig tiutánatok. Mondta, és most már ő is csodálkozott.

A többiek is utolértek, és addig-addig csodálkoztunk, míg kiderült, ők azt hitték, hogy mi, mi azt hittük, hogy ők, végül senki sem tudott semmit, főleg, hogy most merre tovább. Elő a térképekkel, és valahogyan kiderítettük, hogy nem is járunk messze a helyes úttól, majdnem párhuzamosan haladunk, csak ősvény helyett aszfalton. Három kilométert tettünk meg Linares-ig, lefele, hogy azután újra fel a San Roque hágón keresztül menve megint ereszkedjünk, de csak azért, hogy az utolsó (megint utolsó) és egyben az utunk galíciai részének legmagasabb pontjára az 1335 méter magas Alt do Poio-ra a szó szoros értelmében, felküzdjük

magunkat. A San Roque hágón hatalmas bronzba öntött zarándokot hagytunk magunk után, ott küzdött a széllel, kezével a kalapját tartva.

Az út nehézségei annyira lekötöttek, hogy Máriával nem tudtunk komolyabb beszélgetésbe kezdeni, pedig még tartoztam az éjszakai beszámolómmal. Reméltem, hogy a hátra maradt tizenhárom kilométeren, annak ellenére, hogy komoly ereszkedés vár ránk 1135-ről a 671 méteren fekvő Triacastela-ig, csak lesz olyan rész ahol nem csak a lábunk alá kell nézzünk. A hegyvidék panorámája gyönyörű volt, és Filoval-tól erdőben, szép tájakon, vezet az út tovább. Az óriási szelídgesztenyefák koronái alatt az ember nagyon picinek érzi magát. Egyes példányok magassága elérte a 20-25 métert. Ramil, a Triacastela előtti kis falu büszkélkedik egy matuzsálemi példánnyal. A fa melletti tájékoztató táblán az adatokat olvasva tiszteletudást követelhet magának az öregúr. Korát 800 évre saccolják, törzsének kerülete 8,5 m, és az átmérője 2,7 méter. Mária megsimogatta, én pedig arra gondoltam, mi mindent tudna mesélni, ha megszólalna. Azért írtam öregurat, mert a spanyolban az élőfa hímnemű, de a koronája már nőnemű, de hát ez legyen a nyelvészek gondja. Mi megcsodáltuk és lefényképeztük.

Továbbmenve elmeséltem Máriának az utolsó éjszakai tapasztalatomat. Éreztem, nagyon közel állok, hogy elfogadható magyarázatot kapjak az eddigiekre. Olyan érzés lehet, mint a rügyfakadás. Az agy a

tapasztalatokkal, a megválaszolatlan kérdésekkel egyre telítettebb lesz, pattanásig feszül, ugyanúgy ahogyan a rügy duzzad tavasszal a napmelegének hatására. A feszültség addig fokozódik, míg egyszerre csak kipattan... ilyen lehet a felismerés. Nagyon várom ezt a tavaszt...

Későn délutánra elértük Triacastelát, a három várról elnevezett kis várost, melyet gróf Gatón del Bierzo alapított a 9. században. Sajnos a három várból és az egykori zarándokbörtönből az utókornak semmi sem maradt. A szállások száma a már említett turisztikai igény miatt érezhetően szaporodott. A kalauzunk ötöt említ, de mi a hatodikban aludtunk, és biztosan van még egypár. Mondjuk csak úgy, hogy a jószerencse és a megérzésünk vezérelt, már csak azért is, hogy a gondviselést melyben egész úton részünk volt, ne strapáljuk, és ne váljon az értelme banálissá.

Hatalmas kandalló, égő tűzzel a recepció helységben már önmagában megérte a választást, mely előtt egy erre kialakított helyen a bakancsok is szárítkozhattak. Napok óta első alkalom lesz, hogy másnap száraz lábbelibe bujtassuk a kényeztetésre megérett lábainkat. Mindössze tizennégy ágya volt, két szobába elosztva, ezen kívül pénzesebbeknek még egy privát szoba. Késő estig csak egyedül voltunk egyik nyolcágyasban. Miután mindenünket leadtuk mosni-szárítani, a tusolás is megvolt kényelmesen dőltünk végig a két ablakmelletti alsó ágyon. Úgy látszik a

spanyolnyelv gyakorlásáért felelős felső hatalmak tudhattak valamit, mert egyszer csak nyílt az ajtó, és három idősebb spanyol férfi jött be. A mi spanyol barátaink (a hatos fogat), valahol megálltak ebédelni, ezért minket már nem érhetek utol, és soha többé nem láttuk őket. Helyettük jött a három újdonsült ismerős. Két körülbelül velem egykorúnak, a harmadik láthatóan idősebbnek nézet ki. El is kereszteltem őket Los Seniores-nek, vagyis a szenioroknak. Beismerem, eddig egy kissé büszke voltam arra, hogy az én korombeliemből nem sokan szaladgálnak ezen az úton, most azonban meglepődtem, amikor az idősebb férfi, Antonio, a hány éves kérdésemre válaszolt.

- Ne haragudj, hány éves vagy? Kérdeztem.

- Hetvenkettő. Válaszolt Antonio.

- És honnan indultatok?

- Saint Jean Pied du Port-ból. Mondta mintha ez lenne a világon legtermészetesebb, hogy mindenki onnan indul.

Le a kalappal, gondoltam, mert mi azért egy elég kemény ritmust tartottunk, és lám ez a hetvenkét éves, idős ember egy iramban jött velünk több, mint hatszáz kilométeren keresztül.

- Mikor indultatok? Kérdeztem, mert azért erre is kíváncsi voltam.

- Négy évvel ezelőtt. Jött a meglepő, de mindent megmagyarázó válasz. Így könnyű volt lépést tartani.

- Hogy-hogy négy évvel ezelőtt?

- Úgy, hogy mi minden évben 150-200 kilométert megyünk, és amikor elfáradtunk, megszakítjuk az utat, majd a következő évben onnan folytatjuk ahol abbahagytuk. Ez ebben az évben az első napunk. Ma reggel indultunk O Cebrerio-ból.

- Az már más, most már értem. Vált világossá a teljesítményük titka.

- Reméljük, most már eljutunk Santiagóig.

- Biztosan, innen még csak 142 kilométer van. Mondtam, és ezzel le is zártuk a beszélgetést. Jó éjszakát kívántunk egymásnak, és ők leoltották a villanyt.

Nem gondoltam, hogy az éjjel háromszor kérek elnézést a kisöregtől. Az elsőt akkor, amikor az este túl sok vízivás hatására kényszerültem kitapogatózni a szobából, és rájuk való tekintettel nem gyújtottam meg még a kis akkus lámpámat sem. Pedig meg kellett volna. Ahogy óvatosan félretoltam a tolóajtót, automatikusan meggyúltak a fürdő összes lámpái és úgy szembevilágította Antoniót, aki pont az ajtóval szembeni alsó ágyon feküdt, hogy egyből felébredt.

Másodszor kijövet. Nem vettem észre, hogy ő közben felült, és én most már a bent leoltott lámpák segítségével nélkül, sötétben lopakodtam kifele. A puha, amit a lábam alatt éreztem az ő lába volt, és ezt a ténytet még a nyögés, amit hallatott, támasztott alá. El is húzta a lábát, de szerencsétlenül az én menetirányomba, ezért akaratlanul, a másik lábát is leléptem. A harmadik „perdone”-t megtoldódottam még eggyel, a biztonság

kedvéért, hogy lássa tényleg nem szándékos volt a taposás.

Helyet cseréltünk, azért ült fel mert arra várt, hogy ő is bemehessen a toalettre, fölöslegesen, mert a nagy fürdőből három különálló helység állt rendelkezésre a dolgok elvégzésére.

Nem követtem figyelemmel, hanem zsákba be, füldugókat a helyükre és már álmodtam is tovább. A füldugókról jutott még eszembe, hogy a leggroteszkebb az, ha valaki nem veszi ki a füldugóit és úgy próbál éjjel csendben járkalni. Általában akkora lármát csap, hogy mindenki felébred. Az illető (velem is előfordult) azzal a meggyőződéssel tapogatózik, hogy mindent a legnagyobb csendben tesz. Fatális tévedés, mert ő az egyetlen, akinek igazán csend van, mert nem hall semmit, azonban a többiek mindent.

Április 22.

Végre egy nap, hogy szép időre ébredtünk. Nem volt sem túl meleg, az eső sem esett, a bakancsok szárazak, egy forró tea is összejött, mi pedig kipihentek voltunk.. Mit akarhat még többet egy zarándok? Semmi egyebet. Ennek megfelelő hangulatban indultunk. A beszámolnivalóm is gyűlt, mert az éjjel a Mesteremmel tanácskoztam. Most már merem Mesteremnek nevezni, mert eddig is sok mindent mondott, tanított, amin elgondolkodtam, és ráadásul a többszöri találkozás arra adott reményt, hogy még bővíthetem tapasztalataimat.

Visszatérő motívum immár harmadszor a tengerpart. Egy dombról kellett leereszkedni a sziklákhöz, melyek helyenként lágy, gömbölyű felületűek, helyenként élesen markánsak, mintha formájukkal akarnának közölni valamit. Látszott rajtuk, hogy a tenger nem szűnő hullámverése megdolgozta őket, ettől kopott a felületük simára. A parttól nem messze egy templom, mintha egy félsziget csücskén állna, mögötte megint csak víz.

Most az egyik sziklatövében ültünk, a Mester a tengert, én meg őt néztem. Profilja erős karakterre utalt, hosszú ősz haja szinte bántóan fehér volt, mint a vastag szemöldöke. Ugyanazt a csuhaszerű ruhát viselte, mint minden alkalommal.

- Tudom mire gondolsz. Mondta anélkül, hogy rám nézzen.

- ?

- Azon töröd a fejed, miért mondtam én, hogy a civilizáció elfogja, pusztítja saját magát.

- Igazad van, ez foglalkoztatott, nehéz napirendre térni egy ilyen kijelentés felett. A felelősség vállalás sem hagyott nyugton, mert nekem, nekünk szerinted az lenne a feladatunk, hogy az embereket szeretetre, jóságra tanítsuk, tudatosságra ébresszük. De hogyan tudnám én, aki egy jelentéktelen személy vagyok, jóval túl életem delén, az embereket tanítani akkor, amikor a változásuk nem kívülről, hanem belülről kéne jöjjön. Én nem vagyok próféta, aki szeretet hirdetve járja az országot. Van belőlük elég, akik ajtóról ajtóra járva, osztogatják a hitet, persze a saját hitüket. Igazad van, én is látom, hogy változik a világ, és azt is érzem, nem jó az irány. De én mit tehetek?

- Azt, amit régen tettél, akkor beszéddel, most tedd ugyanazt írással.

- Hogy érted azt, hogy régen beszéddel? Csodálkoztam el ezen a kijelentésen.

- Gondolom, most már tisztán látod, hogy benne vagy a nagy körforgásban, mint minden emberi lény. Ezért kaptál kézzelfogható bizonyítékot, hogy erre rájössz és teljesítsd a feladatod addig, ameddig a körforgás újra magába szippant. Hogy hányszor kell megtedd a számodra kijelölt utat, nem tudhatod csak akkor, ha a végére értél. Ebben a körforgásban az egyik állomás éppen a mostani, amiben most élsz. A régebbiben, nem

kardal, hanem a fejeddel harcoltál, a kimondott szavakkal. Mond! Mondanod, beszélned kell, és ha valaki odafigyel, meghallgatja, és főleg ha elgondolkodik rajta, akkor már jót tettél.

- Nem tudom... igazán nem tudom, kit érdekelhetnek az én gondolataim.

- Ne azzal törődj. Ha őszinte vagy, akkor mindenki megérti mi a lényege a mondanivalódnak. Elgondolkozik és rájön, hogy igazad van. Te magad mondtad az előbb, hogy fejben kell megváltozzon egyszer az emberiség, hogy ezt az életformát, ami most a katasztrófa felé hajtja meg lehessen fékezni. Nem prédikációra, nem magyarázkodásra van szükség, hanem változásra. Arra van szükség, hogy a változás a legmélyebbről a tudatból eredjen.

Egy kis szünetet tartott majd folytatta.

- Az elme fejlődésével arra utaltam, hogy az emberi ész zsenialitása mindenre képes, okos, ravasz hatalmas tudásra tesz szert, fejlődik, de kérdelem én, mi van a tudattal, mi van a lelkével, vajon egyformán fejlődnek? A válasz nem, és ez a probléma lényege. Mert ameddig a tudatosság fel nem ébred addig csak magára gondol, saját önző vágyai kielégítése a cél. mind többet akar, és pedig most, azonnal. Nem törődik mással, másokkal, a szeretet kihal és az élet egy állandó harccá válik.

- Igen de... Próbáltam ellenérveket felhozni, de nem hagyott.

- Semmi de! Ha csak arra tanítod meg a közvetlen környezetet, hogy mielőtt kimond bármit, mielőtt bármit tenne, tegye fel magának a következő kérdést. Amit most mondani, vagy tenni akarok, a tudatomból, a lelkemből, a szívemből jön? Mert ha igen, akkor csak a szeretet beszél belőle, és csak jót fog tenni. Azonban abban a pillanatban, ha erre a kérdésre az esze válaszol, akkor abban a válaszban már benne van az érdek, a számítás, a saját haszna mérlegelése, egyszóval az elméje újra legyőzte a tudatát.

Megint szünetet tartott. Sokáig ültünk így szótlanul. Lassan derengett egy kis fény, kezdtem megérteni mit akart mondani.

- Hosszú nehéz út ez fiam, de egyetlen járható. Sokan rakosgatják már a kis téglákat, de, hogy egy magasságba jussunk a felhőkarcolókkal, nagyon sok téglára van szükség, vagyis nagyon sok olyan emberre, mint te, Carlos, és még sokan mások, akik rájöttek, hogy az élet mérlegén melyik serpenyőbe tegyék be tudásukat.

- Említetted Carlos, ki ő?

- A testvéred. Jött a válasz. Válasz amelyik a gerincemig hatolt.

- Test-vé-rem? Hiszen nekem nincsen, és nem is volt fiútestvérem. Mondtam, megdöbbenve, és éreztem, hogy elsápadok izgalmamban.

- Majd elmesélem az egész történetet, ha egyszer sor kerül rá, de most mennem kell.

- Még ne, kérlek, maradj... Próbáltam visszatartani, de nem volt kit, mert, ahogy kimondta, egyedül maradtam. Egyedül., csak a szavai csengtek a fülemben.

Szavak

Ó a szavak, a simogató
 Ármányosan bántó szerelmet suttogó
 Hazug valóság

Ó a szavak, a durva
 Ölelően átkaroló érzelem nélküli
 Csapongó igazság

Ó a szavak, veszélyes
 Kényeztető fegyver gyilkolni képes
 Szívig hatoló

Ó a szavak, csendes
 Imát rebegő, bábeli befejezetlen mű
 Büntetése a szó

Érthetetlen zene a fülnek
 Elvázott üres elmében zöreje
 Te beszéled, s hallod őket
 De meg is érted?

Kábultan ültem egy ideig, nehezen tértem magamhoz, mert az újabb titokzatos kijelentés tovább nehezítette a megoldáskeresést. Nagyon vártam a tavaszt... a rügyfakadást.

Rügyfakadás helyett, hajnalhasadás lett, és én felébredtem. Mária már ébren volt, de nem akart zavarni, hagyta, hogy magamtól ébredjek. A mai nap olyannak indult, mint egy szép vasárnapi kirándulás. Gyönyörű reggel várt odakint, a dús zöld környezet, az erdő varázsa hatalmába kerített. Úgy szívtam magamba a friss erdei levegőt, hogy amikor tele lett a tüdőm, akkor még kihúztam magam, hogy tágulni tudjon. Ilyenkor van olyan érzésem, hogy tele vagyok életerővel. Mária is nagyon elégedett volt a sorsával, ő is legalább olyan jól érezte magát, mint én. A kilométerkövek, melyekkel először, la Faba előtt találkoztunk, és kizárólag a mi utunk, az El Camino jelzésére szolgál, 500 méterenként van elhelyezve. Röviddel Triacastela után a 129,5-ös kő választút elé állít, rajta kétirányú nyíllal. Az egyik Samoson, a másik San Xil-on keresztülvisz Sarria-ba. Mivel mind a két út dombos, erdős vidéken megy, az utóbbit választottuk a közel hét kilométeres különbségért. Balsa és San Xil között a Los Lameiros nevű zarándokforrás mellett mentünk el. A domboldalba épített terméskő falra feldolgozott hatalmas, két méter átmérőjű fésűskagylóból kivezetett csövön folyó forrásvíz oltja a zarándokok szomját.

Az ösvény helyenként mélyen húzódik a kőkerítések és a domboldal között. A köveket a mohák vették birtokukba, egy érdekes patinát kölcsönözve ezeknek. Az ember azt hinné itt megállt az idő. A képhez még a kicsi elhagyottnak tűnő kis falvak, tanyák is hozzájárulnak. Kisseb magaslatokról a kilátás megérteti az erre járóval, mit jelent legeltetni a szemet. Amerre elláttunk, lágy vonalú dombok, mezőkkel, legelőkkel, néha a legelő közepén egy óriási fával, melynek a lombja egy hatalmas gombához hasonlít. És minden zöld... és zöld... a zöldnek összes árnyalatával.

Ismerős hang szólította nevem.

- Halló Dieter! Kiáltotta valaki.

Megfordultam és nem messze tőlem Günthert láttam meg, aki Ankét hátrahagyva igyekezett minket utolérni. Megálltunk. Még fújtatott, amikor utolért. (a Dieter a keresztnévem német kiegészítője, innen a D. Zoltán)

- Már messziről megismertelek, a piros hátizsákokról, és Máriáról. Tette hozzá mosolyogva, szinte bocsánatkérően, mivel ezzel Mária alacsony termetére utalt. Persze, minket hátulról is felismerhettek, mert a köztünk lévő magasságkülönbség, finoman fogalmazva nem mindennapi.

Közben Anke is odaért. Együtt mentünk tovább, és ők elmesélték az elmúlt két hétben, mit csináltak, hol aludtak, és kivel talákoztak közös ismerősök közül. Ki hagyta abba az utat, ki lett beteg, és még sok mindent, mint egy jó pletykát a fodrászüzletben. Továbbra is

szállodákban, panziókban aludtak. Anke szerint a menedékházakban fel lehet szedni azokat az undorító kicsi férgeket, amit ágypoloskának hívnak. Állítólag már sokan találkoztak ilyen menedékhelyekkel. Mi nem, nyugtattam meg. Ezeket a híreket, inkább olyanok terjesztették, akik egyáltalán nem a menedékházakban szálltak meg ezzel is igazolást keresve a döntésükre. Kizárni teljesen a lehetőséget nem lehet, hogy az ember felszed valamit egy ilyen hosszú úton, ahol minden éjjel más ágyban alszik. Előfordulhat egy kellemetlen megtelepedés, de minket hála... nem érintett, és nem is találkoztunk senkivel, akinek személyes tapasztalatai lettek volna.

Calvor-ig mentünk velük, ahol az éhség bejelentette, stop. Egy kis vendéglőnél álltunk meg, és mivel a mi reggelink, viszonyítva az övékéhez nagyon egyszerű volt, mi már rég készen voltunk, amikor nekik a megrendeltet kihozták. Abban maradtunk, hogy a 113-as kilométerköig biztosan utolérnek, ahol a mi kabalaszámunknál csináljunk egy közös képet.

Mint említettem a 13-as szám végigkísért születésemtől, ezért nem akartam a lehetőséget kihagyni, hogy a 113-as, és remélve a 13-as kilométerkőnél megörökítssem magunkat az utókór számára. A közös képből nem lett semmi, mert vagy nagyon sokáig ettek, vagy mi voltunk gyorsabbak, mert többé nem értek utol. A fénykép azért csak elkészült az első mellettünk elmenő zarándok jóvoltából.

Két óra körül lábunk előtt feküdt a tizenháromezer lakosú város, Sarria. Az elővároson átvergődve, a 18. századi épületekkel szegélyezett utcákon a belvárost hagytuk magunk mögött. Egy kőtalapzaton, kőtrónon, kőből kifaragva trónol IX. Alfonz király. Ő alapította Triacastelát, és Sarriát is, és a sors iróniájaként 1230. szeptember 24. itt halt, meg mint zarándok, útban Santiago felé.

Sarria a 100 kilométeres zarándokoknak is az utolsó esély, ahova jó közlekedési eszközökkel juthatnak el, hogy aztán innen teljesítsék álmukat a composteláért. Innen érezhetően többen vagyunk úton.

Sarria-tól az erdei út előcsalta a fényképezőgépet a hátizsák csípőre támaszkodó övtáskájából (állandó készenlétből), most úgy, hogy jó ideig nem került a helyére. Olyan többszáz éves fák alatt mentünk, melyeknek törzsük, külön-külön muzeális példánynak illene be. Hihetetlen formákat szült a természet a törzsükön, melyekhez csak egy kis fantáziára volt szükség ahhoz, hogy a tündérektől a szörnyekig mindent fel lehessen fedezni bennük. El tudtam képzelni egy ködös galíciai reggelt ezen az úton, félhomályban. Akkor rögtön senki sem kételkedne a boszorkányok, vagy túlvilági lények létezésében. Mindenesetre kellő hangulatba hozott, hogy elmeséljem Máriának, ami az utolsó napok éjszakai tapasztalataimból kimaradt.

Figyelmesen hallgatott végig, mert ő is legalább

annyira szeretett volna tisztán látni, mint én, dolog mely eddig egyikünknek sem sikerült.

A Mester szavai csengtek a fülemben. A fejtegetése az elme, az ész szerepéről, kontra tudat. Ez nagyon elgondolkoztatott. Az eszem, az én eszem, az enyém... és a tudatos tevékenységemet is az eszem irányítja... vagy mégsem? Ha nem akarok valamire gondolni, elhessegetem azt a gondolatot... tehát azt mondom, ezzel most ne foglakozzak. Hogy is van ez akkor? Én mondom magamnak, hogy most ne... vagyis akkor bennem két különböző lény lakna? Az Én, aki azt mondja az Eszemnek, hogy most ne. Lehet erre utalt, hogy a tudatom nem azonos az elmémmel, ahogyan az eszet ő nevezi. Ez lehet a baj az elme gyorsabb fejlődésével is. Mert amikor dolgozik, gondolkodik, alkot, vitatkozik, ítélkezik, vagy éppen dicsér valakit valamiért, a tudat nem jut szerephez, nem tudja azt mondani, állj. Igen, ez az, ezt akarta mondani, most már értem mit jelent ez. A felismerésbe beleremegtem, mert rögtön eszembe jutott a Névtelen figyelmeztetése, „csak elemezz..de ne gondolkozz” Tehát forduljak befele a tudatom fele, döntsön ő.

Én, aki nem foglalkoztam eddig ilyen gondolatokkal, zavarba jöttem. Azt hiszem, a tudatot valahogyan ezek szerint össze lehet hasonlítani a lélekkel. Vagy megint túl messzire megyek az okfejtésben. Nem! Határozottan érzem, hogy nem, valahol itt van a megoldás, e körül forog minden. De

ugyanakkor azt is éreztem ez csak részmegoldás, csak a felismerése annak, hogy valóban a két fogalom, ha úgy tetszik az elme és a tudat elválasztható egymástól, és emiatt van szükség arra, hogy kérdésekre válasz előtt, vagy bármilyen cselekvés előtt a tudatommal döntsek, mert az belőről jön.

Még valami, amire már napok óta rájöttem, *mi az Út célja!* Az, hogy olyan gondolatokat hozzon ki az emberből, melyek a hétköznapi életben alszanak. Talán nem is az alvás a helyes kifejezés, hanem, hogy el vannak nyomva, mert otthon, csak, vagy majdnem kizárólag az eszem „forog” ahogyan mondani szokták. Problémák megoldásával van elfoglalva, vagy éppen problémák gyártásával. Azt hiszem mindenkivel előfordult már, hogy adott helyzetben, ha megbántották, és nem tudta a bántalmat rögtön levezetni, tisztázni, akkor még napokig azon járt az esze. Vitatkozott magában, megmondta a véleményét, vagy hozzávágott valamit, természetesen csak a képzeletében az őt bántó személyhez.

Ez mind az elménkben játszódik le, és eközben kizár minden más belső hangot, mint például, *megbocsájtok*.

- Kinek akarsz megbocsájtani? Kérdezte Mária.

- Senkinek, miért kérded. Csodálkoztam én.

- Te mondtad most, hogy megbocsájtok. Ezért kérdeztelek, hogy kinek akarsz megbocsájtani. Ismételte meg Mária a kérdést.

Akkor jöttem rá, biztosan annyira belelendültem, hogy következtetésem utolsó szava hangosan csúszott ki a számon.

El akartam magyarázni neki is az egész elmefuttatásom, de gyorsan közeledtünk Vilei tanyához, Barbadelo-hoz. Onnan csak egy kevés van a Casa Carmen nevű menedékházig, melynek tulajdonosa egyben panziót is működtet.

A mai, vasárnapi sétának indult nap tényleg azzá vált. Mindössze 22,5 kilométeres úton, gyönyörű környezetben, könnyű terepen, ritka szép időben olyan gyorsan elrepült az idő, észre sem vettük és már pakolásztuk le a zsákjainkat a hálóban.

A szálláshely mely egy felújított 16. századi családi tanyavilágból nőtte ki magát mindenképpen megérdemel egy pár szót. A ház egy domboldalra épült, melyet csodálatos kert vesz körül, ahol még az utolsó kihalt fatörzs is a virágoktól teli cserepektől lélegzik. A kertből a kilátás a szembe fekvő dombokra megnyugtató, és a farönkökből faragott üllő és fekvő alkalmatosságokon megpihenni szinte kötelező. A nem túl nagy hálótermeket tolóajtók választják el, és az épület is külön álló, csak a teljes falnagyságú ablakok egy része néz a gazdaság belső udvarára.

Nemsokára egymás után érkeztek a zarándokok, ki egyedül, ki ketted vagy harmadmagával. Elsőként az olasz testvérpár, Rosi és Ella. Velük már összefutottunk egypárszor. Rosi ötvenhat, húga Ella ötvenegy. Ellának

Budapesten van egy lakása, melyet el szeretne adni, mivel a férje, akinek üzleti kapcsolatai voltak a magyar honban, sajnos három éve meghalt, és ő, bevallása szerint képtelen tovább vinni az üzletet. Rosi vénkisasszony, és a család többi tagjait támogatja, segít nekik, hol mint bébiszitter, hol mint természetgyógyász, ugyanis gyógynövényekkel foglalkozik. Nagyon kedves szimpatikus teremtések, akiken látszott az igazi mély hit. Minden kis kápolna vagy templom előtt megálltak elénekelték az ő kis egyházi dalukat, diszkrétén, csendben távol minden hivalkodástól. Rosi nem cipelhetett, ezért a hátizsákjukat előreküldték, csak egy-egy kisebb zsákot a legszükségesebbekkel vittek magukkal. Megható volt látni az egymás iránti gondoskodást, szeretetet. Nekik feltenni a kérdést, miért, tapintatlanság lett volna, annyira látszott, ők igazi hívők, és minden mozdulatukat átítatta a vallás. Ilyen emberek előtt fejet hajtok.

Jóformán el sem helyezkedtek, amikor három portugál, két férfi és egy nő érkezett. Bemutatkozás után kiderült a nőt szintén Máriának hívták, és az egyik férfi a férje, a másik a bátyja volt. Nem kérdeztem meg a koruk, de mind a hárman ötven körül jártak. Velük is, mind minden újdonsült ismerőssel, a beszélgetés azzal kezdődik, ki honnan jött. Nem első eset, hogy kiegészítő magyarázat nélkül nem tudták Erdélyt valahova besorolni. Azt mindenki megértette, hogy magyarok vagyunk, hogy ingázunk Németország és Magyarország

között, mert nyugdíjas korunkra a szívünk mégis hazahúzott, de Erdély továbbra is ismeretlen maradt, de csak addig, ameddig meg nem találtam a kulcsszót. Transilvánia. Ezt mindenki ismerte, még a koreai fiú is, mert ezt már asszociálni lehetett valakivel éspedig személyesen Draculával, a világhírré szert tett vámpírral, aki mind a többi vámpírtársai manapság fénykorukat élék a filmvásznakon. Dracula (ejtsd drákula) szerény kis szülőföldemnek hozott hírnevet, Bram Stoker azonos című regényének köszönhetően. Több legenda kering e misztikus személy származása körül. A legelfogadottabb az erdélyi vajda III.Vlad nevéhez fűződik. A különös kegyetlenségéről ismert uralkodó az ellenségeit élve karóba húzatta. Az írók fantáziája még vérivást is a számlájára írt, és mivel a kibontott sírját annak idején üresen találták, végleg vámpírrá léptették elő.

Neki köszönhetően, minket, vagyis szülőföldünket, mint származási helyet, minden kétséget kizáróan mindenki felismerte. Ezt csak azért mesélem el, mert kedves utójátéka lett később Melidében, éppen a portugál Mária révén.

A szép napnak árnyéka is volt Scheila személyében. A jó negyven körüli nő valóban a potyázó zarándokokhoz tartozott, akik ebből élnek. Németországból származott, de évtizedek óta Spanyolországban él. Mindenkinek elmesélte, hogyan lopták el a pénzét, és most még a vacsoráját sem tudja kifizetni, és a bankkontóját zárolták, és csak annyi pénzre

van szüksége, hogy hazautazzon (nem mondta hova) és a dolgait elrendezze. Este a vacsoránál, megtalálta az áldozatát is egy német társaságnál, aki egy pár pohárral több vörösbor után a kelleténél, szárnya alá vette.

Az én ágyam közvetlenül a fal mellett, illetve a nagy ablak mellett volt. A nagy ablak alatt az egész falat értem, mert a plafontól a padlóig a szoba teljes szélességében egy hatalmas üvegfal választott el az udvartól. Mária mellettem szintén alsó ágyon rendezkedett be, felettünk senki.

Lefeküdtem és az udvart néztem, ahol három kutya és egy kecske játékát figyeltem, mint egy szabadtéri előadáson.

A kecske egy szépen fejlett példány, a nyakán egy nyakövvel, látszott, hogy nem tenyész, hanem háziállatként tartott jószág. Otthonosan sétált az udvaron, időnként a két első patájával megkaparta a kővel borított udvart majd egyszer térdre ereszkedett, hogy azután lefeküdjön. Nem feküdhetett sokáig, mert a legkisebb kutya egy foxiféle keverék addig ugatott egy pár centiméterre az orrától, míg ez meg nem unta, felugrott és elkergette. A kicsi most a közepső kutyát, a koromfekete labrador keveréket szemelte ki, és annak ment neki. Miután nem járt eredménnyel, újból a kecske következett. A rangidős, szerintem nagyon öreg kutya, teljes hosszában elnyúlva fejét a két első mancsára helyezve csak a szemforgatással követte az eseményeket, de valószínűleg unta, mert időnként elaludt. Nagy állat

volt, piszkosfehér bundájáról csomókban csüngött le a szőr, úgy látszik a téli bunda lekívánkozott. Mikor azt hittem megnyugodtak, akkor a kecske állt fel és a nagykutyát próbálta játékra bírni, finoman bökdösve a fejével. Sikertelenül, mert a „főnök” meg sem moccant, csak elnézően nézett rá a nagy szemeivel. Egyszer, mint egy varázsszóra mind a négyen bementek a melléképület egyik nyitott ajtaján. Nekik is vacsoraidő lehetett, mert nemsokára száját nyalogatva jelent meg a fekete, utána a többi a kecskével bezárólag, és minden kezdődött előlről. Megállapítottam, szerencsénk volt, jó helyre születték.

Már sötét volt, és én még mindig az eget néztem. Néztem a csillagokat, melyek ebben a galíciai éjszakában mintha csak nekem ragyogtak volna. A hálótársak egyre hangosodó bizonyítéka az alvásukról, engem is arra kényszerített, hogy megszakítsam velük a kapcsolatot és betettem a füldugókat. A hirtelen ajándékba kapott nagy csend, a sötét égbolt a csillagaival... valamikor elaltattak.

Április 23.

Az elképzelésem, hogy ezen túl akkor és azzal álmodok, akivel akarok, akire koncentrálok, megint teljesen csődöt mondott. A tegnapi kellemes út, a szép este után szerettem volna folytatni a „másik” utam, az éjszakait. Nem ment, mintha egy helyben toporognék, mert egy-két zavaros képen kívül, melyeknek semmi közük sem volt az úthoz, nem láttam egyetlen összefüggő eseményt. Kissé csalódottan keltem fel, és az italautomata sztrájkja elvette a maradék optimizmusomat. Sem álom, sem kávé, vagy tea, és ráadásul az időjárás, jó galíciai módra egy csapásra megváltozott. Nem nehéz kitalálni milyen irányba, ha tegnap szép idő volt. Teljes menettfelszereléssel, vagyis ponchóval indultunk ahhoz, hogy negyedóra múlva már vetkőzhessünk. Mint már említettem, ezek a ponchós akciók nem egyszerű mutatványok, ezért ha valaki egyedül menne, semmiképpen nem ajánlom, mert úgy fog forogni a saját tengelye körül, míg feltornássza, mint egy szédült cserebogár. Csupán az vigasztalt, hogy az út továbbra is festői.

A 113-as után értelemszerűen csökkentek a távolságjelzőkre írt számok, így jutottunk el nem sokkal Brea után a 100-as kilométerközig. Ha valami valóban össze volt firkálva, hát ez az volt. Azt hiszem nem volt egy négyzetcentiméter szabad hely rajta a különböző, nevek, üzentek, örök értékű mondások tarkította

kilométerkövön, melyet időnként a Coruna tartomány köztisztviselői tisztára mosnak (már ami lejön).

Még csak száz kilométer van hátra! Az első száz után azt mondtuk, már megtettünk százat! A „már”, és a „még” között hatszáz kilométert gyalogoltunk, tehát eddig összesen hétszázat. Ezek után a száz valóban, „csak” lett. Szomorú, elkésérítő lehet, ha valaki itt kell feladja. Sajnos volt rá példa. Egyik női ismerősnek a lábai mondták fel a szolgálatot, ő sírva búcsúzott el. A másik, akiről mi tudtunk egy svéd férfi, akit mivel felelőtlenül túlhajtotta magát egyszerűen az ereje hagyott el, összecsuklott és egy lépést sem bírt tovább tenni. A segélyszolgálat gépkocsival vitte el az első vasútállomásig.

Mi bíztunk magunkban, megadtuk a szervezetünknek amit megkövetelt, odafigyeltünk minden intő jelre, és ha úgy éreztük meg kell állni, megálltunk. Most azonban ballagtunk tovább Portomarin fele.

A város már Vilacha-tól a völgy túlsó oldalán már látótávolságra van. A Rio Mino rendkívül alacsony vízállása miatt a régi, még a második évszázadban a romaiak által épített nyolc lábon álló kőhíd látható volt. A folyó partján lévő két városrészt kötötte össze a híd, és mint minden híd abban az időben vonzotta a zarándokokat. A város fontosságát alátámasztja a tény, hogy a középkorban egyszerre három szerzetes lovagrend, a Templomosok, a Santiagói és a Johaniták

rendje székelte itt, melyek a zarándokok védelmére voltak elhívatottak.

Portomarin azok közé a helységek közé tartozik, amelyek a fejlődés útjában álltak. A Belesar gyűjtő megépítése miatt a várost fel kellett költöztetni a folyó jobboldali, magasabban fekvő partjára. Két templomot a San Pedro-t és a San Nicolás-t kövekként bontották és építették újra a mostani városközpontban. A régi középkori híddal párhuzamosan egy új, körülbelül ötször olyan magasban ívelő hídon jutottunk át, innen meredek lépcsőkön fel a belvárosba. Visszapillantottam folyóra. Az elöntött házak romos maradványai is látszottak, melyeket most halak vettek birtokukba, nem törődve a sok szomorú lelkű emberrel, akiknek ennél a vízállásnál újra feltépődtek a már-már hegedő sebeik.

A San Nicolás templomot inkább egy vár bástyájának nézném, ha nem templom ajtaja és az ajtó felett a kerek rozettás ablak adná meg a templom jelleget.

Ormótlan nagy épület. Látványa újból furcsa érzést keltett bennem.

- Mama, én itt is jártam már. Mondtam Máriának

- Hogyhogy jártál már. Kérdezte szinte félve attól, hogy mi lesz ebből megint.

- Nem tudom honnan, de ismerem ezt a templomot.

- Biztosan láttad a fényképét valahol. Próbálta Mária megmagyarázni az újabb rejtélyt.

- Lehet, de megint el tudom mondani mi van bent, és aztán bemehetünk és meggyőződhetünk, hogy nem vagyok őrült.

- Nem mondta senki, hogy őrült vagy, de engem már a hideg ráz, mert az egész olyan túlvilági. Kihez mentem én férjhez? Tett egy kísérletet, hogy elviccelje a helyzet komolyságát.

- Jó, akkor figyelj ide. Bent egy nagy boltíves rész végében, a kisebb boltív alatt van kialakítva az oltár, semmi dísz, csak egy asztal és felette egy nagy keresztre felfeszített Jézussal. Az egész egy vaskerítéssel van levédve. Előtte két oldalt a sarkokban egy-egy belső tetővel fedett rész ahol mindegyikben egy szobor áll. Két padosor van jobb és baloldal. Ennyi. Fejeztem be a leírást, amit honnan szedtem elő magam sem tudom, olyan volt mintha egy fényképet kéne, vakoknak leírjak.

- Most gyere és menjünk be. Mondtam határozottan.

Nem derült fény a „látottakra” mert a templom sajnos be volt zárva, tény melytől Mária szemmel láthatóan megkönnyebbült, én azonban elhatároztam utánajárok és kiderítem. De így is megvoltam győződve, hogy megismétlődött volna a másik templomba szerzett tapasztalatom.

- Gyere, menjünk és igyunk egy kávé. Terelte el a szót Mária.

Kellemes meglepetés ért, amikor bementünk az első kávézóba, és az egyetlen foglalt asztalnál a három

spanyol öregúrral találkoztunk. A tulajdonos bőbeszédű (mint minden spanyol), származására büszke galíciai, rövid történelemórát tartott, kezdve a nemzeti politikai problémáktól, a gyűjtő építéséig mindenről. Amennyire minket érdekelt az előadás, annál kevésbé a szeniorokat, de gondolom az irántunk való tapintatból nem szóltak közbe, pedig egy-egy témánál (főleg nemzetiségi) arckifejezésük nagy önmegtartóztatásról tett tanúbizonyságot.

Azt hittem a kávé árába majd beszámítja a történelmi előadás költségeit is, azonban a legnagyobb meglepetésünkre nem fogadott el pénzt.

- Aki annyira becsüli az országomat, hogy így megtanul spanyolul, mint önök, azok megérdemelnek tőlem egy kávé. Isten kísérje útjukon! *Ultreia!*

A dicséretet a három zarándoktársunk is megtoldotta egy tapssal, úgyhogy távozásunk diadalmentszerűen, köszönetessel, integetéssel fejeződött be. Jelenet, amelyik mosolyt csalt elő, ahányszor eszünkbe jutott.

Ultreia, a legrégebbi zarándokköszönés. Két változatát használták évszázadokon keresztül, melyeket már a Buen Camino szorított ki a használatból.

Ultreia, Ultreia, et Suseia, Deus adjuva nos! (Mindig tovább, mindig fölfelé Isten segítségével), vagy *E ultreia! E suseia!*

Deus aia nos y Santiago! (Mindig tovább! Mindig fölfelé!
Isten és Szent Jakab velünk van!)

Jókedvűen folytattuk utunk, Portomarint elhagyva ismét erdős részen, lassú, de hosszabb emelkedőn, míg elértük az országotat. Az ösvény innen párhuzamosan megy a főúttal egészen Gonzar-ig. Kétórás gyaloglás után érkeztünk Gonzar-ba, elhaladva egy baromfitelep mellett. A baromfitelepet csak azért említem, mert most is, amikor ezt a szót leírom, érzem azt az iszonyú bűzt, amit ott éreztünk párszáz méteren keresztül a telep jóvoltából, pedig még nem is volt meleg. Milyen lehet ez nyáron, nagy melegben, még elképzelni is rettenetes.

Gonzar negyven lakosú kis helység két szálláslehetőséggel. Valami, valaki megint határozottan a Casa García felé irányított.

Fiatal lány fogadott, s miután angolról spanyolra váltottunk átkísért egy másik helységbe, hogy a személyazonossági adatokat bejegyezze. Ezt nagyon ritkán kérik, általában elég a zarándokigazolvány, de a kisebb magán menedékházaknál ezt külön regisztrálják. Ennek is megvan a magyarázata. Őket a zarándokok jobb ellátásáért az állam szubvencionálja, és így akarják kizárni a visszaélés lehetőségét, a könnyen megszerezhető és nem ellenőrizhető zarándok igazolványokkal.

Visszatérve a közös nappaliban ahol Mária várt, észrevettem, hogy a lány még egy vele, egykorúval

sugdolózik, majd egymást biztatva közeledtek hozzám. Az egyik aztán bátorságot vett és megkérdezte.

- Maguk Romániában születtek? Kérdezte a bátrabbik.

- Igen, én Kolozsváron, Mária pedig Szatmáron. Feleltem.

- És mondja... tudnak még románul? Hangzott el szinte bizonytalanul a kérdés.

Nekem a abban a percben beugrott az összefüggés a sugdolózás és kérdezősködés között, és románul válaszoltam.

- Természetesen tudunk románul, mert közel negyven évet éltünk ott.

Nem számítottam, hogy egy pár román szónak ilyen hatása legyen. A lány a nyakamba ugrott, megölelt a másik Máriát részesítette az örömeiből, közbe a nyitott konyhaajtó felé kiabált.

- Ileana, gyere gyorsan! Gyere gyorsan! Ileana megjelent az ajtóban, és éretttelenül nézte mi történik.

- Ők beszélnek románul! Újságolta a számukra nagyon fontosnak tűnő hírt.

A történet lényege, hogy a három Romániából származó két leány, és az Ileana nevű asszony öt éve dolgoznak vendégmunkásként Spanyolországban, itt Gonzar-ban ennél a családnál. Öt éve nem találkoztak senkivel, aki beszélt volna az anyanyelvükön. Ezért a kitörő öröm. A lányok öt év alatt egyszer voltak otthon.

Ileana, akinek már családja van, évente egyszer kap szabadságot. Mind a hárman Moldovaiak. Moldova az a része Romániának ahol a nemzeti gyűlölet talán a legkevesebb, és az örök román-magyar erdélyi viszályt csak az újságokból ismerik. A románok ortodox keresztények, így ez a zarándokút számukra ismeretlen.

A lányok olyan gondoskodással ugráltak körülöttünk, hogy szinte kellemetlen volt. Az akkor még egyetlen vendég, egy belga zarándok, el nem tudta képzelni, hogy kik lehetünk, akik ilyen örömszuhatagot váltottunk ki a lányokból.

Beszélgetés közben már terülj-terülj asztalkámat varázsoltak elénk, előhozva a konyhából mindent, amit lehetett, mindenből a legjobbat. A családi vállalkozás jól ment, mert a szálláson kívül saját konyhát működtettek, egyetlen a faluban, így a másik menedékház vendégei is itt vacsoráztak. A vendéglőt és a szállást a fiuk vezette, a két idősebb szülő pedig a gazdaságot. A lányok fellármáztak az időseket is és úgy mutogattak minket, mint a csodabogarakat.

Romániai emlékeinkről, ha azt írom szomorúak, felháborítóak, visszataszítóak, akkor nagyon szépen kíméletesen fogalmazok, azonban ezeknek az embereknek az őszinte öröme csak szeretettel és respektussal lehet válaszolni. Sokáig beszélgettünk mindenféléről, és a vacsoránál hallani sem akartak sem ők sem a házigazdák, hogy a vendéglőrészben vacsorázzunk, hanem a családi asztalhoz ültettek.

A háziak a fiatalember, a konyhaséf kosztját ették, amelyik nem hasonlítható össze a szerényebb zarándokmenüükkel. Látva mit és mennyit pakoltak az asztalra, megvoltam győződve, hogy ők sem esznek, minden nap úgy, mintha ünnepeznének valamit. A mai est csak nekünk szólt.

A később érkezett olasz testvérpárnak, Rosinak és Ellának is elkellet magyarázzuk, miért nem ülünk velük egy asztalhoz.

Eltelt az idő, lefekvéshez készülődtünk, amikor Gina (így hívták a legélelmesebbet a lányok közül) odasúgta.

- Azért vezetem be önöket a második hálóba, mert oda nem engedek be ma senkit, pihenjék jól ki magukat.

Így aludtunk, mint már olyan sokszor, ki tudja kinek, minek a jóvoltából, egy tizenhat ágyas szobában csak mi ketten.

A nap tanulsága: Minden ember számára a legkedvesebb az anyanyelve.

Április 24.

Nem szabad semmit erőltetni, akkor jön magától. Ezt már többször tapasztaltam, és így volt most is. A múlt éjjel szerettem volna találkozni az éjszakai vendégeimmel, de nem sikerült. Az este a lányokkal való élmény valahogy nem jutatta eszembe, hogy már csak egy pár nap van hátra, és nekem még fontos kérdéseim vannak, melyekre nem kaptam választ.

Alig szenderedtem álomra, már egy folyó partján ültem, és az előttem hömpölygő vizet figyeltem. A Mesterre vártam.

Felnéztem, mert mintha valaki közeledett volna, de nem, csak egy madár repült el mellettem. De a látvány, ami elém tárult megdöbbenett. Nem messze ültem attól a kőhídtól mely a Rio Mino-n a régi Portomarin két városrészét köti össze, és felette *nem* volt más híd. Körülnéztem. Egy középkori kis városban ültem a folyóparton. Egyértelmű volt, ez a régi Portomarin, új híd, lépcsők a domboldali épületek nélkül. Nem sok időm maradt ezen elmélkedni, mert megjött a Mester. Úgy jött, ahogy el szokott tűnni, észrevétlenül. Egyszerre csak ott ült mellettem.

- Látom ismerős vagy errefele. Kezdte a beszélgetést, minden bevezetés, vagy köszönés nélkül.

Én még éber állapotomban elhatároztam, hogy vele is megpróbálok kezet fogni, bizonyítékot keresve a valós valótlanságra. Nem sikerült. Úgy tett mintha nem

is látná, vagy ha látja, akkor sem érdekli a feléje nyújtott kezem.

- Nem sok időd van. Döntened kell! Mondta olyan hangsúllyal, mint aki nem tűr ellentmondást.

- Miről kell döntenem? Kérdeztem, mert nem értettem miről van szó, mire utal.

- Elfelejtetted az erdőt, ahol válaszút előtt álltál, és a segítségemet kérted?

- El. Vallottam be őszintén. Teljesen elfelejtettem, de miért fontos ez?

- Mert ez a döntésed meghatározza a mostani életed hátralevő éveit.

- Nem értem. Mondtam, és nem is értettem mire gondol.

- Emlékezz vissza mit mondtam neked. Az egyik út göröngyösebb, de a *megnyugváshoz* vezet, ha le tudod győzni az egódat. A másik simább, amelyiken továbbviszed az eddigi élettapasztalatod minden jó és rossz oldalával, de *sohasem* fogsz megnyugodni.

- Értem. Mondtam röviden, és tényleg kezdtem érteni. Kezdett összerakodni az a mozaik, amelyeknek a darabjai, az én millió gondolataimból, kérdéseimből, részben a kapott válaszokból, részben az eddigi megtapasztalásokból tevődik össze.

- Mint mondtam nem sok időd van, mert még csak háromszor kell fel a nap és megérkezel Santiagóba.

Rövid szünet után folytatta.

- De velem már csak egyszer találkozol. Mondta, és mintha egy kis sajnálatot éreztem volna a hangsúlyában.

- Miért csak egyszer? Csodálkoztam. Én azt hittem ezen túl, majd ha hazamegyünk, akkor is lesz egy éjszakai tanácsadóm, akit bármikor „megidézhetek”, megbeszélem vele gondom-bajom.

- Nem az lehetetlen! Én nem mehetek Santiagóba. Az én időm holnap lejár. Eddig kísértelek, ezen túl magadra maradsz, és viseled a döntésed következményeit, legyen az jó, vagy rossz döntés. Remélem számíthatok rád, és amire felesküdtünk azt továbbviszed.

- Mire esküdtünk fel? Mert én nem emlékszem semmilyen esküre! Kérdeztem meghökkenve.

- Nem is emlékezhetsz, ezért találkoztunk, hogy eszedbe jutassam. Hogy emlékezni tudj a körforgás minden állomására, hogy magaddal vidd a tudatodban a megtapasztaltakat arra csak egy mód létezik.

-?

- A megvilágosodás.

- Hogyan érhetném én is el? Kérdeztem most már izgatottan.

- Még nem vagy elég érett. Jó úton vagy, de az út, mint mondtam göröngyös, ha ezt választod, mert ez az út visz arra. De ezt nem én, hanem te döntöd el. Sokat kell, még tanulj, tapasztalj, meditálj, és ne azonosulj az elméddel.

Csend lett, olyan csend, hogy a vízcsobogása sem hallatszott, síri, ijesztő csend. Aztán mintha levegőben vibrálna valami, ami lepelként borít be mind a kettőnket. Olyan nyugalmat éreztem, mint még soha az életemben, mintha nem is léteznék, csak lebegek a semmiben... De valami belém nyilallt... Carlos!

- Mi van Carlossal, azt ígérted elmondod, mi van vele, miért nevezted a testvéremnek.

- Még korai fiam, ez még korai, de ha eljön az ideje ezt is megtudod. Most nem arra kell összpontosítsd a figyelmed, mert az most még veszélyes lehet számodra.

- Veszélyes? Mi lehet abban veszélyes. Próbáltam kicsikarni valamit, szinte erőszakosan.

- Az időben utazás nem gyermekjáték. Ennek is megvannak a szabályai, melyeken nem szabad átlépni, mert a meggondolatlan cselekedetek visszafordíthatatlanok, és súlyos következményekkel járnak.

- Miért? Magyarázd meg miért? Ne csak rejtélyekbe beszély, ha már elkezdted, tudni akarom miért? Jogom van tudni, ki volt Carlos, jogom van tudni mi fog történni velem! Háborodtam fel, de a háborgásom hidegen hagyta. Sőt elmosolyodott a mérgeződésem.

- Ne légy türelmetlen, most amikor a tudás kapujában állsz, ne ronts el mindent türelmetlenséggel, kapkodással. A gyümölcs csak akkor fogyasztható, ha megérett. Hagyd megérni, ne szakítsd le zölden.

Levegőt vettem, egy újabb kérdéstirádára, gondolván talán a szelídebb hang meglágyítja, de

számára a végszó egyben az elmenetelt jelentette. Egyedül maradtam. Ültem a vízparton és néztem a folyót. Rájöttem igaza van, és jobb példát nem is mondatott volna. Az éretlen gyümölcsöt én sem szeretem.

- Mit nem szeretsz? Kérdezte Mária, aki mosolyogva állt az ágyam mellett. Már felkelt, összecsomagolt, de látta, hogy mélyen alszom nem költött fel.

- Álmodban beszéltél, valami gyümölcsöket, meg valami jogokat említettél. Olyan voltál, mint egy kisgyerek, aki álmában beszél közbe, hol a homlokát ráncolja, hol mosolyog.

- Jó, jó kelek már. Morogtam valamit, mert még nem ébredtem fel teljesen. Legszívesebben fel sem keltem volna, hanem vissza a zsákba, vissza a vízpartra, visszahívnám a Mestert és tisztáznám vele, vagy világosan beszél, vagy hagyjuk az egészet. Aztán egyszer valami azt mondta bennem, megállj! Igaza van, hagyjuk megérni a gyümölcsöt. Már egyszer vártam a tavaszt, a rügyfakadást, most várhatom az őszt, hogy érjenek be a gyümölcsök...

A különalvásnak minden alkalommal megvolt az eredménye. Ma is sokkal pihentebben ébredtünk, és csak akkor, amikor már kialudtuk magunkat. Bármennyire körültekintően, óvatosabban kell fel valaki a hajnali órákban (és sokan nem azok), csak felébreszti a többieket.

Terített asztallal várták, hogy felkeljünk. Rosiékön kívül már mindenki elment, ők is csak a csomaghordóra vártak. A kiadós reggeli után újabb meglepetés ért amikor fizetésre került sor. A vacsoráért és a reggeliért nem fogadtak el pénzt mondván, vendégeik voltunk. Kérelmükre még egy közös kép is készült, majd búcsúzaskor Gina kissé félszegen egy kis ortodox szentképet nyomott a Mária kezébe.

- Ez nem a ti vallásotokra jellemző kép, de jó szívvel adom emlékképen, meg..., hogy vigyázzon önökre az út végéig, és ha nem nagy kérés...Megállt levegőt venni , egy kicsit lehalkította a hangját is, úgy folytatta.

- Ha nem nagy kérés, Santiagóban foglaljanak az imájukba minket is.

Kedvesek voltak, őszinték és valóban meghatóak. Spontán elhatározással neki adtam a túrabotjaimat, melyeket már az út folyamán éppen a poncho használat miatt már többször el akartam „veszíteni” csak sajnáltam. Elhagyva a hegyeket teherré vált, mert a poncho alatt nem lehet vinni, a hátizsákra felfogva olyan volt, mint egy antenna, vagy villámhárító. Gondoltam nála jó helyre került, mert végleges hazamenetelük előtt ők is el akartak menni Santiagóig.

Még egy Isten veletek és mentünk tovább.

Ma szükségünk volt erőre, mert Melide harminckét kilométerre van, előtte az utolsó

szálláslehetőség Leboreiro, de ez inkább olyan szükségszállónak számít, mert itt nem áll meg, csak aki nagyon fáradt. Az estei időjárás jelentés a következő napokra semmi jóval sem biztatott. Maradt a változó, inkább esős idő. Furcsa, hogy ha rossz időt jósolnak, az mindig hajszálpontosan bejön. Szemerkélt, amikor kiléptünk a házból, és szépen sunyin követtet az első másfél órán keresztül. A legrosszabbkor, mert Gonzar-tól Hospital da Cruz-ig az út emelkedik. A 680 méter magasan fekvő Alto da Cruz-tól ereszkedtünk dimbesdombos tájakon, kisebb településeken át Ligonde-ba. Mielőtt elértük a helységet egy furcsa kő keresztet csodálhattunk meg. Az 1670-ben készült kereszt mindkét oldalán faragott kőszobor van, az egyikén Jézus, a másikon, Szűz Mária, ölében a keresztről levett tetemmel, és a kereszt lábánál egy halálfejjel.

Nem sokára Palas de Rei tűnt fel, egy városka, amelyik meghazudtolja a nevét. A királyi palotát jelentő név mögött az ember valami szépet képzel el, ehelyett egy szürke építészetileg fantázia nélküli helység vár az erre járókra. Ráadásul az egyetlen templom, amelyiket meg szerettünk volna nézni a San Tirso zárt ajtókkal mondott szándékunkra nemet.

Egy legenda azért csak várt ránk, amelyik a San Xiao, más néven San Xulián do Camino (vagy San Julián del Camino) a kicsi mindössze 45 lakosú helyég templomához kötődik.

Julián egy nemes katona volt, véletlenül a saját szüleit ölte meg. Bűnhődésképpen egy menedékházban élt a feleségével, addig ameddig egy angyal fel nem oldozta, és szenté avatta. Tiszteletére építették a San Xulián templomot, és a helység is a nevét viseli. Nem igazán értettem miért kellett, őt szenté avassák, mik voltak az érdemei, de ha a annak idején így látták jónak, ám legyen.

Már nem ismétlem meg, hányszor vettük fel meg le a ponchót, mert már nagyon unalmassá vált számunkra is. Mivel a tengerszinthez viszonyítva alig négyszáz méter felett jártunk a klíma is melegebb volt, ezért minden perc esőköpeny nélkül külön ajándéknak számított. Az aránylag egyhangúságot elviselhetővé teszik a sűrűn egymást követő kisebb települések.

Késő délutánra végre Mélide-be értünk. Mocskosak, kissé fáradtak voltunk, és a ruháink is megértek egy generál mosásra. Az állami 130 ágys (plusz nyolcvan matrac szükség esetén) menedékhelyen sajnos a szárítógépekkel volt valami gond. Ezért az O Apalpador nevű magánmenedékhelyen próbálkoztunk. Kezdtük megszokni, a nem kellemes tényt, ahogyan közeledünk Santiagóhoz, főleg az utolsó száz kilométeren, úgy emelkedtek az árak is. Itt sem volt másképpen, és az első emeleti hálóban két helyért 24 eurót kellett volna, fizessünk. Miután elkönyveltük a spanyol tudásunknak járt dicséretet, felmentünk az emeletre ahol a háló volt. A kicsi szobában hat darab

emeletes ágy olyan szorosan egymás mellett, hogy meg sem lehetett mozdulni, és ráadásul a tizenkét ágyból már nyolc foglalt volt. Csalódottan jöttünk le, amikor a tulajdonos, vagy alkalmazott középkorú nő utánunk szólt.

- Várjanak! Szólt majd mintha egy konspirációs akciót hajtana végre, titokzatos arckifejezéssel kotorászott az asztala fiókjában, kivett és a kezembe nyomott egy kulcsot.

- Menjenek egy emelettel feljebb, ott a következő szoba. Még nem nyitottuk ki, mert nem olyan nagy a forgalom, de menjenek és pihenjenek nyugodtan. Majd odalépett hozzám és megölelt. Nem tudtam mire vélni, de viszonztam az ölelést. Mária sem maradt ki ebből a szertartásból, akit szintén megszorongatott.

Valaki újból egyengette az utunk, mert megint egyedül voltunk egy tizenkét ágyas szobában. A ruháinkat leadtuk mosni és szárítani, melyek, mire visszajöttünk a városból a szobánk ajtajába egy nagy műanyag tálban vártak ránk.

Melide jelentéktelen helység, a belvárosa mindennek csak szépek nem nevezhető, azonban a legjobb polip receptjével hírnévre tett szert. Lukulluszi szakértők szerint Galicia legjobb polip készítményét a pulpo feira-t lehet a Pulperia Ezequiel nevű vendéglőben enni. A vendéglő kifejezés talán túlzás, mert az egész olyan, mint egy óriási fedett piac. 10-12 személyes hosszú

asztalok mellet székek helyett ugyanolyan hosszú padok állnak, és ezekből nagyon sok van.

Az egyik asztaltól már integettek, hogy menjünk oda. A három portugál ismerős, akikkel Barbadelo-ban találkoztunk, már javában fogyasztották a kis fatányérokon felszolgált polipot. Alig ültünk le, amikor megjelent Anke és Günther. Természetesen ők is odaültek, majd rövid időn belül a csapat kiegészítéseként hozzánk csatlakozott az Ecuadori Fernando, aki civilben könyvkiadó. Keresztbe kasul beszélgettünk, miután a vacsorának megadva a módját, vino tintoval öblítettük le a valóban nagyon finom ételt.

Olyan sok emberrel ismerkedik meg az ember egy hónap alatt, hogy ha nem vezet naplót lehetetlen a neveket észben tartani, ezért az asztalnál előfordul, hogy mégegyszer megkérdezik, hogy is hívnak. A portugál Máriának nehezére eshetett megjegyezni a Zoltánt, ezért Barbadelo-ban este, amikor a naplóját írta már nem emlékezett a nevemre. Most nevetve ismerte be, hogy jobb híján azt jegyezte fel, hogy ma találkozott egy magyar-német házaspárral, Máriával és velem, Draculával. Így váltam én is vámpírrá.

A társaság hamar feloszlott, mindenkin látszott a mai hosszú út nyoma. Búcsúzkodás, és irány a menedékház. A nedves ruháinkat, melyek nem kerültek a mosásba szétterítettük az üres ágyakon, és lefeküdtünk.

Sokáig nem tudtunk elaludni. A csendes eső olyan viharban ment át, amelyet az egész út alatt nem láttunk.

Kegyetlenül fúj a nyugati szél, és a redőny nélküli ablakokhoz olyan erővel verte oda majdnem vízszintesen az esőt, hogy az úgy kopogott mintha jégeső lenne. Azt hittem bármelyik pillanatban betörhet. Az utcáról beszűrődő fény erőssége a szél ritmusának megfelelően változott. A ház melletti lámpa körül álló fák lombjait tépázta, és ezek fájdalmukban ide-oda hajolva próbáltak kitérni a szél elől.

Ebben a kísérteties hangulatba nehezen ment az elalvás.

- Félsz? Kérdezte Mária. Kérdés, amelyik az ő lelkiállapotát tükrözte.

- Nem. Mitől kéne, féljek? Válaszoltam.

- Hááát olyan félelmetes ez a vihar, és nem akar szűnni.

- Nincs mitől félj. Takard be a fejed és tegyél be egy füldugót, akkor nem hallasz semmit. Tanácsoltam, de közben be kellett ismerjem, hogy én sem csodálkoznék ha most néhány szellem csak úgy lazán átvonulna a szobánkon.

- Aludj jól!

- Te is!

Április 25. A Mester.

Nem tudom a vihar keltette légkör befolyása, vagy a Mester múltéjszakai kijelentései hatására ma éjjel átéltem az út alatti két katarziszom egyikét. Mély álomba merültem, amikor álmom álmában arra ébredtem, hogy valaki megérinti a vállam. Kinyitottam a szemem, a Mester hajolt fölém és mélyen ülő tiszta szemeivel mosolyogva nézett rám.

- Eljöttem elköszönni. Mondta csendben, valahogy ünnepélyesen.

- Elköszönni? Miért? Kérdeztem csodálkozva, habár eszembe jutott, megmondta, még csak egyszer találkozunk, és ő nem jöhet Santiagóba.

- Mert eljött az ideje. Még egy éjszaka és megérkezel.

- Nem szeretném, ha elmennél. Mondtam, amit valóban így is gondoltam. Most vesztsem el, amikor már megszoktam, amikor már nem félek, sőt biztonságba érzem magam vele, amikor még annyi, de annyi kérdés maradt válaszolatlanul.

- Az érdekel, hogyan döntöttél? Melyik utat választod, és kérlek, most csak erre felelj.

- Rendben! Eldöntöttem ballra megyek. Mondtam, mert lassan kitisztult előttem, világossá vált az egyetlen járható út számomra, hogy átlépek az *egómon* és a *megnyugvás* felé fordulok.

- Nagyon örvendek, hogy győzött a *tudatod*, és nem az első látásra könnyebbek tűnő útra lépsz. Büszke vagyok rád, és örömmel hagylak magadra. Könyvelte el az elhatározásom.

- De te még tartozol nekem! Megígérted felfeded Carlos titkát! Tértem vissza ahhoz a nagy kérdéshez, amelyik nem hagyott nyugton. Nem lehet a véletlenek sorozata, a vele való találkozásom, álmomba, élőben, Astorga-ban a közös hálóban.

- Sokáig gondolkodtam, vajon meg szabad tennem, hogy féligazságokkal elégítem ki a kíváncsiságodat, de ezt nem tehetem. Az életed, remélem magadtól is rájöttél, nem itt kezdődött és nem is fejeződik be, ha fizikai tested már használhatatlanná válik. Ezt még nem hiszed, még vannak kételyeid, és aki kételkedik annak a nagy utazás még nem jött el. Sokat kell még tanulj, nagyon sokat... Csend lett.

- Valamit azért nem értek. Valójában még nagyon sok mindet, de feltettem magamnak a kérdést, miért most, miért csak most találkoztam veled, amikor már életem alkonyán állok. Legalább ezt magyarázd meg. Kértem a Mestert.

- A magyarázat egyszerű. Erre meg kellett érnél, el kellett gyere erre az útra, azért, hogy magadba fordulhass. Mit érnek a rohanó világban, koncként odadobott fogalmak, mint *tudat*, *lélek*, *elme*, *ész*, melyen a tudósok, papok, sarlatánok, vagy éppen komoly pszichológusok

rágódnak, gyártva a leghajmeresztőbb téziseket, nem ismerve az igazságot.

- De valaki csak ismeri? Mondtam kérdően.

- Igen vannak, és mind többen, de ők hallgatnak, és hallgatásuknak is oka van. Ez egy olyan folyamat, amit nem lehet tanítani, vannak útjelzők, mankók, amire támaszkodhatsz, de a lényegét magad kell felfedezd, és ez csak benned van, úgy mint minden emberben, csak benne van, de nem tud róla.

- És én ezután mit kell tegyek? Kérdeztem egy kicsit elbizonytalanodva.

- Semmit, csak menj tovább az általad választott úton, és ha kitartó vagy meglesz az eredménye.

- Értem. Mondtam, és azt hiszem valóban kezdtem érteni a mondottak mélyebb értelmét.

- Jó! Akkor itt az ideje, hogy elköszönjek, rám nincsen már szükséged. Mondta, majd azután olyat tett amire nem számítottam. Hátrább lépett, kitárta a két karját és hozzátette.

- Most megölelhetsz!

Izgatottan ugrottam ki az ágyamból és én is kitárt karokkal mentem felé. Összeöleleztünk. Ami ezután történt arra nincsen magyarázatom. Az ölelésünk egybeolvadt és én borzasztó fájdalmat éreztem a mellem táján, fájdalom, amely ahogyan erősödött, úgy fogyott el szó szerint a kezeim között a Mester, és egyszer csak nem volt seholy, pedig érezve, hogy elveszítem, eltűnik, mind jobban és jobban szorítottam. Teste mind kisebbé

vált ameddig teljesen „belém olvadt”. Iszonyú fájdalmat éreztem, olyan erőset, hogy felkiáltottam.

Arra ébredtem, hogy a szoba közepén állok mellemen görcsösen összeszorított karokkal, és az ölelés, amit most éreztem már Máriáé volt, aki halálra rémülve ölelt át és próbált megnyugtatni.

- Mi történt? Mi van veled? Miért álltál fel? Rosszul vagy? Kérdezte olyan gyorsan egymásután, hogy fel sem fogtam miket kérdez.

- Nem... nem.. Nincsen semmi csak, olyan furcsát álmodtam. Most jöttem rá mi is történt. Most tudatosodott, hogy végleg elvesztettem a Mesterem.

- Elment, végleg elment. Mondtam halkán Máriának.

- Könyörgöm ki ment el? Kérdezte kétségbeesve Mária, aki meg volt győződve, hogy félrebeszélek.

- Nem mama, nem vagyok bolond. A Mester köszönt el tőlem, csak ennyi történt semmi más. Gyere, feküdjünk vissza.

Visszabújtam a hálósákomba, nem így Mária, aki mellém ült és egyfolytában aggódó tekintettel simogatta felváltva a kezem, a homlokom. Most rajtam volt a sor, hogy megnyugtassam annyira aggódott értem.

- Mama, tényleg jól vagyok, egy furcsa álom más semmi. Lehet elfáradtam, lehet a cél közelsége jobban elernyesztett, lehet sokat ettem, találtam ki mindent, hogy végre ő is nyugodtan visszafekhessen. Nehezen, de

hajlott a szóra és visszament az ágyába, de közben még egypárszor megkérdezte, hogy tényleg minden rendben.

Szavakkal nehéz elmagyarázni mit éreztem. Feküdtem nyitott szemmel, és a szemem előtt immár számtalanodszor játszódót le újra, meg újra az ölelés pillanata. Hihetetlen nyugalom vett erőt rajtam, ugyanaz a nyugalom öntötte el minden részem, mint a vízparton. Nagyon jó érzés volt. Éreztem, valami gyökeresen megváltozott, megváltoztatott. *Én változtam meg.*

Nem tudom mennyi idő telt el reggelig, már nem aludtam vissza, de nem voltam fáradt. Szegény Mária nehezen tudott napirendre térni az én igazán különös viselkedésemen. Nemhogy még soha nem keltem fel álmomban, hanem álmodni sem szoktam, ezért még bizarrabbá vált a dolog. Látva, hogy jól érzem magam, friss vagyok és jókedvű, csillapodott az aggodalma, de észrevettem, hogy rendszeresen vizsgálódó pillantásokat vetett felém az egész nap folyamán.

A vihar reggelre lecsendesedett, de az eső továbbra is próbára tett. Már jól Castaneda felé jártunk mire először levehettük a köpenyt. Az egykori mészköégetőknek, melyek a meszet biztosították a Santiagói katedrális építéséhez már nyomuk sincsen. Annak idején a zarándokok Triacastela-ból cipeltek idáig mészköveket, hogy hozzájáruljanak az építkezéshez.

Az enyhülő éghajlat a vegetáción látszik. Megjelennek helyenként a pálmafák, banánfák, gyakorta

mentünk eukaliptusz erdőkön keresztül, és a kaktuszok látványa sem ment ritkaságszámba.

Az úton mind többen voltunk, úgy szaporodtak a zarándokok, mint a gombák, a semmiből nőttek ki, és csak azon vettük észre magunkat, hogy előttünk és utánunk látótávolságban mindig van, vagy vannak valakik.

Azúra-ba érve, a helyi sajtspecialitáshoz fűződik egy nem mindennapi történet. A sajt, tetilla (női mell) nevét és a sajt formáját, Compostela lakosai adták. A katedrális diadal kapuján Saba királynővel szemben lévő Daniel profétának jutott az a szerencse, hogy a királyné dekkoltjába bepillantást nyerjen, és ez csalt mosolyt az arcára, legalábbis egy érsek véleménye szerint, aki az egész jelenetet nem odaillőnek ítélte meg, és megbízott egy kőművest, hogy a mellet laposra kalapálja. Miután ez kész lett a művel, akkor háborodtak fel Compostela jámbor lakosai, és daczból formálták a sajtot női mellekként. Eddig a történet. A sajt tehéntejből készül, finom, puha, nem túl erős ízű, színe halványsárga, súlya változó 0,5 és 1,5 kilogramm között.

Ezen a szakaszon egyszerre három magyar zarándokkal találkoztunk. Először egy házaspárral a Mátrából, majd egy Németországban élő magyar nővel. Feltételeztem ők már találkoztak, mert egy adott pillanatban együtt voltunk mind a négyen, és ők ismerősként köszöntötték egymást. Pár kilométert mentünk együtt. A szimpatikus házaspár hívó

katolikusok lévén, az én véleményem szerint a kisé megszállottak közé sorolhatók. A nő megmagyarázta Máriáénak, hogy a református igazából nem is vallás, mert még egy rendes zsoltárunk sincs... és... és... és csak egy, csak egy igazi hit van, az övék. Ők lemaradtak egy kávézónál reggelizni, ahol mi csak egy kávé-t ittunk az újdonsült ismerős nővel. Ő viszont kifejtette, hogy nem is tudja miért jött ide, és egész végig azon kellett aggódjon, hogy hol fog aludni, meg enni. Szerencsésnek találta, hogy a vodkát a spanyolok is megértik, ezért ha szükségét érezte, akkor egy kortynak nem volt akadálya. Nem mondom véleményt, nem ítélek, nem vagyunk egyformák és ez így is van jól. Ő is lemaradt, mert az első panzióban ahol szabad szobát talált lehorgonyzott.

Megint sikerült harmincegy kilométert összehozni, Santa Irene-ig. Az azonos nevű magán menedékház a nevét a tőle nem messze lévő kis kápolnáról kapta. A 18. században épített kápolna Portugáliai Szent Irén tiszteletére épült. A nevezett szüzet Portugáliában gyilkoltatta meg egy visszautasított imádója 653-ban. Mártír sorsa miatt avatták szentté.

A kis családi szálló valamikor gazdasági épület lehetett, mert a háló egyik fala egy hatalmas kapu volt, ahol egy szekér bőven befért. Az ízlésesen berendezett nappali kandallójában éget a lélekmelegítő tűz, előtte két nagy fotel és egy széles háromszemélyes kanapé képezte az ülőgarnitúrát.

Két étkezőasztal, kis könyvespolc, kredenc és egy kis almárium tartozott még a berendezéshez a pianínón kívül, amelyik a szembe lévő falnál állt.

Tizenegy ágy volt a földszinten, a maradék négy a tizenötből az emeleten. Nem is volt igazi emelet, hanem a régi padlásteret rendezték be szobának. Mindenesetre a fejenkénti tizenöt euróért kaptunk valamit. Hófehér, frissen mosott ágynemű, párna, kispárná, gyapjúplédek, és patyolat tiszta szaniter rész, több tusolófülkével és toalettal. Anya-lánya vállalkozást a mama vezette, ő főzött és a lánya rendezte a vendégeket. Ismerőseink közül Rosi, Ellával, és az ausztráliai nő a lányával, akikkel már hetek óta nem találkoztunk, szálltak meg szintén itt. A felső szobát egy híres amerikai filmrendező a kísérelőjével foglalták el. A férfi, a rendező nem jött le csak vacsorázni, nem nézett senkire és nem beszélt senkivel, ellentétben a kísérelőjével, egy spanyol igen kommunikatív figurával. Több nyelven beszélt, és kellemes társalgó lévén, besüllyedve a fotelekbe hosszan elbeszélgettünk. Ő árulta el, hogy a rendező inkognitóban járja az utat, őt pedig úgy szerződtette, hogy titoktartást kellett megfogadjon. Be is tartotta, de bevallom engem nem is érdekelt ki az illető, és az sem mi az indítéka, hogy egy zarándokutat inkognitóban jár.

Eljött a vacsoraidő, és az asztalnál, gondolom nem csak én, illetve mi éreztük úgy, hogy egy nagy család vagyunk. Kellemes hangulatban telt az este, és a vörösbornak a nyelvoldó hatása sem maradt el. A prímet

az ausztrál nő vitte, aki szinte eljátszotta azt, amiről nagyon tiszta, irodalmi angollal mesélt. Egy idő után elcsendesedett a társaság. Ültünk az asztalnál, és érdekes volt megfigyelni, hogy mindenki magába, saját gondolataiba merült. Engem a zongora vonzott. Már vacsora előtt kísértett, hogy kipróbáljam, de valahogyan nem volt megfelelő a hangulat. Most azonban igen. Leültem, és ahogy végigfutottak az újaim a billentyűkön, hihetetlen melegség árasztott el. Megfeledkeztem a társaságról, a zarándokútról, a mesteremről, és csak játszottam csendben, csak magamnak. Annyi érzés gyűlhetett bennem össze ezek a napok, hetek alatt, hogy most valósággal bugyogtak kifelé, mint egy forrás, amelyiknek a vize túlfolyik a számára túl kicsi tárolón.

Valami meleget éreztem az arcomon... igen, könnycseppek voltak, melyek úgy gördültek lefele, mint valami hívatlan vendég, akit nem tudsz visszautasítani. Hirtelen abbahagytam. A szobában síri csend, és amikor összeszedtem magam és megfordultam az elém tároló kép leírhatatlan volt. Az olasz lányok egymáshoz bújva potyogtatták a könnyeiket. Az ausztrál nő egy zsebkendővel próbálta titkolni az érzelmeit. A filmrendező az arcát a kezei közé temette, és a kísérője szintén könnyes szemekkel nézett rám. Egy olyan érzelemzuhatag járta át a szobát, melyet leírni nagyon nehéz. Elsőnek a kísérő ocsúdott fel és halkán tapsolni kezdett. A többiek követték, én pedig egy félszeg fejhajtással köszöntem meg a nem várt reakciót. Ez az

este olyan erősen befészkelte magát az emlékeim közé, hogy ha most rágondolok, akkor is összeszorul a torkom, pedig azóta hónapok teltek el.

Szótlatlanul hagytuk el az ebédlőt, de mielőtt kimehettem volna az ismeretlen rendező hozzám lépett, megszorította a kezem és csak annyit mondott.

- Köszönöm önnek ezt az estét.

Lehet, az érzelmi töltöttség elősegíti a további, mélyebbről feltörő gondolatokat, melyek gejzirként szöknek a magasba, hogy azután minden beborítsanak maguk körül. A tudat, hogy csak kilométerek választanak el egy hosszú, élménydús útnak a befejezésétől, egyben öröm, mert sikerült, sajnálat, mert már vége. Ha valaki most, egy nappal a cél előtt meg volt terhelve az én voltam. A nagy piros hátzsisákom mellett cipeltem egy sokkal nagyobbat, melynek a vállpántjai abroncsként tekeredtek a fejem köré és a tartalma, több száz gondolat, érzelem, kérdés, felelet, következtetések tömkelege, forgószeleket megszégyenítő gyorsasággal kavaroztak.

Így tudnám leírni azt az állapotot, amiben voltam, mikor magamra húztam a takaróm. Ezután nem nehéz elképzelni mit válthatott ki belőlem a második átélt katarzis.

A szoba hamar elcsendesedett. Ilyen szűk közösségben, az emberek jobban odafigyelnek egymásra,

többször hallatszík, elnézést, köszönöm, kérem, szívesen, és hasonló, egymásiránti respektusból fakadó szavak.

Sokáig voltam ébren, vagy talán félálomban. A múlt éjszaka azért erős nyomot hagyott hátra, és a nemalvás, meg a mai hosszú gyaloglás nem maradt következmény nélkül. Nagyon fáradt voltam. Az első pillanatban ennek tudtam be, hogy talán hallucinálok, mert az ágyamra leült valaki. Rögtön tudtam ki az. Igen, Ő volt a Névtelen, a másik húséges kísérőm, a támaszom a nappali úttal párhuzamosan járt éjszakai kalandozások alatt. Aki nem hagyta, hogy az első éjszaka után feladjam, és varázslatnak beillő módon tüntette el a fájdalmakat, adott életerőt.

- Csak azt ne mond, hogy te is elköszönni jöttél. Vettem én kézbe a beszélgetést.

- De igen. Mondta csendesen, de nagyon határozottan. Az utunk véget ért, és most már megértél annyira, hogy nyugodt *lelkiismerettel* hagylak magadra.

- A neved...a neved még most sem tudom. Mondtam.

- Nem is szükséges, mert már csak egy parányi lépés választ el attól, hogy beteljesüljön a nagy felismerés, hogy felismerd ki is vagyok, és felismerd, hogy te ki vagy, és felismerd, hogy *mi egy és ugyanaz a személy vagyunk!*

- ???

- Én nem vagyok más, mint a *tudatod*, az a mélyen benned rejtőző valami, amelyik eddig az élet egyre

gyorsuló forgatagában, nem jutottam felszínre, elnyomtak a mindennapok gondjai, a küzdelem a családotért, az akarás mindenkinek megfelelni, a gondolataid, melyeket az agyad szült. Ezért kellett, eljőjj erre az útra, hogy kitephessem magam ebből a béklyóból, és most nyugodtan visszatérhessek, mert engem már soha többé nem fogsz elveszíteni, még ha akarnád, akkor sem. Tudatosodott *tudattá váltam* benned.

Érdekes, abszurdnak tűnő dolog, hogy fekszem és, közben magam mellett ülök, és közben érzem, hogy ez valóban így van... úgy érzékelem a tudatom, mint különálló valami, nem személy, nem meghatározható, csak egyszerűen van... egyszerűen létezik...

- Most hunyd be a szemed és fogd mind a két kezem. Mondta, a mellettem ülő, immár nem Névtelen, hanem a mellettem ülő *én*, és felém nyújtotta mind a két kezét.

Szó nélkül követtem az utasítást. Felültem, hogy elérjem a kezeit, kissé tapogatózva, de egyszerre megvolt. Ugyanaz az érzés járt át, mint akkor, amikor az egyiket megfogva már úgy éreztem, mintha az én kezem lenne. Éreztem, hogyan zárul a kőr, hogyan kerül az én két kezem egyre közelebb egymáshoz. Hirtelen, nagyon nagy csend lett, a zarándokok szuszogása is megszűnt, a saját szívverésem sem hallottam, mintha lebegnék a világűrben, abban a végtelen nagy sötétségben melyet szavakkal nem lehet meghatározni.

Felébredtem. Kinyitottam a szemem. Ültem az ágyamon és szorosan összekulcsolt kezeim az ölemben nyugodtak.

Április 26.

Reggel Mária, mint később elmesélte alig tudott felköltöni. Azt hitte, hogy valami bajom van, mikor végre kinyitottam a szemem. Nehezemre esett felkelni. Minden részem fáj, de nem tudtam meghatározni milyen fájdalom volt. Csak fájdalom. Fáradság, és a két egymás utáni átélt katarzis hatását éreztem. De egy dolgot biztosan tudtam, éreztem, az ágyból nem az kelt fel, aki az este oda lefeküdt. Egy olyan változáson mentem keresztül, melyet egyszerű szavakkal megmagyarázni nem lehet. Olyan nyugodtságot éreztem, melyet szintén nem tudok most hirtelen megmagyarázni. Ugyanazt éreztem, mint Melide-ben, azon a viharos éjszakán, *megváltoztam*.

Többen már úton voltak a szobatársak közül, és a reggeli után mi is elindultunk az utolsó szakaszunkon.

Visszamentünk, át az országút alatt az erdei ösvényre mely Pedruzo, majd Lavacolla felé vezet. Ahogyan a mese mondja, a fák éjig értek. Eukaliptuszfák lombjai alatt mentünk, az időjárás kegyelméből néha ponchók nélkül. Kegyelem melyet azért nem vitt túlzásba, nehogy elbázzuk magunkat, és néha olyan hirtelen zúdított ránk egy rövid záport, hogy mire felkapkodtuk a köpenyeket bőrig áztunk, ahhoz, hogy utána rögtön le is tehessük. Az olasz testvérpárt értük utol. Az értekezés most sem ment folyékonyan, de Ella szerény spanyol tudása elég volt, hogy nem szóltanul

menjünk egymás mellett. Mária, Rosival a növényvilág titkait osztották meg egymással a sajátmaguk fejlesztette eszperantó nyelven. Működött. A 13-as kilométerkövet megörökítettük, egyszer kettőnkkel, majd kettőjükkel, végül egy kis segítséggel, négyünkkel.

Lavacolla a helységgel egynevű kis patak a középkori zarándokok tisztálkodó helye volt, amelyhez Aymeric Picaud francia szerzetes a Codex Calixtinus írója, félreértett fordítás miatt a tisztálkodást, a nemi szervek mosásával tette rituálévá. (tudtommal senki sem követi)

Egy frissítő kávé után, könnyes szemekkel búcsúztunk Ellától és Rositól, mert hosszabb pihenő szünetet tartottak. Kellemes útitársak voltak, igazi hívő zarándokok, szerények, kedvesek, akiktől a búcsú úgy nekünk, mint nekik nehezünkre esett.

Elértük a Monte Gozo-t, melyről a szerencsések (nem mi), mármint az időjárást illetően, megpillanthatják a Santiagói katedrális tornyait. Innen a név, mert a gozo spanyolul, örömet, boldogságot, élvezetet jelent. Azért a szerencse nem hagyott el teljesen, mert a pápa 1989-ben tett látogatása tiszteletére emelt emlékmű mellől nekünk is csodálatos panoráma nyílt a városra.

Az út, míg beértünk a katedrálisig mindössze egy óra, de nekünk végtelen hosszúnak tűnt.

Egy kedves közjáték révén még egy autóbusszal való tapsot kaptunk. A gyalogátkelő lámpája zöldet mutatott, ezért egy turistabusz megállásra kényszerült.

Az elöl ülő túravezető egyszer csak felénk mutogatva hívta fel ránk a buszban ülők figyelmét. Mivel a buszok a városközpontot nem érintik, és az útvonaluk nem egyezik a gyalogos zárandokéval, ezért „élő” zárandokot teljes menetfelszereléssel nem látnak. Párhuzamosan haladtunk el a busz mellett és a turisták tapssal integetéssel adták tudtunkra, amit mi már rég tudtunk, nem kicsi dolog végiggyalogolni a 800 kilométert.

Az óváros bejárata a Porta do Camino csak képzeletbeli kapu, mert 1835-ben lebontották, azelőtt a város hét kapujának az egyike volt. Mára egy emléktábla őrzi a nevét. Alig tettünk egy pár lépést egy ötven körüli, jól öltözött hölgy szólított meg, szállást ajánlott, közel a katedrálishoz, önálló apartmant 30 euróért. Nem volt veszteni valónk, gondoltam, legfeljebb ha nem megfelelő, nem fogadjuk el. Elkísértük a házhoz, melynek az első emeletén egy egyszobás, komfortos kis lakást bocsájtott a rendelkezésünkre. Elfogadtuk. Miután letettük a hátizsákokat, ezek nélkül indultunk a központ fele.

A ponchóink úgy döntöttek velünk jönnek, és ezért, hogy nélkülözhetetlené váljanak szövetkeztek az esővel, de csak éppen annyira, hogy ne tegyük le őket.

Kíváncsian igyekeztünk a katedrális felé, ahol a téren vár ránk a megérkezés csodája. Ehelyett, véletlenül egy kis utcával hamarabb tértünk le és a Plaza de Obradorio helyett a Plaza de Quintana-ra értünk be. Az eső áztatta hatalmas, de emberektől üres tér akkora

csalódás volt mindkettőnk számára, hogy egymásra nézve egy közös gondolatunk volt. El innen!

Elkeseredve indultunk a Rúa do Viar fele, hogy megkeressük az épületet, ahol az egyházi hivatalnokok kiállítják a zarándokoklevelet a Compostelát. Egyszer csak arra lettünk figyelmesek, hogy valaki torkaszakadtából kiabál.

- Mon dieu!...mon dieu... Maria...Zoltán..

Megfordultam és nem akartam hinni a szememnek. Francise a Teknősbéka rohant kitárt karokkal felénk. Egyszer a Mária, majd az én nyakamba ugrott, és örömeiben úgy sírt, mint egy gyerek.

- Mon dieu! Ismételte. Nem hittem, hogy az életben még találkozunk. Mondta minden kétséget kizáró örömmel.

Mi is nagyon örvendünk. Olyan régen elszakadtunk egymástól, hogy ilyenkor nagyon kicsi volt a valószínűsége, hogy még egyszer találkozunk. Ez egy kis vigasz volt a csalódásért. Röviden beszámoltunk egymásnak az elmúlt hetekről, és mivel ő már kiváltotta az oklevelét, elbúcsúztunk tőle, egy kötelező közös fénykép után, most már végleg.

Az irodában több ablaknál töltötték ki az igazolványok bemutatása ellenében az okleveleket. A szöveg latinul van írva, és ennek megfelelően a számítógép rögtön megadja a számtalan keresztnév latin megfelelőjét. Mikor én kerültem sorra, a fiatal nő

feltűnően sokat időzött a képernyő előtt, és egyszer csak megszólalt.

- Van egy kis probléma. Mondta udvariasan.

- Éspedig? Kérdeztem. El nem tudtam képzelni milyen probléma lehet. Mindent lepecsételtünk, mindenhol, minden nap, végig gyalog jöttünk...

- A neve uram, sajnos a Zoltánnak, nincsen latin megfelelője. Mondta bocsánatkérően.

- Igen? Ilyenkor mi az eljárás? Kérdeztem.

- Ha önnek nem okoz gondot, akkor beírhatom a Zoltánt?

- Írja csak nyugodt be. Mondtam, és most már én mosolyogtam. És eszembe jutott édesapám, aki éppen azért választotta a Zoltán nevet, mert azt nem lehetett románra fordítani, hogy ne tudják a születési bizonyítványomat, mint sok más esetben románosítani.

Kezünkben a két oklevéllel sétáltunk visszafele, amikor még egy kedves nem várt találkozásba volt részünk. Kevin az angol jött velünk szemben. Ugyanazok a gesztusok, és kiáltás részéről, mint Francise, csak angolul.

- My God! Zoltán! Mária... you are?

- Teljes nagyságunkban. Kiáltottam vissza.

Közben odaért, és ugyanaz az ölelkezés következett, mint az előbb, ugyanolyan örömmel, őszinteséggel mind a két részről. Pár szót váltottunk még, végül tőle is egy emlékképpel váltunk el. A fényképezkedés nem okoz gondot. Elég csak körülnézni, máris akad két-három

ember, akik értenek a mozdulatokból, és szívesen kattintnak, úgy, mint mi is hasonló esetben másokról egy képet.

Találkozások, a kezünkbe lévő oklevelek ellenére leverten ballagtunk a szálláshelyünk fele. Már arra sem volt kedvünk, hogy átmenjünk a másik térre a katedrálishoz. Megérkeztünk, de mind a ketten éreztük, valami hiányzott. Hiányzott a lelkesedés, a megérkezés öröme, az emberekkel teli tér, vagyis egy olyan fogadtatás, amelyet sokszor elképzeltünk útközben. Eldöntöttük, holnap továbbmegyünk a Fisterra-ba a világ végére.

A csalódásunk miatt egyedül magunkat hibáztathattuk, mint ez pár nap múlva kiderült, mert nem oda mentünk ahova kellett volna.

Fisterra

A buszozásnak is megvan a maga technikája, ha az ember jó helyet szeretne elfoglalni. A hátizsákokat, vagy bármi egyebet oldalt a csomagtérbe kell tenni, művelet melyet a buszvezető irányít, és csak ezután lehet felszállni. Én a zsákokat kezeltem, Mária pedig odaállt az ajtóhoz, ahova aztán elsőként szállt fel, és rögtön a két első ülésre le is telepedett. Így teljes szélességében tárult elénk a táj.

Fisterráig, dimbes-dombos tájakon, kisebb-nagyobb helységeken keresztül utaztunk Cée-ig. Innen az országút a sokáig követi a tengerpartot, és a látvány valóban csodálatos. Szokatlan volt az érzés, hogy haladunk, de a lábaink nem mozognak, teljesen elszoztunk mindennemű járműtől.

Dél körül értünk a tengerparti városba, ahol egyúttal vége is van a világnak. Ahogy kiszálltunk, úgy kapkodtak utánunk a szállásadók vendégfogásra szakosodott emberei, mint a sirályok a döglött halakért. Tudva, hogy már sehol sem fűtenek, ezt kizáró okként hoztuk fel, így tudtunk megszabadulni az első rohamtól. Közvetlenül a kikötőre néző kis panzió utolsó emeleti szobáját vettük ki, melynek terasza az öbölre nézett, és melyet becsületesen megosztottunk a minket rendszeresen meglátogató sirályokkal. Hihetetlen milyen hangokat képesek kiadni magukból. Ha nem látnánk,

hogy oktan, ártatlan madarakról van szó, azt hinné az ember, hogy éppen most gyilkolnak meg valakit.

Spanyolul Cabo Finisterre, galíciaiul Fisterra, latinul Finis Terrae, ugyanazt jelenti, világ vége. Ez a hely a kelták, föníciaiak, és a rómaiak számára is misztikus erővel bírt. Az Atlanti óceánba nyúló földnyelv legmagasabb pontja 247 méterre emelkedik a vízszint fölé, ahova a 17 méter magas világítótornyot 1853-ban építették.

Egy zarándok rituálé, hogy a zarándoklat alatt viselt ruhát itt az óceánba való fürdés után elégetik, és ettől másnap új emberként ébrednek fel. Mi a világító torony alatti ruhaégetést meghagytuk másoknak, már csak azért is, mert én már kétszer ébredem fel más emberként, és ennek a varázsát nem cseréltem volna fel semmilyen más ruhaégetéses tapasztalattal.

Körbejártuk az egész földnyelvet, este kiültünk a homokos partra, és többedmagunkkal néztük, a naplementét. Fantasztikus látvány volt, pedig több naplementét láttam már tengerparton, tóparton, de ez egyikkel sem volt összehasonlítható. Két napot töltöttünk a kis halászárosba, részben mert időnk is volt, részben mert lassan vissza kellett, szoktassuk magunkat, az úgymond hétköznapi élethez. Közben nagyon sok ismerőssel találkoztunk. A Santiagóból érkező buszmegálló szemben volt a mi szállásunk épületével, ezért a teraszról láttuk az érkezőket. Sokan jöttek busszal,

de voltak gyalogosok is, akik a közel 90 kilométert így tették meg.

Ki kell lépni ebből az elvarázsolt világból. Az ereje, mint már említettem csökken az utolsó szakaszokkal, sőt merem állítani, akik későn, vagyis az utolsó 100-150 kilométerről indulnak nem is kerülnek be a „csőbe”. Ez a magyarázat, a „csőelmélet”, megint az én elméletem, mert elképzeltem, ha olyan magasról figyelhetném meg, mondjuk éjszaka az utat, hogy rálássak az egész ibériai félszigetre, akkor egy fluoreszkáló csövet látnék. Ha a sok ezer , százezer zarándok energiáját, akik évezredek óta járják ezt az utat, konvertálnám, fluoreszkáló fénné akkor látszana ez az elvarázsolt cső, amelyik magához vonzza, bekebelezi a zarándokokat.

A cső átmérője O Cebrerio után lassan szélesedni kezd, és ahogy közeledik Santiago fele mind szélesebb, majd tölcsér alakot vesz fel. Az igazi zarándokenergia felhígul, a sok turista, divatzarándok, giccsárosok, és kereskedők miatt. Minket, akik elejétől végigjártuk, már nem lehet kibillenteni a szorosabb cső hatásából, csak, most amikor eljött az ideje.

Azonban ha azt hittük, hogy Fisterra-ban vége lett a spirituális utunknak tévedés volt, mert a hátralévő napjaink még tartogattak meglepetést számunkra.

Muxia

Időmilliomosok lettünk azzal, hogy a pihenésre, vagy kényszerszünetre szánt három napot nem vettük igénybe, és a tervezett 32 nap helyett 30 nap alatt értünk Santiagóba. Az oda-vissza repülőjegyünk május másodikára szólt, ezért úgy döntöttünk felmegyünk az északabbra fekvő Muxiába is. Busszal terveztük az utat (most már, mint turisták), azonban egy téves információ miatt (hiányos összekötetés) egy jó részét gyalog tettük meg a 27 kilométeres távnak.

A világvége címet Fisterrának ajándékozták, mint a legnyugatibb pont, azonban ez téves mivel a Muxiai Cabo de Tourinan van nyugatabbra. Ezen a részen húzódik a Costa da Morte, vagyis halálpart. Hajózási szempontból nehezen hajózható rész, amelyik nevéhez méltóan rendszeresen megkövetelte, és a mai napig szedi az áldozatait. A 2002-es olajkatasztrófa az egyik legszomorúbb példa erre.

Muxia egy legendáktól, misztikumoktól átitatott hely, ahol a kelta és a keresztény hit kapcsolata talán a legerősebb. Szent Jakab, mint hittérítő tevékenykedett Galicia északi részén, amikor egy kőhajon jelent meg neki a Kőhajós Szűz (Virxe da Barca), hogy csüggedő lelkesedését újjáélessze. Tiszteletére épült a 14. században Santuario da **Virxe da Barca** templom, közvetlenül a tengerparton, a mágikus erővel felruházott

különleges alakú hatalmas kőtömbök mellett. Ezeknek a köveknek már a kelták is varázserőt tulajdonítottak.

A keresztény hit, a kőhajó maradványit látta a kövekben, melyek az egyház szerint szent kövek (Piedras Santas), és különleges formájuk a hajó egy-egy részének maradványai.

A kövekhez, és a templomhoz vezető út a domboldal takarásában van, ahhoz, hogy egy emelkedő után egyszerre táruljon elénk a kép teljes szépségében. Egy érdekesen kettévágott tíz méter magas négyszögű műemlék utal a 2002-es olajkatasztrófára.

Éppen elmentünk mellette, amikor nekem hirtelen földre gyökereztek a lábaim, és percekig nem tudtam megszólalni. Ez volt az a hely ahol én az egyik éjszaka a Mesterrel találkoztam, és ott ültünk ezen a sziklák... ott buzdított az írásra... ott a templom, igen ott volt a templom is... felismertem, biztos ezt a templomot láttam akkor éjjel.

Mária csodálkozva nézett rám.

- Mi történt? Nem megyünk tovább? Kérdezte látva hogy én álok.

- De igen megyünk... csak azok a sziklák... és a templom. Hebegtem én teljesen transzba jöve.

- Mire gondolsz?

- Semmi csak itt is jártam már.. álmomba. Emlékszel, meséltem neked azt az éjjelt, amikor a Mester írásra buzdított? Kérdeztem.

- Igen, persze, hogy emlékszem.

- Ez itt volt... itt voltunk ezeken a sziklákon és itt van a templom is. Annyira tisztán láttam akkor is , mint most.

Mária megfogta a kezem, és mint egy óvodásgyereket az óvodába menetelkor, úgy vitt, húzott magával.

- Jó, most már nyugodj meg, most már vége, nemsokára hazamegyünk, aztán írhatasz, csinálhatsz, ami jólesik, de most gyere, menjünk le a partra.

Hagytam magam vezetni, de közben azon gondolkodtam, vajon ennek is értelme van? Ezért kellett, eljöttünk Muxiába, hogy kapjak még egy bizonyosságot arról, hogy nem agyszülemény volt a sok élményem, nem kitaláció az egész? Lehet, nem tudom, de egy dolgokba százszázalékosan biztos voltam. Ez volt a megbeszélésünk helye.

Követtem Máriát, és próbáltam napirendre térni, szerettem volna ismét turista lenni, aki a helyeket, tájakat, tárgyakat, múzeumokat és templomokat, mint történelmi és nem spirituális szemszögből közelít meg. Na de várjunk csak, álltam meg újra. Miért akarjak én turista lenni? Miért kényszerítsek magamra olyan szemléletet, amelyik nem belülről jön? Miért rossz, ha én így érzem, ahogyan érzem? Nem, elhatároztam nem teszem.

- Jövök mama, jövök, és kapsz még egy caminos puszit is. Mondtam, és egy nagyot cuppantottam Mária

arcára, aki látva, hogy újra megállok, már türelmetlenkedni kezdett volna, ha nem veszem elejét.

Alig gondoltam ki ezeket, hirtelen olyan megkönnyebbülést, megnyugvást éreztem, mint a tegnapelőtt. Magamhoz szerettem volna ölelni megint az egész világot.

Lent a templom előtt egy üveglappal védett asztalnagyságú ismertető tábla pontos információt ad az egyes kőtömbök elnevezéséről, jelentőségükről és gyógyító hatásukról. Az egyik kő vese formájú, a legenda szerint a hajó vitorlája volt, és ha valaki a kő alatti kis nyíláson kilencszer átbújik, megszabadul minden vese, és reumás nyavalyájától.

Egy éjszakát töltöttünk Muxiába, és másnap vasárnap lévén mégegyszer lejmentünk a partra, hogy a templomot, melyet a vasárnapi mise miatt kinyitottak, belülről megtekinthessük. A misét nem ültük végig, a már vázolt okokból, de még ha másképp döntünk, akkor sem értettünk volna semmit a gallego nyelven celebráltakból. Feltűnt, hogy a belső templomfalak mindkét oldalán hajó makettek lógtak a levegőben, utalva a szent hely jellegére.

Lementünk a partra és leültünk a kövekre. A nap sütött és én akaratlanul hunyorítottam, és ez előhozta „szarkalábakat” a szemem sarkában. Mária meg-simogatta az arcom, és mintha a ráncot nézte volna.

- Látod mama, nem azért van ráncom, mert öreg vagyok, hanem azért mert sokáig mosolygott rám a nap.

Mondtam neki, pedig tudtam ez csak féligazság, mert az idő nagyon hamar eljárt a fejünk felett.

Még órákig ültünk a gyönyörű napsütéses délelőtt a köveken, melyeknek hatását, ha nem is közvetlenül egészségileg, de lelkileg éreztük. Megnyugtató volt az óceánt nézni, semmire se gondolni, csak arra, hogy vagyunk. Itt ülünk, két kicsi öreg porszeme ennek a nagyvilágnak, ezen a sziklákon, és csak a *lét* öröme tölt el bennünket.

Santiago de Compostela

Még egyszer kegyelmet kaptunk az időjárást befolyásoló erőktől, és verőfényes napsütésben gurult be a buszunk a Santiagói központi buszmegállóba. Az új szálláshelyünk, egy kis panzió, közel az Obradorio térhez, melyhez az utat első megérkezésünkkel elvétetünk. Most pótoltuk, és a fogadtatás felülmúlta az elképzelésünket. A zsúfolásig zárandokokkal, turistákkal megtelt tér olyan volt amilyenre első nap vágytunk. Talán ennek is megvolt az értelme. Ha ideérkezünk, lehet, el sem megyünk Muxiába, csak Fisterra-ig. Nem találkozunk a Francisével, Kevinnel, ki tudja?

A déli misére érkeztünk, ahol minden nap a mise előtt felolvassák, hányan, honnan, és milyen nemzet képviselői érkeztek. A padokon egy ülőhely sem volt, és körbe az oszlopok mellett is olyan sokan álltak, hogy egyik-másik kisebb növésűnek nyújtózkodnia kellett, ha látni szeretett volna valamit. A híres Botafumerio-t, a negyven kiló tömjén befogadására képes önmagában hatvan kilós, 160 cm magas ezüst tömjénfüstölőt, csak különleges alkalmakkor, mint a szentév, engedik le. Régen ezzel egyensúlyozták az akkori szerény higiéniai körülmények miatt, a zárandokokból áradó elképzelhetően nem kellemes illatokat.

Természetesen megnéztük az oltár mögötti Szent Jakab szobrot, és az oltár alatti kriptát ahol az ereklyéit

őrzik. A rövid mise énekléssel végződött, és a hangulata átragad, még a nemmindennap templomba járókra is.

Bent egyetlen ismerőst fedeztünk fel, a holland Annamarikat, aki a vőlegényével ült az egyik padsorban, és kitörő örömmel vette tudomásul jelenlétünket. Később a téren, még Karlt az osztrák kamionsofórt ölelhettük meg.

Az első napi negatív benyomásnak a magyarázatára Mária jött rá, mert este utána olvasva, megtudta, hogy a Quintana tér egy temetőre épült, és emiatt számtalan holtat bolygattak meg örök álmukban. Abban pedig közösen egyeztünk meg, hogy jobb volt így mivel a gondolataink vad hullámmása ez alatt a pár pihenő nap alatt úgy simultak el mint az óceán vize vihar után.

Reggelre igazi turistaként ébredtünk, és majdnem az egész nap rendelkezésünkre állt, hogy a város nevezetességeit megnézzük. A turisztikai irodából bérelt digitális vezetővel végigmentünk azon a 22 ponton, amely egy mellékelt térképen meg volt jelölve, és ott a bekapcsolt készüléket hallgatva próbáltuk legalább egy töredékét a város történetének követni.

Santiago közel százezres lakosságával, történelmi múltjával, az UNESCO által 1985-ben világörökséggé nyilvánított város ismertetése, méretében, meghaladná ennek a szerény könyvnek a lapjait, és értelmét.

A repülőgépünk késő délután szállt fel, azért, hogy Palma de Mallorcán átszálljunk, és az átszállásnál mégegyszer megdobogtassa, az amúgyis már rejtélyekkel telített szívünket.

A másodig géphez vezető kijáraton, üvegfal választotta el az utasokat az őket kikísérőktől. Alig tettünk egy pár lépést, amikor arra lettem figyelmes, hogy valaki az üveget kopogtatja. Odafordultam, velem együtt Mária is és most valóban mind a kettőnk ereiben, a szószerós értelmében megfagyott a vér.

Egy férfi állt az üvegfal mögött, sebhelyes arcán ismert mosolyával, tiszta szemeivel nézett ránk és integetett... az ajkai mozogtak, mondott valamit, amit nem értettünk... de őt ismertük, mert az illető *Carlos* volt!

Epilógus

Ezek után, ha valaki azt hiszi kijelentem, hogy megvilágosodtam, téved. Felelőtlen és öntelt kijelentés lenne. A megvilágosodáshoz, az út hosszú és nem mindenkinek adatik meg. Azonban egyet nyugodt lelkiismerettel kijelenthetek, és ezt őszintén így is érzem, megváltoztam. Megváltozott a gondolkodásmódom. A gyakran szkeptikus, műszaki hajlamú, örök igazolást, magyarázatot kereső emberből váltam, talán egy kissé spirituális beállítottságúvá.

Megtanultam egyszerűen elnyomni, uralkodni a negatív gondolatok felett.

Megtanultam, mielőtt bármit kimondok, vagy bármit teszek, egyeztetem a belső énemmel, és elmondtatom nagyon jó érzés. Én, aki örök életemben „élesre voltam töltve”, nem hagytam volna ki egyetlen feldobott labdát sem, hogy ne üssem le, most mielőtt a képzeletbeli rakettet felemelem, egy tizedmásodpercre megáll a kezem, addig, ameddig a belső hang nem jelzi, ütheted, mert nem fog fájni, vagyis nem bántok meg senkit.

Megtanultam, hogy ha fel is bosszant valaki, mert ugye csak emberből vagyok én is, nem reagálok, hanem megint, mély levegővétel után segítségül hívom a tudatom, döntsön ő, és azután cselekszem.

Megtanultam, és talán ez a legfontosabb uralkodni a gondolataim, az *elmém* felett.

Talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha azt mondom egy kicsit bölcsebb lettem, mert szerintem a bölcsesség egy olyan tudatállapot, amelyik belülről fakad, és tükrözi azt a nyugalmat, melyet nekem az út megtétele ajándékozott. Ajándék melyből a környezetem is részesül.

Meggyőződésem, hogy a változás lehetősége mindenkinek adatott, csak fel kell ismerje, szüksége van arra szikrára amely gyújt. Egy nagyon kedves újságíró barátom fogalmazta meg a legtalálóbban, hogy számomra az El Camino egy katalizátor volt. Ezért éreztem mennem kell, ez volt az a bizonyos szikra, amely a változás folyamatát megindította.

Egy nyitott kérdésem maradt, amelynek, úgy is mondhatom, „ha addig élek is” utánajárok, ha ezért még egyszer meg kell tennem az utam, akkor is...

Talán akkor ennek a könyvnek lenne egy folytatása, melynek a tartalmát nem, de címét már ismerem. *Carlos*.

Örökség

Nagyokat lépek, szándékosan

Mély nyomokat

Hagyok

Lássák, merre jártam

Tudják meg,

Ki vagyok

Homokba írottat, elfújja
Az első erősebb
Szél

A földbe karcolttal végez
A hideg, zord
Tél

Minden lépesem egy betű
S addig járok míg
Értelme lesz

A nyomokat, kemény
Kőtábla lapjára
Rovom

Gondolataim, leírva
Örökségként, rátok
Hagyom